

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Super quarto libro Sententiarum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[Venedig], 24. Juni 1481

[Distinctiones I-V]

[urn:nbn:de:bsz:31-305514](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-305514)

R. Dg. Ep. libris Joannis Vagrij. 79. D. sec. 6. 12

Distinctio

prima

Sancti Thome de Aquino ordinis predicatorum super quarto libro sententiarum preclarum opus feliciter incipit.



Incipit uerbus suus et sana

uit eos et eripuit eos de interitionibus eorum etc. Ex peccato primi hominis humanum genus duo incurerat. scilicet mortem et infirmitatem: mortem propter separationem a uite principio: de quo in psal. dicitur: Apud te est fons uite. et qui separat ab hoc principio est necessitate mortis: et hoc factum est per primum hominem unde dicitur Ro. v. Per unum hominem peccatum in mundum intrauit: et per peccatum mors. infirmitatem uero propter destitutionem gratie que est hominis sanitas: que petit dicitur xliij. Sana me domine et sanabor. et ideo in psal. dicitur: Misere mei domine quoniam infirmus sum. Ad hoc autem sufficiens remedium haberi non poterat nisi ex uerbo dei quod est fons sapientie in excelsis: Eccl. i. et per hunc uitam: quia sapientia uitam tribuit possessori: Eccl. viij. unde dicitur Job. v. Sicut pater suscitauit mortuos et uiuificauit: sic filius quos uult uiuificat. Ipsi etiam est uirtus dei quo omnia portantur: Heb. i. Portans omnia uerbo uirtutis sue. et ideo est efficax ad infirmitatem tollendam: unde in psal. dicitur: Uerbo domini celi firmati sunt. et Sap. xviij. Neque uerba neque malagma sanauit eos: sed sermo. t. o. qui sanat omnia. Sed quia uirtus est fons dei et efficax et pene trahit: omni gladio accipitur: ut dicitur Hebr. v. necessarium fuit ad hoc quod nobis medicina tam uolenta proficeret: quod ei carnis nostre infirmitas adiuuaret: ut nobis magis congrueret: Hebr. iij. Debit pro omnia fratribus assimilari ut misericors fieret. et propter hoc uerbum caro factum est et habitauit in nobis: Job. i. Sed quia hec medicina tamen est efficax ut omnes sanare possit: uirtus autem exibat de illo et sanabat omnes: ut dicitur Luc. vi. Iam ab hac uniuersali medicina et prima alie particularis medicine procedunt uniuersali medicine conformes: quibus mediatis uirtus uniuersalis medicine pueniat ad infirmos. Et hec sunt sacramenta in quibus sub tegumeto reperi uisibilium diuina uirtus secretius operatur salutem: ut

Aug. dicit. Sic et in uerbis propositis tria tangunt. scilicet perfectio medicine: et sanatio ab infirmitate: et liberatio a morte. Perfectio medicine tangit in hoc quod dicitur: Misit uerbum suum. quod quidem referendum est et ad uerbi incarnationem: quod dicitur commissum quia caro factum: Gal. iij. Misit deus filium suum factum ex muliere. et ad sacramentorum institutionem: in quibus accedit uerbum ad elementum et fit sacramentum: ut sic sit conformitas sacramenti ad uerbum incarnationis. Sanctificatio. n. creatura sensibilis per uerbum dei et orationem. j. Timo. iij. Sanatio autem ab infirmitate peccati et reliquarum tangit in hoc quod dicitur: Et sanauit eos. que quidem sanatio per sacramenta fit: unde ipsa sunt unguenta sanitatis: quod christus quasi unguentarius fecit: Eccl. xxxvij. unde et in psal. dicitur: Qui propicius omnibus iniquitatibus tuis. quantum ad peccata. qui sanat omnes infirmitates tuas. quantum ad peccatorum reliquias. Liberatio autem a morte tangit in hoc quod dicitur: Et eripuit eos de interitionibus eorum. et quia interitus in morte uolens sonare uidetur: ideo congrue ad penalem mortem referri potest: quia ratio pene est ut contra uoluntatem sit: sicut ratio culpe ut sit uoluntaria: et ideo culpa ad infirmitatem reducta pena ad mortem: quia uia ad penam est culpa sic infirmitas ad mortem. Non solum autem separatio anime a corpore mors dici potest: sed etiam omnes presentis uite penalitates: et ideo pluraliter interitiones notantur: sicut et ij. Cor. xi. In mortibus frequenter. A morte ergo corruptionis nature eripiet uerbum incarnationis per resurrectionem: quia in christo omnes uiuificabuntur etc. j. Cor. xv. Esa. xxvi. Cuius interfectionis mei etc. sed a mortibus penalitatum per gloriam. tunc. n. absorpta erit mors per uictoriam. j. Cor. xv. et de his in psal. dicitur: Qui redimit de interitu uultum tuum. quantum ad primum. qui coronat te in misericordia. quantum ad secundum. Sic ergo ex uerbis propositis tria possumus accipere circa hanc quartum librum qui pre manibus habet. scilicet materia: quia in eo agit de sacramentis et de resurrectione et gloria resurgentium. Itaque continuationem ad tertium librum: quia in tertio agebat de missione uerbi in carnes: in hoc autem libro de effectibus uerbi incarnationis: ut quartus respondeat tertio: sicut secundus primo. Itaque diuisionem istius libri: diuidit. n. in partes duas: in prima determinat de sacramentis: in secunda determinat de resurrectione et gloria resurgentium etc. ibi. Postremo de conditione resurrectionis etc. Itaque prima diuidit in duas: in prima determinat de sacramentis in generali: in secunda descendit ad sacramenta noue legis. ij. etc. ibi. Itaque ad sacramenta noue legis etc. Prima in duas: in prima dicitur de quo est intentio: in secunda persequitur: ibi. Sacramentum est sacre rei signum. Circa primum duo facit: primo proponit materiam de qua agendum est: secundo ostendit quod de ea primo dicendum sit: ibi. De quibus quatuor etc. Sacramentum est etc. Dic determinare



incipit de sacramentis in coi: et diuidit in partes duas: in prima determinat de sacramentis s3 se: in secunda de diuisione sacramenti in suas partes: ibi Duo aut sunt 7c. Prima in duas: in prima on dit quid e sacramenti: in secunda necessitate istitu tionis sacramentoz: ibi Triplici autem ex causa 7c. Prima in duas: in p^o venat genus sacramenti: in 2^o differentias: ibi Signoz vero 7c. Circa p^o duo fac: p^o ponit sacm in genere signi: 2^o diffinit signu: ibi Signu vero e res 7c. Signoz vo 7c. Hic ve nat differentias: et primo vna differentia omnes oib^o sacramentis que e vt imaginē gerat: 2^o alia que e propria sacroz noue legis: in quibus e perfecta ratio sacramenti. s. vt causa existat: ibi Sacramen tuz. n. proprie dicit 7c. Duo autem sunt 7c. Hic diuidit sacramentuz in suas partes: et primo i par tes integrales: secundo in partes subiectiuas: ibi Ja videre restat 7c. Et circa hec duo facit: primo ostendit differentia inter sacramenta veteris et noue legis: secundo determinat de quoda sacramen to veteris legis: quod maxime cuz sacramentis no ue legis cōdicat: ibi fuit tñ 7c. quaruz prima para cuz precedentibus est de lectione presenti.

Hic queritur. v. Primo qd sit sacramen tuz. Secundo de necessitate sacramen toz. Tertio ex quibus consistat sacramen tuz. Quarto de efficacia sacramentorum noue legis. Quinto de efficacia sacramentorum vete ris legis.

AD primuz sic proce

ditur: Videt q in cōuenienter diffiniat sa cramentu per hoc quod dicit: Sacramentu est sa cre rei signu. sacramenta. n. sunt alligamenta fan tatis: vt dicit in glo. super illud psal. Qui sanat p^otritos corde. sed de ratione medicamenti non est vt aliquid significet: sed solu vt efficiat sanitatem. ergo sacramentu non est signu. **S** oēs creature sensibiles sunt signa inuisibiliū diuinorū: vt patet Ro. j. nec tñ dici possūt sacra. ergo male diffinit sacramentu sacre rei signu. **S**erpens eneus de quo dicit Nume. xij. signum fuit sacre rei. s. crud chusti: nec tamē fuit sacramentuz. ergo diffinitio predicta est male data. **S** triplex e signu. s. de monstratiuū quod est de presen: rememoriatiuū qd e de preterito: p^onoticiū quod e de futuro. sed nullū istoz p^opetit sacramento: tñ qñqz recipiens sacroz grāz nō hēat: nō hūit: nō imposterū habitur^o sit q nō oē sacm e signu. **S** signu 3 causā di uidit. sed aliqd sacm e cā. q nō oē sacroz est signu.

triplex signum

Aterius videt q male diffiniat signu cū dī: Si gnū e res p^oter spēs quā ingerit 7c. Unū. n. opposi toz nō o3 poni in diffinitione alterius. s3 res et si gna ex opposito diuidit: vt patuit in p^o dī. pmi libri. q res nō o3 poni in diffinitione signi. **S** h3 p^o m in libro priorū: Ois effectus sue cause sig^o

esse potest. s3 qdā effectus sunt spirituales q nul lā spēs ingerit sensib^o. q nō oē signū aliquā spēm sensib^o ingerit. **S** ois locutio fit p aliqua signa s3 angeli loquūt nō plato aliq sensibili sermōe: vt in 2^o libro dī. xj. dicit e. q nō oē signū e sensibile.

Aterius vi q hec diffinitio male dicit: Sacroz e inuisibilis gratie visibilis forma: vt imaginē gerat et cā existat. Sicut. n. in lra dē in duob^o sacra p^osi stūt. s. in reb^o et verbis. s3 sic res s3 visibiles: ita vba s3 audibilia. q debuit dicē visibilis et audibilis for ma. **S** ois forma e intrinseca vel exemplaris. sed sacra nō s3 forme intrinsece inuisibilis grē: vt per se p^o nec itez forme exemplares cū grā visibil nō imitēt rē visibilē: s3 e cōuerso. q sacm nullo mō e forma inuisibilis grē. **S** character baptismal e sacroz et res: vt. j. dicit: et s3 corp^o chusti vey exi stens in altari. sed neutz istoz e visibilis forma. q diffinitio nō e bñ data. **S** imago e qd ad imi tationē alteri^o fit. forma aut exemplaris e ad cui^o imitationē aliqd fit. q nō e idē forma et imago re: spectu eiusdē. s3 sacroz e forma inuisibilis gratie. q nō e imago respectu eiusdē. **S** in diffinitione gene ris nō o3 poni differentia p^ostantia alicui^o spēri i quas diuidit genus. s3 e cāz eius qd figurat e dif ferentia sacroz noue legis. q nō o3 poni i diffini tione coi sacri. **A**terius vi q diffinitio quā ponit aug^o sit icōpetēs. s. Sacm e in quo sub tegumen to rez visibiliū diuina virt^o secret^o opat salutem: occultatio. n. manifestationi opponit. s3 signuz in stituit ad manifestādū. cū q tegumentū occultatio nē importet: videt q male ponat in diffinitione sa cramenti. **S** frequēter accipientes sacra salu tē nō psequūtur. q operatio salutis nō debet po ni in diffinitione sacri. **S** in sanctis hoib^o diui na virt^o operat ad salutē ipsoz: vt dicit Esa. xxxij. Omnia opera nostra operatus es in nobis. nec tamē sancti hoies dicuntur sacramenta. q idē qd pūus. **A**terius videt q diffinitio hug. de sacro vic. sit icōpetēs que talis e: Sacramentu e corpo rale vel materiale elemētū extrinsecus oculis appo sibile ex institutione signas ex similitudine repre sentans: et ex sanctificatione inuisibile grātia con tingens: materia. n. nō predicat de toto. sed materi ale elemētū e materia sacri. q male ponit in dif finitione sacri vt genus. **S** in quibusdā sacris non e elemētū: s3 elemētariū: sicut in extrema vn ctione e oleū. q diffinitio nō e cōis oib^o sacramen tis. **S** similitudo est rerū differentiu eadē qua litas. s3 nō potest esse eadē qualitas rerū spiritu aliu ad corporalia. q nec similitudo. q male dicit ex similitudine representans. **S** si est aliqua si militudo: illa est ex naturali proprietate materi lis elemēti. si ergo ex similitudine representat: et idē e representare qd significare vt potest patere p dif finitionē signi in littera posita. q sacm nō signifi cat ex institutione. **R**ūdeo dō ad p^omā qōnez: q

inuisibilis grā nō

hugo

sacramentum fm proprietate vocabuli videt im-
 portare sanctitatem actiue: vt dicat sacm: quo ali-
 quid sacra: sicut ornamentu quo aliquid ornat. s3
 q: actiones actiuoz debent ee pportionate pditi
 onib' passiuoz: io in sanctificatione qua ho san-
 ctificat o3 ee talis sanctificandi modus q homini
 ppetat fm q rationalis e: q: ex hoc e ho. inquantu
 aute est rationalis h3 cognitionez a sensibilib' or-
 taz: vñ oportet q sanctificet hoc modo q sua san-
 ctificatio sibi innotescat. r p similitudines sensibilib' u
 rez. r fm hoc inuenit diuersa acceptio sacri. Ali-
 qñ. n. sacm iporat re qua fit psecratio. r sic pas-
 sio christi dicit sacm. r hec e p' acceptio qua ma-
 gister ponit. Aliqñ vero includit modu psecratio-
 nis q hoi ppetit fm q cause sanctificates r sua sa-
 ctificatio p similitudines sensibilib' sibi notificant
 r sic sacra noue legis sacra dicunt: q: r psecrat r
 sanctitate signat mo pdicto: r etia primas sancti-
 ficationis cas significat: sicut baptilimus significat
 r puritate dsignat: r mortis christi signu e. Aliqñ
 etia includit tm significacione predictaz psecrati-
 onu: sicut signu sanitatis o3 sanu: r hoc modo sa-
 cramenta veteris legis sacrameta dicunt inquantu
 signat ea que i christo sut gesta r etia sacra noue
 legis. Relicto g prio mo dicendi sacm q: de h'
 modi sacris dicit e in. 3. lib. sacris 2. r 3. mo dicitis
 no poterit alia cois diffinitio assignari nisi vt di-
 cat: Sacm est sacre rei signu nisi q: o3 vt subtel-
 ligat talis modus significadi q e p similitudinem
 rei sensibilib' qd magr addit vt. f. eius similitudinem
 gerat. Ad p' g' o3 q: quis significatio no sit de
 rone curatiois simplicir. e tm d rone curatiois tal
 que fit per sacra vt ex dicitis p3. Ad 2. mo q: res
 sensibiles no sut signa diuinoz vt sut sacramta. s3
 vt sunt in seipsis sacra. sacrametu aute debet itel-
 ligi signu rei sacre vt e sacras: r io no o3 q: omes
 res sensibiles sut sacra. Ad 3. mo q: quis spes
 eneus eet signu rei sacre sacras: no tm inquantu sa-
 cras e actu: q: no ad h' adhibebat vt aliquis sancti-
 ficationis effect' perciperet. s3 solu effect' exterioris
 curationis. r silis e ro de imagine crucis q ponit
 tm ad representadu. Ad 4. mo q: sacra noue
 legis tria signat. f. cam pma sanctificat: sicut bap-
 tilimus morte christi: r quatu ad hoc sut signa re-
 memoratiua. Itē signat effectu sanctificationis qua
 faciunt: r hec significatio e eis principalis: r sic sut
 signa demonstratiua. Nec obstat si aliqs sanctita-
 te no recipit: q: no est ex defectu sacrameti quod
 quatu in se e natu e gratiaz pferre. Itē signant fi-
 ne sanctificationis. f. eternā glia: r quatu ad hoc si
 signa pronostica. sacra vero veteris legis erat totali-
 ter signa pronostica. Ad 5. mo q: signu quan-
 tu e i se iporat aliqd manifestu quo ad nos q ma-
 nuducimur in cognitionez alicuius occulti: r q: vt
 frequentius effectus sunt nobis manifestiores cau-
 se: io signu qñq3 p cam diuidit: sicut demonstra-

tio q di ee per signu a coi in pmo phycor: demo-
 stratio aut pp qd e p cam. qñq3 autē ca e manife-
 sta quo ad nos vtpote cadens sub sensu: effectus
 autē occultus vt si expectat in futuro: r tunc nihil
 phibet cas signu sui effect' dici. Ad. ij. qone o3
 q: sicut dicit e signu iporat aliqd notu q ad nos
 quo manuducimur in alterius cognitione. res at
 primo note nobis: sunt res cadetes sub sensu a q
 ois nostra cognitio ortu h3: r io signu quatu ad
 pma sui institutione signat aliqua rez sensibile:
 put p ea manuducimur in cognitione alicui' oc-
 culti: r sic magister accipit hic signu. Lōtingit at
 aliqñ q aliqd magis notu quo ad nos etia: si no
 sit res cadēs sub sensu quasi secūdaria significato-
 ne dicat signu: sicut dicit phus in 2. etbi. q signuz
 generati habitus in nobis o3 accipere sicut i ope
 delectatione q non e delectatio sensibilib' cu sit rō-
 nis. Ad p' g' o3 q: diffinitio illa no e p opposi-
 tas res: s3 p oppositas rones: vñ etia ibide dicit e
 q: o3 signu e rea. Ad 2. mo q: in reb' intelligibi-
 lib' fit processus ab his que sut notiora simplr sic
 p3 in mathematicis: vñ ibi effectus no sunt signa-
 caz: s3 in rebus sensibilib'. Ad 3. mo dicit de lo-
 cutione angeloz q fit p ea q sunt notiora simplr:
 vñ no possut pprie dici signa: sed quasi transpū-
 ue. Ad. iij. qone o3 q: illa diffinitio magistri co-
 pletissime ratione sacri designat: put nunc de sa-
 cramentis loqmur. ponit. n. efficientia sanctitatis
 in hoc q: dicit vt ea existat. r modus ppetens hoi
 quatu ad cognitione. in hoc q: dicit inuisibil' grē
 visibilis forma. r modus significacionis hoi cona-
 turalis. f. ex similitudine sensibilib' in hoc q: dicit vt
 imaginē gerat. Ad p' g' o3 q: visus e nobili-
 or inter alios sensus: r plures differentias rez on-
 dit: vt dicit in p' metaph. io vt aug' dicit: Nomen vi-
 sus ad oēs alios sensus extendit. r io visibilis ponit-
 tur hic p sensibili coi. Ad 2. mo q: forma su-
 mit hic coiter pro figura fm q: e in quarta specie
 qualitatis: r non pro forma exemplari: q: p muta-
 tionē figure imaginib' aliqd representam: vel q:
 sumat p forma exemplari: hoc est: iquatu sacra
 sunt quodamō cause inuisibilis gratie: r ita in via
 generationis pcedūt quauis quatu ad istitutōem
 imitēt. Ad 3. mo q: character baptilimal' r cor-
 pus christi vez. no dicūt sacra nisi s3 q: dūguil si-
 gnis sensibilib'. Ad 4. mo dicit ad 2. q: forma
 que e figura n h3 oppositu ad imaginē cu figura
 imago dicat. Ad 5. mo q: sacm no diuidit p
 sacra veteris r noue legis: sicut genus p spēs: s3 sic
 analogū in suas partes: vt sanu in habēs sanitatē
 r signas ea. sacra autē simpliciter e qd causat san-
 ctitatem: qd autē signat tantu no e sacm nisi s3 qd
 r io ee causa potest poni in diffinitioe sacri: sicut
 hñs sanitatē in diffinitione sani. Ad. iij. qonez
 o3 q: diffinitio illa Aug. si tamē in verbis illis sa-
 cramentu diffinitire intēdit dat de sacramento quatu

dicunt. s; si hō non peccasset christi passio nō fuisset. s; nec sacramēta. **L**terius videt q; in statu legis nature sacramēta nō fuerunt necessaria: non minus. n. ē necessaria eruditio q; fit p; precepta q; illa que fit per sacra. s; precepta non fuerunt alia data ad bene viuendūz in formabant. s; videt q; nec sacramēta debuerunt p; tpe illo institui cū ea lex naturalis non diceret: qd; patet ex hoc q; nō sūt ea dē apud oēs s; fm oē tps. **S**acra qn̄ instituta sūt necessaria sūt ad salutē: vt p; Job. iij. Nisi q; renatus fuerit zc. s; ea q; ante lege; scriptā videntur esse sacra erant voto celebrata z non necessitate: vt Hug. de sancto vic. dicit. s; nō erāt sacra: z p; p; nec necētia. **S**z s; Hug. qn̄cūq; fuit morbus fuit z medicina morbi. sed in statu legis nāe erat morbus peccati. s; necessaria erat sacro; medicina. **L**terius videt q; nec debuerunt supra illa sacra legis nature alia superaddi lege moysi: qd; n. superadditur alteri d; esse magis ad pfectioez accedens. s; sacra q; fuerunt in lege nature erant p; pinquissima pfectis sacramētis que sunt in lege noua: vt p; de oblatione Melchisedech. s; nō debuit fieri superadditio p; legē moysi. **S**uperadditio ad id qd; bonūz erat vel mutatio eius nō debet fieri nisi propter meliorationē. s; sacra veteris legis non habebāt aliū effectū melioez effectū sacro; noue legis: q; vtraq; sacra significabant tñ s; non debuit fieri aliqua mutatio ipsoz: vel superadditio ad ea. **S**ed s; sacra vt mag; in littera dicit ad eruditionē instituta sunt. sed fm **S**ic. per incrementū tēporū creuit scientia sancto; patrū z fides etiā magis explicata est: vt in. iij. li. dñi. xxv. dicitū ē. q; oportuit i lege moysi alia sacra addi sacris legis nature. **L**terius videt q; in lege noua non debuerunt aliqua sacra remanere: veniente. n. veritate cessat figura. s; gratia z veritas iā p; christū iesu; facta ē: Job. i. Nō s; indigemus sacris gratiā ipsius z veritate signantibus. **S**apulus Sala. iij. dicit: q; antiqui patres erāt sub elementis mundi seruientes sicut pueri sub pedagogo vsq; ad pfectūz tps a patre: s; tps plenitudinis ē tps incarnationis: vt ibidē dñi. s; cū sacra sit māle elemētū v; q; extūc nō debuerim; sub sacris salutē q;ref. **S**z s; qn̄ ē tps medicādi tūc magis necessarie sunt medicine. s; tps aptissimū spūali medicationi ē tps grē: vñ in ps. Tēp; miserēdi annus benignitatis dei dñi. s; in statu grē maxime necessaria sunt sacra q; sunt medicine quedam. **R**ñdeo dō ad. j. q. q; sacra nō erāt necessaria necessitate absoluta: sicut necessariū ē deus eē cū ex sola diuina bonitate instituta sunt: s; necessitate q; ē ex suppositione finis: nō ita tñ q; sine his de; hōminē sanare nō posset: q; sacris virtutē suā nō alligauit: vt in littera dñi sicut cib; necessarius est ad vitā humanā. s; q; p; sacra magis p;grue fit hois

reparatio: sicut equ; dñi necessarius ad iter: q; in equo facilius hō vadit. huiusmodi autē p;gruitatis ea potest accipi ex hoc q; hō p; peccatū p;cipue circa sensibilia corruptus erat eis detentus nē in de; surgere posset. erat autē p;dicta corruptio quātū ad cognitionē: q; humana mens circa sensibilia tñ occupari nouerat: intñ vt quidā nihil extra sensibilia crederet: z s; ad cognitionē intelligibiliū peruenirent ea fm modū rerū sensibiliūz iudicabant. **S**ilr quātū ad effectioē: q; eis quasi sūmis bonis hō inhererat deo postposito. **S**ilr etiā quātū ad actionē: q; hō eis inordinate vtebatur. **N**ecessarius s; fuit ad curationē peccatoz: vt ex hoc ex sensibilib; in spiritualia cognoscenda p; fieret z vt affectū quē circa ea habebat in deū referret: z vt eis ordinate z s; diuinā institutionē vteret: z iō necessaria fuit sacramētoz institutio: p; q; hō ex sensibilib; de spiritualib; erudit. z hec est 2^a cā quā magister ponit: p; q; etiā affectū q; sensibiliūz subijctū in dei reuerentiā referret: z hec ē 3^a cā. **A**d p^m dō q; gratia z vtutes sanāt for; malr sicut sanitas: sed sacra quodāmodo effectiue sicut medicime quedā: vñ sicut non sequit sanitas sanāt: s; medicine non sunt necessarie: ita nec hoc gratia sanāt: s; sacra nō sūt necessaria: s; magis posset contrariū p;cludi. **A**d 2^m dō q; p; eadē p;tio nō fit virt; z corruptū: vt p; i 2^o Eth. vñ sicut corruptio virtutis facta ē in hoie p; hō q; se sub sensibilib; rebus humiliavit p; ipsa sensibilia: ita reparatio virtutis pueniēter fit per hoc q; hō sub eis humiliat p;pter dei reuerentiā: z sic p;traria dñis curant q; sua dōēt accipi circa idē. **A**d 3^m dō q; remanēb; in sensibilib; p;dicta; modus trahendū spūalia ē occultus z erroris occasio a q; etiā p;gru; ē sacra occultat: vt Dio. dicit. j. ca. ecclesiā. hierarchie s; eis q; instruunt ex sensibilib; in spūale intellectu p;urgere ē valde p;gru;: q; ē nālī p;formis cognitioni q; ex sensibilib; cognitionē intellect; accipit. **A**d 4^m dō q; corporalis exercitatio fm se accepta ad modicū vtilis ē i p;paratiōe ad pietatez: vt ibi apulus intendit: s; si ei pietas adiungat sicut fit in sacris q; ad religiōis pietatē p;tinēt ē valde vtil. **D**. ij. q. dō q; vtilitas sacro; ē eruditio z curationē. quātū autē ad curationē oib; p; q; nō erāt necessaria sacra in statu innocentie cū tūc morbus nō esset. **S**ed quidā dicūt q; erant necessaria quātū ad eruditionē: q; hō in statu etiā illo sensibilib; vtebat: z ita ex sensibilib; ei spiritualia signari p;gruebat: s; hoc nō vñ pueniē: q; significatio fit ad acq;redū cognitionē d; eo qd; significat: q;uis at in p; statu sensibilia cognosceret z in eis etiā spiritualiūz similitudines inspiceret: nō tñ ex sensibilib; spiritualiūz cognitioez accepiss;: s; mag; ex influētia diuini luminis: z iō sacris ad eruditionē nō indigebat z hoc etiā in lra mag; vñ significare: q; refert hoc

quod de eruditione dicit ad defectū cognitionis: qui ē in statu peccati. Et iō dō ē euz alio q̄ in statu innocentie sacra nō fuissent necessaria. ¶ Ad p̄m̄ dō q̄ sacra nō sunt instituta ad gratiā p̄feren- dā nisi put gratia ē sanās formalr morbi peccati et sic in statu innocentie homo gratia non indige- bat. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ in statu innocentie superiores partes hoīs oīno inferiorib⁹ dñabant: et iō quīs hō haberet sensus et mālīs esset nō tñ intellectus ex sensibilib⁹ cognitionē accipiebat: s; ex influētia diuini luminis habebat: s; q; experientia etiā eo- rū que prius sciebam⁹ delectabilis ē: iō operabaf ad experiendū nature vires non vt ex hoc habi- tū scientie acciperet: s; vt ex visione experimētali eoz q̄ sciebat delectaret. ¶ Ad 3m̄ dō q̄ matrimo- niū non fuisset in statu innocentie in remediū: sed in officiū: et q; sacra remedia sunt: iō pprie loquē- do nō fuisset sacra nisi forte inquātū rez sacram significabat: et nō qdē vt illi sacre rei. s; iunctionis christi et ecclie p̄ huiusmodi matrimoniū hō i sta- tu illo cognitionē accepisset: s; magi eoduerso ex co- gnitione p̄dicte iunctionis puenientia et sacra- tē matrimoniū cognouisset. ¶ Ad iij. q. dō q̄ ea q̄ ab hoīe fiunt a cognitione ortū o; hīc alias nō es- sēt humana opa: vñ o; q; operatio cognitōi rīde- at sicut effect⁹ cause. In statu autē legis nature nō sufficiebat ad salutē sola naturalis cognitio: s; exi- gebat fides aliquoz q̄ supra rōnē sūt: et post lapsū exiebat fides de reparatore p̄ que erat medicina morbi: et iō i statu illo nō tñ erat necessaria opa q̄ sunt de dictamine legis nālīs: s; etiā alia q̄ essēt protestationes et signa eoz que ad reparationem ptinebant: et hec erāt illius tps sacra: sicut sacri- ficia: decime: oblatōes: et huiusmōi. ¶ Ad p̄m̄ dō q̄ p̄cepta q̄ ordinant ad bene viuēdū sunt p̄cepta legis nature q̄ rīdēt cognitōni nālī: et q; cognitio nālīs sufficiebat ea dictabat nōdū p̄ p̄ia p̄suetudi- nē oīno obtenebata: iō nō erat tāta necessitas vt eoz expressio fieret sicut sacro; q̄ supnālī cog- nitioni rīdēt. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ an̄ legē scriptā erāt q̄ dā sacra necessitatis: sicut illud fidei sacra qd̄ or- dinabat ad delectionē originalis peccati: et sūr pe- nitētia q̄ ordinabat ad delectionem actualis: et sūr matrimoniū qd̄ ordinabat ad multiplicationem hūani generis: sed sacrificia et oblationes et huius- modi erāt voluntatis et necessitatis in cōi: vt. s. ali- qd̄ facerent in p̄testatione fidei sue: q̄ oeo p̄ patrie religionē subiecti erant: s; in speciali erant volun- tatis vtrū. s. deberent sacrificia exhibere: vel oblati- ones: vel aliqd̄ huiusmōi. ¶ Ad iij. q. dō q̄ cū sa- cramentoz vsus fidei p̄portionalitē rīdeat sicut di- ctū ē oportuit q; s; ouersus statu fidei ouersimo de sacra traderent. fides autē quātū ad articuloz explicationē sēp magis et magis creuit fm̄ propu- q̄tate tps gratie: vt in. iij. li. dif. xxv. dictū ē: et fm̄ hoc oportuit sacra magis ac magis determinari:

et pp hoc q; in abraam fides primo habuit quasi notabile quātitatē: vt p̄p̄ fidei religionē ab alijs separaret: vñ et pater fidei dō: iō sibi signaculoz si- ue sacra fidei determinatū fuit. s. circūcisio: et q; tpe moysi iā fides ad tātā quātitatē deuenerat vt nō solū in vno hoīe resfulgeret vel in familia: sed i vna tota gente p̄plo dei multiplicato: iō oportuit et legē dari q̄ nō nisi p̄plo ferri potest: vñ legisposi- tio ē ps politice non iconomice vel monastice: et sacra in speciali determinari et multiplicari: et pp hoc necessariū fuit in lege moysi determinari sa- crificia oblatōes et decimas: quātū ad oēs singu- lares circūstātias et matrimonia ordinari: et peni- tētie satisfactioes distingui. ¶ Ad p̄m̄ dō q̄ quīs oblatio melchisedech p̄fectissime representaret nostrū sacrificiū quātū ad mām: tñ etiā oportuit multas alias circūstātias representari: sicut mod⁹ sumēdi: et passionē christi cui⁹ ē memoriale: q̄ ex- plicite signat p̄ agnū paschalē et p̄ alia legē sacra. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ quīs nō sit sacra melioratio p̄ sa- cra veteris legis quātū ab aliū effectū i genere. s. causare facta: ē tñ quātū ad eūdē effectū q̄ ē signi- ficare inquātū exp̄ssi et p̄lib⁹ modis futura gratie significabant sacra. ¶ Ad v. q. dō q̄ eadē fides est modernoz et antiquoz: vt Aug⁹ dicit: q; quē illi credebant venturū nos credim⁹: iā venisse: et iō cū sacra fidei correspondant: sicut p̄testatōes ipsius: et ab ea sicut virtutē hūitā o; q; sic antiq̄ p̄es re- dēptionis christi p̄icipes effecti sūt p̄ sacra q̄ crāt signa futuri: ita et in nos redēptio ei⁹ pueniat me- diantib⁹ aliq̄b⁹ sacris significatib⁹ qd̄ iā factū ē q̄ se sacra noue legis. ¶ Ad p̄m̄ dō q̄ sicut dicit Dio. in ecclias. hierarchia: Status noue legis mod⁹ ē inter statu veteris legis et statu celestis patrie: et iō etiā ea que sūt noue legis et sunt veritas respectu se- gno; veteris legis: et sūt figure respectu manifeste et plene cognitionis veritatis q̄ erit in patria: et iō adhuc o; i noua lege q; māt alij figure. s. i p̄ia vbi erit plenaria p̄ceptio veritatis oēs figure cessa- bunt. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ sacra legalia gratiā nō ptine- bāt: et iō ap̄lus ibidē noiat ea egena et vacua: et pp h̄ q̄ eis subdebāt erāt s; elemēt pure corp̄alib⁹: s; n̄ ē sile de sacris q̄ gratiā inuisibilem ptinent.

Ad tertius sic proce- dit: Videt q; sacra nō p̄sistāt i verbis et re- bus: sacra. n. ē aliqd̄ vnū. s; ex duob⁹ q̄ nō s; p̄iū- eta nō pōt aliqd̄ vnū fieri: nec vnū pōt esse forma alteri. cū ḡ vba et res sint oīno sepata: vñ q; ex eis nō possit constare sacra: vt hēat p̄ forma vba: et res p̄ m̄. ¶ s. sicut in sacris requirūt vba: ita et facta qd̄a: vt dicit Hug. de factō vic. sed facta nō ponūt- tur de integritate sacramenti. ḡ nec vba. ¶ s. sa- cramenta s; ad significādū et causādū. s; vtrūq; ho- rū pōt fieri p̄ res sine verbis. ḡ sacramēta non p̄- sistent in his duob⁹. ¶ s. sacramēta veteris legis

erant signa nostrorum sacramentorum. s; in illis non erant aliqua verba determinata. s; nec in nostris esse debent. ¶ Penitentia et matrimonium si quidam sacramenta. s; de integritate corporum non sunt verba aliquid. s; quod magister dicit non esse verum de omnibus sacramentis. ¶ Sacramenta ex similitudine representant ea que circa christum sunt gesta. s; cum in christo fuerit verbum rei sensibili adiunctum oportet hoc etiam sit in sacramentis. ¶ Medicina oportet proportionari morbo. s; morbus peccati homines quantum ad animam et corpus infecerat. s; oportet in sacramentis esse verba que respondeant anime et res que respondeant corpori. ¶ In Hug. sacramenta ex sanctificatione inuisibile gratia continentur. sed creatura sanctificatur per verbum dei. Timotheus. iij. ergo oportet in sacramentis non solum res sed etiam verba esse. Rursus dicitur quod hoc est commune in omnibus sacramentis quod consistat in rebus sensibilibus inuisibile gratia signantibus. S; hoc est speciale in sacramentis noue legis quod verba addantur propter tres rationes. p^o quod hec sacramenta non solum signantur operum redemptionis que per christum est facta sicut alia sacramenta: sed etiam ab ipsa christi passione fluxerunt: et ideo sic effectus primi hinc sue cause imaginem quantum possunt vt. s. ex rebus et verbis consistat: sicut christus ex verbo et carne. 2^o ratio est quod non solum sunt signa futurorum sicut sacramenta veteris legis: s; presentium et presentium: vt prius dictum est: que possunt expressius significari que futura sicut et certi cognosci: et ideo significatio verborum que est expressissima adiungit significatio rei. 3^o ratio est quod gratia continentur ex sanctificatione que fit per verbum dei vt dictum est. ¶ Ad p^o quod sacramentum est aliquid vniuersale in genere signi vel cause quorum vniuersalis relatione ipso. non est autem inconueniens vt que se in se distincta vniuersaliter in relatione ad aliquid vniuersale: sic accidit de multis trahentibus nauis que sunt vna causa tractus nauis: et sicut patet et mater sunt vniuersale in generatione: sic etiam verba res sunt vniuersale in causatione et significatio: et per consequens efficiunt vniuersale sacramentum. Et quod virtus causandi est in rebus ex verbis signantibus: vt dictum est: ideo verba sunt formalia et reamateriales: per modum que omne completiuum forma dicit. ¶ Ad 2^o quod sicut Hug. de sancto vic. dicit ad sacramenta concurrunt verba et res et facta: s; facta continentur ad usum vel dispensationem sacramentorum: verba autem et res sunt de essentia facti: et ideo magister in his duobus dicit consistere facta et non in factis. Uel dicit quod facta ad res reducuntur. ¶ Ad 3^o quod nec efficacia causandi nec expressio signandi poterat esse in rebus nisi verba adiungerentur: vt dictum est. ¶ Ad 4^o quod non est illis ratio de factis veteris et noue legis: vt ex dictis patet. ¶ Ad 5^o quod matrimonium sicut quod est in officium et penitentia sicut quod est virtus non habent aliquam formam verborum: s; sicut quod vtriusque est factum in dispensatione ministrorum ecclesie consistens vtriusque habet aliqua verba: sicut in matrimonio sunt verba experimentia consensus: et iterum benedictiones ab ecclesia institute: in penitentia autem est absolutio sacerdotis

verbotenus facta.
Ad quartum sic proce

ditur: videtur quod sacramenta noue legis non sunt causa gratie. Dicitur enim. Ber. in sermone de cena domini: sicut inuestus canonicus per librum: abbas per baculum: episcopus per anulum: sic diuisiones gratiarum diuersis sunt tradite factis. s; liber non est causa canonicatus: nec anulus episcopatus. s; nec facta gratie. ¶ Si sunt cause gratie oportet sicut aliquid generis cause. sed constat quod non sit in materia: nec formalis cum sunt extrinsecas gratie. nec iterum sunt cause finales: quod magis facta propter gratiam habenda querunt que econuerso. nec iterum cause efficientes: quod solus deus efficiat gratiam: adeo quod nec angelis qui sunt nobiliores sensibilibus creaturis hoc conueniat. s; nullo modo facta sunt causa gratie. ¶ Nobilior est agens patiente sicut Aug. in. xij. sup. Hen. et sicut philosophus in. iij. de anima. et iterum causa dignior est effectu. s; tanta anima rationalis que gratia preualent sensibilibus elementis. s; facta quod est materia elementum vt prius dictum est non potest agere in animam ad causandum gratiam in ipsa. ¶ Dicitur causa vel est vniuoca vel equoca. i. causa aut equoca est aliquid nobiliori modo que in causatis: sicut calor in sole que in aere. in causa autem vniuoca est aliquid eodem modo. s; gratia non est in factis: neque eodem modo vt in anima: neque nobiliori modo. s; non sunt causa gratie: nec vniuoce neque equoce: et ita nullo modo. ¶ Facta non causant gratiam in anima per modum influentie: quod sic crearent ipsam. nec iterum educunt eam de potentia matris: quod gratia non est in potentia naturali matris. s; nullo modo gratia causat. ¶ In sacramento altaris transubstantiat panis in corpus christi: quod non potest fieri nisi virtute infinita: qualis non est virtus forme illius facti. s; virtus illa non causat dictam transubstantiationem: et eadem ratione nec alia facta quod signant causant. ¶ S; hoc differentia assignat contra infacta noue legis et veteris: quod facta noue legis efficiunt quod figurant: quod factis veteris legis non preter: figurant autem facta inuisibile gratiam. si facta noue legis gratiam non causant non differunt in aliquo a sacramentis veteris legis. ¶ Aug. dicit quod aqua baptismi corpus tangit et cor abluit. s; cor non abluitur nisi per gratiam. s; facta noue legis gratiam causant. ¶ Alius videtur quod in factis non sit aliqua virtus spiritualis ad gratiam inducenda: quod non est in aliquo genere entium non est ens. s; huiusmodi virtus non potest reduci ad aliquid. r. generum: quod non est forma substantialis vt per se patet: neque in aliquo aliorum generum preter qualitatem: nec etiam in qualitate: vt patet discurrenti per. iij. species qualitatis. s; non est ens. ¶ Constat quod facta non habent a seipsis huiusmodi virtutem. si ergo est in eis oportet quod a deo habeant eam. nec est assignare vt quod quod est data sit. n. n. in ista institutione sacrorum dari eis potuit: quod res iste et hec verba tunc non erant: et non enti nihil dat. nec iterum quod tidie eis dat hanc virtutem: quod creatio dei est huiusmodi solus



quantū ad aīas rōnales 7 quantū ad gratias: nec alio modo potest eis dari nisi in eis crearet nec iterū ē probabile q̄ tā nobilis virtus crearet in v̄bia que statim esse desinūt: 7 res etiā in breui corrupitur. ḡ nullo modo huiusmodi virtus ē in sacris.

¶ Dicitur virtus non potest putari inter minima bona: q̄ sic ad gratiā inducēdā q̄ ē de maximis bonis efficaciam non haberet: nec iterū iter media cuiusmodi sūt aīe potētē: q̄b̄ hō bene 7 male virtur. Eadē ratione nec iterū inter maxima. cū ḡ nō sit gratia neq̄ virtus mentis ḡ non ē aliquod bonū 7 ita nihil ē.

¶ S. oē qd recipit in aliquo ē in eo per modū recipientis: 7 inde ē qd virtus spiritalis nō potest eē in re corporali: s̄ hec virtus q̄ ordinat ad gratiā inducēdā ē maxime spiritalis ḡ nō potest esse in rebus corporalib̄.

¶ Vniū sacri nō potest esse nisi vna virtus cū sit ad vnū effectū. s̄ vna virtus non potest eē i diuersis: ḡ cū in sacramēto sint plura. s. verba 7 res: v̄ qd nō potest sit in sacro eē aliqua virtus ad gratiā inducēdā.

¶ Sed ḡ ē qd Auḡ dicit: q̄ ē vis aque vt corpus tangat 7 cor abluat. ḡ h̄ aliqua virtutē. Sicut et̄ Beda dicit qd christus tactu mūdissime sue carnis v̄z generatūa p̄tulit aquis.

¶ Sacra medicine quedā sunt. s̄ oīs medicina h̄ aliqua virtutē per quā sit efficac̄. ḡ 7 in sacris est aliqua virtus.

¶ Alterius v̄ qd hec virtus non sit in sacris a passione christi. christus. n. fm qd hō nō dat spiritū. sanctū: neq̄ gratias causat: vt in primo libro dicitur. dicitur ē. s̄ passio p̄uēit ei s̄ qd hō. ḡ efficaciam virtutis q̄ ē in sacris ad gratiā candā nō potest esse a christi passione: s̄ ab eius diuinitate.

¶ Ro. v. dicit: qd resurrexit pp̄ iustificationē nostrā. s̄ iustificatio sit p̄ infusione gratie. ḡ magis a resurrectione sacra p̄dictā virtutē h̄nt.

¶ Sacra dicūt a fide efficaciaz habere: s̄ fides non solū ē de passione: s̄ etiā de alijs articulis. ḡ non solū a passione efficaciam h̄nt.

¶ S̄ Ro. v. sup̄ illud. Similitudinē preuaricationis Adē. glo. Ex latere christi p̄ fluxerūt sacra p̄ q̄ saluata ē ecclia. hoc autē factū ē in passione. ḡ ex passione efficaciaz habēt.

¶ Sacra sunt medicine ḡ peccata. s̄ peccata sunt ablata per christi passionē: qd mortuus ē propter delicta nostra Ro. v. ḡ a passione efficaciam habent.

¶ Alterius v̄ qd sacra noue legis nō p̄tineant gratia. idē. n. ē subiectū gratie 7 glorie. s̄ nihil potest eē subiectū glorie nisi creatura rōnalis. ḡ nec in sacramēto qd ē māle elementū potest esse gratia. Si dicatur qd gratia non ē in sacris sicut in subiecto sed sicut i vase. Contra: Esse in vase signat esse i loco fm p̄m in 4^o phy. s̄ accidenti nō p̄petit esse i loco. ḡ nō potest eē verū qd dicitur ē.

¶ S. si deus in sacris gratiā posuit hoc non ē nisi pp̄ aīas in q̄ gratia transfundit̄. s̄ nō potest eadē gratia q̄ ē in sacris in aīas transfundit̄: qd accidēs non transit de subiecto in subiectū. ḡ frustra esset ibi: 7 ita nō est

ibi: qd in operibus gratie min⁹ ē aliqd frustra q̄ in opib⁹ nāe.

¶ S. s̄ p̄m in p̄o aīa. Spiritualia ēt si sint in corporalib⁹ nō dicūt ab eis p̄tineri: s̄ magis p̄tineri: sicut aīa ē in corpore 7 p̄tinet ipsū. s̄ gr̄a ē res spiritualis. ḡ n̄ sit in sacris corporalib⁹ nō dicit p̄tineri ab eis.

¶ Sed ḡ ē qd dicit in glo. Sa la. iij. qd sacra veteris leḡ s̄ dicebāt egena 7 inania qd gratiā non p̄tinebant: s̄ hoc non potest dici de sacris noue legis. ḡ gratiā p̄tinet.

¶ S. hoc p̄ per diffinitionē Dug. de sancto vic. supra positam.

¶ Alterius v̄ qd gratia que ē in sacris non differat ab illa q̄ ē in virtutib⁹ 7 donis. gratia. n. que ē in sacramētis ē gratia gratū faciēs: qd facit dignū vita eterna: vt patet de baptismo: s̄ gratia gratū faciēs ē vna tm̄: qd p̄ ex vnitare subiecti: qd ē eētā aīe: 7 ex vnitare effectus: qd ē deo acceptū face re. ḡ cū gratia q̄ est in virtutib⁹ 7 donis sit gratia gratū faciēs: v̄ qd eadē gratia sit hic 7 ibi.

¶ Vnū vni opponit. s̄ tā gratia q̄ in sacris q̄ illa q̄ ē in virtutib⁹ opponit peccato: qd vitiaq̄ peccatū destruit. ergo est vna tm̄ gr̄a.

¶ Idem est mor⁹ in natura a termino 7 ad terminū. s̄ gratia sacralis ordinat̄ ḡ peccatū: gratia autē virtutū ad p̄ficiendū aīas 7 deo p̄iūgendū. ḡ ē vna gratia i sacro.

¶ S̄ ḡ: gratia in sacro nō dat nisi ei qd non fite accedit. s̄ talis h̄z gratiaz virtutū. cū ḡ nulli det qd iā h̄z videt qd gratia quā accipit i sacro sit alia.

¶ S. virtutes 7 dona sunt p̄nexa pp̄ gratias: vt i iij. libro dicitur: nō autē sacra. ḡ nō ē eadē gratia h̄ 7 ibi.

¶ R̄ndō dō ad. j. q. qd oēs cogunt ponere sacramēta noue legis aliquo modo causas gratie eē propter auctoritates q̄ hoc expresse dicunt. S̄ d̄ uerū diuersimode eas causas ponunt. Quidā. n. dicunt qd nō sunt cause quasi facientes aliqd i aīa s̄ cause sine q̄b̄ nō: qd increata virtus q̄ sola effectus ad gratiā p̄tinentes in aīa facit sacris assitit p̄ quā dā dei ordinationē 7 quasi pactionē. sic. n. ordinauit vt quasi pepigit deus: vt qd sacra accipiunt sil ab eo gr̄az recipiāt. n̄ q̄si sacramēta aliqd faciā: ad hoc. Et ē silē de illo qd accipit denariū plū beū facta tali ordinatione: vt qd habuerit vnū de illis denarijs habeat centū libras a rege: qd q̄dem denarius nō dat illas centū libras: s̄ solus rex accipiet̄ ipsū. Et qd pactio talis nō erat facta i sacris veteris legis vt accedētes ad ipsa gratiaz accipēt iō dicunt gratiā nō p̄ferre: s̄ p̄mittēbant tm̄. S̄ hoc n̄ v̄ sufficere ad saluādū dicitā factoz: cā. n. sine qua nō: si nihil oīno faciat ad inducēdū effectū vel disponēdo vel meliorando quantū ad rōnē causandi nihil habebit supra causas p̄ accidēs sicut albū ē causa dom⁹ si edificator sit alb⁹: 7 fm hoc sacra essent cause p̄ accidēs tm̄ satisfactōnis. illa. n. ordinatio quā dicunt siue pactio nihil dat eis de ratione cause: s̄ solū de ratione signi. sic etiā denarius plūbeus ē solū signū indicans qd dicitur accipere. qd autē ē p̄ accidēs omittit̄ ab arte nec

ponit in diffinitione: vñ in diffinitione sacramenti
 n̄ ponit cālit̄ is p̄dicta: nec facti multū curasset o
 ea dicē. Nec itēz sacra noue legi q̄ differēt a sacris
 vetis legi s; ordinatione p̄dicta differēt ab eis s; rō
 nē cāe: s; solū q̄tū ad modū signādi iquātū h̄ si
 gnāt grāz vt statz dādā: illa vō n̄. Et iō alij dicūt
 q̄ ex sacris duo p̄sequūt in aia: vnū qd̄ ē sacm̄ r̄
 res sicut character vel aliquis ornat̄ aie i sacris i
 qd̄ nō ip̄mūt character. Aliud qd̄ ē res tr̄n sicut
 gratia. Respectu ḡ primi effectus sunt sacra cause
 aliquo mō efficientes: s; respectu secūdi sunt cau-
 se disponentes tali dispositione q̄ ē necessitas nisi
 sit impedimētū ex parte recipiētis. r̄ hoc vñ magis
 theologis r̄ dicitur sanctorū conueniens. Ad cui⁹
 euidentia sciendū ē q̄ cā efficiens dupliciter potest
 diuidi: vno modo ex parte effectus. s. in dispen-
 tem que causat dispositionem ad formam vlti-
 mam r̄ perfectam que inducit vltimam perfe-
 ctionē. Alio modo ex parte ipsius cause in agens
 principale r̄ instrumentale. Agens. n. principale ē
 primū mouēs. agēs autē instr̄ale ē mouēs motū.
 Instrumētō autē p̄petit duplex actio: vna quā h̄z
 ex propria natura: alia quā h̄z p̄t ē motum a p̄-
 mo agēte: sicut calor: ignis q̄ ē instr̄m virtutis nu-
 tritiuū: vt dicit in. ij. de aia. ex natura propria h̄z
 dissoluere r̄ consumere r̄ huiusmodi effectus. sed
 inquantū ē instr̄m aie vegetabilis generat carnes
 s; sciendū q̄ actio instrumētū q̄nq; p̄tingit vsq;
 ad vltimā p̄ctionē quā principale agēs inducit
 aliqñ aut nō: sēper tr̄n p̄tingit ad aliquid vltra id
 qd̄ p̄petit sibi fm̄ suā nāz: siue illud sit vltima for-
 ma siue dispositio: alias nō ageret vt instrumētū
 sicut qualitates actiue r̄ passiue elementoz perti-
 gūt instr̄ale ad formas māles educēdas o mā: nō
 autē ad productionē aie humane q̄ ē ab extrinse-
 co. Dōz ē ḡ q̄ principale agēs respectu iustificatio-
 nis deus ē: nec indiget ad hoc aliqñ instr̄is ex pre-
 sua: s; p̄t p̄uetatē ex parte hoīs iustificādi: vt su-
 pra dicitur ē virtus sacris quasi q̄busdā instr̄is iu-
 stificatiōis. huiusmodi autē mālib⁹ instr̄is p̄petit ali-
 qua actio ex natura propria sicut aque abluere: r̄
 oleo facere nitidū corpus: s; vltimū inquantū sūt
 instr̄a diuine misericordie iustificantis p̄tingūt in-
 strumentaliter ad aliqñ effectū in ipsa aia q̄ p̄mo
 correspondet sacris: sicut ē character vel aliqd̄ h̄-
 modi. Ad vltimū autē effectū q̄ ē gratia nō perti-
 gunt etiā instr̄alr nisi dispositiue inquantū hoc ad
 qd̄ instr̄aliter effectiue p̄tingunt ē dispositio q̄ est
 necessitas quātū in se ē ad gratie susceptionē. Et
 qz oē instrumētū agendo actionē nālē q̄ p̄petit si-
 bi inquantū ē res quedā p̄tingit ad effectū q̄ p̄pe-
 tit sibi inquantū ē instrumētū: sicut dolabz vni-
 dendo suo acumine p̄tingit instrumētali ad for-
 mā scānt: iō etiā māle elementū exercēdo actionēz
 naturalē fm̄ quā ē signū interioris effectus p̄tin-
 gut ad interiorē effectū instrumentaliter: r̄ hoc est

quod Aug⁹ dicit: q̄ aqua baptismi corpus tangit
 r̄ cor abluat: r̄ iō dicit q̄ sacra eff̄ ciūt qd̄ figurāt.
 Et hūc moduz iustificādi videt magister tangere
 in littera. Dicit. n. q̄ homo non querit salutem in
 sacramētis quasi ab eis: s; per illa a deo. hec. n. p̄-
 positio. a. denotat principale agēs. sed hec p̄po-
 sitio p̄ denotat causaz instrumentalē. ¶ Ad p̄m ḡ
 dō q̄ Ber. vt ex precedentibus ibidē patet non in-
 tendit ostendere similitudinem sacramētoz ad il-
 la nisi quantū ad significationē: qz anulus ē signū
 r̄ baculus: r̄ silr sacra: sed sacramenta vltimū si-
 cause. ¶ Ad 2m dō q̄ reducunt ad genus efficien-
 tis cause nō principalis: s; instrumentalis. de autē
 solus ē causa gratie: quasi principale agens: s; sa-
 cramenta quasi instrumentaliter r̄ dispositiue: vt
 dicitur ē agentia sunt. ¶ Ad 3m dō q̄ agēs non sēp
 ē nobilior patiente simpliciter loquēdo: s; in qua-
 tū ē agens. agit. n. ignis vel ferruz i corpus huma-
 nu: quod est simpliciter nobilior: quo tr̄n ignis ē
 nobilior inquantū ē actu calidus: r̄ fm̄ hoc agit i
 corpus humanū: r̄ sic nō oportet q̄ res ille mate-
 riales que sunt in sacramētis sint simpliciter aia
 nobiliores: s; fm̄ quid. s. inquantū sūt instrumēta
 diuine misericordie operantis ad iustificationēz.
 Nec itēz oportet q̄ instrumentaliter agens sit sim-
 pliciter nobilior effectū: qz effectus non proporti-
 onat instr̄o: sed principali agentī q̄ q̄nq; p̄ vilia i-
 strumēta nobiliores effectus inducit: sicut medi-
 cus p̄ducat ad sanitatē per clystere. ¶ Ad 4m dō
 q̄ causa vniuoca vel nō vniuoca proprie loquen-
 do r̄ simpliciter sunt diuisiones illius cause: cuius
 ē similitudinē habere cū effectū: hec autē ē principa-
 lis agentis r̄ nō instr̄alis: vt dicit Alex. fm̄ q̄ nar-
 rat Comē. in. ij. Meta. r̄ iō proprie loquendo ne-
 qz instrumētū ē causa vniuoca neqz equuoca: pos-
 set tamē reduci ad vtrūlibet: s; qz principale agēs
 i cui⁹ virtute instr̄s agit ē cā vniuoca vñ nō vniuoca.
 ¶ Ad 5m dō q̄ ex sacris cāe p̄ modū influētie gra-
 tia nec tr̄n sacra sunt que influūt gratiā: s; p̄ q̄ de-
 us sicut per instr̄a aie grāā influūt. ¶ Ad 6m dō
 q̄ in trāsubstantiatione cū sit quasi quidā motus
 vel mutatio duo sunt. s. recessus a termino r̄ acces-
 sus ad terminū: verba ḡ sacralia p̄tingūt instru-
 mentaliter ad trāsubstantiationē quantū ad re-
 cessū a termino a quo: s; quantū ad accessū ad ter-
 ad quē non p̄tingunt instrumentalit̄ nisi disposi-
 tiue sicut in alijs sacris accidit. ¶ Ad. ij. q. dō q̄
 qz p̄pter auctoritates inductas necesse ē ponere
 aliquid virtutez supnaturalē in sacris. Sustinētes
 autē primā opinionē dicūt q̄ illa virtus nō ē nisi
 qdā ordo ad aliqd̄. s; h̄ nihil ē dicitur: qz sēp vñ
 noiat principū alicuius p̄cipue. put sumit hic p̄
 virtute cause. Ad aliquid autē siue relatio non
 potest esse principium actionis vel terminus vt
 probatur in 5^o phy. r̄ ideo nullo modo ille ordo
 potest habere nomen virtutis neqz rationem.

Et propter hoc dicendum aliter quod virtus agendi proportionatur agenti: vnde alio modo oportet ponere virtutem agendi in agente principali: alio modo in agente instrumentali. agens. n. principale agit secundum exigentiam sue forme: et ideo virtus actiua in ipso est aliquid forma: vel qualitas huiusmodi completum est in natura. Instrumentum autem agit ut motus ab alio: et ideo oportet sibi virtus proportionata motui. motus autem non est ens completum: sed est via in ens: quasi medium quod inter potentiam puram et actum purum: ut dicitur in. iij. phy. et ideo virtus instrumenti in quantum huiusmodi forma quod agit ad effectum ultra id quod oportet sibi forma sua natura non est ens completum huiusmodi esse fixum in natura: sed quoddam ens incompletum sicut est virtus inveniendi visum in aere: in quantum est instrumentum motui ab exteriori visibili: et huiusmodi entia consueverunt intentiones nominari: et habent aliquid simile cum ente quod est anima: quod est ens dimissum: ut dicitur in. vj. Meta. Et quod sacra non faciunt effectum spirituale nisi in quantum sunt instrumenta: ideo virtus spiritualis est in eis non quasi ens fixum sed sicut ens incompletum. ¶ Ad 1^o quod dicitur quod ens incompletum quod est in anima diuiditur in ens distinctum per. x. genera: ut patet in. vj. Meta. et ideo talia entia incompleta per se loquendo non sunt in aliquo genere nisi per reductionem: sicut motus quantum ad suam substantiam reducitur ad illud genus in quo sunt termini motus: sicut imperfectum ad perfectum quibus ponatur in ipso camino passionis forma quod importat ordinationem mouentis ad motum: ut dicitur in. iij. phy. vnde et videtur hec quod est in sacris reducitur ad id genus in quo est virtus completa principalis agentis quod est qualitas vel in qua esset si in genere esset: quod virtus increata non est in aliquo genere. ¶ Ad 2^o quod instrumentum datur virtus agendi instrumentaliter dupliciter: vno modo quasi inchoatiue quoniam instituitur in specie instrumenti: et ideo dicitur Aug. quod pertinet gratiam ex sanctificatione. Alio modo datur complete quoniam actu mouet a principali agente: sicut quoniam carpentarius vult ferrum: et sicut complete datur virtus sacris in ipso visu sacrorum: nec est inconueniens si virtus quod motui proportionatur datur rei statim vel post modicum deseruire. ¶ Ad 3^o quod sicut virtus predicta non potest poni in aliquo genere entis nisi per reductionem: ita nec potest poni in aliquo gradu boni: nisi per reductionem. Reducitur autem ad bona maxima in quibus est gratia: que quodammodo est completum ipsius virtutis quasi finis eius. ¶ Ad 4^o quod in re corporali non potest esse virtus spiritualis sed esse completum potest tamen ibi esse per modum intentionis: sicut in instrumenti motus ab artifice est virtus artis. et sermo audibilis existens causa discipline: ut dicitur in libro de sensu et sensato continet intentionem anime quodammodo etiam in motu est virtus substantie separate mouentis forma philosophorum: et semen agit in virtute anime: ut dicitur in. xvj. de animalibus. ¶ Ad 5^o quod sicut virtus absoluta non est completa in quolibet aggregato ad unam actionem quam nullus per se perficere potest: sic est de tractu nauis: sed est in omnibus sicut in quantum sit oculo vni-

agentis: et sic virtus in eis existens sua retinet unitatem: ita etiam est de instrumentis quoniam vni non sufficit: et sic est in alijs multis quod exigunt ad factum: quod in omnibus est illa virtus sicut acceptio complete: in singulis autem incomplete. ¶ Ad. iij. q. dicitur quod instrumentum predicto modo virtutem non accipit nisi forma quod principali agenti pertinet ut virtus eius quodammodo in instrumentum transfundatur. principale autem et per se agens ad iustificationem est deus: sicut causa efficiens: et passio christi sicut meritoria: huic autem cause pertinet factum per fides ecclesie que et instrumentum refert ad principale causam et signum ad signatum: et ideo efficacia instrumentorum siue sacrorum vel virtus est ex tribus. scilicet ex institutione diuina: sicut ex principali causa agente: ex passione christi: sicut ex causa prima meritoria: ex fide ecclesie: sicut ex continuante instrumentum principale agenti. ¶ Ad 1^o quod dicitur quod christus forma quod homo est causa meritoria nostre iustificationis: sed forma quod deus est causa influens gratiam. ¶ Ad 2^o quod refertur rectio est causa iustificationis quantum ad terminum ad quem: sed sacra magis respiciunt terminum a quo: et ideo directius respiciunt passionem quam ad peccati deletionem principalem quasi satisfactio quedam ordinatur. ¶ Ad 3^o quod dicitur quod fides datur efficaciam sacramentis in quantum tunc causa principali ea quodammodo pertinet: ut dicitur: et ideo fides passionis a qua immediate et directe sacramenta efficaciam habent sacris efficaciam largitur. ¶ Ad. iij. q. dicitur quod quod ois agens agit sibi simile: ideo effectus agentis oportet quod aliquo modo sit in agente. In quibusdam. n. est idem forma specie: et ista dicitur agentia vniuoca sicut calor est in igne calefaciente. In quibusdam vero est idem sed proportione siue analogia sicut cum sol calefacit: et in sole aliquid quod ita facit eum calefacientem: sic calor facit ignem calidum: et forma hoc calor dicitur esse in sole equiuoce: ut dicitur in libro de substantia orbis. Ex quo patet quod illud quod est in effectu ut forma vana esse est in agente in quantum huiusmodi ut virtus actiua: et ideo sicut se habet agens ad virtutem actiua: ita se habet ad pertinetam formam effectus. Et quod agens instrumentale non habet virtutem agendi ut aliquid ens completum: sed per modum intentionis ut dicitur: et forma introducta pertinet in eo per modum intentionis: sicut sunt species colorum in aere a quibus aer non denotatur colorat: et hoc modo gratia est in sacris sicut in instrumento non complete: sed incomplete quantum ad quatuor: primo quod in instrumentum non est forma effectus forma completam rationem speciei: sicut est in effectu iam completo et in causa vniuoca. secundo quia est in eo per modum intentionis et non forma completum esse in natura: sicut forma effectus est in causa principali non vniuoca sed esse perfectum in natura: quia non forma completam rationem illius speciei siue forme quod inducit in effectu: ut calor est in sole. tertio quia non est in eo per modum intentionis que scientie: sicut sunt intentiones rerum in anima: sed per modum intentionis fluentis duplici fluxu: quorum vnus est de potentia in actum: sicut etiam in mobili est forma que est terminus motus dum

mouetur vt fluens de potentia in actus. Et inter
hec cadit mediū motus cuius virtute instrū agit:
alius de agēte in patiens inter que cadit medium
instrū put vnus ē mouēs et alterū motū. 4. q. sa-
cramētū etiā instrū aliū nō attingit directe ad ipsā
gratiā vt dicitur: sed dispositiue. ¶ Ad 1. q. dō q.
gratiā nō est in sacris sicut in subiecto: sed sicut in
causa dispositiua instrumēti: sed intentio illa
que et virtus dicitur ē in sacro sicut in subiecto.

¶ Ad 2. q. dō q. pulcherrime dicitur ē gratiā p̄tine-
ri in sacramētis sicut in vase p̄ quādā similitudinē
sicut. n. qd̄ ē in vase nō denotat vas: sed in eo p̄fer-
uat vt possit inde accipi cū libet: ita gratiā q̄ cōti-
net in sacramētis non denotat ipsa nec qualificat
ea fm̄ aliqd̄ eē p̄pletū: s; gratiā i eis accipere pote-
rit q̄ eis vti voluerit. ¶ Ad 3. q. dō q. forma effectus
q̄ ē in agēte principali vel instrumēti nō sit eadez
numero i effectu: nec p̄ frustra ē: qz n̄ ad hoc
ordinat vt ipsamet i effectu fluat: s; vt ab ea vel p̄
eā silis fiat in effectu. cā. n. efficiēs nō reducit i idē
numero cū forma generati: s; in idē specie: vt p̄ i
2. p̄ ycoz. ¶ Ad 4. q. dō q. p̄tinere dicitur in quatuor
aliquo modo sūt ea ipsius. ¶ D. v. qd̄ nō dō q. sic
in 2. xxvj. ois. dicitur ē gratiā gratū faciēs ē vna et ē
in essētia aie sicut i subiecto: et ab ipsa fluūt vtu-
tes et dona ad p̄ficiendū potētias aie sicut etiā po-
tentie fluunt ab essētia: et distigunt ite virtutes s;
diuersos actus ad quos o; potētias aie p̄fici. Silr
etiā a gratiā illa q̄ ē in essētia aie effluit aliqd̄ ad
reparādū defectū q̄ ex peccato incidit: et hoc of-
uerificat fm̄ diuersitate defectū. Sed qz huius-
modi defectus non sunt ita noti sicut actus ad q̄
virtutes p̄ficiunt: iō hic effectus ad reparādū de-
fectū n̄ h; speciale nomē sicut vtrū: sed retinet no-
mē sue cause: et o; gratiā sacramētalis ad quā di-
recte sacramēta ordinantur: q̄ quidē nō potest esse
sine gratiā q̄ respicit essētia aie sicut nec virtutes:
s; tñ gratiā q̄ ē in essētia aie nō potest eē sine vtu-
tib;: et iō virtutes in ea habēt p̄nexionē: potest at
eē sine gratiā sacramētali: et iō gratiā sacrales p̄ne-
xiōnē nō hnt. Et ita p̄ q. gratiā quā sacramētū
directe p̄tinet differt a gratiā q̄ ē i virtutib; et do-
nis quib; etiā illa gratiā p̄ quādā p̄tinuatiōnē p̄ti-
neat. ¶ Ad 5. q. dō q. gratiā gratū faciēs: put ē
in essētia aie ē vna: s; fm̄ q. fluūt ad effectus potētias
rū tollēdoe: et potētias p̄fici multiplicat. ¶ Ad
2. q. dō q. gratiā virtutū opponit peccato s; q. pec-
catū p̄tinet iordinatiōez actus: s; gratiā sacramētali
opponit ei fm̄ q. vulnerat nāle bonū potētiarū.
¶ Ad 3. q. dō q. recessus a peccato prout opponit
virtuti et accessus ad p̄fectionē virtutis p̄tinet ad
eādē gratiā: nō aut recessus a peccato: fm̄ q. vul-
nerat naturam: qz requirit specialem medicinā
sicut in morbo corporali etiam patet.

Ad quintū sic proce-

ditur: Videtur q. sacramēta veteris legis gratiā
conferebāt: vt. n. supra dicitur ē sacramēta a sa-
crādo dicitur: sicut ornatus ab ornādo: et munimē-
ta a muniendo. s; sine gratiā nō potest aliquid sa-
crari. s; sacramēta veteris legis gratiā p̄ferebant.

¶ In canōe misse sit oīo vt sacrificiū ecclie deo
sit acceptū: sicut sacrificia antiquoz accepta fue-
runt: et Dañ. iij. petis vt sacrificiū humilitati et cō-
tritiū spiritus suscipiat a deo sicut holocaustū ari-
etū et tauroz. sed sacrificiū ecclie et sacrificiū cō-
tritiū spiritus gratiā p̄ferūt. s; et sacra veteris legis
gratiā p̄ferebant. ¶ In. Dug. de sancto vic. dicit:
q. ex quo hō egrotare cepit deus in sacramētis su-
is medicinā parauit. s; medicina non potest exhi-
beri p̄tra morbū peccati nisi p̄ gratiā. s; sacra an-
tiquoz gratiā p̄ferebāt. ¶ In. hō periculosus i
firmabat in affectu p̄ cupiscētia: q. in intellectu p̄
ignorātia. s; sacra p̄ ignorātia figurabant futura
salutē. s; multo amplius p̄ cupiscētia gratiā p̄fe-
rebant. ¶ In. impossibile ē sine gratiā satisfacere
s; sacramēta veteris legis erant satisfactoria: vñ p̄
diuersis peccatis diuersa sacrificia iniūgebant in
lege: vt p̄ 3. Leui. s; gratiā p̄ferebāt. ¶ In. 3. Heb.
x. Impossibile ē sanguine hircoz et tauroz aufer-
ri peccata. s; gratiā tollit peccatū. s; antiqua sacra
gratiā nō p̄ferebant. ¶ In. p̄ gratiā ē vita aie. sed
de p̄ceptis veterū sacramētoz dicit: Exe. xx. De
di eis p̄cepta nō bona et iudicia in quibus nō vi-
uent. s; gratiā nō p̄ferebant. ¶ Alterius vñ q. eoz
vñ nō erat meritorius: nihil. n. ē meritorius nisi
sit deo acceptū. s; sacramēta illa nō erant deo ac-
cepta: sup̄ illud. n. Esaie. j. Sanguine hircoz no-
lui. dicit glo. p̄terito vtens tpe oīdit se nunq̄ sa-
crificia iudicē amasse. s; eoz vñ nō erat meri-
torius. ¶ In. nullū opus inutile ē meritorius. s; oc-
cūso tot aliū erat oīo inutile. s; non erat meri-
torius. ¶ In. nihil efficit nisi hoc qd̄ a deo institu-
tū ē. s; illa sacramēta imposuit deus in onus sicut
in littera dicit. s; eoz exercitiū meritorius nō erat.
¶ In. origenes dicit q. illa ratione p̄misit deus hō
sibi fieri: qua p̄misit libellū repudiū. s; libellus re-
pudiū sēper malus fuit et nūq̄ meritorius. s; nec p̄-
dictoz sacoz vñ. s; dicit Beda q. sacra ve-
teris legis suo tpe custodite vitā p̄ferebāt eternā
s; nihil perducit ad vitā eternā nisi sit meritorius
ergo erant meritoria. ¶ In. omnis actus virtutis
formate est meritorius. sed vñ sacoz veteris le-
gis erat actus latric q̄ i sacris viris charitate forma-
ta erat. s; erat meritoria. ¶ Alterius vñ q. nō pur-
gabāt ab imūdicis carnis: aut. n. ille imūdicie sē
pure corpales aut spūales. a corpaliū pure n̄ mū-
dabāt: imo magis iqnar videbāt. silr nec a spūali-
b;: qz spirituales ab anima in corpus fiunt: quia
fm̄ Aug. Nō iquinatur corpus nisi prius anima
inquinata fuerit. dicit autem sacramēta animā

nō mūdabāt cū graz nō pferrent. s̄ neq; carnem.

¶ Inter oīa sacra veteris legis magis erat purganū cīnis vitule aspersus. s̄ hic magis imūda bat q̄ purgaret: q; sacerdos q̄ vitulū immolaue rat imūdus efficiebat: vt p; Numc. xix. s̄ nec alia sacra purgabāt. ¶ Sacra noue legis sūt maioris efficacie q̄ sacra veteris legis. sacra autē noue legis non purgant ab irregularitatib; s̄ nec sacra veteris legis ab eis purgabant: q̄s irregularitates magister hic exponit imūdicias carnis. ¶ S; ē qd̄ dicit Heb. ix. Sanguis hircorū & cīnis vitule aspersus inq̄natos sanctificat ad emūdatiōē carnis.

¶ Sicut sacra nostra dicūt spiritualia: ita & illa carnalia dicebāt: Heb. ix. Dabitur p̄ testamētū iustificatiōes culture. glo. nō veras & spirituales: s; p̄ mō culture carnales. sed sacra noue legis purgāt ab imūdicijs spiritualib;. s̄ illa purgabāt ab imūdicijs carnis. ¶ R̄ideo dō ad p̄mā. q. q̄ in sacro est duo p̄siderare. s̄ ipsuz sacra & vsuz sacri. ipsuz sacra dicitur a quibusdā opus operatū. vsus autē sacri ē ipsa operatio q̄ a quibusdā opus operatū dicitur. Lū s̄ dicitur sacra per se loquēdo gratia pferre: vel nō pferre: iustificare vel nō iustificare referendū ē ad opus operatū. De ope autē operato in sacris veteris legis duplex ē opinio. q̄dā. n. dicit q̄ in illis sacramētis opus operatū erat signū sacroꝝ noue legis & passiōis christi a quo efficaciac hnt: & iō illō opus operatū erat cū quadaz p̄testatione fidei: & iō indirecte & ex p̄nti habebant iustificare quasi mediātib; nostris sacris per ea significatis a deo significatiōē hntia: vt dicit Dug. de sancto vic. nostra autē sacra directe & imēdiate iustificāt: q; ad hoc directe sunt instituta: s; hec opinio non v̄ puenire dicitis sacroꝝ. dicit. n. q̄ lex erat occasio mortis inquantū ondebāt peccatū & gratia ad inuicē nō p̄ferebat. Nec differt quantū ad hoc qua literatq; vel directe vel indirecte gratiaz pferrent. Et p̄terea s; hoc nulla esset vel valde modica p̄ eminentia sacroꝝ noue legis ad sacra veteris legis: q; etiā sacra noue legis a fide & significatiōe causandī efficaciac hnt: vt dicitur est. Et iō alij dicūt & melius q; nullo mō sacra ipsa veteris legis. i. opus operatū in eis gratia p̄ferebat excepta circūstōe de qua post dicit. ¶ Scdm̄ hoc ergo ad. j. dō q; sanctificatio q̄q; importat emūdatiōē & p̄firmatiōē spirituales que fit per gratia: & sic sacra veteris legis non dicebātur sacra nisi quasi signa sanctificantia vt dicitur ē. Alio modo sanctificatiō importat mancipatiōē: alicuius ad aliqd̄ sacra & sic dicebant sacramēta & quasi sanctificatiō: q; per ea fiebat quedā idoneitas ad sacros vsus & in tēplo & in vasis & in ministris & i populo: & p̄ hūc etiā modū apud gētes dicebant sacra militaria: quib; hō mancipabat officio militari: qd̄ sacra re putabant: sicut & oīa q̄ ad cōitatē pertinebant.

¶ Ad 2^m dō q; illa oratio in canōe misse nō attē

dīc quātū ad ipsa operata: q; hoc sacrificiū magis placet q̄ illa: sed petitur vt deuotio istius offerentis placeat sicut illoꝝ placuit. Et sicut Daniel p̄parat sacrificiū quale tūc poterat offerre ad deuotionē illoꝝ qui sacrificia i lege p̄cepta in hierusalē cū magna deuotione obtulerāt. ¶ Ad 3^m dō q; sacra veteris legis dicebāt medicine quātū ad significatiōē & non quantū ad collatiōē gratie.

¶ Ad 4^m dō q; hō tpe legis nāe relicto ē sibi quātū ad cognitiōē: & per ignoatiā errauit in idolatriā lapsus: vñ vt quātū ad oīa se infirmum inueniret oportebat vt instructus per legē & sacramētorū eius significatiōē se ipotētē cognosceret sine auxilio gratie: & iō p̄gruus fuit vt illa sacramēta gratia non p̄ferret: vt sic salus a solo christo expectaret.

¶ Ad 5^m dō q; quis illa sacra peccata non diluerent quātū ad maculā: q; gratia nō cōferebant: diminebant tamen reatu inquantū onerosa erant: & iō satisfactoria esse poterant p̄supposita gratia ex fide mediatoris ei collata. ¶ Ad 6^m dō q; de vsu sacramentorū qui opus operans a quibusdā dicit: est etiam duplex opinio.

Quidam. n. dixerunt q; vsus ipse nō erat meritorius: etiam si in fide & charitate fieret: & hoc videtur magister in littera dicere: sed hoc videtur absurdū q; labores sanctorū patrum in huiusmodi sacramentis dei accepti non fuerint & q; opus virtutis possit esse non meritorium: & iō p̄muniter tenetur q; vsus eorū meritorius esse poterat si ex charitate fieret. Aliqui tamē excusant magistrū dicētes q; ipse intellexerit ipsa opera operata non iustificare quātūcūq; i charitate fieret: quāuis ipsa operatio ex charitate facta possit esse meritoria i eo qui est in statu merēdi.

¶ Ad 7^m dō q; sacrificia illa per se loquēdo nūq; fuerūt deo accepta: q; gratia nō continebant per quā deo aliquid est acceptū: s; per accidēs erant & accepta & non accepta. Accepta q̄dē propter significatiōē & deuotionē offerentiū. Sed nō accepta & abominabilia propter peccata & abusum offerentiū: & q; eadez idolis immolabant: & sic inquantū erant deo accepta poterant eē meritoria.

¶ Ad 8^m dō q; quis occasio aīaliū esset s̄m se inutilis: tñ inquantū ordinabatur ad cultū dei ex diuina institutione utiliserat: & eius vtilitates tāgunt in glo. Ro. v. Lex data est ad domandū superbū: vt. s̄. deo offerret potius q̄ idolis: ad flagellādū durū inquantū erat ad satisfactiōē: ad instruendū insipientē ratione significatiōis: ad ostensionē delicti & humane infirmitatis: & hoc respōdet p̄mīs duobus: ad manifestationē & testimonium gratie & futuroꝝ significatiōem: hoc exponit tertiu. ¶ Ad tertiu dicitur q; lex s̄m Aug. data est quātū ad hōmōi sacra duris & supbis in flagellū & onus: vt onerati diuinis sacrificijs nō liberet eis ad idolatriā declinare: sed perfectis i signū: & puulis i pedagogū

7 quātū ad hoc poterat eē corū visus meritorius
Ad 4^m dō q magister loquit de illis sacrificijs
 fm q habebant aliquā rōnē displicētie ex hoc q
 idolis imolabant: 7 quātū ad hoc nō habebāt rō
 nez meriti. **H**d. iij. qdē dō q veteris legis intē
 tio erat hoies ad timorē 7 reuerētiā dei inuocere
 7 a carnalib⁹ ad spiritualia trahere paulatiz: 7 iō
 instituit multa ipedimēta qd⁹ hoies ab vsu illorū
 sacroz frequenter ipedirent: 7 vt sic magis in re
 uerētiā haberent: qz oē raz chaz: 7 sic etiā paula
 tiz a carnalibus obseruantijs dissiueferent qnqz
 totaliter abstrahendi in tpe gratie: 7 hec impedī
 menta imundicie carnis dicebant: qd⁹ hō cor: pora
 liter accedē ad sacra iudoneus efficebat: 7 ab his
 carnis imundicis sacra legis purgabāt. **A**d
 5^m dō q imūdicie ille non erāt spirituales quasi
 a peccato causate sēp: s; quasi a sacris phibētes.
Ad 2^m dicēduz q sacerdos lauabat manus 7
 vestimenta ne cū manib⁹ sanguinolentis 7 cinero
 sis alia tangeret: 7 qz sacroz ad cōia nō d; esse cō
 mixtio: vñ etiāz vincti chrisimate man⁹ lauāt 7 ab
 stergunt. Imūdus autē reputabat pp tria: p^o vt
 sacerdotes essent sub onere sicut 7 aliq: 2^o ad tollē
 dū superbiā sacerdotū de hoc q alios sanctifica
 bant: 3^o ad signādū q sacerdos noui testamēti p
 pter maximā sanctitate sacrificij sēper d; se idone
 us reputare. **A**d 3^m dō q in noua lege nō sunt
 irregularitates tot sicut in veteri lege: nec sunt nī
 si in ministris ecclē: i quib⁹ requirit maxima ido
 neitas pp sacroz sanctitate: ideo tales irregulari
 tates nō ita facile absterunt. **O**bseruātie cere
 moniales. Ceremonialia dicūt q s; se nō hnt cām
 manifestā ipsoz sacroz quis possunt hie cāz ma
 nifestā sue institutiōis. Dicūt autē ceremonia qua
 si mania cereris q erat oca frugū: qz ei prius sacri
 ficia instituta sunt: 7 exinde trāslatū est nomē ad
 oēz diuinū cultū. vel sicut dicit valerius maxm⁹:
 dicunt a cere oppido in quo prius Romani suos
 ritus instituerunt. Mūdabāt etiā interdū a cor
 porali lepta. i. mūdātū ostēdebant qn signa q ap
 paraerāt cessabant. Sine medio deū videbāt. i.
 diuinorū cognitiōes nō ex sētibilibus signis acci
 piebāt: s; p ifusionē. Et de h^o i. 2^o li. ois. xxiiij. d; ē.

Hic tamē iter illa

7c. Postq̄ determinauit magister dis
 ferētiā sacramētoz vetis 7 noue legi
 hic determinat de qdā sacro vetis legi. s. circūcisio
 ne qd cū sacris noue legis aliquā cōueniētiā h; 7
 diuidit in partes duas: in p^o determinat de circū
 cisione: in 2^o mouet quādā qdē circa p̄determia
 ta: ibi Si vero qrit 7c. Prima in tres: in p^o deter
 minat efficaciā circūcisionis: in 2^o institutiōnē ip̄
 us: ibi hie dō ē in q̄ instituta 7c. in 3^o determinat
 de mutatione ipsius p baptisimū: ibi Jō autē mu
 tata est 7c. Circa primū duo facit: p^o oñdit quā ef

ficaciā circūcisio habeat: 7 oñdit q eādē efficaciā
 7 originale habebāt quedā remedia an̄ p̄ceptū d
 circūcisione datū: ibi Queritur autē de iure 7c.

Querit lex. Primo de necessitate cir
 cūcisionis. Secūdo qd⁹ p̄peteret. Ter
 tio de his q̄ ad circūcisionē requirēbant.
Quarto de efficaciā circūcisionis. Quinto de
 mutatione ipsius. Sexto de remedio quod cir
 cūcisionē p̄cessit.

Ad primū sic proce

dit: Videt q non fuerit necessariū circū
 cisione dari. sapientis ē. n. facere aliquid quanto
 breuius potest. s; per fidē 7 sacra legi nature suffi
 cieni originale purgabāt. q nō oportebat in reme
 diū originalis circūcisione dari. **S**. peccato ori
 ginali qz ex alio p̄tractū ē nō debet pena sētibilis
 nec expiatio p̄ satisfactionē. s; circūcisio penā sen
 sibile habebat. q nō erat p̄ueniens remediū 7 ori
 ginalē. **S**. Sed 3^o: Circūcisio ē signaculū fidei q̄ ē
 in p̄putio patris nostri abrae: Ro. iij. Sed p̄ue
 nies fuit illā fidē significari: cuius o; nos oēs imi
 tatores existere. q; p̄gruūz fuit circūcisionē dari.

Uterius vī q nō debuerit dari an̄ legē scriptaz
 qz in lege nature non erat aliqua distinctio cū lex
 cois oib⁹ eēt. s; circūcisio signū distinctiū ē: qz s; 3
 Damas. ē signū determinās israel a gentib⁹. q non
 debebat dari an̄ legē scriptā. **S**. p̄cepta q̄ nō
 sūt indita rationi naturali debent ad populū per
 ministroz officiu; trahi. s; circūcisio non erat de
 dictamine legis naturalis. q̄ cū ante legē scriptaz
 non esset ministroz distinctio: vī q tunc dari nō
 debuerit. **S**. Sed cōtra: Circūcisio fm apostoluz
 est signū fidei. s; etiā ante legē scriptā erat distin
 ctio fideliz a non fidelibus. q̄ tunc oportebat eis
 dari. **U**terius videt q non debuerit differri vī
 qz ad tempus abrae: qz etiāz ante ipsuz erant fide
 les ab infidelibus distincti. sed circūcisio est si
 gnūz fidei. ergo ante temp⁹ abrae dari debuit.

S. circūcisio maiorem habet efficaciāz q̄ sa
 cramēta legis nature: alias postea instituta nō fuif
 set. sed nō minor: erat necessitas efficaciis remediū
 ante abraaz q̄ post. ergo etiā ante eū dari debuit.

S. Sed p̄tra: fides que sacramētis efficaciāz signi
 ficādi dat ē fides mediatoris: vt supra dictū est. s; 3
 abrae primo dicte sunt repromissiones de media
 tore ex semine eius nascēdo. ergo ei primo signūz
 fidei distinctū dari debuit in generatiōis mēbro.

R. Espondeo dicēduz ad primāz questionē q cir
 cūcisio primo 7 p̄cipaliter necessaria fuit ad ex
 pressiorē significatiōnē q̄ sacramēta p̄cedentia
 fuissent. oportuit. n. q fm processuz teporis sicut
 explicatio fidel crescebat ita cresceret distinctio si
 gnorū sacramētaliz. Dabet autē circūcisio exp̄s
 sā similitudinē ablationis originalis peccati quātuz
 ad. iij. Primo quātū ad mēbrū generatiōis per

quā originale trāsfunditur: 2^o quātū ad figurā circūlarē in qua significat circulus qui ē in processu originalis infectionis: 3^o quātū ad figurā nāz & naturā psonā: tertio quātū ad penā q̄ erat i circūcisione 3^o delectationē & cupiscētiē in qua precipue viget somitā virtus: 4^o quātū ad sanguinis effusionē in quo significat passio christi p quā p originali satisfaciendū erat. Et quātū ad hāc vtilitatē diffinit circūcisio qd̄ ē signaculū curatiōis ab originali. sed ex p̄nti fuit alia vtilitas circūcisionis. s. d̄stinctio fidelis ppli ab infideli propter fidē eius cui data fuit circūcisio. & quātū ad hoc diffinit Damas. circūcisionē sic: Circūcisio ē signū determinās israel a gentibus cū quib⁹ p̄uersabat. habuit etiā mysticā significatiōē & moralem: qz erat signū castitatis seruandē: & allegoricā inquātū significabat purgationē p christū futurā: & q̄si anagogicā inquātū significabat depositionē corruptibilitatis & carnis & sanguinis in resurrectione. ¶ Ad 1^o qd̄ q̄ has vtilitates habuit circūcisio p̄ sacris legis nature: & iō post illa institui debuit. ¶ Ad 2^o qd̄ q̄ pena illa nō erat ad satisfactiōē: s; t̄m ad significatiōē. ¶ Ad 3^o qd̄ q̄ lex scripta nō debuit dari diuinitus nisi populo fidelī: & ideo oportuit pplm̄ fidelē prius p̄grediari & ab alijs distingui q̄ lex diuinitus ei daret. hoc autē nō poterat fieri nisi p̄ aliq̄d signū in q̄ fideles ad inuicē p̄uenirent & ab alijs distinguerēt qd̄ ad circūcisionē p̄tinet: & iō ante legislationem d̄bit circūcisio dari. ¶ Ad 4^o qd̄ q̄ circūcisio erat quodāmodo legis nature inquātū tpe legis nature data fuit: & quodāmodo legis scripte inquātū ad ipsā preparabat: dispositiōes autē d̄stinctiōnē h̄nt penes ea ad q̄ d̄sponūt. ¶ Ad 5^o qd̄ q̄ peccatū originale a nobis non habem⁹ sed aliūde: & iō aliūde totalit̄ remediū habet nobis nō cooperantib⁹. s. a deo: & propter hoc sacm̄ qd̄ in remediū origial erat a deo imediate p̄cipi d̄bit sic circūcisio & baptismus. secus autē est de sacramētis legalib⁹ q̄ erant instituta ad satisfaciendū p̄ actualibus. ¶ Ad 6^o qd̄ q̄ ex corruptione peccati originalis humanū gen⁹ circa tpa abrae vsq; ad profundissima peccatorū venerat. s. in infidelitate & turpissimū vitū 3^o nām: & iō tūc tēporis primo p̄ueniebat p̄missionē fieri manifestā de semine nascituro in q̄ oēs gētes benedicerēt & a peccati mūdarent. Tūc etiā oportebat in significatiōē aliquod exemplū fidei hoib⁹ p̄poni 3^o infidelitate: tūc signa castitatis dare 3^o corruptissimā & cupiscētiā: & iō abrae prio data ē circūcisio i signū paternitatis: vt ex q̄ nascitur⁹ erat peccatorū destructor etiā i signū fidei & destructiōis ab infidelib⁹ & i signū castitatis & mūdiciē. ¶ Ad 7^o qd̄ q̄ ante abraaz fere oēs fideles erāt: circa tpa. n. eius dicit̄ idolatria incepisse. ¶ Ad 8^o qd̄ q̄ tūc tēporis corruptio magis inualuerat: iō etiāz tunc oportebat

efficacius remediū dari.

¶ Secunduz sic pro

cedit: Videt q̄ oib⁹ pplis circūcisio dari d̄buerit. data ē. n. in remediū 3^o originale. s; moib⁹ iste cōis oib⁹ erat. & & medicina debuit esse cōis.

¶ S. circūcisio data ē in signū fidei. sed abrae fide imitari oēs tenebant: ac fides sēp fuit de necessitate salutis. & oib⁹ circūcisio dari debuit. ¶ S. Sen. xvij. di: Hoc ē pactū qd̄ obseruabitis inter me & vos & semē tuū post te: Circūcidet̄ in vobis oēs masculinū. s; de semine abrae multi populi p̄cesserunt preter filios israel: sicut̄ imabelite idumei. & nō solū filij israel circūcisio p̄petebat.

¶ S; p̄tra: Circūcisio erat signū fidei. s; vñ t̄m populus erat in quo fides & cultus dei remāsit ceteris p̄ idolatriā dep̄auatis. & eis circūcisio t̄m p̄petebat. ¶ S. circūcisio significabat medicināz futurāz p̄ christū. s; t̄m ex vno populo. s. isrl̄ christus nasciturus erat. & t̄m illi populo circūcisio p̄petebat. ¶ Alterius vñ q̄ debuit hoc remedium etiā mulierib⁹ cōiter dari. Circūcisio. n. data erat in medicinā 3^o p̄mā trāsgressiōē. s; p̄ trāsgressiōē incepit a femina. & feminis remediū dari debuit. ¶ S. vbi eadez causa & idē effectus. s; eadē cā in viris ē vt eis circūcisio daret̄ & in mulierib⁹. qz & ipse ad populū dei pertinet & in eis corruptio originalis ē. & eis hoc remediū dari debuit. ¶ S; 3^o p̄. Aug. de sacro vic. dicit q̄ solis masculis data ē circūcisio carnis: qz sacra scriptura per masculinū sexū aiaz: p̄ sciaz v̄ro carnē significare p̄stacuit vt. s. oñderet q̄ illa circūcisio aiaz⁹ sanctificatiōēz p̄tulit nō abstulit carnē corruptionē. ¶ Alterius videt q̄ christo circūcidi nō p̄petebat. sabbati. n. obseruatio vicinior erat p̄ceptis moralib⁹ inter q̄ etiā p̄putat̄ q̄ circūcisio. s; christus sabbatū l̄ralit̄ nō obseruabat: vñ dicebat de ipso Joh. ix. Nō ē h̄ ho a deo q̄ sabbatū nō custodit. & nec circūcisionē seruare debuit. ¶ S. Deb. vij. dicit glo. q̄ christus i lūbis abrae decimat⁹ nō fuit qz decima figurabat medicinā originalis qd̄ in christo non fuit. s; s̄l̄ circūcisio vt d̄c̄m ē significat emūdatiōnē ab originali. & christo nō p̄petebat. ¶ S; 3^o p̄. Sa. latb. iij. Misit de filiū suū natū de muliere factū sub lege. s; illis q̄ sub lege erant p̄petit̄ circūcisio. & & christo. ¶ R̄ndeo d̄ ad p̄mā q̄ōnē q̄ sic p̄c̄m p̄ Adā i oēs trāsiuerat: ita oportebat p̄ christū in oēs sacrificatiōē a peccato trāfire: vñ ad progatiōē sacrificatiōē ex̄ iūnuādā oportebat q̄c̄d ad christū p̄tinebat sp̄ali sacrificatiōē pollere: & iō in pplō d̄ q̄ christ⁹ nascitur⁹ erat oportebat specialit̄ cultum dei esse & ipsum apud eos signari. & quia circūcisio est signum distinguens populū dei ab alijs: ideo oportebat populo isrl̄ specialit̄ circūcisionē datā cē nō solū quātū ad illos q̄ de stirpe Jacob erāt: s; quātū ad oēs q̄ ad populū illū q̄literat̄qz

Distinctio

rangitur Scilicet. xvij. nulla fit mentio de instrumēto lapideo: q̄ non fuit de necessitate circūcisōis. **R**espondeo dicendū ad primā questionē: q̄ circūcisio erat i p̄cepto et erat sacramētū: octaua q̄ dies erat de necessitate circūcisōis quātū ad obligatiōē p̄cepti: ita q̄ reus trāsgressiōis erat q̄ illud t̄ps nō obseruabat: s̄ non erat de necessitate eius q̄ tantū ad efficaciaz facti: q̄ etiā in alio t̄pe circūcisio facta suuz effectū sacramētālē habebat: sicut etiā accidit de ministrantib⁹ nostra sacramenta: qui seruant materiā et formā debita et omittunt aliquid de ritu ad solēnitatē sacramēti ab ecclia instituto. Determinatiōis autē h̄ tēporis causa ē et mystica q̄ tangit in littera: et litteralis q̄ tangit a Ra. Moysi: q̄ puer ante octauū diē ē ita tener quasi in ventre matris: et iō sicut aialia non offerebant p̄pter p̄dictā causā añ octauū diē ita nec puer circūcidebat. **A**d p̄mū q̄ dicēdū q̄ remediū quod p̄cessit circūcisōnē cōputat simpliciter inter sacramenta legis nature q̄ non habebant tantā determinatiōē s̄z Hug. de sancto vic. quātā habent sacramēta legis scripte ad quā quodāmodo pertinet circūcisio: remediū autē quod circūcisōnē sequit̄. s. baptisimus est magis generale et p̄fect⁹. nec debuit ita restrin̄gi: et iō nō ē s̄ilis ratio de circūcisōe et alijs. **A**d secūdū dicēdū q̄ dies sabbati nō impediebat circūcisōnē. nō. n. erat opus pure corporale: s̄z sacrale: sicut et sacrificia q̄ in sabbato offerri licebat: et iō dicit̄ Job. vij. Circūcisōnē accipit hō in sabbato et nō soluit̄ lex Moysi. **A**d tertiuū dicēdū q̄ illis qui i deserto vagabāt dispēlatio p̄cepti facta est p̄pter necessitatē q̄ tangit Josue. v. quia. s. nesciebant q̄n castra mouenda essent. Et itēz q̄ nō erat necesse eos tunc aliqd̄ signū distinctiōis habere: vt Damas. dicit̄: quando seorsū ab alijs hominib⁹ habitabāt: et t̄n quātū ad aliquos q̄ ex negligētia vel p̄temptu p̄mittēbant: dicit̄ Aug⁹ q̄ inobediētiā incurrebāt. nō autē p̄stat q̄ aliq̄ de illis q̄ in deserto nati sunt: in deserto mortui sunt. et videt̄ p̄babile q̄ nō: q̄ dicit̄ in psal. Nō erat in tribub⁹ eoz infirmus. vñ illi q̄ d̄ egypto egressi sūt q̄ circūcisi erāt mortui sūt: et ita nullus ē ibi mortu⁹ incircūcisus: si t̄n aliq̄ incircūcisi mortui sūt: idē dō ē de eis: et de illis q̄ añ circūcisōis institutiōnē moriebant. **A**d 4^m dō q̄ magister v̄ sentire in littera q̄ licebat imminēte mortis articulo diē p̄uenire. Quidā vero dicunt: Hug. de sācto vic. sequentes q̄ non erat necessitas diē p̄ueniēdi: q̄ illis q̄ ante octauū diē moriebant valebat ad salutē remediū quod ante circūcisōnē fuerat quod adhuc efficaciaz habebat: et hoc confirmant p̄ iudeos q̄ nunc sunt: q̄ nunq̄ ante octauū diē circūcidūt. et per glo. Prouer. iij. sup̄ illud: Unigenitus eram corāz matre mea. q̄ dicit̄ q̄ alius filius Bersabee paruulus nō cōputat: q̄

ante octauū diē mortuus nominatus nō uia: et p̄ p̄ns nec circūcisus. Similiter etiā p̄firmant p̄ s̄ile: q̄ nullū aial offerebatur d̄no ante octauū diē. Secūdū hāc ergo opiniōez dicēdū q̄ nō est simile de p̄ueniēdo et differēdo: q̄ p̄ceptūz nullo modo quis trāsgredi debet vt p̄ueniat: s̄z si trāsgressus fuerit differēdo: debet quātū potest illud implere in quocūq̄ tēpore. **A**d secūdam questionē dicēdū: q̄ circūcisio erat in signū purgatiōis originalis peccati: et in signū distinctiōis populū: ex quo christus propagandus erat: et in signū castitatis seruāde vt dicit̄ ē: et quātū ad omia hec decuit vt in mēbro generatiōis fieret: q̄ p̄ actū generatiōis et originale cōtrahit: et christus ab illo populo descendit: et in illo actu castitas p̄sistit: et ideo membrū generatiōis erat de necessitate circūcisōis et quātū ad efficaciaz sacramēti: et quātū ad obligatiōē p̄cepti. **A**d p̄mū ergo dicēdū: q̄ quīs originale peccatū quātū ad essentiā non determinet aliquaz partes corporis: neq̄ quātū ad effectū: tamē quātū ad causā determinat vt dicit̄ est. **A**d secūdū ergo dicēdū: q̄ membrū generatiōis quod de se nobile erat p̄pter cōcupiscētiāz: que p̄cipue in parte illa uiget ignobile redditū est: et ideo oportebat q̄ in illo mēbro p̄cipue medicina apponeret: q̄ q̄ inhonestiora sūt nostra maiorē honestatē habēt vt dicit̄. j. Lor. xij. **A**d tertiam questionē dicēdū q̄ sacramētū qd̄ ē signū et cā efficit qd̄ figurat: et iō illa significatiō ē de necessitate facti q̄ ad effectū facti refertur: nō autē illa que refert ad causā p̄ncipales effectus: sed ē de bene cē ipsius. cultellus aut lapideus nō ē de necessitate icisionis: per quā signat circūcisio suū effectū. s. purgatiōnem originalis: sed habet aliquā similitudinē ad causam p̄ncipalē meritoziā remissiōis originalis. s. christū: et ideo nō erat de necessitate circūcisōis: neq̄ quātū ad obligatiōē p̄cepti: neq̄ quātū ad efficaciaz sacramēti: qd̄ fieret cultello lapideo: quo. i ritus iudeoz vsq̄z hodie ostēdit: sed i p̄ncipalib⁹ circūcisōib⁹: i q̄b⁹ christū significari oportebat tale instrumentū adhibitū est. **A**d p̄mū ergo dicēdū: q̄ aqua de se h̄z maximā cōueniētiā ad ablutiōnē: p̄ quā baptisim⁹ signat quod efficit: nō autē lapis ad incisionē: et ideo nō est s̄ile. **A**d secūdū dicēdū q̄ hoc intelligēdū ē de illis q̄ facti obseruāt quasi ex lege obligati: sic aut nō est in p̄posito: et ideo ratio nō sequitur.

Ad quartū sic proce

Respondeo: Uidet̄ q̄ circūcisio characterē imprimēbat in aia: in sacramētū. n. effect⁹ figure respondet: sed circūcisio exterius erat signū distinctiōis non solū purgatiū: ergo et inter⁹ characterē distinguēt̄ imprimēbat. **P**reterea oē sacramētūz quod non reiteratur in noua lege characterem

iprimis. sed circūcisio in veteri lege nō reiterabat
q̄ characterē iprimēbat. ¶ **S.** aliq̄s adultus cir-
cūcisus poterat fieri accedere: et sic tūc effectus cir-
cūcisiois nō suscipiebat: postmodū autē depōsi-
ta fictione circūcisio ei valebat: alias. n. non fuit
set via salutis cum iterari nō possit. q̄ habebat ali-
quos effectus manētes in aia ratione cuius postea
effectū vltimū circūcisiois p̄sequebat: et h̄ est cha-
racter. q̄ imp̄mebat characterē. ¶ **S.** p̄tra: in sa-
cramētis noue legis p̄fectissima tātū sūt illa q̄ cha-
racterē iprimūt. sed circūcisio erat longe inferior
sacramētis noue legis. q̄ characterē nō imp̄mebat
¶ **S.** character nos trinitati p̄figuratur. sed h̄ idif-
ferenter cōpetit viris et mulierib⁹. Cuius q̄ circūci-
sio mulierib⁹ nō p̄peteret: v̄ q̄ ea character nō
iprimeret. ¶ **U.**teri⁹ videt q̄ circūcisio a peccato
nō purgaret Ro. iij. Ex opib⁹ legi n̄ iustificat oīs
caro corā illo. s̄ alta opera legis vt sacrificia non
vident min⁹ honesta fuisse q̄ circūcisio. q̄ nec cir-
cūcisio a peccato iustificabat. ¶ **S.** si ab aliquo
peccato purgabat p̄cipue videt q̄ ab originali. s̄
ab originali nō purgabat: qd̄ p̄ h̄ q̄ iohannes
circūcisus octaua die vt dicit Luce. j. dixit ad ie-
suz: M̄ it̄h. iij. Ego a te debeo baptizari. glo. a
peccato originali mūdari. q̄ nullo mō a peccato
mundabat. ¶ **S.** nihil ipedit vite eterne introitus
nisi peccatū. sed circūcisio ianuaz vite eterne nō a-
periebat vt i littera dicit. q̄ nō q̄ peccata purgabat
¶ **S.** quicqd̄ tollit vnū peccatū tollit omnia: q̄ i-
pium ē a deo dimidiā sperare veniaz. s̄ nūquā in-
uenit a sanctis dicit q̄ circūcisio tolleret peccatū
actuale. q̄ nec originale tollebat. ¶ **S.** in p̄trariis
sūt auctoritates in l̄ra posite. ¶ **U.**terius videt q̄
circūcisio gr̄az n̄ p̄ferret. sac̄s. n. nō efficit nisi qd̄
figurat. sed circūcisio nō signat gratie collationē:
sed solū culpe ablationē. q̄ gr̄az nō p̄fert. ¶ **S.**
baptismus nō amplius facit nisi q̄ aufert culpaz
et p̄fert gratiā. si q̄ hoc ipsū circūcisio faciebat ba-
ptismus in nullo circūcisioē excedit. ¶ **S.** prop̄
hoc lex verus dicebat occidere: q̄ gratiā p̄ cupi-
scentiā nō p̄ferret. hoc autē nō esset si circūcisio
que erat quodāmodo legis sac̄m gratiaz p̄ferret.
q̄ gratiā nō p̄ferret. ¶ **S.** in littera d̄ q̄ idēz
remediū p̄bebat circūcisio qd̄ baptismus exce-
pto q̄ ianuā regni celestis nō aperiebat. s̄ baptis-
mus gratiā p̄fert nō solū culpā aufert. q̄ et circūci-
sio idē facit. ¶ **S.** tenebra nō expellit nisi p̄ p̄nti-
tiā lucis. s̄ gratia oppōit culpe sicut lux tenebre.
cū q̄ circūcisio expelleret culpā: videt q̄ gratiā cō-
ferret. ¶ **R.** n̄ deo ad. j. q. d̄ q̄ character spiritualis
est quoddā signum distinctiū p̄ hoc q̄ hoīez in
aliquo statu p̄fectionis cōstituit sicut in baptismo
cōfirmation: et ordine magis infra patebit. circū-
cisio autē p̄ncipaliter erat signū ad purgādū cō-
stitutū: et idē in ip̄a non ponebat q̄ homo in aliquo
alio statu: et sic nō cōpetebat q̄ in ip̄a character

spiritualis cōferret. ¶ **Ad p̄m̄** dicendū. q̄ circū-
cisio p̄ncipaliter signat p̄se ablationē. s̄ distinctio-
nem ex p̄sequētī et per accidens iquātū aliq̄ circū-
cidebant: et aliqui non: et ideo oportebat q̄ r̄nde-
ret ei effectus quantū ad p̄ncipalē significatiōez:
nō autē quantū ad secundariā. ¶ **Ad 2^m** d̄ q̄ cir-
cūcisio n̄ iterabat: q̄ cā et. s̄ originale peccatū ite-
rari non poterat: et non propter hoc q̄ character
spiritualis in ip̄a imp̄meret. ¶ **Ad 3^m** d̄ q̄ sic
in baptismo manet character spiritualis rōne cu-
ius fictus depōsita fictōe effectū baptismi recipit:
ita manebat character exterior in circūcisioē q̄
hoc idē faciebat. ¶ **Ad. ij. q. d̄ q̄ peccatū qd̄ ex
alio p̄h̄it p̄ueniens ē vt p̄ aliū tollat: et idē in quolī
bet statu post peccatū fuit aliquod remediū: per
quod originale peccatū ex virtute passionis ch̄ri-
sti tolleretur: et itēz q̄ nō poterat puer natus anq̄
haberet vsū liberi arbitrii se ad gratiaz p̄para-
re: ne oīno sine remedio relinqueret oportuit ali-
quod remediū dari: qd̄ ex ip̄o opere operato pec-
catū aboleret: et tale remediū fuit circūcisio: et idē
ab oib⁹ p̄cedit q̄ peccatum auferebat sicut signat
ablationē: et in hoc cū sac̄is noue legis quodam-
mō p̄ueniebat: quia efficiebat hoc qd̄ figurabat.
opabatur autē circūcisio peccati dimissionē a poste-
riori. In peccato. n. originali tria sūt. s̄ culpa rea-
tus carentie visionis diuine. et fomes: p̄ duo tota-
liter tolluntur: sed tertiu⁹ p̄ sac̄m dimittit: et idē
circūcisio que erat particularis abscisio directe si-
gnificabat et causabat diminutionē fominis: et per
p̄ns auferebat reatū visiois eterne: et p̄ p̄ns culpā
i baptismo autē ecōtrario ē: q̄ p̄ destructio culpaz
cuius ablationē significat ablutio exterior et etiāz
causat: et per p̄sequēs destruit alia. ¶ **Ad p̄m̄** d̄
q̄ sacrificia erant instituta ad satisfaciendū p̄ pec-
catis actualib⁹ q̄ h̄o ex se p̄petrauit: et idē nō ope-
tebat q̄ peccata tollerent p̄ sacrificia: sicut pecca-
tū originale p̄ circūcisioē. ¶ **Ad 2^m** d̄ q̄ circum-
cisio quis a peccato originali liberaret: nō tū per
eā aliquis p̄fecte fructū liberationis p̄sequi pote-
rat: q̄ ianuaz nō aperiebat: et fm̄ hoc iohes cir-
cūcisus a peccato originali mūdari indigebat. s̄
per baptismum. ¶ **Ad 3^m** d̄ q̄ per circūcisioēz
auferebat impedimētū qd̄ erat ex parte persone:
ablato peccato originali prout erat infectio huius
personē: adhuc tamē manebat impedimētū ex par-
te nature nondū soluto peccato: et ideo per accidēs
erat q̄ ianuā regni celestis non aperiebat: q̄ si eti-
am baptismus eandē quantū in se ē gratiam cō-
ferens quam modo confert eo tempore fuisse ia-
nuā nō aperuisset: et si modo circūcisio locū habe-
ret ianuam aperiret. ¶ **Ad 4^m** d̄ q̄ circūcisio
directe contra originale ordinata fuit: sed ex p̄nti-
etiam actuale tollebat vbi inueniebat: sed tamen
sancti de hoc non loquunt: q̄ ad hoc nō erat cir-
cūcisio p̄ncipaliter instituta. ¶ **H. D. ij. q. d̄ q̄****

circa hoc est multiplex opinio. Quidam n. dixerunt qd circūcisio quātu est de se culpa: tollebat: s; gratiam non p̄ferebat inuitentes cuiusdā glose: que h̄ Ro. iij. q̄ dicit: In circūcisione peccata remittebātur: s; nō gratia per eā prestabat. dicebat. n. qd cuz originale nihil aliud sit q̄ p̄cupiscentia intēsa cuz carentia debite iusticie circūcisio sine hoc qd gratia p̄ferret poterat auferre debitū non auferēdo reatum: vt p̄ hoc qd hō illā iusticia non habebat: non ei imputaret ad penā: s; hoc n̄ potest eē: qz manente inordinatione culpe nullo mō potest imputari a deo ad penā cuz culpe inordinatio p̄ penā ordinat: et ideo o3 si imputatio ad penā tollit qd i ordinatio tollat: quod sine gratia fieri non potest. Et iō alij dicunt qd circūcisio ex sua virtute culpā tollebat et gratia circūcisio p̄ferebat: non ex vi circūcisiois s; ex diuina liberalitate ablato gratie i pedumēto: s; hoc n̄ potest eē: qz quis ex parte recipientis prius sit expulsio p̄trarij q̄ introductio forme: tñ ex parte cause agentis ē prius introductio forme: qz nō expellit p̄trariū nisi introducēdo forme: et iō nisi circūcisio aliquo mō gratiā cōferret nullo mō culpā tolleret. Et iō alij dicunt qd circūcisio p̄ferebat gratiā quātu ad effectus p̄uatiuos q̄. s. sūt p̄uare culpā: s; nō quātu ad effectus p̄positiuos. S; hoc nihil ē qz effectus vitimus gratie p̄positiuus ē facere dignū vita eterna: quod fiebat p̄ circūcisione: sicut et modo fit p̄ baptismū. Et iō alij dicunt probabilius vt videt qd dabat gratiā quātu ad effectus p̄uatiuos culpe et reat: et quātu ad quosdā effectus p̄positiuos: sicut ordinare aiaz et facere dignū vita eterna: nō tñ quātu ad oēs q̄ h̄z gratia baptismalis: qz illa sufficit ad totaliter p̄cupiscentia reprimēda: et meritoie agendū: ad quod gratia in circūcisione data sufficere non valebat: et fm hoc intelligit glosa iuducta. Ad p̄m qd d̄ qd sicut in sacro altaris ē aliquid ex vi sacri: aliqd aut̄ ex nali p̄comitātia: vt. j. dicit: ita circūcisio p̄ncipaliter ordinata erat ad ablationē culpe: s; ex p̄nti ad collationē gratie. Ad 2m d̄ qd i baptismō ap̄lior gratia dat vt dictū ē. Ad 3m d̄ qd gratia circūcisiois nō sufficienter reprimēbat p̄cupiscentia: sicut facit gratia noui testamenti: et ideo ratio nō sequitur.

Ad quintū sic proce

dit: videt qd circūcisio cessare non debuerit: s; eternū ē quod nullo sine claudif. q̄ circūcisio cessare non debuit. Ad illud qd cū lege non incipit cū lege cessare nō d̄. s; circūcisio an̄ legem incepit. nō. n. est ex lege s; ex patrib: vt d̄ Joh. vij. qd cuz lege cessare non debuit. Ad figuralia q̄ signant id qd sēp faciendū ē nō debēt cessare: sicut de purificationē q̄ significat deuotionē patet. Sed circūcisio cordis cuius laus ex deo ē: vt d̄ Ro. ij.

Sēper faciendā ē. et hanc significat exterior circūcisio. q̄ cessare non debuit. Ad 3m d̄: Sal. j. Si circūcidimini christus vobis nihil p̄derit. Ad veniente p̄fecto frustra ip̄fectū remaneret ad idē ordinatum. sed baptismus p̄fectius facit hoc: ad quod circūcisio ordinata erat qd circūcisio faceret. q̄ veniente baptismō circūcisio cessare debuit.

Ad 4m d̄: vt qd nec alia legalia cessare debuerūt christus. n. vt d̄ Matth. v. Non venit legē solvere: sed implere. sed lex p̄stibat non tñ in moralibus: sed etiā i sacris legalibus. q̄ non venit ea solvere. Ad 5m d̄: apud deum nō ē transmutatio. sed signū mutationis voluntatis ē: vt p̄ceptū qd prius datus ē postea reuocet. cū q̄ deus hec sacra p̄cepit: videt qd cessare nō debuerūt. Ad 6m d̄: p̄ceptū nō potest reuocari nisi p̄ equalē vel superiorē. sed deus nūq̄ reuocasse legit p̄ceptū de sacris legalibus in noua lege. q̄ adhuc durant. Ad 7m d̄: qd d̄ Heb. x. Umbra habet lex futurorū bonorū. sed veniente veritate cessat figura. q̄ veniente christo legalia cessare debuerunt. Ad 8m d̄: Heb. vij. translatio sacerdotio. necesse est vt legis translatio fiat. s; in christo irāslatū fuit sacerdotiū: vt ibidē ap̄lus probat. qd legalia cessare debuerunt. Ad 9m d̄: videt qd tpe gratie poterant sine peccato obseruari. ois. n. christi actio nostra ē instructio. s; christus tempore gratie ea obseruauit: sicut in multis p̄. q̄ licitū ē tpe gratie ea seruare. Ad 10m d̄: tpe ap̄loz et obseruabant: sicut p̄ Act. xv. de Paulo qui circūcidit Timo. et eodē Act. xxj. qui purificatus per legem tēplum intrauit et hostias obtulit: quod nō fecisset ad vitandum scādaliū si peccatū fuisset: qz veritas vite nō est dimittenda p̄ scādaliū. q̄ sine peccato tempore gratie obseruari poterat. Ad 11m d̄: omis actiō qui nō ē de se malus pot̄ sine peccato fieri et meritoie si recta intentione fiat. sed sacrificat et circūcidi nō sunt de se mala: alias nūq̄ licita fuissent. q̄ si bona intentione fiat erūt merito etiam mō necdū vt sint peccata. Ad 12m d̄: cōtra est qd d̄ Sal. v. Si circūcidimini xp̄us nihil vobis proderit. s; oē qd impedit profectus q̄ puenit ex xp̄i redēptioe ē peccatū. q̄ circūcisio tēpore gr̄e nō poterat fieri sine peccato: et pari rōne nec alia sacra. Ad 13m d̄: Sal. iij. sup illō: Quō cōuertimini rursus ad egena et infirma elemēta. dicit Glo. Jō dic̄ oenuo vt ostēdat qd nō distat mō lex post xp̄z ab antiq̄ idolatria. s; idolatria nunq̄ poterat obseruari sine peccato. q̄ nec legalia post christum.

Ad 14m d̄: vt qd vsqz mō teneamur aliq̄ legalia obseruare. tenemur. n. ad obseruanda p̄cepta noui testamenti et statuta ecclie. s; p̄ceptū ap̄loz in nouo testamēto fuit de q̄busdā legalib: obsuādis Act. xv. Cū est spiritus factus et nobis nihil vltra ip̄onē vobis oneris q̄ vt abstineatis vos ab imolans simulacrorū: et sanguie suffocato et fornicatione. q̄ adhuc tenemur ad hec legalia fuāda.

Sed si dicatur qd fuit permissio aploz p tpe illo. Contra: glo. ibidez dicit hec ee necessaria. sed necessaria sunt sine qb n e salus: r d quib no e pmissio sed pcepti. q adhuc obfuare tenemur.

Si dicatur qd p Paulum reuocati est vt cu de Timo. iij. Nihil rictedu qd cu graz actoe picipi tur. Lora: inferior no pot pceptu superioris reuocare. sed Paulus fuit inferior: q totu aploz co aliuz in hierlm pgregatu. q no potuit reuocare.

Sed ptra: De. ibide dicit Actu. iij. qd p graz christi saluamur lege noua sine onere legis sicut r ptes nri: vñ hoc iuguz no est fidelib iponedum. Sz onus pdictu est obseruatio ceremonialium. q ad ea fuada no tenemur. **R**ideo od ad pmam qonez qd cu venit qd pfectu est euacuari debz qd ex parte e: si ad idem ordinetur: qz gra no facit p duo quod per vnu pot facere. sicut nec natura.

Circucisio aut ipfecta erat respectu baptismi triplici: primo quantu ad significatione: qz no ita si gnificabat expisse emudatione totius homis ab imuditia ton culpe originalis: sicut abluto bap tismalis. 2. quatu ad efficaciam: qz no tam abundans gra ad opanduz r rmpenduz fomitez in circucisio ne dabat sicut in baptismo. 3. quantu ad vtilita te: qz no erat ei vtilitas ita cois sicut baptismi cu haberet determinatu pplm: determinatu sexu: r determinatu tempus: quod in baptismo no acci dit: r ideo i adueniente tpe plenitudinis debuit ces sare baptismo substituto. **A**d p^m od: qd eter nu hic accipit p seculo qd bz quide sine. sed no e determinat nobis. Vel et od: qd circucisio corpalia potuit ee in sedus eternuz quatum ad suuz signifi catione: r quatu ad id qd ei succedit: sicut etia fides pot dici sep mane rone visiois q ei succedit i pna

Ad 2^m od: qd quis cu lege no icipat circucisio tñ pp lege icipit qñ legis pparatoriu: r io cessate lege cessare obuit. **A**d 3^m od: qd pncipalis significatio ad qua circucisio instituta e: est ablutio originalis cu lpe: qz sacralis significatio refertur ad effectuz. hoc aut no semp faciendu erat p circucisio: r io non oportebat qd circucisio semper remaneret.

Alia autem significatio est ex pnti: r fm illaz no oportet accipi iudiciu de duratione circucisio nis: turificationis aut significatio nuq fuit ad si gnificanduz aliqd vt efectū ei. r ideo no e silis rō.

Ad. ij. qonem od qd triplex erat precipua ratio cessationis legaliz: vna est qz lex istituta fuit ad significadu gratia noui testameti que per christu facta est: r io veniente christo cessare obuerit: sic veniente corpore cessat vmbra. r hanc cam tangit apls Heb. x. Umbra hñs lex futuroz rē. alia rō e ex iperfione qz in legalib gratia non pferebat quantum oportebat i nouo testameto dari: sicut enim virtus naturalis rei naturali pportona: ita virtus sacralis sacro: vñ oportuit alia sacra insti tui i quib amplioz gra coferret: r hac caz tangit

apostolus Heb. vij. reprobato qde fit poris mada ti pp infirmitatez r iuuitatem: 3. accipit ex parte eoz quibus lex data e qui erant puuli: r io erant paulatiz a pristina puetudine idolatrie abstrahē di vt sic eis concederetur eadem deo offerre: que prius idolis obtulerunt: vel offerri viderant sicut Rabi moyses dicit: sed postmoduz qñ ad pfectaz etatem humanum genus peruenit debuit ab his obseruatis liber ee. hanc caz tangit apls Gal. iij. r. iij. r De. acti. xv. ostendens illa legalia in onus pplo rudi iposita ee. **A**d p^m od qd christus in hoc legez ipleuit qd moralib pceptis cōsilia ap posuit: r pcepta magis elucidauit: sed figuris cere monialiu veritate apposuit: r ea i scipso suscepit.

Ad 2^m od: qd non ex mutabilitate precipietis sz ex prudentis dispesatione cōtingit qd diuersa pce pta diuersis teporibus accomoda pponit sicut e i pposito. **A**d 3^m od qd dñs ipso facto reuocauit adiplens in se qd in figura pceperat obseruadu: r io in sui passione dixit: Lōsumatuz e Joh. xix.

Ad. iij. q. od qd hec qd vñ habere difficultatez ex qbusda p rarietatib q sup hoc inueniunt tam in canone qd i dictis scōz: qñqz. n. inueniuntur ob fuata legalia tepore gratie: quadoqz autē phibi ta: r de hoc etiam Petrus a Paulo redarguit vñ detur: Gal. ij. r io sup hoc Hiero. r Aug^o diuersa sensisse videt. volebat. n. Hieronym^o qd legalia stati post passionem christi quatu ad illos ad qz gratia noui testameti maifeste diuulgata erat fue runt mortifera: sz aplos qdaz pia dispesatione his vfos fuisse ad vitandū scādalu iudeoz: r io Pe trus iudaizans no peccauit dispensatorie id facies fm quod etia dē. j. Cor. ix. Oibus oia factus sū. r sū paulus dispesatione euz redarguit ne gentiles exemplo petri: quoz ipse apls erat veteris legi sa crameta quasi necessaria qrerent: quia r ipse iuei tur eadem pia simulatione fuasse: r sic vterqz ex cusatur: r petrus a culpa: r paulus a pccati repre hensione. sed quia no videtur cōueniens qd apli aliquid cōtra veritatem doctrine fecissent ad vitā dū scādalu iudeoz. nec iterū videt cōueniens qd paul^o in epla ad Gal. aliqd simulate diceret: vbi dicit petruz rēphensibile fuisse. r io aug^o aliter di cit r melius qd ante christi passionē legalia fuerūt obseruāda ex necessitate diuine iustiois r habue rūt adhuc effectū: sz post christi passioem ante di uulgationē euagelij obseruari poterāt a iudeis ad fidem pueris: non spem in ipsis ponentib quasi alicuius virtutis essent aut qñ sine eis gratia christi no sufficēt ad salutem: sed ne ominino videretur lex vetus reprobanda si stati quasi idolatria fuge retur: r ideo hoc modo erat mater synagoga de uocenda ad tumulū cum honore: sz post diuulga tionem euagelij no solum no sunt salutifera: sz mortifera. **A**d. iij. ergo tepore petr^o r paulus r alij apli legalia obseruabāt non simulatorie: sed

vere: Petrus tamen incaute se habuit in obseruatione legalium nimis condescendens iudeis illis q̄ legalia obseruanda eē dicebant: ita ut aliq̄ eius exemplo iduceretur ad ea obseruanda quasi necessaria: et iō vere reprehensibilis erat: et aliqua leues incurrit culpam: et paulus vere et nō dispensatiue ipsas reprehendit. ¶ Et p̄ hoc patet solutio ad p̄m et 2m. q̄a ante christi passionē quādo christus ea seruauit non erant mortua nec mortifera: sed salutifera tempore vero apostolorum ante diuulgationē euangeliū erāt q̄dem mortua quasi nullius existētia uirtutis sed nō mortifera. ¶ Ad 3m dō: q̄ vna circūstantia mutata facit actū bonū in genere vel malū: et iō legalia q̄ absq̄ p̄sideratione alicuius temporis sūt idifferētia suo tempore facta fuerūt bona: tempore autē non suo obseruata si facta mala: et ideo bona intentione fieri nō possūt bene. ¶ Ad 4m. q̄ dō q̄ circa hoc tres sūt opiones. Una opinio dicit q̄ ad lram intelligendū ē illō preceptū q̄ legitur in actib⁹ et eius obligatio vsq̄ nunc manet. s̄ hoc manifeste triatur dictis Pauli: q̄ dixit nihil esse cōe. i. imūdum per christū nisi ei qui estimat aliquid eē cōe Ro. xiiij. et itez est cōtra rōnez: q̄ cū h⁹ p̄ceptū nō sit morale: q̄ nāl rō illō n̄ dicitur o3 q̄ sit ceremoniale: et iō eius obligatō nō manet magis q̄ alioz. Et iō aliq̄ dixerūt q̄ nō ē intelligēdū ad litterā de sanguine aialis et suffocato aialis: sed de effusione sanguinis que fit p̄ homicidium et de suffocatione pauperū. S̄ hoc non pōt stare quia Hiero. Ezech. xviij. post illā expositionē mysticā expositionē ponit lralē quā dicit aplos etiaz intendisse. et iō aliq̄ dicit q̄ cplā apostolorū nō erat preceptoria quantū ad hoc q̄ abstinerēt se ab idolatricis: et sanguine et suffocato: sed erat quedā p̄uissio ad cōseruandam pacem et cōmunē uitaz gentiliū et iudeorū fideliū: et iō fornicationē prohibuerunt quasi illō quod posset suspitōne idolatrie adhuc retente generare de gentilib⁹ in cordib⁹ iudeorū: sanguinez autē et suffocatus sicut q̄ iudei ab hominib⁹ abatur propter dissuetudinē sicut etiā vsq̄ hodie: si aliquis socialiter uult aliq̄ cōuiuere o3 q̄ abstineat ab his q̄ alter abominatur. Et per hoc patet responsio ad p̄m. ¶ Ad 2m dicendum q̄ dicitur eē necessaria quātū ad sensum mysticū p̄tractū: vel quātū ad obseruandū cōmunitatem uite in iudeos et gentiles. ¶ Ad 3m dō q̄ paulus nō reuocauit s̄ exposuit apostolorū intentōez sic qui p̄ns fuerat quādo sentētia data erat: vñ dicitur. j. Cor. viij. de his autē q̄ idolis imolatur non habemus oēs sciētia: q̄ nō omnes intelligebant qualiter essent prohibita.

Ad sextum sic proceditur: Videt q̄ ante circūcisionē non uale-

bat ad remissionē originalis peccati p̄ paruulis sola fides. efficacior. n. ē charitas q̄ fides. sed charitas aliena nūq̄ sufficit ad meritū. s̄ nec fides ad iustificationē. ¶ S̄ si fides aliena ualebat. s̄ eadē rōne etiā ifidelitas nocebat: et ita ex peccato actuali parentū puer puniret: q̄d ē inconueniens. ¶ S̄ fides non magis iuuat aliū q̄ habentē. s̄ illi q̄ habebant fidem non sēper iuuabant a fide: q̄ poterat esse q̄ haberēt fidē informē. s̄ nec puero ualebat fides parentū ad deletiū originale peccatū.

¶ Sed ē: quod dicit Sic. in littera. ¶ S̄ peccatū q̄d ex altero dicit ex altero potest habere medicinā. s̄ peccatū originale paruuli ex altero p̄trahebat. s̄ poterat ex fide aliena ab ipso mundari.

¶ Alterius vñ q̄ fides non suffecerit sine aliquo exteriori signo. dicit. n. Aug. p̄tra Faustū q̄ in nullo nomen religionis siue uerū siue falsū poterant homines sine aliquo signo uisibili adunari. s̄ per illud quo originale uelut homines in religionē uere fidei adunāt: q̄ o3 huius remediū esse intrantū. s̄ oportebat q̄ fieret aliquo uisibili signo.

¶ S̄ actus mentis potest se extendere ad natos et non natos: sed conceptus equaliter. si q̄ fides sine exteriori signo sufficiebat ad deletionē originalis: uideretur q̄ poterant etiā nōdū nati ab originali peccato p̄ fidē mundari. ¶ S̄ modo non ualeat fides ad salutē sine aliquo signo exteriori. si q̄ nūc ualisset: uideretur q̄ fuisset maioris efficacie q̄ mō.

¶ Sed contra est: q̄ fm hoc non esset differentia inter paruulos et adultos: quā tamen Sic. assignat. ¶ S̄ oia sacramēta illius temporis habebāt totam efficaciam suā ex fide. s̄ tantus faciebat fides sine exteriori signo quātū cū eo et ita exteriora signa nō requirebant: ut uidet. ¶ Alterius uideretur q̄ in adultis non requireret sacrificiū vel aliū huiusmodi. non minus. n. ualeat alicui fides propria q̄ alteri fides aliena. s̄ pueris sufficiebat fides aliena sine exteriori signo ut p̄batū est. s̄ et adultis.

¶ S̄ Hug. de sancto uic. dicit q̄ nullus obligabatur ad sacramēta illius temporis: s̄ voto celebrabantur. sed quod ē huiusmodi non est de necessitate salutis. s̄ absq̄ sacrificijs poterat emundari ab originali. ¶ Sed ē: q̄d Gregorius in littera dicit: q̄ pro paruulis sola fides: p̄ adultis sacrificia et oblationes. ¶ R̄ideo dō q̄ peccatū originale est peccatū nature. natura autē reparari non poterat nisi p̄ christū: et iō nunq̄ poterat remitti peccatū originale alicuius nisi facta relatione et quadā p̄tinatione illius q̄ curari debebat ad christū q̄d p̄ fidez fiebat: et iō fides mediatoris semp̄ fuit efficacax ad curādū ab originali: in illis quidē qui vsq̄ liberi arbitrij habebāt propria: in alijs uero aliena: ut nec eis oīno deesset diuinū remediū.

¶ Ad p̄m dō q̄ fides in cognitione est: charitas autē in affectione. affectio autem ē eius q̄d est sibi bonū: sed cognitio est eius quod est uerū simpliciter

et ideo fides poterat magis respicere mediatorē: pro
 ut erat causa salutis alteri quā charitas: et propter
 hoc magis iustificatio quā fit in sacramētis attribui
 tur fidei quā charitati. ¶ Ad 2^m quod fides aliena
 non iuuabat in quantum erat actus persone: sed ex parte
 illa qua respiciebat obiectū suū. scilicet christū: quod
 erat medicina totius nature: in quo habebat quā
 dā similitudinez cū sacramētis nostris in quantum
 iustificabat ex obiecto quasi ex opere operato: non
 autē ex opere operante. ¶ Et per hoc patet solu
 tio ad tertium: quod formatio et informitas fidei sunt
 conditiones eius ex parte operantis: non autē ex parte
 obiecti: et ideo informitas fidei in parente non impedi
 bat effectū salutis in filio: impediebat autē in ipso
 quia informitas illa pueniebat ex alio quod erat
 contrarium salutis. scilicet ex peccato mortali. ¶ Ad 3^m
 quod circa hoc est duplex opinio. Quidā n. di
 cunt quod non sufficiebat fides sine protestatione fidei
 facta per aliquod exterius signū. Et erat differentia
 inter puulos et adultos quantum ad hoc tantū quod par
 uulis sufficiebat fides aliena cū exteriori signo ab
 alijs facto: sed adultis fides propria cū signo ab
 eis facto. Sed hoc non videt consonare cū verbis
 Grego. in lra positus: ideo alij probabilius dicunt quod
 uul sufficiebat sola fides sine omni exteriori signo:
 non autē habitus fidei solū sed motus eius relatus ad
 salutem pueri in vi cuiusdā professionis interioris
 fidei quicūqz est ille qui quocūqz modo professionem
 fidei sue ad puerū suū refert: magis tamen
 pertinebat hoc ad parentes quā pueri curas habere
 debebat et per quod originale contraxerat. ¶ Ad 4^m
 quod secundum hoc quod illud per quod homines tempore legis
 nature in veram religionē congregabant non habe
 bant virtutē nisi ex fide: et ideo non erat necessita
 tis: sed pro voto celebrabatur ut vnus alij innotē
 sceret. ¶ Ad 2^m quod puer adhuc in utero matris
 existens quantum ad humanā cognitionē pertinet
 non habet esse distinctū a matre: et ideo per actum
 hominis sequi non potest: nec tunc ut mundaret ab ori
 ginali per baptisimū: nec tunc ut mundaret per fi
 dez parentū: sed diuinitus mundari potest: sicut
 de sanctificatione in utero apparet. ¶ Ad 3^m quod
 fidei efficacia non est diminuta cū oīa sacramēta ex
 fidei efficacia habent: sed est ei aliquid adiunctū
 quod necesse est obseruari: sicut non est minoris ef
 ficacie lex moysi in religioso quā in seculari: quous
 cepta moralia sufficiant ad salutē in seculari: sed
 in religioso requiruntur plura ad que se ex voto ob
 ligauit. ¶ Ad 4^m quod illa sacramēta legis natu
 re non erant ex precepto diuino obligantia: sed ex
 voto celebrabantur: secundum quod vnicūqz dicebat sua
 mens ut fidē suā alijs exteriori signo profiteretur
 ad honorem dei: secundum quod habitus charitatis incli
 nat ad exteriores actus. Et sic dicimus de charita
 te quod sufficit motus interior: quando autem tempus
 habet operandi requiruntur etiam exteriores actus

ita etiam quantum ad adultos in lege nature suffi
 ciebat sola fides: cū est modo sufficiat ei quod non ex
 cōceptu sacra dimittit: sed ipsa fides quā tempus ha
 bebatur instigabat ut se alijs signis exteriori
 bus demonstraret. quā autē illa signa adhibebatur
 non erat efficacia remissionis culpe ex illis exteriori
 ribus: sed ex interiori fide. et sic intelligēda sūt vba
 Sre. et per hoc patet solutio ad obiecta. ¶ Ad si
 nu abrae. Sinus abrae dicitur limb^{us} patrum in quō
 distincti erant sancti ab alijs: et quod abraam prim^{us}
 ab infidelibus loco et ritu se separasse legit: ideo dicit
 tur abrae sinus. ¶ Lapideo cultro. Intelligendū
 est non semper: sed in quibusdā notabilib^{us} circū
 cisionibus: sicut legit Exo. iij. et Josue. v. In car
 ne vero prepuerū. Laro prepuerū dicitur hec pellicu
 la contegens carnē: quod in ipsa carne ubi concupiscen
 tia magis est non poterat abscisio fieri sine pericu
 lo. ¶ Tamen sub lege ingruente etc. Magister hic
 loquitur secundum opinionē suā: tamen alia opinio quā
 supra posita est: videt esse magis probabilis. ¶ Dis. II.

Ad sacramen

ta noue legis etc. Postquā determina
 uit magister de sacris in cōi: hic de
 scendit ad sacra noue legis: de qui
 bus principaliter intēdit: et diuidit in partes du
 as: in prima determinat de quibusdā que preexi
 gunt ad sacra noue legis: in secūda prosequitur de
 eis. iij. dist. ibi Post hoc videndū est etc. Prima di
 uiditur in duas: in prima determinat quedā que
 preexigunt ad sacramenta noue legis ordine do
 ctrine: in secūda determinat de baptisimo Job.
 quod preexigebat ad ea ut dispositio siue prepa
 ratio: ibi Nūc autē de baptisimo etc. Circa primū
 duo facit: primo ponit distinctionē sacramento
 rum noue legis: et quantum ad numerū et quantum
 ad effectū: secūdo ponit eorū institutionē: ibi Si
 vero queratur etc. ubi primo ponit cōm sacro
 noue legis institutionē secūdo excipit matrimoni
 um quantum ad aliquid: ibi fuerit tamē coniugiū
 etc. Nūc autē de baptisimo etc. Hic determinat
 de baptisimo Jobis. et circa hoc duo facit: primo
 determinat de ipso baptisimo secundum se: secūdo de eo
 quantum ad suscipientes: ibi Hic considerandum
 est etc. Circa primū duo facit: primo ostendit dif
 ferentiā baptisimi Jobis ad baptisimū christi: secū
 do ostendit quāsdā conditiones baptisimi Jobis.
 primo vtilitatem: ibi Ad quid ergo etc. secūdo
 nomen: ibi Sed quare queritur dictus est etc. ter
 tio genus: ibi Si vero queritur etc.

Hic duplex quod. Primo de sacramētis
 noue legis generali. Secūdo de baptis
 mo Jobanis. Circa primū quod qua tuoz
 Primo de diffinitione sacramētoꝝ quantum ad ef
 fecū. Secūdo de diffinitione eorū quantum ad numez.
 Tertio de ordine ipsoꝝ. 4^o de institutione eorū.

Ad primū sic proce-

ditur: Videt q̄ nō omnia sacra sunt instituta in remediū s̄ aliquē anime defectū: sacramētū. n. a sacritate dī. sed sacritas non sp̄ importat remediū s̄ defectū sed ēt p̄firmationem in bono. ergo non omne sacramētū ē ad remediū institutū. ¶ Sed oē remediū s̄ aliquē defectū ad purgationē p̄tinet. s̄ Dīo. distinguit sacramēta que p̄tinent ad perfectionē. s̄. cōfirmationē et eucharistiam ab illis q̄ p̄tinent ad purgationē sicut est baptis̄m. q̄ nō oē sacramētū est ad remediū. ¶ Sed hoc videtur ex diffinitione quā Magister ponit in lra: q̄busdā enī attribuit remediū cōferre et gratiā sicut baptis̄mo: q̄busdā gratiā tantū sicut cōfirmatōi et ordinī: m̄rimonio autē remediū collationē tantū. q̄ non omne sacramētū ē ad remediū institutum ¶ Sed s̄ est: qd̄ Hugo de sancto vic. dicit q̄ sacramēta sunt vasa medicinalia. sed omnis medicina est i remediū alicuius morbi. q̄ et omne sacramētū ē i remediū alicuius defectus sp̄ialis. ¶ Sed sacramēta vt dicitur est hnt̄ efficaciam a passione christi. sed passio christi directe ordinatur ad tollendos defectus nostros. ergo et sacra in remediū ordinata sūt. ¶ Alterius videtur q̄ aliqd̄ sacramētū sit tantū i remediū. s̄. m̄rimoniū: solus enī n̄ consensus mutuus matrimonium facit. sed consensus non pōt esse cā gratiē: q̄ grā nō est ex actibus nostris. ergo in matrimonio grā nō confertur: et sic est in remediū tantū. ¶ Sed fin̄ Hugo. sacramēta ex sanctificatione inuisibiles gratiam continent. sed sanctificatio que fit per ministros ecclesie nō est de essentia matrimonij quātū ad sacramētū necessitate sed solū ē de solenitate ipsius q̄ non p̄fertur sibi gratia: et sic idem quod prius. ¶ Sed hoc magister exp̄sse i littera dicit. ¶ Sed s̄ diffinitio generis debet oibus speciebus conuenire sed in diffinitione sacramenti noue legis ponitur vt causa gratiē existat. q̄ p̄uenit matrimonio et sic non est tantū i remediū. ¶ Alterius videtur q̄ sacramēta non sint in remediū cōtra penā sed solū s̄ culpa: sacramēta. n. efficaciam hnt̄ ex hoc q̄ gratiā continēt. s̄ gratia non opponitur pene sed culpe. q̄ sacramēta non ordinant in remediū s̄ penam. ¶ Sed sapientis medici ē per causā curare effectū. sed cā pene est culpa. q̄ cū christus sit sapiētissim⁹ medicus non instituit aliqua sacramēta ad curādū penā nisi ea que curant et culpam ¶ Sed extrema vinctio cōtra infirmitatē videt̄ ordinari: vt p̄ Jaco. vlti. s̄ infirmitas pena ē. cū extrema vinctio sit sacramētū: aliqd̄ sacm̄ ordinabitur s̄ penam et nō tantū cōtra culpā. ¶ Alterius videt̄ q̄ aliqd̄ sacramētū ordinet̄ s̄ culpā veniale: quedā. n. sacramēta sunt nociua nisi deposito mortali accipiantur: sicut p̄ de eucharistia et de ordine. sed dant in remediū alicuius culpe. ex

go dantur contra veniale. ¶ Sed medicina spiritu alia magis debet apponi contra culpā q̄ cōtra penā. sed peccatū veniale culpa aliqua ē. cū ergo aliqua sacramēta ordinantur cōtra penā: multo fortius videt̄ q̄ aliqd̄ possit ordinari cōtra culpā veniale. ¶ Sed contra: penitentia ordinatur s̄ mortale et veniale peccatū: quod patet p̄ Magistrum qui infra determinat de penitentia veniali um: et Augustinus in libro de penitentia. s̄ penitentia sufficit s̄ mortale: nec aliud sacm̄ s̄ mortale ordinatur. q̄ multo magis sufficit s̄ veniale. nec oī aliqd̄ sacm̄ speciale s̄ veniale ordinari. ¶ R̄ deo vō ad. j. q. q̄ quicunq̄ ad perfectionem alicuius rei oī aliqd̄ apponet̄ vltra id quod requirit̄ ordo illius nō ē s̄ se p̄siderate: h̄ accidit ad subueniendū alicui defectui illi rei: sic q̄n̄ ad sustentationē corporis n̄ sufficit cibū ministrare nisi addatur aliq̄ vigetia signū est defect⁹ in virtute digerente. ex ordine aut̄ humane nōe n̄bil aliud requirit̄ ad eius p̄fectionē sp̄iale nisi de' istius et grā et vtutes istius. vñ cum alique res corporales adhibentur ad hominis sanctificationē: ex quibus fm̄ ordinem nature sanctificatio hominis non dependet: signū ē q̄ hoc sit ad subueniendū alicui defectui ipsius: et iō cum hoc inueniat̄ in oibus sacramentis: oīa sacramēta in remediū alicuius spiritualis defectus instituta sunt. ¶ Ad p̄m̄ ergo dicendū q̄ ex hoc ipso q̄ ad sanctitatem homo perducit̄ per ea que nature fm̄ se considerate ordo nō requirit̄: si gnū ē q̄ alicui defectui remediū adhibet̄: vñ quī sacramēta ex rōne sanctificationis non habeat q̄ sint in remediū: habent tamen hoc ex officio siue ex modo sanctificandi. ¶ Ad 2m̄ dicendū q̄ defectus spiritualis dupliciter contingit sicut et corporalis. Uno modo ex positione contrarij: sicut q̄n̄ corpus ē egrū et quādo in aia ē peccatū. Alio modo ex subtractione eius quod ad perfectionē necessarium erat: vel corporis vel aie: sicut q̄n̄ corp⁹ est debile ad exercenda corporalia opera: et sicut q̄n̄ spiritus ad exequenda spiritualia. Remedia ergo q̄ dant̄ cōtra primū defectū aliquid realiter tollūt et iō purgationis rationē habent. Remedia autē que sunt contra defectū secundū non tollunt aliqd̄ fm̄ rem: sed solū aliquid adiūciunt ad perfectōē: et iō talia remedia non dicūt̄ purgare sed p̄ficere. Et hec eadē sūt q̄ magister dicit nos gratia et virtute fulcire inquantū perfectiua sunt: nihilomin⁹ tñ in remediū alicuius defectus sunt. ¶ Unde patet solutio ad tertium. ¶ Ad. ij. q. vō q̄ circa hoc sūt due opiniones: vna ē q̄ in matrimonio gratia aliqua non confertur: sed tñmō sit in remediū contra p̄cupiscentiā: hoc autē non videt̄ conuenientē dicit̄: q̄ aut̄ intelligit̄ eē in remediū p̄cupiscentiē quasi p̄cupiscentiā reprimēs: quod sine gratia eē non potest: aut quasi p̄cupiscentiē in parte satisfaciens: quod quidē facit ex ipsa natura actus non

intellecta etiam ratione sacramenti. Et preterea concupiscentia non reprimi per hoc qd ei satisficit: sed magis auget vt phus dicit in. iij. Et hi. aut in quatuor exculat concupiscentie actū qui sine matrimonio deformis esset: et hoc quidem facit per bona matrimonij qd ei conueniunt etiam in quantum ē in officio et rōne sue sanctificationis: cū qd cōicat cū sacramētis veteris legis: et ita p hoc non haberet aliquid pie illis: vt cū sacris noue legis putari debeat. Et propter hoc alij dicit qd matrimonij u3 cōsiderat in triplici statu: p ante peccatū: et tūc erat tantū in officio: sub lege vbi ex ipsa sanctificatione sua excusabilem reddebat matrimonij actū qd absqz hoc turpis fuisset: tertio sub statu gratie vbi ulterius gratia confert ad concupiscentia reprimēda: vt. s. vnusqz possideret vas suū in honore et nō in contumelia: sicut et gētes que ignorabāt deuz. i. Tes. iij. et Tob. vi. dicit qd in illis qui in timore dei vxores accipiunt et amore filioz ad cultum dei magis qd amore libidinis demon potestate non hz. Ad p^m qd dicit qd sicut res corporales qd sunt in alijs sacris non habent vt propria virtute gratia pferre possint: sed ex institutione diuina: ita etiam est de illis que matrimonij causant qd ex ipsa institutione diuina habent qd ad gratia intraliter disponant: nisi sit defectus ex parte nostra. Ad 2^m qd quedā sacra sūt ad quoz efficaciam precegitur sanctificatio materie: vt p3 in confirmatiōe vel extrema vnctione: quedam vero nō precegitur predictā sanctificatione: sicut p3 in baptismo: vñ benedictio materie que fit a ministro non ē de necessitate: s3 de solēnitate sacri: et sū est etiam de matrimonio. Ad 3^m qd vnūqz dē denominatur ab eo ad quod est: gratia autē que in matrimonio pferitur fm qd est sacri ecclie in fide christi celebrata ordinat directe ad reprimēdū concupiscentia: qd concurrat ad actū matrimonij: et iō magister dicit qd matrimonij ē tm in remediū: s3 hoc ē p gratia que in eo pferitur. Ad. iij. q. dō qd duplex est pena peccati: quedā que p peccato infligit: sicut pena inferni: et flagella quibus a deo temporalit punimur: quedam ex ipso peccato psequens imedia te: et per psequens ad peccatuz ordinano: sicut est debilitatio nature ad resistendū peccato et huiusmodi. Contra pūmā ergo penaz nō datur sacm in remediū directe: sed ex consequenti: vt. s. curata causa. s. peccato cesset effectus. s. pena. Sed cōtra secūda penā dat directe aliquod sacm: illa. s. que in remediū sunt contra defectū cōingentē ex subtractione necessarij non ex positione cōtrarij. Ad p^m qd dō qd pene ptra quas dicitū ē sacri ordinari: etiam ad gratiaz contrarietate habent: qz ex subtractione contingunt et in cōtrariuz gratie ordinant. Ad 2^m qd sicut est in medicina corporali qd curato morbo adhuc remanent aliqz reliquie morbi ex morbo causate: contra quas o3

specialia medicamenta dari: ita etiam ē in medicina spiritali: et propter hoc ptra predictas penas o3 ēē aliqua sacramenta. Ad. iij. q. dō qd circa hoc e duplex opinio. Quidā. n. dicunt aliqua sacramēta in remediū venialis dari: sicut eucharistia et extrema vnctione. Sed hoc non videtur conuenienter dictum: qz penitentia purgatiua est vniuersaliter omis peccati actualis mortalis et venialis: vnde ad hoc non oportebat aliquod sacramētū institui. Et preterea etiam non existentibus venialibus adhuc necessitas illoz sacramētoz esset ad consummandū in bonuz h3 doctrinā Dio. Et ideo aliter dicendū qd contra veniale nō ordinat aliquod sacramētū ad curationē ipsius principaliter institutū: quia ex consequenti multa sacramenta contra venialia valeant. Veniale. n. et culpa est et dispositio ad culpā: imperfectā tamē rationē habens culpe: ita qd gratiaz non excludit: et iō in quantum culpa ē potest tolli per oia sacramēta que ptra culpaz tollendā ordinant: in quantum vero ē dispositio ad culpā ex ablata mortali culpa remanēs: potest tolli etiam per sacramēta illa qd contra penā ex culpa relicta et ad culpā inclinātes ordinant. Ad p^m ergo dicendū qd illa sacramēta que gratia in suscipiente precegitur non ordinant directe ptra culpā: qz non sunt ad tollendū contrariuz: sed ad supplendū defectū. Ad 2^m qd sacramētū quod tollit mortales culpā sufficit etiam ad tollendū veniale: et ideo contra veniale non oportet aliquod sacramētū dari: sicut cōtra reliquias culpe ad quaz ablationem penitentia non ex toto sufficit sine alijs sacramentis.

Ad secūdū sic proceditur: videt qd nō debeant esse septē sacramenta: sicut. n. s. dicitū ē oia sacramēta efficaciaz habent a passione christi. sed vnū est sacramētū quod directe est representatiuz passionis christi et ipsū totū christū cōtinet. s. eucharistia. qd illud sacramētū sufficeret. Q. quod potest fieri per vnum non debet fieri per plura. s3 per baptismū tollunt oia peccata. qd non oportebat qd aliquod aliud sacramētū contra culpā ordinaret. Q. sacramēta in remediū ptra defectuz ordinantur. s3 duplex est defectus. s. culpe: que est quasi contrariuz: et pene que ex defectu gratie accidit vt dictum ē. qd duo sacramenta sufficerēt. Q. in lege noua vbi manifestior est veritas: minimū debet esse de figuris. sed in lege nature fm Aug. crant tm tria sacramēta. s. oblationes decime: et sacrificia. qd nō debet esse plura sacramēta in lege noua qd tria. Q. sacramēta legalia nostroz sacramētoz figure fuerunt. sed ipsi nō habuerunt aliqua sacramēta respōdētia pfirmatōi et extreme vnctioni. qd nec nos huiusmodi sacramēta habere debemus. Q. Dio. in eccl. hierarch. vbi de sacris tractat

matrimoniū & penitentiā omittit. **S** videt q̄ nō sint nisi. v. sacra. **S** 3̄: videt q̄ sint plura: oē. n. illō quod in remediū peccati dat: videt esse sacm. sed aqua benedicta est huiusmodi: q̄ per eaz venialia tollitur. **S** est sacramētuz. **S** sicut circa concupiscentiā: q̄ est i venereis p̄tingit eē peccatū itē perātie: ita circa cōcupicētā que est i cibis & potibus **S** p̄mā & cupiscentiā habemus vnū sacm. **S** & cōtra secūdam habere debem? **S** Dio. inter sacramēta nomiat monasticā p̄sumatōez siue cōsecrationē. sed non cōputatur inter septem sacra hīc enumerata. **S** sūt plura q̄ septē. **S** oblatio nes & decime i lege nature erant sacramenta fm Dugo. cum **S** mō sint oblationes & decime: videt q̄ sint sacramēta. & sic idem q̄ prius. **S** sacra ex sanctificatione inuisibilem grāz continent fm Dugo. sed multe sūt sanctificationes p̄ ministros ecclie facte q̄ hīc nō numerantur: sicut cōsecratio templi & altaris & sacraz vestiuū & huiusmodi. **S** sūt plura sacramēta. **R** Espondeo dō q̄ sacramēta ex hoc q̄ sūt sacra habent q̄ sint i remediū **S** de defectum aliquē. ex hoc aut q̄ sūt sacra ecclie hnt p̄ ministros ecclie dispensari: & i mēbra ecclie trās fundi. Et iō dupliciter pōt accipi numer? sacramētoz. p̄p̄: p̄mo ex defectibus **S** quos sacramēta ordinatur: ordinant aut sacramenta vt ex viciis p̄ ad tollendū p̄trariū: & ad supplendū defectū. **L**ō trarium autē sanctitati est culpa: que q̄dez dupliciter tollitur. Vno mō impediendo ne fiat: & h̄ mō in remediū culpe matrimoniū ordinatur. Alio mō subtrahendo iam existentē: & sic **S** originale culpam ordinatur baptisimū: **S** actuale p̄nia. **S** cūduz remediū p̄bent supplendo quod d̄ sicut ea q̄ perfectiōis sūt effectiua. Est aut duplex perfectio. Vna forme ad actū: & hanc q̄dem perfectionē facit ordo quātuz ad executionē bonoz: q̄ reddit hominē idoneū ad dispensationē sacramētoz. sed quātuz ad perfectionē difficultū facit dictam p̄fectionē cōfirmatio q̄ hominē forte reddit vt nomē christi p̄pter p̄suras mūdi cōfiteri nō refugiat. alia aut p̄fectio ē i ordine ad finē ad quē per actus peruenit: & hanc quidez p̄fectionem quātuz ad finem intra facit extrema vntio que est quedā delibutio preparans in gloriaz resurrectionis. quātuz vō ad finem extra facit eu charistia q̄ mēbra capiti cōiungit: & quia hīc ē vltim? termin? n̄e sanctificationis: iō dicit Dio. q̄ oīs alia sanctificatio i eu charistia terminatur: q̄ & ordinati & baptisati eu charistia sumūt. Si aut cōsiderantur sacramenta vt sūt ecclie sacramēta. s. p̄ ministros ecclie dispensāda: sicut pōt fm doctrinam Dio. hoc mō numer? eoz accipi: in qualibz n. hierarchia oportet esse actionem hierarchicam & exercētē eā & recipientes. recipientes autē p̄ ipas actiones superiorū in suis gradib? p̄ficiunt: & ideo ex p̄re eoz nō d̄ esse aliquod speciale sacramētū

p̄ q̄ receptiui sacroz sūt. actio aut hierarchica est triplex. s. purgare: illuminare: perficere. s. q̄ nullū sacramētū noue legis purgat sine gratie infusione que illuminatio dicit: iō Dio. in sacris cōiungit purgationē illuminationi: potest autē esse in sacris purgatio vel a culpa: & sic h̄ purgatiū & illuminatiū vim quātuz ad originale baptisim? quātuz ad actuale penitentiā. vel a reliquis culpe: & sic extrema vntio purgare h̄. vel a cā culpe q̄ est cōcupiscentia: & sic matrimoniū quod eā rep̄mit & ordinat vū purgatiū h̄. Perfectio autē ē duplex. s. perfectio forme: & ad hanc ē cōfirmatio: q̄ hominē in seipso p̄sistere facit: vt a p̄trariis non facile soluat: & perfectio finis: & ad hanc ē eu charistia que nos fini p̄iūgit. Ex parte autē exercētium actiones hierarchicas accipit vnū sacm s. ordo p̄ quē ministri ecclie ponunt in statu exercētū hierarchicas actiones. Potest & aliter accipi numerus sacramētoz fm p̄ditionē eoz. quib? per sacra subuenit. Sunt. n. sacra in remediū data: aut igit in remediū vnus persone: aut totū ecclie. Si p̄mo mō aut quātuz ad ingressū: & sic ē baptisim? aut quātuz ad egressū: & sic ē extrema vntio: aut quātuz ad progressū: & hoc ē duplici: vno mō quātuz ad executionē virtutis: vel vt a malis nō superemur: & quātuz ad hoc ē p̄firmatō vel vt bonis adhibeamus: & quātuz ad hoc ē eu charistia: alio mō ad reparationē virtutis si ipsa in pugna spiritali aliquo mō ledi contingit: & sic ē penitentiā. Si in remediū totius ecclie: aut i regimē: aut multiplicationē ipsius spiritalē: & sic ē ordo: q̄ principatus bonuz multitudinis est fm p̄m in. v. Ethic. aut quātuz ad multiplicationē materiale fidelitū: & sic ē matrimoniū. Quidā aut accipiunt numerū sacroz h̄ adaptationē ad virtutes: vt fidei respondeat baptisimū: q̄ sacm fidei dicit: spei extrema vntio: p̄ quā hō preparat quodāmo ad futurā gloriā. charitati eu charistia prudētie ordo: iusticie penitentiā. tēpantie m̄imo nū: fortitudinē cōfirmatio. q̄dā vō adaptat diuersis generibus culpaz & penaz: vt baptisimū sit **S** culpā originale: penitentiā **S** actuale mortale: extrema vntio **S** veniale: ordo **S** ignorantia: matrimoniū **S** cupiscentiā: cōfirmatio **S** infirmitatez: eu charistia **S** maliciā: q̄ ē sacm charitatis: q̄ per se oppōit malicie. Dec. n. quattuor dicit Beda ex peccato p̄secuta. **A**ld p̄m q̄ dō q̄ quis eu charistia sit memoriale ipsius om̄ice passiois ipsū christū p̄tinēs: nō tñ quātuz ad oēs effect? eius. Vel dō q̄ pp̄ p̄dictā rōnez eu charistia ordinat ad vltimū effectuz passionis christi: quasi p̄pletissime ab ea efficacā h̄ns: & iō quātuz ē de se valet **S** oēs spiritalis defectus: vñ & cū singulis sacris exhibet: quasi p̄sumans effectuz vnus cuiuscq̄. sed tñ p̄ceperit alia sacra: vt idone? quis reddat ad tantū p̄ceptiōnē mysterij: sicut etiā in nālū? vltima forma nō

dat nisi precedentibus oibus dispositionibus.

¶ Ad 2^o dō q̄ bap̄tismus ē sac̄m̄ intransiūz: q̄ facit hominē p̄mo p̄ ir̄cipē redēptionis ch̄risti p̄sepeliens eū in s̄ilitudinē mortis ch̄risti: 7 iō non potest iterari sicut nec passio ch̄risti: 7 q̄ peccata actualia iterant: iō 7 culpaz actualē oportuit ali quod remediū adhiberi. s. penitentiā q̄uis etiam bap̄tismus ipsuz delect. **¶ Ad 3^o** dō q̄ defectus illi sunt generales 7 nō h̄nt eādē rōnē in oib⁹ suis p̄tibus: 7 iō oportuit 7 diuersas partes eoz diuersa remediā adhiberi. **¶ Ad 4^o** dō q̄ in lege nāe multa signa gratie p̄cesserūt: sicut diluuiū: occisio Abel: 7 huiusmodi: que tñ non debent oīa sacramenta: sed illa tñ que ad aliquod remediū exhibebant. ea. n. significabant rem sac̄ā vt actu sacramentū: quod est de rōne sac̄i: vt d̄ dicitur ē: 7 iō i lege nature Hug. tñ ponit tria sac̄a. s. sacrificia: oblationes: 7 decimas: q̄ p̄ hoc vt dicit Hie. Remediūz autē circūcisionē 7 originale erat: 7 q̄uis tunc efficit tēpus figuraz magis q̄ modo non oportebat eē signa determinata ad determinatōē effect⁹ gratie: sicut mō sūt: 7 iō in quadā generalitate sacramēta illa nostra sac̄a 7 ipsoz cām. s. passiōē ch̄risti significabant: sicut q̄ p̄ sacrificia significabat passio: p̄ oblationes dispositio patientis ad passiōē: q̄ ipse se voluntarie obtulit ad passiōē: Esa. liij. per decimas autē p̄paratio patientis ad illos pro q̄bus patiebatur: sicut nouez p̄ ab ipso oēm p̄fectionē expectantes: sicut nouez p̄ decē p̄plentur. Hoz autē duo referunt ad eucharistiā. s. sacrificiū quantū ad signatum: 7 oblatio quantū ad mām 7 vsuz: sed decima p̄figurabat bap̄tismū inquantū aliquod auferebatur: matrimoniu autē 7 penitentiā 7 ordo erant illo tpe: sed tñ non p̄putant inter sac̄a illius tpi: q̄ nō fiebāt eū aliqua consecratione. quilibet. n. primogenit⁹ fin⁹ Hiero. sacerdos erat: nec erat aliquis modus determinatus ipsoz nisi fin⁹ instinctū nature pro ut cuiq̄ rō fide innata dicebat faciendū. **¶ Ad 5^o** dō q̄ tpe legis scrip̄e tā plura cū aliqua p̄secratione celebrabant: q̄ nostris sac̄is quasi figure respondent: q̄ p̄ circūcisionē nostrū bap̄tisma figurat: p̄ oblationes 7 sacrificia eucharistiā: p̄ diuersos ritus expiationū penitentiā: p̄ p̄secrationes Aaron 7 filioz eius noster ordo: 7 per matrimonium iā ad aliquas certas p̄sonas determinatū 7 sub lege p̄stitutū nostrū matrimoniu: sed extreme vnticidii nō debuit precedere figura: q̄ extrema vnticidii est directiuū 7 preparatiuū in gloriā: quam tunc statū post mortē p̄sequi nō poterāt sicut mō possunt: similiter nec p̄firmatio in qua p̄plentū spūis facti datur: tps autē illud nō erat tps plenitudinis: sicut tps istud. **¶ Ad 6^o** dō q̄ Dio. non intendit ibi determinare de sac̄is: s. de actionib⁹ hierar⁹: hieis: q̄ p̄sistūt in cōsecrationē p̄ ministros ecclesie facta. Et q̄ matrimoniu 7 penitentiā pos

sunt habere suum effectū sine tali consecratione: ideo d̄ eis nō determinauit. **¶ Ad. vij.** dō q̄ aqua benedicta nō ordiat directe ad remediū p̄stādū: sed remouēdū phibēs: vñ datur 7 demonū neq̄tias 7 venialia: 7 omne qd̄ effectū sacramētoz i pedire posset: propter hoc non est sacramentū: quia remouens phibens ē agens p̄ accidens sed ē sacramētale: quasi dispositio quedam ad sacramenta. **¶ Ad. viij.** dō q̄ concupiscētia que ē in actu generatiue h̄z specialē fediratem ab alijs concupiscētijs: q̄ p̄ter hoc q̄ ē infectiua p̄sone qd̄ h̄z cōe cū alijs 7 idem remediū habens. s. penitentiāz ē etiaz infectio nature: 7 iō debet habere speciale remediū secūdū q̄ ad purgationē nature ordinat. **¶ Ad. ix.** dō q̄ ad quālibet eminētiā status dat aliqua sanctificatio cū sit ibi necessarium speciale auxilium gratie: sicut in p̄secrationē regū 7 monachoz: 7 monialiu: 7 iō sunt actiōes hierarchie: 7 propter hoc Dio. de eis determinat: non tamē habent rōnem sacramēti sed solū illā eminētiā p̄ quā homo efficit sacroꝝ disp̄sator. **¶ Ad. x.** dō q̄ oblationes 7 decime erāt sac̄a tñ iquātū erāt figurales: s. q̄tū ad h⁹ nūc nō manēt: s. solū s. q̄ sunt morales ad vsuz ministrorū ecclesie 7 paup̄uz deputate: 7 iō nūc nō sunt sacramenta. **¶ Ad. xi.** dō q̄ oēs ille sc̄ificatiōes ordinātū ad sac̄m̄ eucharistiā: 7 iō nō sūt sac̄a s. sacramēta quedā.

AD tertiu sic proceditur:

¶ Ad. i. videt q̄ sacramēta incōuenienter a mḡro hic ordinātū: prius. n. ē qd̄ animale est q̄ quod spūale. j. Cor. xv. s. m̄m̄oniu ad vitaz aiālē p̄tinet: oīa autē sac̄a alia ad vitaz spūalē. ergo m̄m̄oniu ē oibus prius. **¶ Ad. ii.** agēs nālter p̄tēt ē sua actione: vñ 7 i iure p̄us determinatur de officijs q̄ de actionibus. s. p̄ sac̄m̄ ordinis p̄stituit dispensatores alioꝝ sacroꝝ. s. ordo iter alia p̄uo oꝝ poni. **¶ Ad. iii.** bonū cōe ē diuinius q̄ bonū p̄sōe vt dicit i. j. Eccl. sed m̄m̄oniu 7 ordo ordināt i remediū cōe: alia autē i remediū vnius p̄sone vt dicitur ē. s. illa duo sac̄a ante alia poni debēt. **¶ Ad. iij.** eucharistiā perficit nos coniungendo fini vt dicitur ē. sed finis est vltimū i adēptiōe. s. eucharistiā post oīa debet poni. **¶ Ad. iij.** purgatio p̄cedit illuminationē 7 perfectionē. s. secūdū Dio. eucharistiā pertinet ad perfectionē: similiter 7 p̄firmatio. s. penitentiā q̄ maxie ad purgationē pertinet videt q̄ antea debet poni. **¶ Ad. iij.** Dionysius ponit eucharistiā ante confirmatiōem. cū s. magister contrariuz facit videt q̄ incōuenienter ordinat. **¶ Respondeo** dicendū q̄ p̄us 7 posterius mltipli ceter d̄: s. in his que ad actiones pertinent prius quo ad nos ē illū qd̄ est p̄us in via generatiōis: 7 iō secūdū hanc viāz magister sac̄a q̄ sanctificatiōes quedā sūt: ordinat. prius enī i via generatiōis ē bonum priuātū q̄ cōmune qd̄ confurgit

ex bonis singulorum: sicut homo est pro homo et do-
mus civitate. Et ideo sacra que in remediis unius
persone ordinant prius ponunt inter que primo ponit
tur illud quod pertinet ad intrantes. scilicet baptismus: vlti-
mo illud quod pertinet ad exeuntes. scilicet extrema unctio
in medio illa que pertinent ad progredientes que ho-
mo ordinantur: quia non perficitur in bono essentialiter est
vnti et ceteris singulis progredientibus ad vntem: sed resur-
gere a peccato accidit huic progressui ex parte sub-
iecti quod cecidit: unde non est omnibus ceteris et quantum ad
perfectiorem ad bonum. Perfectio in forma prece-
dit in via generationis perfectionem in consecutione
finis: ideo inter sacramenta que ad progressum in bonum
pertinent: primo ponit confirmatio que est ad perfectio-
nem similem perfectioni forme: et eucharistia que est ad
perfectiorem in fine: et penitentia que est ad reparationem
vntis amisse. In sacramenta autem que ad remedium
totius ecclesie deputant: primo ponit ordo: quia muni-
monium iquam munimonium per ordinem dispensatur
finitur que est sacramentum. Ad primum quod dicitur quod muni-
monium finit que pertinet ad vitam aiale non est sacrum: sed na-
ture officium: sed finit que habet aliquid spiritualitatis qua-
tum ad signum et effectum sic sacrum est: et quia minimum ha-
bet de spiritualitate: ideo vltimo inter sacra ponit.
Ad 2^{um} dicitur quod in sacrorum actionibus ordo non con-
stituit principale agentem: sed ministrum et instrum quod
est diuine operationis. in iudicibus autem iudex habet for-
mam scientie et iusticie operat non solum sicut instrum: et
ideo in iure premituntur ea que ad officia pertinent: sed
in sacris non ordo. Ad 3^{um} dicitur quod quibus bonum esse sit
diuinius: tamen bonum singulare est prius in via genera-
tionis: et ideo est plus monastica politice premissit: vt
patet in x. Eth. Ad 4^{um} dicitur quod per vinctio ad finem est du-
plex: vna finit plena participatione ipsi: et hec coniu-
ctio non efficitur per aliquod sacramentum: sed sacra ad ea dispo-
nunt et in eis oia vicinios extrema unctio: et ideo vltimo
ponit inter ea que ad remedium vnti persone ordinant
alio modo finit inspecta qualis est fructio vie et ad hanc
ordinat eucharistia: et ideo non ordo ponat vltima sum-
placit: sed vltima in progressum ad bonum. Ad 5^{um} dicitur quod
penitentia non dicit purgationem absolute respectu
cuiuslibet impuritat spualis: hoc non ad baptismum
pertinet: sed purgationem in casu. scilicet quando aliquis a statu
vnti cecidit vt itez ad bonum redeat: et hec est secun-
da tabula post naufragium finit Hiero: et ideo peniten-
tia ponit post illa sacra que ad summationem in bonum
ordinant. Ad 6^{um} dicitur quod Dio. considerauit in eis
ordinem magis quantum ad dispensationem eorum quam qua-
tum ad effectum: quia eucharistia statim baptismatis da-
tur: si sunt adulti: non autem confirmatio: ideo post ba-
ptismum immediate eucharistiam posuit.

Ad quartum sic proce-
dit: Videtur quod non debuerint in noua le-
ge aliqua sacramenta de nouo institui: natura enim
operatur breuiori via quam potest: et hec ad ordinationem

nam pertinet. sed gratia est magis ordinata quam natura:
cum gratia breuiori via esset quam sacra iam in veteri lege exi-
stentia proficeretur quam aliqua de nouo institueretur: vide-
tur quod aliqua de nouo institui non debuerit. Ad 7^{um}.
sic sacra sunt necessaria ad salutem: ita et precepta. sed
christus non alia precepta moralia instituit: sed perxi-
stentia consilii proficit. et nec noua sacra instituire de-
buit. Ad 8^{um}. sacra sunt medicie spuales vt prius di-
ctum est. sed non oportet eadem medicie puulo et adulto.
cum gratia statim legi pareretur puerili etati: status autem te-
poris gratie etati perfecte: vt patet Gala. iij. videtur quod
alia sacra fuerunt et tempore gratie institueda. Lte-
rius videtur quod hec eadem debuerit a principio mundi per
peccatum institui: quia ad crudeliter medicum pertinet vt ef-
ficaciter medicina non statim infirmo proponat: sed cum oiu-
pictitari sinat: sed a deo oia crudelitas relegata est. et
sacra noue legis que sunt efficacissime medicie obue-
runt statim post peccatum humano generi exhibe-
ri. Ad 9^{um}. sacra noue legis totam efficaciam habent ex
passione christi. sed passio christi operabatur et a prin-
cipio mundi post peccatum ad reparationem habet quod erat
credita vt in i. ij. li. dis. xix. dictum est. et tunc sacra in-
stitui debuerunt. Ad 10^{um}. gratia proficit natura. sed non per-
cedit ex imperfectioribus ad perfectiora: sicut patet in
omni motu et generatione: et similiter etiam auro. et
similiter gratia obuiat per imperfecte et postea copio-
se per efficaciam sacramenta vari. Lteri^{us} videtur quod sta-
tim christo nato sacramenta institui debuerunt: sunt
non. sacra noue legis gratiam continentia. sed ipsa gratie
extremum inceptum. et tunc institui debuerunt. Ad 11^{um}. sacra
adiuuant ad implendum precepta. sed precepta moralia oia
simul data fuerunt in ipso initio legis. ergo et sacra-
menta gratie in ipso initio gratie oia simul dari de-
buerunt. Sed 5^o dicitur quia quia a deo sunt ordinata sunt
Roma. xij. sed iste est debitus ordo vt causa effectum prece-
dat: et vt illud quod prius est primo tradat. et cum passio
christi sit causa efficaciam sacris habens: et vnus sacrum sit
alio prius vt dictum est. et videtur quod non debuerunt institui sta-
tim christo nato. Lteri^{us} videtur quod sacra noue
legis non sunt oia a christo instituta: quia de confirmatioe
et extrema unctioe non legitur aliquid dixisse: sed extre-
ma unctio et confirmatio sunt sacra noue legis. et non
oia sacra noue legis sunt instituta a christo. Ad 12^{um}. non
mioris auctoritatis est ministerium sacerdotum noue le-
gis quam legis nature. sed quod sacra dispensabatur in lege nature. scilicet
sacerdotes per suo libitu sacramentis visibilibus suam
fidem prebent. et multo fortius habet ordo est in lege noua
quam est maioris libertatis. Sed 5^o sacra noue
legis efficiunt quod significant. sed ex institutione signantur habet
Dugo. et ex institutione efficaciam habent: sed efficaciam sa-
cramentorum non est nisi a deo quod solus peccata remittit.
et non potuit esse a puro homine sacrorum institutio.

Respondeo ad ad. j. q. quod sacramenta sunt signa re-
medij ad quod ordinantur: sunt autem signa representantia
effectus spuales ex similitudine sensibilibus rerum
quibus in sacro est usus: et ideo cum in noua lege oportuit

ergo baptismus iohannis non erat sacm: sed sacramentale. ¶ S. oē sacramentū ē alicuius legis sacramentū. sed baptismus iohannis non erat sacramentū legis nature: neq; legis veteris: q; sic Aug⁹ dicit: Nulli precedentiu prophetaz fuit datum baptizare nisi iohanni soli: quod non contingit o sacramētis veteris legis. similiter non ē sacramentū noue legis: q; predicationem chisti pcesit. ergo non erat sacramentū. ¶ Sed contra sacramentū ē sacre rei signū. sed baptismus iohannis figurabat baptismum chisti. ergo erat sacramentū. ¶ Alterius videt q; nō baptizauerit sub hac forma: Ego baptizo te in nomine v̄turi. Chist⁹ enim in cuius nomine baptizabat iam venerat. q; non ppetebat forma illa pro tempore illo. ¶ S. eadē ē fides de chisto v̄turo que erat in patrib⁹: et de chisto qui iā venit quā nos habemus. q; eadē ē forma baptismi in nomine venturi et in nomine chisti. q; baptism⁹ idē. s; apli baptizauerūt in noie chisti: vt infra dicet. si ergo iohānes baptizauit in noie venturi idē fuit baptisma iohānis et apostolorū chisti quod falsū ē. ¶ Sed ptra est: quod dicit Act. xix. Baptizabat iohannes populuz dicens: in euz qui venturus ē post ipsuz vt crederent. ¶ Alterius videt q; nō fuit institutus a deo nulluz. n. sacramentū a deo institutū nominatur a ministro. non. n. dicitur baptismus petri. sed baptismus ille dicitur baptismus iohannis. q; non fuit a deo institutus. ¶ S. sacramenta legis nature q; ad sacramenta chisti disponebant a deo instituti onē nō habuerunt: sed ex voto celebrabantur fm Dug. sed baptismus iohannis fuit preparatorius ad sacramenta chisti. q; nō debuit habere institutione a deo. ¶ Sed contra ē: quod dicit Job. j. Qui me misit baptizare ille mihi dixit q̄. ¶ Alterius videt q; debuit statim chisto baptizato cessare: q; super illud Job. j. Vidit iohannes Iesus venientē ad se: dicit Aug⁹: Baptizatus ē oīs baptismus iohannis et cessauit baptism⁹ iohis. ¶ S. baptismus iohannis erat preparatorius ad baptismū chisti. sed baptismus chisti incepit statim chisto baptizato: q; tactu mundissime sue carnis vim re generatiua ptulit aquis: vt dicit Beda. q; statim debuit cessare. ¶ Sed ptra est: quod legit Job. iij. q; post baptismū chisti baptizabat iohānes et discipuli eius similiter baptizabant. q; baptism⁹ iohannis non cessauit statim chisto baptizato. ¶ Respondeo oō ad. j. q. q; fm Dug. de sacro vic. fm processuz temporis et maioris propinquitatē ad tempus gratie oportuit alia et alia sacramēta institui. Unde q; in iohanne quodammodo incepit tps gratie: q; lex et pphē vsq; ad iohāne math. xj. non quasi ab ipso esset gratia: sed q; ad gratiā viā preparabat: ideo eius baptismus fuit aliqd sacramentū: quod quidē erat initiatio quedam sacramentoz gratie: quāuis gratia in eo non pferret.

Unde dicendū q; baptismus iohannis sacramentū erat quodāmodo medium inter sacramēta veteris et noue legis: sicut dispositio ad formam media ē quodāmodo inter priuationē et formā: pueniebat. n. quodāmodo cū sacramentis veteris legis in hoc q; erat signū tantū: cū sacramentis legis noue in materia: et quodāmodo in forma. ¶ Ad p^m q; oō q; baptismus iohannis habet aliquid sile euz sacramentalibus baptismi: inquantū erat dispositio ad baptismū chisti: s; inquantū pcesit institutionē baptismi chisti differt a sacramentalibus: et est sacm p se: sicut sacra veteris legis: que etiā suo modo licet nō tā de propinquo ad sacramenta noue legis disponebant. ¶ Ad 2^m oō q; dispositio reducitur ad genus forme ad quā dispositio: et iō baptismus iohānis reducitur ad sacra noue legis: si cur incōpletū in genere illo: et hoc patet ex ordine procedendi quē magister seruat. ¶ Ad. ij. q. oicentū q; utilitas rei ex forma sua psequitur: et iō forme sacramentoz ostendūt illud ex quo sacramēta et efficacā et utilitatez hnt. et q; utilitas baptismi iohānis tota erat disponere ad chistū: iō hec erat sua forma ppetens: vt in nomine venturi baptizaret. ¶ Ad p^m q; oō q; quāuis iam venisset in carnē: nō tamen iā venerat ad baptizandū: et alia salutis nostre opera exercendū. ¶ Ad secundū oō q; fides cum sit cognitio quedā respicit rei veritatē: et q; diuersitas tēporis significatoz non diuersificat veritatē: nec inde penes hoc diuersificat: s; sacramēta efficiunt respectū. et q; nō eodē mō se hz ad actū hoc quod tā ē et hoc quod expectat futurū: q; ad id quod expectat futurū actus ordinatur vt disponentes: ab eo autē quod iam est effectiue aliquid producat: iō diuersificatio forme p futurū et p̄iens designat diuersitatē sacramenti. ¶ Ad. ij. q. oō q; iohannes suuz baptismuz instituit pcepto diuino: vnde patet q; institutio ipsius fuit a deo per auctoritatē ab ipso iohanne per ministeriū. ¶ Ad p^m q; oō q; propter tres ratios baptismus a iohāne nomē accepit: primo q; ipse fuit sui baptismi institutor: aliquo mō: Petrus autē nullo mō baptismi quo baptizabat: et q; nihil in illo baptismō efficiebat quod iohannes nō faceret: q; sibi soli erat datum illius baptismi ministeriū. ¶ Ad 2^m oō q; fides magis determinabat fm appropinquationē ad chistū: et ideo etiā sacramēta que quedā fidei protestatōes sunt magis chisto remota minus determinata eē debuerunt: et q; baptismus iohannis de propinquo ad chisti sacra disponebat: iō debuit magis habere determinationē q; sacramēta legis nature. ¶ Ad. iij. q. oō q; cessatio baptismi iohannis potest accipi dupliciter: vno modo quando cessauit totaliter: et hoc fuit iohāne in carcerē missō: q; ministeriū illud soli iohanni pcessum ē. alia modo quātū ad maximū suū posse: et sic cessauit baptizato.

christo: q̄ extunc ei⁹ baptisimus non fuit precipu-
us: sed alius fuit eo dignior: sicut cessat officiu⁹ le-
gati domino suo superueniente: q̄uis ⁊ aliqua ex-
erceat. Et per hoc patet solutio.

Ad secundū sic proce-

Ad id: Uidet q̄ baptisimus iohannis gratiam
contulerit: Luc. iij. Erat iohannes baptisimus ⁊
predicans baptisimū penitentie in remissione pec-
catorū. s; remissio peccatorū nō fit sine gr̄a. s; ba-
ptisimus ille gratiā contulit. **S.** Dam. dicit: Pur-
gat iohannes spiritū p̄ aquā. s; purgatio spiritua-
lis nō fit sine gratiā. s; ille baptisimus gratiā contu-
lit. **S.** Aug. dicit cōtra Donatistas: Ita credā
iohannē baptisimū aqua in remissione peccato-
rum: vt ab eo baptisatus in spe remitterent pecca-
ta. sed spes de remissione peccatorū non potest eē
nisi per gratiā. s; baptisimus ille gratiā contulit.

S. baptisimus iohannis propinquior: fuit ba-
ptisimo christi q̄ circumcisio. sed circumcisio grati-
am contulit: vt dictū est. s; multo fortius baptisim⁹
iohannis. **S.** sacramētum non instituit nisi ad
causandū gratiā vel significandū. sed gratia suf-
ficienter per sacramēta veteris legis erat signifi-
cata. si ergo baptisimus iohannis gratiā non con-
tulit: pro nihilo institutus fuit. **S.** Sed p̄tra: gra-
tia nō p̄fertur sine spiritūfacto. sed in baptisimo
iohannis nō cōferebatur spiritūfacto: s; aqua
tātū: vt p̄ Act. i. Iohannes quidē baptisauit aq̄:
vos autē baptisabimini spiritūfacto ⁊c. s; in illo
baptisimo nō erat gratia. **S.** non est idēz effe-
ctus dispositionis ⁊ perfectionis. si s; baptisim⁹ Jo-
hannis disponebat ad baptisimū christi: cuius est
gratiā conferre: q̄ gratia ⁊ veritas facta est per ie-
sum christum: Job. i. videtur q̄ baptisimus iohā-
nis gratiā non contulit. **R.** Respondēo dicendūz
q̄ hoc ab omnibus cōceditur q̄ nō efficiebatur
aliquid per baptisimū iohannis: quod nō esset
operatio hominis: ⁊ q̄ gratia nō potest ab ho-
mine dari: ideo patet q̄ baptisimus iohannis gr̄a
nō conferebat. **A.** Ad p̄m ergo dicēdūz q̄ illa au-
toritas sic exponēda est: vt referatur ad diuersa
baptisimata hoc modo: Erat Iohes baptisimus.
s. baptisimatus suo ⁊ predicans. s. baptisimū christi
qui ē in remissione peccatorū. Si autē referatur
vtrūq; ad baptisimū iohannis: sic dicit eē in remis-
sione peccatorū: q̄ baptisatus imponebat dignos
fructus penitentie agere: quibus peccatorū remis-
sione p̄sequeretur. vnde baptisimus ille erat qua-
si quedā professio ⁊ professio penitentie. **A.** Ad
secundū dō q̄ baptisimus ille purgare dicit mō p̄e-
dicto: vel etiā materialiter a sordibus corpora-
libus i signū spiritūalis purgationis per christū
future vel a cecitate ignorantie per doctrinā Jo-
hannis christū anūnciantis. **A.** Ad 3m dō q̄ spes
semper ex gratia procedit: non tamen semper ex

gratiā habita: sed quandoq; ex gratia expectata:
⁊ sic baptisimus iohannis spem faciebat remissio-
nis peccatorū nō p̄ferēs gratiā: s; p̄mittēs eā i hoc
q̄ p̄figurabat baptisimū christi quo gratia daret.

A. Ad 4m dō q̄ quis baptisim⁹ iohannis magis p̄e-
nitet cū baptisimo christi q̄ circumcisio quātū ad
māz: nō tñ conueniebat magis quantū ad cām in-
stitutionis: q̄ circumcisio ad necessitatē instituta
erat vt remediūz s; originale. s; baptisimus iohan-
nis vt assuefaceret ad baptisimū christi. **A.** Ad 5m
dō q̄ baptisim⁹ iohannis exp̄tius figurabat ba-
ptisimū christi q̄ sacramēta veteris legis prop̄
maiorē silitudinē ad ipsū: ⁊ iō magi dō p̄pinq̄ p̄pa-
bat ad ipsū i significatiōe ⁊ qdā penitē p̄testatiōe.

Ad tertium sic proce-

A. dicit: vt q̄ christo nō p̄peteret baptisari ba-
ptisimo iohannis. baptisim⁹. n. iohannis erat baptisim⁹ pe-
nitentie: vt dicit Luc. iij. s; christo nō p̄peterit penitētia
sicut nec peccatū. s; nec baptisari baptisimo iohannis.
S. ois christi actio nostra ē instructio. s; nō in-
struimur baptisari baptisimo iohannis. s; nō debuit
christi illo baptisimo baptisari. **S.** s; ē: q̄ ipse ad
baptisimū iohannis vadens dixit: sic decet nos implere
oēs iusticiā: math. iij. **L.** teri⁹ vt q̄ nulli aliq̄ h̄ ba-
ptisimo debuerit baptisari. h̄. n. ē soli christi vt a
sacris nō accipiet s; magis eis p̄ferat. s; baptisim⁹
iohannis erat tale sacm̄ a q̄ nō poterat aliqd acci-
pi. s; soli christo p̄peterat. **S.** sacra eadē rōne oī
b̄ p̄peterit. s; nō erat necessariū q̄ oēs baptisimo io-
hannis baptisarent. s; nulli p̄ter christū ipso bap-
tisari debuerit. **S.** s; ē: qd dicit math. iij. Egredie-
bāt ad illū hierosolymite vniuersi ⁊ baptisabāt
ab eo. **L.** teri⁹ vt q̄ d̄buerit illo baptisimo pueri
baptisari. erat. n. ille baptisim⁹ signū baptisimi xp̄i
s; baptisim⁹ christi p̄peterit pueri. s; ⁊ ille. **S.** circum-
cisio dabat et pueris ⁊ eis p̄cipaliē. s; baptisimus
iohannis ē mediū inter circumcisione ⁊ baptisimūz christi
q̄ datur indifferēter magnis ⁊ paruis. s; ⁊ ba-
ptisim⁹ iohannis paruis dari debuit. **S.** Sed con-
tra: q̄ baptisim⁹ ille erat vt assuefaceret ad baptis-
imūz christi. s; hoc nō poterat esse nisi rōne illo: q̄
qui discretiōem hēbāt. s; pueris ille baptisim⁹ nō
cōpeterat. **R.** Respondēo dicēdūz q̄ christus plu-
ribus de causis a iohanne baptisari voluit: quaz
tres tangunt in glo. Marci. iij. s. propter humili-
tatē iplendā: vt ipsemet dicit Math. iij. vt baptis-
imū iohannis approbaret: ⁊ vt aquas consecraret
sue carnis tactu: ⁊ sic baptisimūz suū institueret.
Quartā causā tangit Aug⁹ in libro de nā boni:
vt. s. ostenderet non interesse quis a quo baptis-
aret. Quintā tangit in li. questionū veteris ⁊ nō te-
stamenti. s. ad exemplū baptisimi proponēdū illis
q̄ erant futuri filij dei p̄ fidē. Sextā tangit Chry-
so. vt scilicet in baptisimo miracula ostendēs eua-
ngelizaret illoz errorē q̄ iohannem christo maiorēz

credebant. ¶ Ad primū ergo dicendum q̄ sicut dictū ē christus a sacramētis nihil accepit: 7 ideo non dicitur baptisimus Jobis baptisimus penitentie quo ad christū: s; quo ad alios qui ad penitentiā per ipsū preparabant: 7 sicut etiā circumcisio christi non fuit in remediū originalis peccati a q̄ christus immunis erat. ¶ Ad 2^m dō q̄ actio christi nra ē instructio non vt eodē modo agamus sicut christus fecit: sed vt p̄ mō nostro christus imitemur: 7 iō per baptisimū suū dedit nobis exemplū: vt baptisemur illo baptisimo q̄ nobis p̄cipit: p̄ quez s. remissionē peccatorū p̄sequamur. ¶ Ad ij. q. dō q̄ dicit Aug. li. de baptisimo p̄tra donatistas: Si Jobes solū christū baptisass; videret melioris baptisimi dīsp̄sator: quāto melior erat qui baptisabat: 7 si oēs baptisass; videret quod christi baptisimus nō sufficeret ad salutē: 7 iō quosdā alios baptisauit sed non oēs. ¶ Ad p^m dō q̄ quis aliq̄ a baptisimo Jobis nō acciperent gratiā: accipiebāt tamē quoddā signū gratie suscipiende 7 seruāde penitentie. ¶ Ad 2^m p3 solutio ex dictis. ¶ Ad tertiā. q. dō q̄ baptisimus Jobis erat baptisimus penitentie: 7 qz pueris nō p̄cipit penitentiā: iō nō cōp̄tebat eis ille baptisimus. nec est simile de baptisimo christi 7 circumcisione que ordinant p̄tra originale peccatū: quod in pueris ē. Et per hoc p3 solutio ad obiecta.

AD quartū sic procedit: videt q̄ baptisati baptisimo Jobis nō

debebāt baptisari baptisimo christi: Act. n. viij. dicit q̄ apostoli in samariā venientes illos qui baptisati erant in nomine iesu non baptisabant: s; tñ manus iponebant. cū q̄ baptisimus in nomine iesu sine collatione spiritus sancti sit baptisimus Jobis: videt q̄ baptisati baptisimo Jobis non baptisabant baptisimo christi. ¶ S. Hiero. sup illō Dice. ij. Effūdā de spiritu meo. dicit q̄ hec est cā quare qdā baptisati a Jobe baptisimo christi iterū baptisati sunt a Paulo: Act. xx. qz fidē trinitatis non habebant: qz neq; si spiritus sanctus audi erant. Si q̄ aliqui baptisati essent a Jobe fidē trinitatis habentes: videt q̄ iterū baptisari non debuerint baptisimo christi. ¶ S. in apostolis debuit ostendi omne illud qd ē necessariū ad salutē: sed apostolis post baptisimū Jobis solus baptisimus spiritus sancti p̄nunciat: Act. j. q̄ non erat necessariū q̄ baptisimo christi iterū baptisarent.

¶ S. ad baptisimū requirit aqua 7 spiritus sanctus. ¶ Sed p̄tra ē: quod dicit Job. iij. Nisi qd renatus fuerit ex aqua 7 spiritu factio rē. s; baptisimus Jobis non regenerabat aliquo modo. q̄ necessariū erat vt iterū baptisimo christi baptisarent. ¶ S. Aug. dixit q̄ baptisabat Jobes 7 non ē ba-

ptisatus. sed de necessitate salutis tēpore gratie ē q̄ homo sit baptisatus vel saltē p̄positū baptisimi habuerit. q̄ oportebat eos qui baptisimū Jobis acceperant iterū baptisari baptisimo christi. ¶ S. ipositio manū precedentē baptisimo Jobis non īp̄mebat characterē baptisimalē. sed character talis ē de necessitate salutis vel in actu v̄l ī p̄posito. q̄ oportebat q̄ baptisati baptisimo Jobis iterū baptisarentur baptisimo christi: 7 non sufficiebat eis manus ipositio. ¶ Respondeo dō q̄ circa hoc est duplex opinio. quidā. n. dicunt q̄ baptisimus iohannis erat preparatorius ad christum suscipiendū: 7 iō si quis baptisimus iohannis suscipisset iō sistens non referens ad christū: baptisimū in eo frustraret a fine suo: 7 iō oportebat eū iterū baptisari baptisimo christi. si autē non figeret sp̄ sua in baptisimo iohannis: sed vltērius referret ad christū sic ex gratia christi 7 baptisimo iohannis p̄cepto efficiebat quasi vnū quid: 7 ideo non oportebat q̄ iterū aqua baptisaret: sed solū q̄ spiritus sanctū per manus impositionē acciperet: 7 hec videt fuisse magistri opinio in littera. sed qz sacra noue legis ex ipso opere operato efficaciam habent: ideo videt q̄ spes 7 fides illi qui baptisimū suscipit nihil faciat ad sacramētū: quū possit facere ad rē sacri impediendā vel promouendā. vñ quātūcūq; qz spes suā aliquis ad christum referret baptisatus baptisimo iohannis: baptisimus noue legis non cōsequeretur: 7 iō si baptisimus noue legis est de necessitate salutis: oportebat q̄ iterū illo baptisimo baptisarentur. ¶ S. hoc ē generale in oibus sacris q̄ si omittatur quod ē de substantia sacramētū oī id sacramētū iterari: vñ cū non esset forma debita in baptisimo iohannis oportebat q̄ iteraretur baptisimus: 7 hoc habet cōior opinio: que etiā ex verbis Aug. p̄firmat: qui dicit sup Job. Domel. v. Qui baptisati sunt baptisimate iohannis non eis sufficit: baptisandi. n. suut baptisimate christi. 7 ideo fin hoc dicendū ad primū q̄ ibi agitur de illis qui baptisati erant a Philippo: de quo constat q̄ baptisimo christi baptisauerat: sed nō erat ibi datus spiritus sanctus ad robur: sicut ī cōfirmatione dat: qz ille non fuit Philippus apostolus: s; vnus de septē diaconibus: 7 iō non poterat manū imponere: qz hoc cōporum est: 7 p̄pter hoc mis; si sunt ad hoc Petrus 7 Iohannes. ¶ Ad 2^m dō q̄ Hiero. non vult tangere causā rebaptisatiōis sed insufficientiāz fidei ipsoz ad salutē: vt patet ex verbis precedentibus. Premittit. n. qui dicit se credere in christū: 7 nō credit in spiritus sanctū: nō dū hz claros oculos. insufficientia autē fidei non possit eē causa quare aliqui baptisarent: sed quare instruendi essent sicut 7 nūc sit. ¶ Ad 3^m dō q̄ apostoli credunt baptisati fuisse baptisimo christi quū scriptū nō inueniat: vt dicit in glo. Job. xij. super illud qui locutus ē rē. Ex quo. n. ipsi alios

alios baptizabant: vt habet Job. iij. videt qz ipsi venientes ad christu baptizati fuerunt: si tñ christus qui habuit potestate remittendi peccata eos sine baptismo ex privilegio quoda sanctificare voluisset: qz virtute sua sacris non alligauit no esset ad pñtiaz trabendū. ex auctoritate autē inducta nō habetur qz apostoli tñ baptismo Johis baptizati erāt: s; pparatio quedā baptisimū flaminis ad baptisimū Jobis. ¶ Ad 4.º dō qz ad baptisimū req̄rit aqua cuz debita forma: Jobes autē nō obseruabat formā baptisimū christi: nec itez erat in eo efficacia: sicut in baptismo christi: et iō qz omittēbant ea q̄ erant de necessitate sacri oportebat iterū baptizari. ¶ Qoz alia remediū. S; ptra: oia sacra noue legis sunt in remediū et gratiā pferūt: vt dictū est. q̄ distinctio illa nulla videt. ¶ Et dicē dō qz illa distinctio sacramentoz sumit fm id ad quod principalit ordinat. Quauis q̄ oia sacra ali quo modo gratiā pferant et in remediū sunt: que dā tñ principalit ordinata sūt in remediū ptra ali quē speciale morbu: vt matrimoniū contra contra p̄cupiscentiā. quedā vero de sui propua intentione sunt ordinata ad remediū morbi et ad gratiā: sicut baptisimus qui est spiritualis regeneratō p quā vetus homo corripit et noui generat. q̄daz autē qz gratiā p̄supponit ordinant ad gratiā pfectionē: sicut eucharistia: et sic intelligenda sunt verba magistri. ¶ Non vtiqz propter remediū: sed ad sacramētū. et debet accipi sacm̄ large pro quolibet signo rei sacre. ¶ Baptisimū christi Johannes et. iō baptisimus christi potius qz alia sacramenta noue legis preparatorū habuit: qz baptisimus est ianua sacramentoz et ipse facit alijs viam: vñ preparatoris sacra alia non indigebant. Iteqz baptizabant imo et. ex hoc patet qz p̄cedēs baptisimus nō reputabat aliquib; pro baptismo: qz qui baptisima christi accipiebant nō iterato baptizabant: sed vtz baptisima de nouo accipiebāt: et iō quasi corrigens qd̄ dixerat itez baptizabant addit imo vtz baptisima accipiebant: et sic magister per verba Hiero. suam intentionem pbare non potest. ¶ Sequitur Dis. III.

Dist hoc vidē
 ouz est et. Postq̄ oeterniauit magister de his que p̄cipiunt ad sacramenta noue legis: hic incipit de cōmuniare d̄ singulis sacroz noue legi: et diuidit in ptes duas: in p̄ma de terminat de illis sacris q̄ sūt ordinata i remedium vnus p̄sone: i scda d̄ illis q̄ sūt ordiata i remediū toti ecclesie. xxij. di. Nunc ad cōsideratiōes sacre ordinatiōis et. Pr̄ma diuidit in tres: in p̄o determinat de sacro intrantiū. s. baptismo: in 2º de sacramentis progredientiū. vij. di. ibi Nunc de sa

cramēto p̄firmationis et: in 3º de sacro exeuntūz s. extrema vnctione. xxij. di. ibi Pr̄ter p̄missa ē aliud sacm̄ et. Pr̄ma in tres: in p̄o determinat de baptismo fm se: in 2º de baptismo p̄parationē ad recipientes. iij. di. ibi Hic vidēdū ē aliq̄a et. in tertia fm p̄parationē ad ministrantes. v. di. ibi Post hec sciendū ē sacm̄ baptisimū et. Pr̄ma in duas: in p̄o determinat de baptismo fm se: in 2º determinat de eo p̄parationē ad circūcisionē: ibi Solet etiā queri si circūcisio et. Pr̄ma in duas: i p̄o determinat qd̄ ē baptisimū: in 2º de his q̄ ad baptisimū requirūt: ibi S; qd̄ ē illud verbū et. Hec pars diuidit in tres s; tria q̄ exigit ad baptisimū: in p̄ma. n. determinat de forma baptisimū: in secūda d̄ mā eius: ibi Celebrat autē et. in tertia d̄ ipso actu ablutionis vel immersionis: ibi De immersione vero et. Pr̄ma in duas: in p̄ma determinat de forma baptisimū: in secūda de institutione ipsius: ibi De institutione vero et. Circa p̄mū duo facit: p̄o determinat formā baptisimū: 2º mouet quandā q̄onē circa formāz baptisimū et determinat eā: ibi Hic querit an baptisimū et. Pr̄ma in duas: in p̄ma determinat formā p̄cipalē baptisimū: in secūda quādā formā secundariā p̄ tpe obseruatā: ibi Legit tñ in actib; aploz et. ¶ Solet et queri et. Hic determinat de baptismo p̄parationē ad circūcisionē. Et circa hec tria facit: p̄mo determinat cessationē circūcisionis: secundo institutionē baptisimū: ibi Causa vero institutionis et. tertio effectum vtriusqz: ibi Sed querit vtrū baptisimū et.

¶ Ie querunt quinqz. primo qd̄ sit baptisimus. Secundo de forma ipsius. Tertio de mā eius. Quarto de intētiōe. Quinto de institutione.

AD primū sic proce

dit: v; qz incōueniēter sit assignata hec definitio baptisimū que in littera ponit. s. Baptisimū ē ablutio corporis exterior: facta sub forma p̄scrip̄ta verboz. manente. n. diffinitio manet diffinitio sed transeunte ablutiōe q̄ est quedā actio vel passio: manet baptisimus. q̄ baptisimus nō ē ablutio. ¶ S. sacz s; dug. ē māle elemētū. ablutio aut nō ē māle elemētū: s; elemētū vsua. q̄ baptisimus cū sit sacz nō erit ablutio. ¶ S. sacm̄ ē i genere relationis: cū sit cā vel signū sicut d̄ dictū ē. s; baptisimū ē sacm̄. q̄ incōueniēter ponit in gnē actiōis vel passiōis. ¶ S. in diffinitōe instr̄i d;z ponit illd̄ ad qd̄ ē s; baptisimū sic et alia sacra vt p̄u dictū ē sūt instr̄a sacrificatiōis. q̄ cū in diffinitōe eius nulla mētiō fiat de sanctificatione: v; incōueniēter eē assignata. ¶ Lteri v; qz etiā incōueniēter assignat diffinitio dug. q̄ talis ē: Baptisimus ē aqua diluendis criminibus sacrificata p̄ verbū dei. nihil. n. fit in seipso. s; baptisimus in aqua fit. q̄ baptisimū non est aqua ¶ S. in diffinitione alicuius nō d;z ponit aliquid

quod non sit de essentia eius. s; sanctificatio materie
 non est de essentia baptismi: quia in mari vel in flumi-
 ne potest fieri baptismus. s; sanctificatio aque non
 debet poni in diffinitione baptismi. ¶ **S.** diffinitio
 dicitur per se in diffinitione baptismi. s; potest esse aqua sanctifica-
 ta verbo vite diluendis criminibus: et tunc non erit
 baptismus: sicut quod non sit in trinitate. s; hec non est pro-
 pter baptismi diffinitio. ¶ **S.** effectus qui potest ipse
 dari non debet poni in diffinitione cause: quia tunc dif-
 finitio esset minus quam diffinitio. sed potest impediri
 quod per baptismum non diluuntur crimina. s; non debet ab-
 lutio criminum in diffinitione baptismi poni. ¶ **L.**
 terius vi quod etiam inconuenient assignet diffinitio. Dio.
 quas ponit. ij. ca. ec. hierar. ubi dicit: Quoddam est
 principium sanctissimum: mandatorum sacre actionis
 et aliorum diuinorum eloquiorum et sacrarum actionum su-
 scepiua opportunitate: formas nostros aiales ha-
 bitus ad supercelestis quietis anagogam nostrum iter
 faciens: sacre et diuissime nostre regenerationis tra-
 ditio. principium. n. reducitur ad genus principiorum
 s; sacrum non est in genere precepti: sed in genere sacri.
 s; non debet dici principium sanctissimum: mandato-
 rum nisi in quantum preparat viam ad alia mandata
 s; s; illud fuit postea addere ad susceptiuam oppor-
 tunitate aliorum nos formam. ¶ **S.** nihil potest for-
 mari ad diuina eloquia nisi quod est preceptiuum eorum.
 s; hoc quod est aiale in nobis non percipit diuina elo-
 quia: s; solus hoc quod est rationale. s; male dicitur for-
 mans aiales habitus ad diuina eloquia. ¶ **S.** for-
 ma et materia sunt de essentia rei. s; ipse nulla mentio-
 ne facit de materia et forma baptismi. s; vi quod insufficie-
 ter diffiniat. ¶ **L.** terius vi quod inconuenient assigne-
 tur diffinitio quas Dam. ponit i. iij. li. c. i. sic dicitur
 Baptismus est per quem primitias spiritus sancti acci-
 pimus: et principium alterius vite fit nobis regene-
 ratio et sigillum et custodia et illuminatio. aliqui. n.
 prius habent spiritum sanctum et spirituale vitam: quod ba-
 ptismus sequatur: sicut per de Cornelio Act. x. s; per
 baptismum non semper accipimus primitias spiritus sancti. nec
 est baptismus per se alterius vite in nobis. ¶ **S.** idem non debet
 poni in diffinitione sui ipsius. s; regeneratio est idem
 quod baptismus. s; non debet poni in diffinitione baptismi.
 ¶ **S.** illuminatio non sit per virtutes intellectuales.
 s; baptismus non est intellectualis virtus: s; sacrum. s; non debet
 sibi attribui illuminatio. ¶ **S.** custodia fit in nobis
 per diuinam providentiam de qua dicitur in psalmo. Ecce non dormita-
 bit neque dormiet qui custodit israel. s; non debet hoc ba-
 ptismo attribui. ¶ **R.** unde ad. j. q. dicitur quod s; doctrinam
 phis in li. posteriorum triplex est generum diffinitio: quod dicitur
 n. sunt diffinitioes males quas dicimus demonstrationis
 conclusioes: quod dicitur formales que sunt principia demon-
 stratiois: quod dicitur males et formales sicut que sunt demonstra-
 tiois positioes differetes: que habent medium demonstra-
 tiois in quantum continet diffinitionem formalem: et conclu-
 sionem in quantum continet materiam: s; dicitur solus ordo ter-

minorum: quod ante omnia dicitur completiuum quoddammodo formale est re-
 spectu eius quod completiuum: id est diffinitio formalis non dicitur quod so-
 lus continet formam: s; illa que continet hoc quod est completiuum
 respectu alterius: et quia in causis est talis ordo quod materia
 completiuum per formam: et forma per efficiens: et efficiens per finem:
 id est diffinitio quoniam materiam dicitur quod comprehendit tamen materiam
 rei: formalis autem que comprehendit formam: sicut ira est ac-
 censio sanguis circa cor: dicitur materiam diffinitio: et ira est
 appetitio in vindictam: dicitur formalis. quoniam autem materiam com-
 prehendit formam et materiam: s; formalis causa efficiens: sicut
 hec dicitur materiam: tonitruum est continuus sonus in nubibus: hec
 autem formalis: tonitruum est extinctio ignis in nube. quoniam
 quod autem diffinitio materiam comprehendit materiam et formam et
 efficiens: formalis autem finem: sicut domus est cooperiturus
 ut factus ex lapidibus et lignis per tale modum et tale ar-
 te: est diffinitio materiam respectu habet: domus est cooperimen-
 tum phibens nos a frigidibus et caumatibus: et hoc princi-
 pium accedit in instrumens: quia in eis quasi tota ratio spiritus a
 fine sumit. Et quia baptismus cum sit sacrum quoddammodo istum
 est: id est diffinitio materialis eius erit que comprehendit materiam
 et formam eius et efficiens: et formalis que comprehendit
 finem: et sic diffinitio quam magister in littera ponit est ma-
 teriam. continet. n. materiam in hoc quod dicitur ablutio exterior:
 et innuit efficiens in hoc quod dicitur facta: et ponit for-
 mam in hoc quod dicitur sub forma verborum etc. Et scien-
 dum quod Aug. ponit eadem diffinitionem quoniam sub alijs
 verbis. dicit. n. Baptismus est trinitas in aqua verbo
 vite sanctificata. ¶ **Ad** p. q. dicitur quod in sacro bap-
 tismi sunt tria: aliquid quod est sacrum trinitas: sicut aqua que
 exterius fluit et transit et non manet: et aliquid quod
 est sacrum et res et hoc semper manet. s; character: et aliquid
 quod est res tantum: quod quoniam manet quoniam transit. s;
 gratia. magister s; hic diffinitio baptismi quatuor ad id
 quod est sacrum trinitas: quia intendit ipsum materiam diffinire. ¶ **Ad**
 2. dicitur quod sacrum noue legis est signum et causa gratie: unde secundum hunc
 est sacrum secundum quod habet significare et causare aqua autem
 non habet significare et causare effectum baptismi:
 nisi secundum quod est ablutio: unde essentialiter baptismus est
 ipsa ablutio: quia ad abluionem interiore candam istum
 est: quia signado causat ipsa exterior: ablutio: s;
 aqua est materia eius remota: et ablutio ipsa est materia bap-
 ptismo: s; verbum vite est forma completiuum sacri. Aug.
 autem et magister diffiniunt baptismum per materiam primam
 que predicat proprie de baptismo: sicut materia de artificiali
 b: ut phiala est argenti: s; Dug. diffiniuit per materiam re-
 motam: que non ita proprie predicat nisi per eam remota. ¶ **Ad**
 3. dicitur quod baptismus in quantum est sacrum est in genere si-
 gni vel cause: et in hoc genere constituitur per formam ver-
 borum a qua habet significationem et efficaciam sacramentalem:
 sicut autem artificialia non ponuntur in genere ex forma
 simpliciter: s; ex materia. non. n. dicimus quod domus sit in ge-
 nere qualitatibus nisi in quantum artificiale figuratur:
 s; dicitur esse in genere substantie: ita etiam est de sacris. ba-
 ptismus. n. simpliciter est in genere abluionis: sed
 secundum quod est in quantum est sacrum est in genere relationis.
 ¶ **Ad** 4. dicitur quod finis ad quem est sacrum est ultimum

formale ipsius a q̄ sumit formalis diffinitio: magis autē nō intendit hic diffinire baptismū formalit̄ sed naturalit̄: et iō sanctificationē pretermisit.

Ad ij. q. dō q̄ diffinitio illa Dug. p̄lectit̄ et materiā baptismi in hoc q̄ dicit aqua: et sine in hoc q̄ dicit diluendū criminib⁹: et formā p̄ hoc q̄ dicit per verbū vice sanctificata. vnde ē diffinitio p̄posita ex materiali et formali: quasi demōstratio positioe differens: et p̄plete essentia baptismi p̄lectit̄: excepto q̄ actus ablutionis intermittit qui facit materiā proximā baptismi: quāvis ex alijs que ponuntur intelligi possit. **Ad p̄. q. dō** q̄ hec est p̄pria predicatio: baptism⁹ fit in aqua: sed hec ē per causā predicatio: baptism⁹ est aqua. **Ad 2. dō** q̄ ibi non tangitur sanctificatio: nisi illa q̄ fit p̄ formā baptismi: que consistit in invocacione trinitatis et hec sanctificatio est de necessitate baptismi.

Ad 3. dō q̄ sacra non efficiunt nisi id quod figurant: ex hoc autē ipso q̄ ponit dilutio criminū effectus baptismi potest accipi: q̄ baptismus māliter non consistit in aqua nisi s̄m q̄ ē abluēs: quāvis autē ē aqua sanctificata in actu ablutionis ē baptism⁹. **Ad 4. dō** q̄ idē numero quib⁹ ē effectus alius: et finis: sicut sanitas ē effect⁹ et finis medicis: s̄ effect⁹ s̄m q̄ p̄ducit p̄ actū medicū: finis autē s̄m q̄ ē intēti a medico. medic⁹ autē p̄t ipse viri a p̄ductioe sanitatis: s̄ nō ab intētoe: et iō sanitas p̄t poni in diffinitioe: vt ē finis: nō autē vt ē effect⁹: et s̄ dilutio criminū in diffinitioe sacri.

Ad iij. q. dō q̄ Dio. ex diffinitioe baptismi data intendit p̄cedere ad ea q̄ materialit̄ in baptismo requirunt: vñ post hāc diffinitioe dataz ritū baptismi ponit: et iō ponit eā vt demōstratioe principum: et p̄ hoc ē diffinitio totalit̄ formalis. Et ē sciendū q̄ in verbis eius aliquid ponit quasi diffinitū: et aliqd̄ ponit tāq̄ diffinitio: tāq̄ diffinitū ponit. s̄. traditio sacre et diuinitissime regenerationis. ista. n. ē quedā circūlocutio baptismi qua ipse frequenē vtit̄: et hoc p̄ hoc q̄ ibi baptism⁹ nō nominat: vt sit sensus quoddā ē principū rē. s̄. sacre et diuinitissime rē. quasi diffinitio ponit hic q̄ dicit principū sanctissimoz rē. Et ponit tria ad q̄ baptism⁹ ordinat̄ q̄ formalit̄ rōnes eius p̄lect. vnū ē qd̄ cōpetit ei s̄m q̄ ē lanua sacroz: et quantū ad hoc dicit q̄ ē principū sanctissimoz mādatoz sacre actioe: actioe. n. sacras noiāt actioes hierarchias. s̄. purgare illuminare et p̄ficere: q̄ p̄cipue in nostra hierarchia p̄sistunt in disp̄satione sacroz q̄ quidē actioes nobis sub p̄cepto tradite sunt: et ad eas ē principū baptismus quasi eoz lanua. 2. p̄petit sibi inquantū ē cā: put. s̄. character ē ipimit: et gratiā p̄fert. s̄m q̄ hō informat et idoneus reddit ad alioz sacroz p̄ceptionē: et quantū ad hō dicit q̄ ē formā p̄ characterē et gratiam nostros aiales habitus. i. vires aie ad susceptiua oportunitatē. i. ad idoneā et oportuna susceptioe diuino

ru: eloquioz quantū ad doctrinā fidei et sacraz actionum quantū ad alia sacramēta que nulli nō baptigato debent p̄ferri. 3. p̄petit sibi inquantū ē signū et figura celestis: et s̄m hoc per baptismum manuducimur in celestis p̄teplationē: et quantū ad hoc dicit q̄ est faciens iter nostz. i. p̄parans nobis p̄teplationis viāz ad anogogen. i. sursum ductionē supercelestis quietis: que p̄sistit in p̄teplatione sp̄ialiū. vel potest dici q̄ per secūdū tangit finem proximū baptismi quātū ad ea que sūt vic. p̄teritū autē tangit finē remotūz et vltimū quantūz ad ea que sunt patrie: ad quā nos baptismus perducit p̄ gratiā quā p̄fert que ē res significata et nō p̄tēta. **Ad p̄. q. dō** q̄ Dio. determinat de baptismi s̄m q̄ ē actio quedā hierarchica: et iō diffinit principū mādatoz: non quorūlibet: sed illorūz quib⁹ actiones hierarchice nobis tradit̄. **Ad 2. dō** q̄ p̄ tangit tm̄ ordinē baptismi ad alia sacramēta. s̄ p̄ secūdū tangit effectū quo medianter ad alia sacra p̄cipienda idonee p̄ducit: vt ex vicitis p̄. **Ad 3. dō** q̄ aiales hūc dicūt ab aia et nō ab aialitate: qua. s̄. cū alijs aialib⁹ cōicam⁹: vt oñdat q̄ nō solū baptism⁹ corpus exterius lauat: s̄ et aiam interi⁹ format. **Ad 4. dō** q̄ hec diffinitio ē principū oīuz: q̄ Dio. de baptismi tradit: vñ in principio statz hāc diffinitioe ponit: et q̄ in oib⁹ que sunt p̄ finez: ex fine oīz accipi et forma p̄petēs finit: et mā p̄petēs forme et finit: iō i hac diffinitioe nō posuit formā et mā: s̄ solū ea ad que baptismus ordinat̄: quasi ad finē proximū vel remotū. **Ad iij. q. dō** q̄ Dam. p̄dicā diffinitioe venat: ex hoc ipso q̄ baptismus regeneratio dicit̄. cū. n. generatio sit mor⁹ ad esse p̄stat q̄ baptismus ē p̄ quē nobis tradit sp̄iale eē: et q̄ nullus p̄t agere actionē alicuius nāe: nisi p̄us habeat eē in nā illa: iō p̄cludit q̄ baptism⁹ ē principū oīuz sp̄ialiū actionū: et s̄m hō Dam. baptismū diffiniuit adhuc p̄ p̄ora q̄ Dio. inquantū accipit primūz effectū baptismi: q̄ ē p̄stituere in sp̄iali vita ex qua hō regeneratio dicit̄: et iō diffinit baptismū: vt principū sp̄ialis vite in hoc q̄ dicit: principū alterius vite. s̄. sp̄ialis: q̄ ē altera a nāli: et hec generatio sit altera a nāli et regeneratio dicit̄: et itez vt principū eoz q̄ ad vitā p̄mo p̄sequūt. et iō dicit p̄ qd̄ sunt primitie sp̄ia. i. p̄mi sp̄is effectus in nobis. Hī autē effectus vel p̄sequūt ipsā generationē: sicut filiatō vel aliqua tal̄ relatio: et sic p̄ baptismū dicitur regenerari in filios dei: et quantū ad hoc dicit regeneratio. vel p̄sequūt formā p̄ generatoez inductā: et hoc tripliciter. p̄ in ordine ad generantē: s̄m q̄ per formā inductā genitus sit filius generanti: et quantū ad hoc dicit sigillū. 2. quantūz ad esse ipsius generanti: quod per formā p̄seruat: et quantūz ad hoc dicit custodia. 3. quantum ad actionem eius cuius forma ē principūz: et quantū ad hoc dicit illumiatio. **Ad p̄. q. dō** q̄ primitie sp̄itū dant aīq̄

percipiatur baptismus actu: sed nō añq̄ percipia-
tur proposito habituali: sicut i Cornelio: vñ actu-
ali: sicut i alijs qui baptismi fidē habēt. Uel oō q̄
hic loquit̄ de vita spiritali s̄m q̄ homo quantū
ad exteriora reputat̄ mēbz̄ ecclie: quod nō sit añ
baptismū: q̄ ad actus fidei nullus ante bap-
tismū admittitur. ¶ Ad 2^m oō q̄ regeneratio poni-
tur hic pro relatione consequēte regenerationem
sicut est filiatio. ¶ Ad 3^m oō q̄ et a Dño. vim illu-
minatiuā baptismō attribuit: quod quidē ei p̄pe-
tit inquantū ē fidei sacramētū: vñde baptizatus
iā admittit̄ ad inspectionē sacramētoz̄ quasi illu-
minatus: nō autē ante debet admitti ne sancta ca-
nibus tradantur s̄m Dño. ¶ Ad 4^m oō q̄ custo-
dia conseruationē ipotat: q̄ quidē ē a deo sicut a
p̄n^o efficiēte: a ḡa baptismali sic a p̄n^o formali.

AD secundū sic proce-

dit: videt̄ q̄ integritas forme baptismalis
non cōtinuat̄ in his verbis: Ego te baptizo i noie
patris 7 filij 7 s̄. f. actio. n. magis o3 attribui prin-
cipali agenti q̄ secundario. s3 principalis baptizans
ē christus: vt pater Job. 1. vbi dicitur: Dicitur est qui
baptizat: homo autē est tñ minister baptismi. q̄
magis debuit dici christus te baptizat 7c. q̄ ego
te baptizo. ¶ s̄m gramaticos in verbis prime
7 2^e persone intelligit̄ nominatiuus certus 7 deter-
minatus. sed baptizo ē verbū prime persone. q̄ nō
fuit necessariū q̄ addat̄ ego. ¶ s̄m sacramēta ha-
bent a diuina institutione efficaciam 7 virtutē. s3 ex
forma quā dñs tradidit: Matth. vlti. vbi dicitur
Docete oēs gentes. nō potest haberi q̄ ego te ba-
ptizo sit de forma baptismi: q̄ hoc participiū ba-
ptizantes ponit̄ sibi ad designandū exercitiū actus
nō quasi pars forme. q̄ videt̄ q̄ non sit de necessi-
tate forme. ¶ s̄m simul oñs precepit̄ actū docen-
di 7 baptizandi: Matth. vlti. sed nō exigit̄ ad do-
cendū q̄ sacerdos dicat ego te doceo. q̄ similiter
non exigit̄ ad baptismū q̄ dicat ego te baptizo.
¶ s̄m verba non debent dirigi ad eum qui nō est
verboz̄ sensus perceptiuus. sed quandoq3 bap-
tizatus nō potest percipere sensus verboz̄: sicut pa-
ter quando puer baptizatur. ergo non debet dice-
re baptizo te: sed baptizo iohannē. ¶ s̄m hoc vi-
detur ex modo loquēdi quo dominus vsus ē po-
nens baptizandos in tertia persona: dicens bap-
tizantes eos. ¶ s̄m materia sacramēti non minus
est de essentia sacramēti q̄ suscipiens illud sacf3
sed nulla mētio fit in forma de aqua q̄ ē materia
sacfi. q̄ non debet fieri mētio de recipiente: vt di-
cat̄ baptizo te. ¶ s̄m baptismus a passione christi
efficaciā h3 7 figura ē mortis christi: vt p3 Ro. vj.
q̄ potius debuit in baptismi forma fieri mētio de
fide passionis q̄ de fide trinitatis. ¶ s̄m omne il-
lud in quo persone nō ueniunt o3 de eis plurali
dici. s3 p̄sone, distinguūt̄ quātū ad nomē: q̄ nomē

filij patri non uenit nec everso. q̄ nō debuit di-
ci in noie patris 7c: sed in nominibus. ¶ s̄m
videt̄ q̄ licet ea que in hac forma ponunt mutare
sine p̄iudicio baptismi. greci. n. hanc formā ba-
ptizandi habent: baptizet seruus christi nicolaus
in noie patris 7c. sed apud oēs est vnū baptisma.
q̄ 7 noster similiter baptismus fieri posset. ¶ s̄m
hoc q̄ dicit ego baptizo te ponit̄ in forma ad exp-
mendū baptismi actū. sed actus baptismi potest
effici ab vno 7 duobz̄ 7 in vnū 7 in duos. q̄ potest
fieri mutatio forme: vt dicat nos baptizam^{us} vos.
¶ s̄m ecclesia ē eiusdē potestatis: nunc cuius erat
p̄mitiua ecclesia: quantū ad sacramētoz̄ dispē-
sationez̄. sed p̄mitiua ecclesia mutauit formā ba-
ptismi: q̄ baptizabāt in noie christi sicut in Acti.
legit̄. q̄ 7 nunc ecclesia formam mutare posset.

¶ s̄m tres persone in forma baptismi ponunt̄ ad
exp̄mendū fidez̄ trinitatis. sed ita exprimeretur
fides trinitatis: si dicat̄ in noie trinitatis: sicut si di-
cat̄ in noie patris 7 filij 7c. q̄ potest ita mutatio fie-
ri vt dicat̄ in nomine trinitatis. ¶ s̄m virtus sa-
cramentalis nō cōsistit in vbis nisi s̄m q̄ ad signi-
ficationē referatur: alia nō esset virtus alicuius
nisi in vna lingua: q̄ voces non sunt eadem apud
omēs. sed idē significat pater quod genitor: 7 fili-
us quod genitus: etiā spiritus sanctus q̄ ab vtro-
q3 procedēs. ergo potest hoc modo fieri mutatio:
vt dicatur in nomine genitoris 7 geniti 7 procedē-
tis ab vtroq3. ¶ s̄m qui corrūpit vba mutat li-
teras 7 syllabas: 7 per sequens dictionē. sed ita
di. vj. dicit q̄ reputat̄ baptismus: quis aliquis ver-
ba corrupte proferat. ergo potest fieri forme mu-
tatio. ¶ s̄m Lterius videtur q̄ nō posset aliquid ad-
di vel minui. non .n. est minor necessitas in ver-
bis que pertinent ad formas sacramētoz̄ q̄ in
verbis sacre scripture. sed in verbis sacre scriptu-
re nō licet addere vel minuire: vt pater Apoc. vlti.
q̄ nec verbis formari in sacramēta. ¶ s̄m i for-
mis naturalibus ita ē: q̄ differētia addita vel sub-
tracta variat species. ergo 7 si in formis sacramē-
toz̄ aliquid addatur: vel subtrahatur: tollitur
ratio illius sacramēti. ¶ s̄m arriani nō mutabāt
formā istā nisi per additionē: dicebant. n. in noie
patris maioris 7 filij minoris: 7 propter hoc non
reputabantur baptizati. ergo nō licet addere vel
diminuere in forma. ¶ s̄m Sed contra in littera ha-
betur ab Amb^o. Q̄ si fides toti^{us} trinitatis corde
teneatur: 7 vna tāti persona sit nominata: sit ba-
ptisma verū. ergo licet aliquid dō forma subtrahere.
¶ s̄m actus baptizandi ponitur in forma ad ex-
citandū attētionē. q̄ vt videt̄ licet addere ve: bu3 in-
tentionem signane: vt dicat̄ intendo te baptizare
¶ s̄m Lteri^{us} vñ q̄ nō possit fieri interpositio vel tras-
positio: q̄ baptism^{us} ē vn^{us} act^{us}. vnus autē ē actus
qui est continuus: vt dicitur in .v. phy. sed inter-
ruptio tollit continuitatem, baptismi. ergo tollit

vnitate eius. q̄ non debet fieri aliqua interruptio.
¶ Sicut ad fidem trinitatis pertinent tres per
 sone: ita et personarum ordo: sed in translatione
 variatur ordo. q̄ corruptis forma. **¶** Sed q̄ est:
 q̄ trāspōsita noīa et verba idēz significat. **¶** Unde
 dō ad. j. q. q̄ forma completiua rei mediā ē quo
 dāmō inter materiā quā perficit et causam effici
 entē a qua producit: vt virtus efficientis median
 te forma ad materiā traducat: et q̄ mediū cōple
 titur aliquo modo vtrūq̄ extremoz: iō forma
 baptisimī p̄tinet et principale efficiēs vñ baptisimū
 efficiaciā habet: et mām baptisimī proximā que ē
 actus ablutionis: et iō ponitur in noīe patris et fi
 lij et. f. tanq̄ principale efficiens a quo baptisimū
 efficiaciā h̄z: et ponit actus mālīs in ea que circū
 stant ipsūz. f. conferēs et recipiens in hoc qd̄ dicit
 Ego baptizo te. **¶** Ad p̄m̄ q̄ dō q̄ principale agēs si
 gnificat in inuocatione trinitatis: que inuisibilis
 agit: et iō relinquēbat vt circa actū materialē po
 neret agens secundariūz. f. minister facti. **¶** Ad
 2^m dō q̄ forme sacramētoz non accipiunt vt vo
 ces significatiue tm̄: s̄ vt effectiue: et q̄ nihil agit
 nisi fm̄ q̄ perfectū est: iō de integritate forme ba
 ptisimalis ē vt ponat totū quod ad baptisimū re
 quirīt: q̄uis vnū ex aliō intelligi possit. **¶** Ad 3^m
 dō q̄ in verbis illis dñs principaliter nō intendit
 tradere formā facti: q̄ prius eis tradiderat quan
 do baptizabāt etiam ante passionē: sed inuēdit
 eis precipere actū baptizandi fm̄ formā prius eis
 tradita: et ideo ex verbis illis potest probabiliter
 accipi forma predicta: q̄uis nō expresse ibi ponat
 tur. **¶** Ad 4^m dō q̄ q̄ baptisimū est factūz neces
 sitatis: et in factō requiritur intentio: iō o3 exp̄
 mī oīa que intentionez determinat ad actū illū:
 nō aut sic in alijs actibus in quibus nō ē tm̄ pe
 riculū si intentio nō assit. Vel dō q̄ aliq̄ actus h̄nt
 efficiaciā ex ipso suo exercitio tantū: sed actus ba
 ptizandi h̄z efficiaciā ex forma verboz: et q̄ tal
 efficiaciā ē factalis: iccirco o3 q̄ verba forme signi
 ficando efficiaciā actui p̄beant: et iō o3 baptizā
 tē actū suū verbo significare: q̄uis hoc in alijs
 actib⁹ non reperiat. **¶** Ad 5^m dō q̄ rō illa tenet
 de illis verbis: que proferūt causa significatiōis tā
 tū: n̄ aut de illis q̄ proferunt causa efficiendī: que
 etiam o3 ad res non intelligentes proferri: vt effe
 ctus verboz determinet ad res illas: vñ etiam di
 cis exorcizo te creatura salis. **¶** Ad 6^m dō q̄ dñs
 precipiebat actūz baptisimī vt absentiu: et iō opor
 tebat q̄ vteret tertia persona: secus autē est de il
 lis qui exercēt actū illū in presentes. **¶** Ad. viij.
 dō q̄ aqua p̄prehenditur in diffinitōe baptisimī:
 q̄ baptisimū nihil aliud ē q̄ ablutio facta i aqua:
 et ideo esset nugatio si itēz poneret. **¶** Ad. viij.
 dō q̄ actio semper magis attribuit principali agē
 ti: q̄ efficiaciū imp̄mit ad agendū: tota. n. virtus
 mediē cause ē a prima: sed non conuertitur: quia

prima causa a qua baptisimū efficiaciā habet
 auctoritatiue ē trinitas: passio autem christi cau
 sa secundaria et meritoria: iō magis fit mērio de
 trinitate q̄ de passione. **¶** Ad 9^m dō q̄ nomē nō
 competit voci nisi fm̄ q̄ facit noticiā de re. no
 men. n. dicit quasi notamē: noticiā autē habem⁹
 de trinitate per fidem: et q̄ est vna fides trinitatis
 et vna confessio dei: q̄uis sint diuerse voces signā
 tes tres personas: iō dicitur in nomine: quasi i in
 uocatione: que sit per professionē exteriorē in
 terioris fidei. **¶** Ad secūda questionē dicendū q̄
 q̄ sacramēta efficiaciā habent ex institutione diui
 na: et principaliter ē in sacramentis forma q̄ etiam
 materia: ideo sicut nulli licet mutare factūz: vel ali
 quod nouum instituere: ita nulli licet mutare for
 maz sacramenti: quantū ad id quod ē de essentia
 forme absq̄ speciali consilio spiritus sancti: qui vir
 tutez suaz illis verbis non alligauit: et si mutat ni
 hil agitur: et p̄ter hoc culpa incurrit. si autēz ali
 quid pertinet ad formā ex determinatione ecclē
 si illud mutat nihilominus ē factūz: sed culpa in
 curritur. in forma autē baptisimī essentiali⁹ ē qd̄
 exprimit causā agentes a qua est tota efficiaciā: q̄
 quod exprimit actū exercitūz: et ideo quantum ad
 oēs inuocatio trinitatis est de essentia forme: nec
 aliqui quantū ad hoc formā mutare possūt. Qui
 dam vero dicebant q̄ actus exercitus non ē de ef
 fentia forme: et q̄ in illa inuocatione trinitatis ef
 fentia forme p̄sistit quos refellit auctoritas Alex.
 pape: qui dicit q̄ non ē baptisimū illud lauacru
 quo aliquis in noīe patris et filij et spiritus sancti.
 nihil addendo baptizatur. **¶** Ad p̄m̄ dō dicendū
 q̄ fm̄ opinionem grecoz de necessitate forme est
 actus baptisimī quantum ad significatū: sed non
 quantum ad consignificatūz. persona autēz bapti
 zans per ministeriūz non ē de necessitate forme:
 q̄ ex eo baptisimū efficiaciā non habet: sed per
 sona recipiēs est de necessitate forme: q̄ actus ad
 suscipiēte terminatur: et ideo differunt in forma
 a nobis quantū ad tria: primo q̄ personaz minist
 stri in forma non exprimunt: et hoc dicunt ad re
 mouendū errorem qui fuit in p̄mitiua ecclēsia q̄
 efficiaciā baptisimī baptizanti attribuebat: vt pa
 ter. j. Cor. iij. secundo in hoc q̄ significant actum
 sub alia persona. f. tertia: et sub alio modo. f. sub
 iunctiuo vel optatiuo ad signandum q̄ actus in
 terior expectatur ab extra. tertio quia personam
 baptizata ponunt in nominatiuo casu et in tertia
 persona: q̄ quandoq̄ baptizatus non habet in
 tellectum vt ad eum possit dirigi sermo. Utrum
 autem ipsi mutent aliquid quod sit de substan
 tia forme: vt sic oporteat rebaptizari: q̄uis quidā
 dicant hoc: non tamen est determinatū: sed dubi
 uz apud quosdā: quibus videt q̄ sufficiat actum
 baptisimī significare ad perfectionēz sacramenti:
 et q̄ significatiōis determinatio sit ex ecclēsie in

stitutione. hoc aut certū ē q̄ forma q̄ nos utimur melior ē: tū q̄ perfectior ē vt patet ex supradictis tum q̄ magis cōsonat verbis euāgelij q̄ mīstros baptizantes dicit: tūz pp̄ auctoritatē romane ecclesie que hāc formā tradidit: q̄ nūq̄ a vera fide legalē declinasse hanc formā ab aplīs retinēre: 7 iō nō s̄z peccipue latinis in forma gecoꝝ baptizari: q̄d si p̄fumerēt: secundū quosdā nō eēt baptizatus: 7 s̄z quosdā autē esset: s̄z grauit̄ peccarent. ¶ Ad 2. dō q̄ vnus actus q̄ vno agente expleri potest n̄ p̄greditur a plurib⁹ agentib⁹ siml: 7 iō vnus baptizans cū ipse solus baptizare possit: oꝝ significat actū suū nō vt a plurib⁹ exeūtē: s̄z vt a se solo: 7 iō n̄ pōt dici nos baptizamus: sed secundū quosdā dicit pōt ego baptizo vos si necessitas affuit: nec ē aliq̄ mutatio forme quātū ad significationem: q̄ plurale nō ē nisi singulare geminātū. pōt 7 alia rō assignari: q̄ baptizo vos idēz ē q̄d baptizo te 7 te: 7 iō p̄ hoc non fit mutatio forme quātū ad sensū s̄z solū quantū ad vocem. sed nos baptizam⁹ idēz ē q̄d ego 7 ille: n̄ autē ego 7 ego. vñ nō oīo ē idēz: 7 iō q̄ dicit nos baptizam⁹ nihil facit. qui autē dicit baptizo vos si simul plures baptizaret baptizatus est: sed peccat nisi ex magna necessitate faciens. ¶ Ad 3. dō q̄ forma quā dñs tradidit nō fuit ab apostolis mutata quantum ad intellectum: q̄ in christi noīe tota trinitas intelligit: vt in littera habet: sed solū quātū ad vocē: 7 hoc ē quod quidaz dicunt q̄ ē mutata forma sensibilis: sed non intelligibilis: nec hoc ipsum potuisset nisi ex familiari consilio spūssancti: rō aut mutationis fuit vt nomen christi amabile redderet: si i eius nomie baptizatus fieret. 7 hoc etiāz ecclia nunc possit si speciale p̄ceptū a spiritali sancto haberet: nō autē p̄pria auctoritate. 7 q̄ illius mutationis cā fuit cōueniens illi tempore: iō cessante cā cessat effectus: 7 modo nō eēt baptizatus: si quis in christi nomine baptizaret: vt p̄munit oī q̄uis qdā trinitas dicit. ¶ Ad 4. dō q̄ i nomine trinitatis nō exprimitur ipse persone: sed solū numerus personarū: 7 iō si sufficit dicere i nomine trinitatis: nec eēt baptizatus si diceret. ¶ Ad 5. dō q̄ genito: nō signat personam patris sicut hypostasim subsistentēz vt hoc nomen pater: sed per modū actus: 7 ideo non est eadez significatio si dicatur in noīe genitoris 7 in noīe patris: 7 similis rō ē de alijs. q̄uis autē nō sit eadē vox in greco 7 latino: tñ est eadē vocis significatio: 7 in qualibet lingua verba illa pertinent ad formā q̄ principaliter sunt instituta ad signandū personas illas. ¶ Ad 6. dō q̄ q̄ corrupte p̄fert verba: aut hoc facit ex industria: 7 sic nō videtur intendere q̄d ecclia intendit: vñ nō ē baptizatus: aut hoc facit ex ignorantia vel defectu lingue: 7 tūc oī q̄ si sit tanta corruptio q̄ oīno auferat sēnti locutionis q̄ nō ē baptizatus. si autē sensus locutionis remaneat: tūc erit baptizatus: 7 hoc precipue

accidit q̄ sensus non mutatur qñ sit corruptio in fine: q̄ ex parte finis mutatio variat 7 significatio nē: nō aut significationē vt grāmatici dicūt: s̄z mutatio ex parte p̄cipij variat significationē: vnde corruptio talis maxime si sit magna oīno sensum locutionis auferret. qñ autē sensus locutionis aliq̄ mō manet: tūc q̄uis mutet formā quātū ad sonū sensibile: nō tñ mutat quātū ad significationē: q̄ q̄uis oratio corrupte p̄lata nihil significet ex veritate impositionis: significat tñ ex accommodatio ne vsus. ¶ Ad 7. dō q̄ de subtractione hoc certū ē: q̄ si subtrahat aliquid q̄d sit de essentia forme q̄ non est baptizatus: 7 ille qui baptizat grauit̄ peccat: 7 q̄ apud oēs inuocatio trinitatis ē de essentia forme: iō hoc nullo mō subtrahi pōt: sed q̄ dā dicit q̄ expressio act⁹ n̄ ē de substantia forme: vñ si subtrahat facta sola trinitatis inuocatio: erit baptizatus q̄uis peccet baptizans. S̄z h̄ ē de cretal Alex. pape. 17. q̄ dicit q̄ si quis puez in aq̄ ter merferit dicendo in noīe patris 7 filij 7 spūssancti: si non dicat ego baptizo te: talis imersio non facit baptizatum: oꝝ n. q̄ per formā virtus trinitatis inuocata ad mām p̄positā determinet q̄ fit i expressione actus. s̄z etiam expressio persone baptizate ē de substantia forme: q̄ per eaz determinat actus ad hunc baptismū: 7 iō si subtrahat nō erit baptizatus: sed expressio persone baptizantis oī q̄ non ē de forma quātū ad necessitatē sacri: s̄z ex institutione ecclie vt intentio magis ferat ad actū illū: 7 iō si omittat erit baptizatus: sed peccat omittens. De additione vero duo sunt obseruanda. p̄m est ex parte addentis: q̄ si adderet intendēs illud esse de forma quasi volens per hoc nouum ritū adouere: p̄stat q̄ non intendit p̄ferre formā quā vitur ecclia: 7 ita nec faceret q̄d ecclia facit: quā n̄ eēt baptizatus: sed autē ē q̄ ex aliq̄ cā adderet vt ex deuotōe quadā. 2. m̄ ē ex pte ei⁹ q̄d addit: q̄d si ē corruptiū forme tūc nō ē baptizatus. si at nō: ē baptizatus q̄m quosdā: sic si dicat in noīe patris maioris 7 filij minoris corrūpit fides quā forma p̄fert. si autē addat 7 brē marie: qdā dicit q̄ n̄ ē baptizatus: q̄ n̄ fit baptizatus i virtute brē marie: fieret at si diceret 7 brē maria iuuet puez istū vel aliq̄ h̄ mōi. Aliq̄ at oī cū 7 pbabili dicit q̄ eēt baptizatus etiā p̄ mō additōe facta: q̄ s̄z mgr̄ in noīe patris idēz ē q̄d in inuocatioe. pōt autē i inuocatioe beate marie fieri baptizatus cum in inuocatioe trinitatis: non quasi ex virtute eius efficacā habeat baptismus: sicut habet ex virtute trinitatis: sed vt eius intercessio baptizato proficiat ad salutē. Quidaz autē addunt tertium cōsiderandū. dicit. n. q̄ si fiat additio in medio vel in principio nō est baptizatus: si autē in fine est baptizatus: sed hoc nullaz videtur habere rationē: vnde fm̄ alios qualitercūq̄ fiat additio non refert dūmodo non sit contraria forme: 7 baptizatus nō intendit mutare ritū baptismi.

Ad p^m qd qd illud dicitur hereticos qui adde-
bant scripture vel minuebant ex ea propter fidei
corruptione: et sicut in proposito additio vel sub-
tractio corruptis formam tollit baptismum. **A**d 2^m
qd hoc est verum de differentia essentiali: non autem
de accidentali: vnde si subtrahat aliquid de essentia for-
me existens vel addat aliquid non de essentia for-
me ac si sit de essentia forme: non erit baptismus.
Ad 3^m qd qd additio illa corrumpat fidei trini-
tatis: quam exprimit forma: et ideo corrumpat formam.
Ad 4^m qd qd fm quosdam sufficiebat quantum ad
inuocationem trinitatis: ut nihil minueret de forma
intelligibili quia minueret de forma sensibili: quia i
vna persona omnes intelligunt: ideo dicebat qd vna per-
sona nominata plene esset baptismus: si fides inte-
rius plena esset. s; qd fides persone baptizantis vel
infidelitas nihil prodest nec nocet ad baptismum
qd fit in fide ecclesie: ideo quasi coram modo dicit qd o
omnes tres personas exprimit: et ideo ad verbum Amb.
multipliciter respondet. Quidam. n. dicit qd cum dicitur
plenum sit sacramentum. ponit sacram. p. fide: quia qui
vna trinitatem personam confitetur si alias corde teneat ple-
nam hanc fidem. Quidam vero dicunt qd intelligit qua-
tuz ad plenitudinem ipsius sacramenti quam hanc ex fide
quod per hoc qd dicit plenum est fidei sacramentum: vel qd
intelligat fm quosdam in casu quando vna persona
nominata puer vel sacerdos moreret: creditur. n.
qd inuisibilis sacerdos suppleret defectum vel in casu
simili in quo apud in nomine christi baptizabant:
et hoc magis personat verbis eius. **A**d. v. qd qd
intendit aliquid facere non est sequens qd faciat illud:
vnde est ad corruptionem forme: ergo intendit te bap-
tizare. **A**d. iij. q. qd qd cum forma verbo consistat
in tribus. s. significatio: integritate verbo et ordi-
ne: quidam dicunt qd quicquid horum mutetur vel vari-
etur: non erit bapm. S; qd forme sacrorum sunt
quedam fidei professiones: fidem autem non profitetur
verba forme nisi ratione sue significationis ideo alij di-
cunt qd omnino seruetur intellectus vel implicitus vel
explicitus: etiam si non esset vocum integritas nec ordo
idem erit baptismus. sed qd sacramentum quantum ad formam
et materiam esse eiusdem signum: ideo alij dicunt medio
modo qd requiritur et significatio plena et verba integra
que sunt de essentia forme. si autem ordo vel aliquid circa
verba mutetur: quod non tollit nec significationem nec
integritatem verbo erit baptismus. **E**t fm hoc ad
j. qd qd si fiat tanta interruptio qd interceptat inten-
tionez baptizantis: tunc non erit vna forma: et ideo
vtraque p se erit imperfecta. nec sufficit ad baptil-
mum: sicut si dicatur in nomine patris: et iterponat lo-
gam fabulam: et postea dicat et filij. si autem ita fiat
parua interruptio vel verbi non corruptio formam
ut si dicatur in nomine patris omnipotentis: aut silentij:
aut tussis: vel alicuius huiusmodi quod intentionez
non discontinuet tunc erit ab unitate intentionis vni-
tas forme. constat. n. qd continuitatis forma ex voci-

bus unitate habere non potest: cuius oratio sit quantitas
discreta. **A**d. ij. qd qd quidam dicunt qd si sit talis
ordo qui mutat intellectum non sit baptismus: ut si
dicat in nomine patris baptizo te et filij et spiritus sancti. si autem
non mutet intellectus erit baptismus: ut si dicat i
nomine patris et filij et spiritus sancti baptizo te. Alij
vero dicunt qd qualitercumque mutet ordo verborum
non videtur intellectus mutari: et ideo erit baptismus:
quous peccet transponens: et fm hoc dicit qd ordo per-
sonarum non est quo vna sit prior altera: sed quo vna
est ex altera: que ordine ipsa nomina personarum
ostendunt quocumque ordine proferantur.

Tertius sic proce-
dit: videt qd baptismus non debeat fieri i
aqua. ex silib^o. n. causis silces effectus producit. sed
baptismus hanc silces effectum cum circumscriptione. cum qd aq
in nullo veniat cum infuso circumscriptionis: vnde qd non
congrue fiat baptismus in aqua. **A**d. fm Dam. et
Dio. baptismus hanc vim illuminatiua et in eo spi-
ritus sancti dat: et hoc in filium dei regenerat. s; ignis
inter alia elementa plus hanc de luce: et p cum ratione ca-
loris spiritus sanctus qd est charitas significat: et fm
Dio. in fine ce. hierar. Ignis maxime deiformita-
te signat. qd baptismus oritur fieri in igne et non in aq.
Ad. fm Dam. baptismus est principium vite: et est sacram-
maxime necessarium. s; ac hanc maximam venientiam cum
vita: quia calidus est et huiusmodi: et est consummum elementum: ut
nulli pp est penuria possit esse periculum: sic quous puu-
lis est periculum pp defectum aq. qd baptismus debuit i ac-
fieri et non i aq. **A**d. p baptismum figuramur sepul-
ture christi: Ro. vi. sed christus i terra sepultus est. qd ba-
ptismus oritur in terra fieri et non i aq. **A**d. oleum et vinum ab-
lutiva sunt et letificancia et inpinguata. s; baptismus pre-
ablutione peccatorum pinguedinem et leticia spiritus sancti
tribuit. qd in his liquoribus fieri oritur. **A**d. sacra de latere
christi fluxerunt. s; sic fluxit aq sic et sanguis. qd i sangui-
ne oritur fieri baptismus. **A**d. S; dicitur quod dicitur Jo. h. iij. Nisi
quis reat fuerit ex aq et spiritu sancto etc. **A**d. reparatio oritur
creatioi rind. s; i creatioe mundi spiritus sancti memo-
rat: p sup aquas ferri: et ex aqo p aiaz viuente pdu-
xist: ut p3 Sen. j. qd et spiritus sanctus i ope reparatois p da-
ri oritur i aq et spiritual vita: et sic bapm i aq fieri oritur quod
est principium alteri vite: et p quod pmitias spiritus accipi-
m. **A**d. Lteri vnde qd non debeat fieri in aq simplici: quia
medicina oritur esse infirmis proportionata. s; nos quibus me-
dicina baptismi adhibet: habemus corpus ex elementis mi-
xtum. qd aq bapm non oritur esse elementum simplex. **A**d. sacra
fluxerunt de latere christi dormienti i cruce. s; dicitur latere
ei non est probabile fluxisse aq qd sit purum elementum cum ta-
le quod i corporibus mixtis non inueniat. qd non oritur i aq sim-
plici baptismum fieri. **A**d. pura elementa fm phos-
non sunt in extremis: s; i medijs elementorum: quia in extre-
mis alterat se iulce. si qd opponeret i aq simplici ba-
ptismum fieri: non possit apud nos fieri. **A**d. constat qd aq
maris non est simplex aq quod est amaritudo et salredo

demōstrat que ex terrestri mixto ptingit. s3 in aq
 maris potest fieri bap̄tismus. q̄ nō requirit aqua
 simplex. ¶ S. aqua p̄petit bap̄tismo ratione ab-
 lutiōis. s3 qdā aq̄ mixta magis abluir: sicut luxui-
 um 7 huiusmodi. q̄ magis bap̄tismo p̄petit. ¶ S3
 q̄ ē: q̄ mixtū neutrum miscibilū ē. si q̄ fiat bap̄tism⁹
 in aqua mixta non fieret in aqua quod esset p̄
 doctrinaz euangelij. ¶ Alterius v̄ q̄ non in qua-
 liber aqua simplici possit fieri bap̄tismus. dñs. n.
 tacta mundissime sue carnis vim regeneratiuā cō-
 tulit aquis: s3 non tetigit nisi aquas iordanis. q̄ so-
 le ille aque habent vim regeneratiuā: 7 ita non in
 qualibet aqua potest fieri bap̄tism⁹. ¶ S. bap̄ti-
 smus non potest fieri nisi in aqua verbo vite san-
 ctificata. si q̄ bap̄tism⁹ fieret in mari vel in aliquo
 fluuio tota aqua fluminis esset sanctificata: quod
 v̄ absurdū. ¶ S. quedā aque non habent v̄z ab-
 luendi: s3 magis deturpant: sicut aque paludū. q̄
 v̄z q̄ in huiusmodi aquis nō possit fieri bap̄tism⁹
 ¶ S3 q̄ ē: q̄ mā bap̄tismi d3 ē cōis: q̄ bap̄tism⁹
 ē sacm̄ maxime necessitatis. sed hoc non esset nisi
 si in qualibet aqua bap̄tismus fieri posset. q̄ in q̄li-
 bet aqua potest fieri bap̄tism⁹. ¶ R̄ndeo dō ad .j.
 q̄nē q̄ ex institutione diuina necessariū ē bap̄ti-
 smū in aqua fieri. Possūt autē institutionis acci-
 pi sex rationes. p̄ ē q̄ aqua ratione diaphonitatis
 habet aliquid de lumine: 7 ita p̄petit bap̄tismo q̄
 habet vim illuminatiuā s̄m q̄ in eo gratia p̄fert.
 2^a ē q̄ ratione humiditatis habet vim abluendi: 7
 iō competit bap̄tismo in quo sordes culpe mun-
 dantur. 3^a ē q̄ rōne frigiditatis habet vim refrige-
 randi: 7 ideo competit bap̄tismo in quo incendi-
 um fomitis mitigat. 4^a ē q̄ vt dicit in .xviij. de aia
 lib^o: Aqua maxime competit generatōi 7 augmē-
 tationi rerū viuētium. vñ 7 in principio mundi
 ex aqua p̄mitus aialia producta sunt: 7 sic p̄petit
 bap̄tismo inquantū est regeneratio in spiritalēz
 vitā. 5^a ē q̄ in oibus mundi partibus aqua inue-
 nit. 6^a q̄ ē res q̄ de facili ab omnib⁹ haberi potest
 sine magno precio: 7 he due p̄petit bap̄tismo p̄-
 ut ē sacramētū necessitatis. ¶ Ad p̄^m dō q̄ neq̄
 circuncisio neq̄ bap̄tismus tollunt originālē cul-
 paz ex virtute naturali ipsaz rez: sed inquantūz
 signant aliquid spiritalē: 7 in significatiōe cōi-
 cat aqua cū instrō circūcisionis: q̄ i vtroq̄ fit ab-
 latio alicuius. ¶ Ad 2^m dō q̄ ignis habet lucē ex
 se 7 calorē q̄ ē qualitas actiua: 7 q̄ sp̄s sanctus ē
 p̄mū agens deiformitatē in bap̄tismo: 7 p̄mū
 illuminas: s3 bap̄tism⁹ ē sicut qdā istrālis ca: iō sp̄i-
 ritus sancto p̄petit figurari p̄ ignē: sed bap̄tismo p̄
 aquā qua mediante transfundit lumē a spiritali
 cō in aiam: sicut p̄ diaphanū lumē corporale ad
 sensū. ¶ Ad 3^m dō q̄ quis aer cōicet cū vita: non
 tñ aer generationi viuētū sicut aqua p̄petit: 7 pp̄
 hoc magis cōpetit aqua bap̄tismo q̄ aer. ¶ Ad
 4^m dō q̄ sepultura christi ē res significata nō p̄tē-

ta. institutio ar̄ sacralis m̄e attēdit p̄cipalit̄ q̄tū
 ad significatiōē rei p̄tēte: magis autē p̄petit aqua
 tali significatiōi in bap̄tismo q̄ terra: 7 iō rō nō
 sedē. ¶ Ad 5^m dō q̄ oleū 7 vinū nō hñt in vsu ab-
 lutiōis sicut aqua: nec ita bene abluir: q̄ ex eis ē
 alique sordes dñt: 7 defunt itez alie p̄ditōes q̄
 aq̄ p̄petit: 7 iō nō ita p̄petit bap̄tismo sic aq̄: pin-
 guedo autē deuotionis 7 leticia sunt qdā effectus
 bap̄tismū p̄ntes 7 n̄ p̄mū. ¶ Ad 6^m dō q̄ ex late-
 re christi fluxit s̄guis 7 aqua: s3 s̄guis ad redimē-
 dū: vt dī .j. De .j. aq̄ autē ad abluendū: 7 iō aq̄ bap̄-
 tismo p̄petit 7 nō s̄guis. ¶ Ad .ij. q̄ dō q̄ p̄mix-
 tio aq̄ p̄t ē duplex: vna q̄ tollit sp̄s sic q̄n p̄ ak-
 terationē trāsīt i aliquā sp̄s sicut p̄ putrefactōez
 aliq̄s vel digestiōne trāsīt in vinū: aut ē p̄ addi-
 tiōne rātā alterius liquozis q̄ soluat specics aque
 sicut si paz aq̄ multo vino admisceat: alia permix-
 tio ē q̄ nō tollit sp̄m aq̄: sicut q̄n alterat aq̄ fm
 aliquod accidēs 7 manet sp̄s: vt p3 in aqua cale-
 facta: vel q̄n addit aliqd aq̄: qd v̄ nō admisceatur
 sicut si aliqua solida ponant in aqua: vel si sit cō-
 miscibile sicut aliqd humidū: tñ ē tā pue quātita-
 tis q̄ mixtiōne nō faciat: s3 in aquā penitus p̄uer-
 tat. In aq̄ q̄ p̄mō p̄mixta nō potest fieri bap̄tism⁹
 q̄ iā nō ē aqua: in aqua autē 2^m mō p̄t fieri. Ut
 at cognoscat q̄n sic vel sic p̄mixta ē aqua: sciendū
 ē q̄ sic diuersitatē speciei in aialib⁹ iudicam⁹ ex di-
 uersitate figuraz: ita etiā diuersā sp̄s in elemētis
 cognoscam⁹ ex diuersitate rarit̄ 7 densit̄: 7 iō si fiat
 tanta alteratio vel p̄mixtio aque q̄ recedat a ter-
 mino raritatis 7 densitatis aque vel in actu v̄ i po-
 tentia: signū ē q̄ sit sp̄s aque trāsmutata: 7 dico i
 potentia q̄n humor aliqd nō dēfat 7 rarefit calē-
 do vel frigidō sicut aq̄: s3 aliter sicut paz in vino
 oleo lacte 7 huiusmodi. ¶ Ad p̄^m dō q̄ nō o3 q̄
 aqua p̄petat nobis p̄ uenientia in nālī p̄petatēz
 s3 significādo effectū q̄ in nobis o3 fieri. ¶ Ad 2^m
 dō q̄ de corpore christi exiuit vera aqua sicut ve-
 rus s̄guis: 7 hoc ad p̄bādū eē corp⁹ christi veruz
 nō fāstificū vt manichei ponūt. fuit. n. in eo p̄po-
 sitio ex elemētis quod p̄batū fuit ex eo q̄ aq̄ que
 ē elemētū p̄dīt ex eius latere: 7 compositiōez hu-
 morum probauit sanguis effluēs. ¶ Ad 3^m dō q̄
 quis aqua que ē apud nos sit aliquo mō altera-
 ta 7 habēs aliquid de p̄mixtiōe alioz elemētōz
 nō tñ amittit sp̄m propriā. ¶ Et silr dō ē ad 4^m dō
 aq̄ maris. ¶ Ad 5^m dō q̄ ille aq̄ q̄ p̄ aliquā trās-
 mutationē sp̄m aque amittit: 7 si retineat ab-
 luendi virtutē: tñ materia bap̄tismi eē nō possit
 q̄ p̄ma virtus abluendi ē in vera aqua: 7 etiā
 purius abluir: q̄ ex alijs liquozib⁹ corpora ablu-
 ta aliquo mō inficiunt: cōmuniuz etiā aqua v̄ri-
 mur ad abluendū. De luxiuo ar̄ qdā dicit q̄ sp̄s
 aque amittit: vñ bap̄tismi mā eē nō potest. s3 hoc
 nō videt: q̄ eadē rōne nec aqua trāsiens per mine-
 ras sulphureas 7 terras cōbustas possit esse mā

baptismi quod falsum est. Lexiuii. n. ab alia aq̄ non differt nisi in hoc q̄ p̄ cineres transiit. vnde videt aliter dicēdū q̄ baptisimus potest fieri in lexiuiis: sicut et in aquis sulphureis: et in alijs aquis que ex terra per quā transiunt inuariantur. **Ad** iij. q. dō q̄ diuersitas aquarū q̄ ē per loca et situs ē differentia accidentalis: vnde non mutat speciem aque: et iō in qualibet aqua huiusmodi vel maris vel fluminis vel cisterne vel fontis vel stagni potest fieri baptisimus. **Ad** p̄m̄ q̄ dō q̄ dō tangēdo illā aqua dedit vim regeneratiuā in tota specie aq̄ instituentis eā instrumentū baptisimi. **Ad** 2m̄ dō q̄ si baptisat aliquis in mari sola illa aqua maris pertinet ad baptisimū q̄ potest habere aliq̄ue effectū in baptisato vel lauando vel infrigidando: et non totū mare. **Ad** 3m̄ dō q̄ si aq̄ paludis esset intantū ingrossata q̄ recederet a vera raritate aq̄ nō esset baptisimus: sicut si esset lutum: alias esset baptisimus: q̄ adhuc species aque manet.

Ad quartū sic proce

dit: Videt q̄ imersio sit de necessitate baptisimi: q̄ p̄ baptisimū figuramur sepulture christi: vt dicit Ro. vi. s3 hoc non fit per baptisimū nisi inquantū imergimur et occultamur in aqua sicut christus sub terra. s̄ imersio ē de necessitate baptisimi. **Ps.** baptisimus datur in remediu s̄ originale peccatū. sed originale peccatū ē in toto corde: s̄ totū debet imergi. **Ps.** si aliqua pars sufficeret: vt intingeret precipue videret de mēbris genitalibus: in quib' precipue originale manet et in quibus circūcisio fiebat. s3 ablutio non potest fieri p̄grue in illis mēbris nisi totū corpus imergat. s̄ totū corpus o3 imergi. **S3** ē p̄suetudo in aliq̄b' ecclesijs: in quib' q̄nq3 p̄ aspersionē et n̄ p̄ imersionē baptisimū celebrat. **Ps.** i baptisimo beati laurentij legit q̄ Romanus ab eo baptisandus viretū aque attulit: in quo constat q̄ imergi nō poterat. s̄ imersio nō ē de necessitate baptisimi. **L**terius videt q̄ non debeat esse trina. baptisimus. n. ē tinctio in aqua verbo vite factificata: vt dicit Aug. s3 vnus ē baptisimus. s̄ debet esse vna tinctio siue imersio. **Ps.** requiritur ad baptisimū fides et vnitate et de trinitate p̄sonarū. s3 trinitas personarū sufficēter exprimitur in forma. s̄ vnitas essentie o3 exprimitur in vnitate imersionis. **Ps.** baptisimus ē figura passionis christi. s3 vna ē passio christi. s̄ vna o3 ē imersio in baptisimo. **Sed** ē: qd̄ Dio. dicit. ij. c. ec. hierar. q̄ o3 fieri baptisimus tribus imersionibus et eleuationibus ad signadū q̄ christus in sepulchro iacuit tribus diebus et tribus noctibus. **Ps.** Chryso. dicit super Job. 3. fit imersio vt discas qm̄ virt' patris et filij et spiritus sancti oia hec iplet. idē dicit Hiero. sup epla ad Philī. **L**terius videt q̄ trina imersio sit de necessitate sacri. legit. n. in decretis de p̄secratione

di. vi. ca. si quis p̄sbyter vel ep̄s semel imergat et vnā imersionē fecerit deponat. hoc autē nō esset nisi trina imersio esset de necessitate sacri. s̄ ē de necessitate sacri. **Ps.** sicut fidei trinitas exprimitur p̄ noia triū p̄sonarū: ita p̄ tres imersiones vt ex dictis p3. s3 si non noiaerent tres persone nō esset baptisimus. s̄ sicut si non trina imersio fiat. **Ps.** si nō trina imersio ē de necessitate sacri: statim in prima imersione baptisimus habet totū effectū suū. s̄ alie imersiones frustra adderent: et fit iniuria sacro.

S3 p̄tra ē: q̄ ipsa imersio non ē de necessitate sacri. s̄ multo minus numerus imersionis. **Ps.** auctoritas Greg. in littera posita dicit: q̄ vtrunq3 potest fieri seruata ecclesie p̄suetudine. s̄ non ē de necessitate sacri neq3 vna neq3 trina imersio. **Rn̄** deo dō ad. j. q. q̄ baptisim' ablutionē iporat. ablutio autē p̄ aquā potest fieri nō trī p̄ modū imersionis: s3 p̄ modū aspersionis vel effusionis: et iō vtroq3 mō potest fieri baptisim'. et vt q̄ apli hoc mō baptisarent cū legal' q̄ sil vna die p̄uersi sunt quicq3 milia: et alia tria milia: Act. ij. et iij. et iō qm̄ p̄suetudo ecclesie patet vel qm̄ necessitas incūbit p̄ de factū aque: siue p̄ periculū p̄ueri de cuius morte timet vel etiā p̄pter ibecillitatē sacerdotis non potētis sustētare infantē: potest sine imersione baptisimus celebrari. **Ad** p̄m̄ q̄ dō q̄ etiā in effusione aque hō quodāmodo s̄ aqua ponit: et iō quodāmodo christo p̄ baptisimū p̄sepeliet. **Ad** 2m̄ dō q̄ oēs operationes aiales a capite principij hnt: q̄ baptisimus format aiales habit' fm̄ diffinitionē Dio. prius posita: nō autē naturales vel vitales iō si sit caput aspersionis aqua in totū corpus aspersione putat: sicut etiā iuriste dicunt q̄ vbi caput hoīs iacet reputat ac si totus hō sepult' eēt ibidē: non sic autē est de alijs partib'. **Ad** 3m̄ dō q̄ quous originale peccatū p̄sistat precipue in mēbris genitalib' quantū ad originē: tñ in operationib' aialibus p̄sumat quantū ad rōnē culpe: et iō potius o3 baptisimū adhiberi circa caput si necessitas incūbit vt non totū corpus possit imergi. **Ad** ij. q. dō q̄ p̄guētissime sit trina imersio: tñ ad exprimēdū in factis fidez trinitatis: tñ ad significandū christi sepulturā: cui p̄ baptisimū p̄sepelimur: vt p3 ex auctoritatib' inductis. **Ad** p̄m̄ q̄ dō q̄ magister exposuit tictionē p̄ ablutionē: quous autē in trina imersione sit trina tinctio: tñ ē vna ablutio: sicut etiā in ablutionibus pure materialib' vident' cōtingere q̄ aliquid pluries in aquā imergat vel aq̄ p̄fundit anq̄ ablutio vna sit p̄fecta. **Ad** 2m̄ dō q̄ in fide trinitatis includit fides vnitatis: et iō in baptisimo cū fide trinitatis expressa dat' intelligi fides vnitatis: et in forma verborū p̄ hoc q̄ singulaliter dō in noie: et i imersione p̄pter similitudinē imersionū: non autē in fide vnitatis includit fides trinitatis: et iō p̄gruentius ē: vt etiā in actu baptisimi fides trinitatis exprimat. **Ad** 3m̄ dō q̄ quous

passio christi sit vna: tñ christus passus triduo in sepulchro q̄uit: et hoc baptismus significare debuit trina imersioe. **Ad. ij. q. dō q̄ cū trina imersio nō sit ad signādū rem i sacramento cōtentā quam oportet p̄ materiā: et vsuz sacramēti significari: s̄ significet rem significatā et nō contentā: que significatio nō ē principalis i sacramento. trina imersio vt in littera dī non ē d̄ necessitate sacri: si tñ omit taf̄ s̄ s̄uetudinē ecclesie grauiū aliquis peccat. se mel tñ imergens: et iō p̄ canones pena adhibet: p̄ qd̄ p̄ solutio ad p̄mū. **Ad. ij. dō q̄ forma p̄ncipalis debet significat̄ illud vñ ē efficacia i sacro: cū sit mediū quo q̄si peruenit efficacia ad nāz q̄ vbo illo sc̄ificat: sed mā d̄ p̄ncipalr̄ significare effectuz q̄ imediate p̄fect̄ ex vsu eius. **Ad. ij. dō q̄ vni tas intentionis i tribus imersionib⁹ facit vnitatem baptismi vt dictū ē: et iō qñ aliquis intēdit ter im mergere: p̄ma imersio non terminat̄ itētionē baptizantis: et p̄sequēs nec esse baptismi cōpletur nec p̄ illū tñ h̄z effectuz nisi per ordinē ad alia: vnde alie nō supfluunt. si aut̄ nō itendit nisi vnaz facere: p̄ma sola complet̄ baptismum terminās intentionem baptizantis.******

Ad quintū sic proce

ditur: vñ q̄ nō fuit necessariū istituere baptismū post circuncisionē. cā. n. institutionis baptismi vt i littera dī est inuolutio mentis. s̄ circūcisio mētez inuolabat cum peccatū auferret et gratiam p̄ferret vt. s̄. dictum ē. q̄ nō fuit necessariuz baptismū instituere. **¶ In sacramētis efficacia respōdet signationi. s̄ circūcisio expressi⁹ signat vt videt̄ ablationē originalis: et quantum ad cām ablationis que est effusio sanguinis christi: et q̄tuz ad cāz traductionis que ē generatio i mēbz generatiōis cū sanguinis effusioe facta. q̄ habuit maiorē efficaciam q̄ baptismus: et ita non debuit post eā baptismus institui. **¶** s̄ perfectū debet iperfecto succedere. s̄ baptismus ē p̄fectior circūcisioe: q̄ cōmuniō ē. q̄ debuit post circūcisioē institui. **¶** Lter⁹ vñ q̄ fuerit an̄ passionē institut⁹: q̄ dñs tactu carnis sue vi regeneratiuā cōtulit aq̄. s̄ hoc fuit ante passionē in baptismo suo. q̄ ante passionem fuit institutus. **¶** Job. iij. dixit nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu. et. s̄ hoc fuit ante passionē. q̄ baptismus ante passionē fuit institutus.**

¶ s̄ cām nō p̄cedit effectus. sed baptismus h̄z efficaciaz a passione christi. q̄ nō debuit ante passionē institui. **¶** baptismus nō fuit sine forma sua. s̄ forma fuit instituta post passionē Matth. vltio. q̄ et baptismus. **¶** Lterius videtur q̄ statū i sua institutione fuit obligatoriu⁹: q̄ dī. Jo. iij. q̄ in p̄n̄ institutionis: Nisi q̄s renat⁹ fuerit et. qd̄ obligationē iporat. q̄ statū obligatoriu⁹ fuit. **¶** In institutione sacroz noue legē ē p̄ modū p̄cepti. s̄ p̄ceptū statū est obligatoriu⁹. q̄ institutio baptismi statū obliga

bat. **¶** s̄ ad idēz non sūt necessaria duo remedia. sed an̄ passionē iam istituto baptismo hoica obligabāt adhuc ad circūcisioē q̄ ad idē ordinat cū bapmo. q̄ nō obligabāt ad baptismū. **¶** Respō deo dō ad. j. q. q̄ fm̄ Hug. de scō vic. oportuit vt fm̄ p̄cessionē tepoz spūalium gr̄az signa magis ac maḡ euidētia darēt: et iō oportuit q̄ baptismus p̄ circūcisioē istitueretur: q̄ circūcisio significabat tñ in remouēdo: p̄fectio aut̄ factificationis nō ē in remouēdo: sed i collatione gr̄e cui⁹ effect⁹ aq̄ figurat. s̄ vitā: illuminationē: et huiusmōdi de q̄bz dictuz ē: et p̄ter hoc signat ablationē. et itēz et ē p̄fectio quantū ad vsuz: q̄ sexui vtriqz cōis ē: quod non erat de circūcisioe. **¶** Ad p̄m̄ q̄ dō q̄ quis circūcisio auferret culpā: sicut baptismus: nō tñ p̄ferbat tantā plenitudinē gratie sicut baptismus: nec tñ diminuebat fomitē: et iō oportuit baptismuz succedere. inuolutio. n. nō solū p̄sistit in remotione culpe: sed in collatione gratie. **¶** Ad 2m̄ ergo dicendū q̄ ille significaciones sunt rez non contentaz: et iō de illis nihil ad propositū. **¶** Ad. ij. q. dō q̄ multiplex fuit baptismi institutio. fuit. n. p̄mo institutus quantū ad mām in baptismo christi: tūc. n. vim regeneratiuā aq̄ p̄tulit: et aliq̄ mō fuit forma figurata p̄ presētia triū personaz in signo visibili: q̄ pater apparuit in voce: filius in carne: spiritus sanctus in colūba: et similiter fruct⁹ baptismi ibi p̄figuratus fuit: q̄ celi aperti sunt sup̄ eū: s̄ necessitas ei⁹ fuit declarata: Job. iij. vbi dicit: Nisi quis renatus et. s̄ vsus fuit inchoatus qñ misit discipulos ad predicandū et baptizandū: vt p̄ Matth. x. s̄ efficaciam habuit ex passioe christi quantū ad vltimū effectū q̄ ē aptio ianue: s̄ diuulgatio eius quantum ad omnes nationes p̄cepta fuit: Matth. vlti. vbi dicit: Euntes docete oēs gentes et. **¶** Et per hoc p̄ solutio ad obiecta tñ sciēdū q̄ Matth. vlti. nō fuit forma instituta cū an̄ passionē in eadē forma baptizauerint: sicut in littera dicit: s̄ fuit iterata. **¶** Ad. ij. q. dō q̄ an̄ passionē nullus obligabāt ad baptismū: q̄ tūc nō erat institutus ad obligandū: sed ad exercitandū: s̄ post passionē obligatoriu⁹ fuit qñ circūcisio mortua fuit quantū ad oēs ad quos institutio potuit puenire. **¶** Et p̄ solutio ad obiecta. dō min⁹. n. Job. iij. magis dixit obligatōne futuram q̄ narraret p̄sentem. nec p̄ceptū obligat anteq̄ sit diuulgatum.

¶ Baptismus dī corporis tinctio et. Sciendū ē q̄ baptizāt i greco idē ē qd̄ lauac̄. a lauā. n. duo dicunt. s̄. lauac̄ qd̄ signat aquaz: in qua sit lotio humano artificio preparatā: alio mō lotio q̄ signat vsuz lauacri. Baptismus q̄ pot significare ipsā aquaz q̄ dicit lauac̄: vñ dī Tit. ij. Per lauac̄ regeneratiōis et. et pot significare ipsā ablationē: Matth. vj. Tenētes baptismata huius et calicis et vrcoz. i. ablationes: et iō Hug.

de sancto vic. diffiniuit baptismū aquā quātū ad
 pūm ā accēptionē. magister vero ablutionē quan
 tū ad secūdā. s; hec diffinitio ē magis propria: qz
 aqua nō signat mūdationē neq; cauiat nisi s; qz
 ē abluēs. **¶** Uñ ē hec tāta virtus aque rē. Quid
 sit ista virtus qz nō sit data dictū ē. s. di. j. **¶** Uñ
 nihilomin' insinuari rē. hoc ē intelligendū in sili
 casu: sicut apli i noie chūsti baptizabāt: alias ma
 gister falsū diceret. **¶** Teleb:at aut: hoc sacz rē.
 Sciendū qz aq ē mā baptismi rē potest tripliciter
 p̄siderari: qz fm qz p̄siderat in sua ppria natura ē
 quasi mā remota: qz ex nāli pprietate h; aliqua; z
 puenientiā ad h' qz sit baptismi mā rōne silitudis
 secūdū autē qz ē instituta ad hoc accipiens vim re
 generatiuā ex tactu carnis saluatoris: sic ē mā qsi
 disposita. fm autē qz p̄siderat sub forma verborū
 ē quasi mā iā in formata. **¶** Solet autē queri rē.
 de hac dictū ē prius di. j. **¶** Aditum nobis regni
 aperuit. apertio ianue non ē aliud qz remotio ipe
 dimentī qd prohibebat totū humanū genus ab i
 troitu celi: qd qdē ablatuz ē per passionē chūsti:
 vt dictū ē in 3^o li. di. xvij. **¶** Di. III.

¶ **Ic dicēdū est**

aliquos suscipere sacm rē.
 Postq̄ determinauit magr
 de baptismō quātuz ad ea q̄
 pueniunt ei fm se p̄siderato
 hic determinat de effectu ba
 ptismi p̄ pparationem ad accipientes: r̄ diuidit i
 ptes duas: in p̄^o determinat de effectu baptismi cōi
 ter quātū ad oēs: in 2^o specialit̄ quātū ad puulos:
 ibi Solet etiā queri si puulis rē. P̄ia diuidit in
 in ptes tres: in p̄^o ondit quō qdā recipiunt sacm
 rē rez sacri: in 2^o quō qdā sacm recipiunt rē nō rē:
 ibi Qui vero sine fide accēdūt rē. in 3^o quō qdā;
 accipiūt rē rē nō sacm: ibi Sunt rē alij vt. s. posui
 mus rē. Circa 2^o duo facit: p̄^o determinat veritatē:
 2^o obijcit in huius: ibi Uidet in Aug. rē. Et circa h'
 duo facit: p̄^o obijcit p̄ auctoritatē Aug. q̄ huius ex
 auctoritate apostoli probat̄ videt: 2^o soluit: rē p̄ ad
 auctoritatē Aug. ibi Hic tñ vt. s. diximus rē. 2^o ad
 auctoritatē apostoli: ibi Querit̄ g rē. **¶** Sūt alij
 rē. Hic determinat de illis qui recipiunt rem sine
 sacro. Et circa hoc duo facit: p̄^o ondit qz qdā;
 accipiunt rē sine sacro: secūdo inq̄rit qd postmo
 dū p̄ huiusmodi sacm addat qn sacm suscepe
 runt: ibi Solet queri de illis rē. Circa p̄^o duo fa
 cit: p̄^o ondit veritatē: secūdo excludit errorē: ibi
 S; dicunt aliq rē. Circa p̄^o duo facit: p̄^o ondit p̄
 positū: 2^o r̄idet cuius obiectioni: ibi Dis autē v. det
 obuiare rē. Circa p̄^o duo facit: p̄^o ondit qz patien
 tes p̄ chūsto si nō sunt baptizati recipiunt rē sacri
 sine sacro: 2^o ondit idē de illis q̄ fidē r̄ p̄tritionē ha
 bēt: ibi Nec tñ passio rē. **¶** S; dicūt aliq rē. Hic
 excludit errorē dicētū n̄ posse aliq̄ saluari p̄ si

de r̄ p̄tritionē sine baptismō: r̄ circa hoc duo facit:
 p̄^o ondit hoc ē falsū quantū ad adultos: 2^o ondit
 hoc ē vtz quā: n̄ ad paruulos: ibi Paruulis nō
 sufficit rē. Solet q̄ri de illis rē. Hic determinat
 de baptismō eoz q̄ prius rē sacri acceperant. Et
 circa hoc duo facit: p̄^o ondit effectū baptismi i eis:
 2^o significatiōē: ibi Sed querit̄ cuius rei rē.

Hic ē triplex questio. P̄^o de effectu q̄ ē
 in baptismō sacz rē rea. f. de charactē. Se
 cūdo de eo qd ē rea tñ. i. effectu vltio ba
 ptismi. Tercio de suscipiētib' altez vel vtrioz: qz
 de eo qd ē sacm tñ in pcedenti di. dictū ē. **¶** Cir
 ca p̄^o q̄runt quattuor. P̄^o an sit character. Se
 cūdo qd sit. Tercio in q̄ sit. Quarto a q̄ sit.

¶ **Ad primū sic proce**

dit: Uidet qz character nō sit in aia: qz vt
 in. ij. Eth. pha dicit: Oē qd ē in aia ē potentia vel
 passio vel habitus. s; character nō ē potentia: qz
 potētie oib' hoib' cōes sunt: character autem nō:
 cū sit distinctiuū signū: sicut ipsū nomē ondit.

¶ P̄^o potētie sunt a nā non aut character: nec ite
 rū ē passio: qz passiones aie p̄tingunt cum aliqua
 transmutatione corporali: vt di. in. iij. Eth. et p̄
 tinēt ad sensitiuā partē: vt dicit. vij. phy. nec itez
 ē habit' qz hitus ordinat ad agendū: vt p̄z p̄ disti
 nitionē Aug. habit' est q̄ qd agit cū temp' fuerit.
 ḡ character collatus in baptismō nō ē aliqd i aia.

¶ P̄^o de qd ē reducūt ad aliqd̄ genū entis. s; cha
 racter non v̄ posse reduci ad aliquod gen' entis:
 nisi forte ad qualitātē: qualitas autē ē nō pot' cū
 sub nulla specie qualitatis p̄tineat. non. n. ē hitus
 vt p̄batū ē: nec dispositio cū nō sit facile mobil:
 imo oino indelibilis. nec itez ē potētia nālis vt p̄
 batū ē. nec ipotētia: qz tunc sacra q̄ caractere; i
 p̄mūt: magis officerent qz iuuarent. nec itez est
 passio vt probatū ē. nec passibilis qualitas cū nō
 sit natus aliqua passionē sensui iſerre: nec a passi
 one aliqua inascat. nec itez ē forma: r̄ circa aliqd̄

p̄stans figura: qz figura ē terminatō quāritatis. aia
 aut nō h; quāritatē. ḡ character nihil ē. **¶** P̄^o dūa
 sū: in eodē gnē. s; ea q̄ chūsto p̄petūt s; p̄ia his q̄
 ad diabolu p̄nēt. cūz ḡ charact' bestie de qua dē
 Apoc. xij. nihil aliū sū q̄ peccatū mortale: vt qz
 supra virtutē r̄ grāz nō oporteat in aia aliq̄ne cha
 racterē poni. **¶** P̄^o ea q̄ sit i sacris noue legis ordi
 nāt ad causādū grāz. s; charact' nō v̄ posse grā
 causare: qz multi characterē h̄ie dicūt q̄ grā carēt
 ḡ nō v̄ in sacris aliq̄s charact' i p̄mū. **¶** Si dicat
 qz est dispositio ad gratiā: 2^o agens iūfinitū nō req̄
 rit māz dispositā. s; dispositio nō ē necessaria nisi
 ad hoc qz mā sit disposita. cū ḡ gratia sit ab agen
 te iūfinitū virtutis: vt qz nō oporteat caractere; z
 dari in sacris ad disponēdū ad grāz. **¶** S; 2^o ē: qd
 Dam. in diff. nitioe baptismi ponit sigllū. s; sigllū
 lū ip̄ellū in aliquo ē character qdā. ḡ in sacris

character imprimi. **R**es. vbi dicitur est alia distinctio co-
 petit esse alique characterem distinguere. s3 p sacra sit
 distinctio fidelium ab infidelibus et fidelium ab inuicem. q
 petit i sacris characterem dari. **R**es. p sacra pfigu-
 ramur christo: qz ab eo sacra efficacia hnt: et ipsius
 signat. s3 configuratio fit p characterem assimilatois
 q i sacramentis petit esse characterem. **R**es. ideo dicitur
 q characterem i sacris qbusda imprimi omnia moder-
 ni cōstit: s3 i mō ponēdi ipz i anima pti differunt
 et partiz pueniūt. cōueniūt qdēz i hoc q oēs dicitur
 p characterem importari relatione triplicē. Est. n. cha-
 racter signū distinctiū et pfiguratiū: qm q est signū
 importat relationē ad signatū: iquātū at ē distincti-
 uū importat relationē ad ea a quibus distinguit: in-
 quātū aut ē configuratiū importat relationē ad
 ea qbus assimilatur. Differūt aut i hoc qz quidā po-
 nunt istis relationibus nō s3cē aliqd accidēs abso-
 lutū: s3 imēdiatē in aia fūdari istas relationes. hoc
 autē ē nō pōt: qz signū p formā quā sensib' v' in-
 tellectui imprimi: facit aliqd in cognitionē venire.
 simili ēt nihil distinguit ab alio nisi per aliquas
 formas. similitudo etiā ē relatio sup vnitatē qua-
 litatis fūdata: vt dicit in. v. Meta. vñ p3 qz qlibz il-
 laz relationū quā importat charact' requirit aliquā
 formā substractā: et euz nō sit forma s3balis: qz for-
 ma substractalis in sacris nō dat: reliquit qz forma
 s3stracta sit qualitas qdam cuius vnitās cōsigni-
 ficatiōis similitudinē facit. Et iō quidā dicunt
 q nō ē in aliqua quatuor speciey qualitatis: et ta-
 mē ē in genere qualitatis innitētē illi vbo pbi i p-
 dicamētis forasse inquit apparebūt aliq qualita-
 tē mōi. S3 hec ē fuga quedā: qz qm sint aliq mōi
 qualitat: tamē oēs reducūtur ad has species: qd
 p3 ex hoc q nulla alia species iueniri adhuc po-
 tuit. Et ideo dicit aliq q ē in quarta specie qua-
 litatis: qz ipa pfiguratio quā character suo noie
 exprimit importat vnitatē figure q est i specie quar-
 ta qualitatis. Et qdā dicit hanc figurā esse crucez
 christi. S3 hoc nō pōt stare: qz aut figura proprie
 accipit aut metaphorice. si proprie accipit sic im-
 portat imitatioē quantitāt dimesiue quā pstat in
 anima nō ē. si aut metaphorice dicatur: tūc o3
 q metaphora reducatur ad ppetatez: qz res non
 ponit in genere p id qd de eo metaphorice dicit: sic
 nō dicit q apli sint in generē q'litat: qz eis dicitur ē
 Math. v. Vos estis lux mūdi. nec poterit aliqd i
 quarta specie qualitatis iueniri: qd sit in aia s3 p
 petatē. vñ charact' ē q loquimur nō pōt fūdari
 sup qualitatem quarte speciei. Et iō qdam dicunt
 q ē in tertia specie q'litatis: eo qz sēsui spirituali in-
 fert quādā mulebres passionē in quātū animam
 ornat et decorat. S3 hoc itēz nō potest stare: qz si
 cut pbat pbs in. vij. phy. tertia species qualitatis
 non ē nisi in sensibili parte anime: character au-
 tez a nullo ponit in hac pte anime s3 i intellectuā: et
 pterea ille qualitates sēp habet ordinēz ad ali-

quā transmutationē corporeā vel quā inferunt:
 vel a qua cāntur. Et iō aliq dicunt q est in prima
 specie qualitatis: et quasi media int' dispositioēz
 et habituz. in quātū. n. ē difficile mobilis cōuenit
 cū habitu: in quātū aut nō ē vltima perfectio: sed
 ad gratiā disponit cū dispositione cōuenit. Sed
 hoc nō pōt stare: qz s3 pbs. in. ij. Eth. habit' est
 quo habemus nos ad passiones bene vel male. et
 vlr cōsideranti hec apparet differētia int' habituz
 et potentiam: qz potentia est q possum' aliqd sim-
 pliciter: habit' aut q possum' illō bene v' male: sicut
 intellect' q p'sideram': scientia qua bene cōsidera-
 mus: cōcupiscibilis qua cōcupiscimus: tpantia q
 bene concupiscimus: itēperantia qua male: et simi-
 ter ē de dispositione: qz nihil aliud ē dispositio q
 qdaz hitus incomplet'. cū q character ordinēz ad
 aliqd simpliciter nō ad illō bñ v' male: qz sacerdos
 pōt cōficere bene vel male: nō pōt ēē q'litās sup
 quā fundat relatio characteris sit hitus: s3 magis
 potētia: vñ relinquit q nō sit in pma specie q'litat:
 s3 magis reducūt ad secundā vt quidā aliq dicit. et
 hoc sic p3: sicut. n. cuiuslibz exētis in aliq nā sunt
 aliq operationes ppe: ita etiā i spirituali vita re-
 generat: vt Dico. dicit in. ij. ca. ec. hierar. vbi dicitur
 autē sūt operationes ppe: o3 qz sint principia p
 pua illaz operationū. vñ sic in alijs reb' sūt potē-
 tie nāles ad ppetas operationes: ita ēt renati i vi-
 tam spirituale hnt quādā potētiās fm quas pos-
 sunt illa opa: q potētie sunt similes illis v'itib'
 qb' sacra efficacia hnt sibi iditaz: qz sic sacra cānt
 gram instr'alit vt. s. oi. j. dicitur ē: ita recipiētes cha-
 racterē operāt diuina p ministeriū. minister autē
 ē sicut instrumētū et cui ministrat. vñ dicit pbs in
 vij. Eth. qz suus ē sic organū aiatur: et iō tā v'itū
 sacri q minister q charact' ē instrumētalis. et qz hu-
 iusmōi potētia sit charact' patet si quis diligētē
 p'siderat vba Dico. a quo prima traditio characte-
 ris nobis aduenit. assignas. n. ministeriuz rit' cu-
 iusdā q i p'imitia ecclia erat qn' adulti baptizabā-
 tur: qz accedēt ad baptisimū hierarcha. i. pōtifer
 manū imponebat et signabat euz signo crucis et p-
 cipiebat eū describi int' noia christianoz vt dece-
 tero ad diuina cū alijs admittēret: dicit q sic acce-
 dentē. s. ad vitā spūalem diuina beatitudo in sui
 participationē recipit: sic sacerdos baptizādū i p-
 prio lumie q'li quoddā signū ipsi tradit. s. sui pnci-
 pationē perficiēs eū. s. diuinū et cōcātē diuinūz
 et. p3 qz ipse p hoc signū nihil aliud intēdit q il-
 lud qd facit eū participatiū diuinaz opationūz
 vñ hoc signū nihil aliud ē qz qdā potētia qua pōt i
 actiones hierarchicas q sunt ministraciones et re-
 ceptiones sacroz et alioz q ad fideles p'tinet: et ad
 hoc qz has opationes bene exerceat indiget habi-
 tu gratie sicut et alie potētie habitibus indigent.
Ad p'm' qd qz non sunt habitus nec passiones
 sed sunt potētie quedā psequentes aiaz fm qz est

in vita spūali regenerata: 7 iō nō o3 q̄ omnib⁹ in-
 sint: vel q̄ a natura sint. ¶ Ad. ij. dō q̄ reducū ad
 secūda specie q̄lirat: 7 ē ali⁹ mod⁹ ab illo quē p̄ha
 sibi ponit: q̄ philosophus n̄ gnoscebat nisi opa
 tiones nāle: 7 ita nō nisi potētijs naturales. ¶ Stat
 autē q̄ apud nos o3 ponere potētijs spūales: sic
 potētijs cōficiēdi 7 absoluēdi 7 huiusmōi: 7 q̄
 ad scōz specie qualitatis reducant: sicut hitus i-
 fusi in eadē specie qualitatis sunt cū habitib⁹ nāli
 bus v̄l acq̄isitē. ¶ Ad. iij. dō q̄ p̄ hoc q̄ hō con-
 figuratur bestie nō accipit aliquā spūale potēta
 tez sicut per aliquam p̄tatem spūales hō affi-
 milat christo: 7 iō nō ē simile: tamē ex litera aplē
 colligū q̄ caractere bestie cōfiguratur quib⁹ ad secu-
 lares operationes: vñ dicit vt nō possit emere vel
 venderē. 7 similit̄ caractere christi aliquis cōfi-
 guratur ad actiōes christi. ¶ Ad. iij. dō: q̄ cha-
 racter ē cā sacramētalis grē. 7 q̄ qui. a cū cha-
 ractē gratiā nō recipiunt ē ex eoz indispōitione
 ad gratiā suscipiēdā. ¶ Ad. v. dō q̄ caractē ē ois
 positio ad grāz p̄ q̄dā p̄gruitatē dignitatez: ex hō
 eni ipō q̄ homo mācipat⁹ ē diuinis actōnib⁹ 7 in
 ter mēbra christi cōnumerat⁹: sit ei quedā cōgrui-
 tas ad gratiā suscipiēdā: q̄ deus p̄fecte in sacris
 homini. puidet: vñ simul cū caractere quo dat
 homini vt possit exercere spūales actiōes fidelis
 v̄l passiōes seu receptiōes dat grā q̄ hō bene possz.

AD secūdu sic proce

Adit: Uidet q̄ diffinitio q̄ attribuit Dio. dō
 caractere non bene assignetur que talis ē: Cha-
 racter ē signū sanctū p̄muniōis fidei 7 sacre ordi-
 nationis datū diuina beatitudine a hierarcha. Si
 gnum. n. vt in prima di. dictū ē: est qd̄ specie aliq̄
 sensib⁹ ingerit: 7 p̄ter eam aliqd̄ facit in cognito-
 nem venire. s3 caractere nullā sensib⁹ formā ige-
 rit. 7 nō ē signū. ¶ Potētijs que sūt p̄ncipiuz
 actiōis v̄l passiōis magis cōgruit significari q̄ si
 gnificare: q̄ cause per effectus significant. s3 cha-
 racter vt dictū ē: est potētijs spūalis. 7 nō ē signū.
 ¶ S. quidā hnt caractere q̄ nō habent fidem:
 sicut qui post baptisimū in heresiz delabūt. s3 qui
 nō habet fidem n̄ comunicat i fide. 7 caract nō
 ē signū p̄muniōis fidei: vel erit signū falsū qd̄ ab
 surdū ē sentire de signo diuini⁹ dato. ¶ Diffini-
 tio debet omnibus q̄ p̄tinent s3 diffinitio p̄munit
 cōuenire. s3 esse signū sacre ordinatiōis nō p̄uenit
 oī caracteri: sed solū caracteri q̄ ip̄simē i ordi-
 ne. 7 nō ē diffinitio bene assignata. ¶ S. hierar-
 cha vt dictū ē ē pontifex. sed i aliquibus sacris q̄
 cōferūtur a simplicib⁹ sacerdotib⁹: vel ē a laicis i-
 p̄mif caractere. 7 n̄ debuit dicere datū a hierar-
 cha. ¶ Alter⁹ videt q̄ n̄ bene assignet quedā alia
 diffinitio magistralis que talis ē: Character est di-
 stictio a caractere eterno impressa aie rōnali s3
 imaginē: p̄signās trinitatē creatā trinitati creati

7 recreati: 7 distinguēs a nō cōfiguratis fm statū
 fidei: vbi. n. ē magna differētia nō o3 signa disticti
 onis dari. s3 infideles a fidelib⁹ maxie differēt 7 i vita
 7 in ritu. 7 nō o3 q̄ dicitur aliqd̄ signū distictiuz.
 ¶ S. aut istud signū distictionis fit p̄pter homi-
 nem aut p̄pter deū aut p̄pter angelos. non p̄pter
 hoiez quia nec ali⁹ hoic⁹ possunt cognoscere cha-
 racterē: nec ipsemet q̄ habz p̄cipit se habere: signū
 aut oposter ē notū: nec quo ad eum qui sine hō
 signo scit fideles ab infidelibus discernere: 7 similit̄
 nec q̄ ad angelos. 7 istud signū distictionis chara-
 cter nō ē. ¶ S. hō nō p̄figuratur trinitati nisi per
 imaginē 7 similitudinē. s3 p̄ia p̄figuratio ē p̄ nāz:
 2⁹ p̄ gratiā. 7 caractē nullo mō cōfiguratur. ¶ S.
 charitas ē excellētior v̄l q̄ fides: s3 charitati n̄ pōit
 aliquod distiguens signū nec alijs vtutib⁹. 7 nec
 fidei o3 poni. ¶ S. cōtrariū distinguit sufficientē a
 suo p̄rio. sed fides infidelitati cōtraria ē. 7 sufficiēt
 fideles ab infidelib⁹ distinguit: 7 ita nō o3 q̄ p̄ cha-
 racterē distinguat. ¶ S. n̄deo dō ad. j. q. q̄ illa diffi-
 nitio nūq̄ inuenit a Dio. posita: s3 pot accipi ex
 v̄bis eius. s. inductis: 7 accipet adhuc conuenien-
 tius si sic diceret: Character est signū p̄muniōis
 potēstat diuinoz 7 sacre ordinatiōis fidelis da-
 tum a diuina beatitudine. Et tāgit. iij. cās: p̄rio gen⁹
 caractere in quātū est caractere. s. signum qd̄
 pertinet ad cām formale: secūdo finem. datur. n.
 hoc signū ad duo vt. s. recipiens p̄figuret quasi
 ascriptus ad p̄muniōis diuinis sacris 7 actiōis
 bus sacris: 7 quātū ad hoc dicit p̄muniōis diui-
 noz potēstat: 7 vt p̄figuret coordinādus alijs q̄
 bus eadem p̄tās data ē: quod tangit in hoc q̄ di-
 cit: Et sacre ordinatiōis fidelis: que duo excom-
 municatio suspendit ad tempus: q̄ p̄uat hoiez par-
 ticipatiōe diuinoz 7 cōione fidelis. 3⁹ ponit māz
 in qua in hoc q̄ dicit datū a sacerdote: 4⁹ efficiēs
 s. a diuina beatitudine: tamen diffinitio p̄ius po-
 sita potest etiā sustineri vt in idē redeat cū ista: vt
 hoc q̄ dicit cōionis fidei referat ad participatiō-
 nē sacroz 7 actiōis fidelis. ¶ S. autē dicit 7 sacre
 ordinatiōis: ponitur coordinatiō eius ad alios:
 accedenti datū a hierarcha: ponitur quantū ad
 causa efficiētē instrale. s. ministrū: q̄ p̄figuratio
 ne exteriori figurat interiorē. ¶ Ad p̄m⁹ dō q̄ cha-
 racter accipit rōnē signi fm q̄ p̄ sacm̄ visibile ex-
 terius efficiēt 7 significat. ¶ Ad 2⁹ dō q̄ cum
 qualibet potēstate exteriori dat aliquod visibile si-
 gnū illius potēstat: sicut regi in signū regie pote-
 statis dat corona 7 sceptrū: 7 pontifici mitra 7 ba-
 culus 7 anulus: 7 s̄līr cū spūali potēstate q̄ in
 sacramētis confertur dat signū sacrale exteriori: 7
 p̄ p̄paratiōnē ad illud exteriori signū ipsa spūali
 ali⁹ potētia dicit signū in quātū hō per eā p̄figu-
 rat 7 determinatur ad actiōes spūales. ¶ Ad
 3⁹ dō q̄ cōio fidei: vt p3 p̄ verba Dio. o3 q̄ re-
 cipiat pro cōione in sacris fidei 7 alijs actiōibus

q̄ fidelibus p̄petunt: ad quas nullus admittitur
anteq̄ characterē suscipiat spiritualis potestatis
respectu illoꝝ: nec oꝝ q̄ ois q̄ characterē h̄z illas
actiones bene exerceat: sicut nec ois qui h̄z poten
tiā bene operet actū illius potentie. ¶ Ad 4^m dō
q̄ ordinatio non accipit hic pro ordinis sacro: sed
pro coordinatione ad alios fideles: vt in cetu fide
liuz aggreget: quantum ad ea que fideles facere
dicuntur: vel quantum ad ea que pro fidelibus fi
unt. ¶ Ad 5^m dō q̄ hoc quod dicit datū acceden
ti a hierarcha non potest accipi a verbis Dio. sed
magis sic datū accedenti a diuina beatitudine: et sic
cessat obiectio si autē accipiat dans ministerio sic
dicit a hierarcha dari character baptismal quā
tū ad maximā solēnitatē baptismi: q̄ q̄nq̄ p̄ pon
tifices celebrat. sic. n. Dio. ibi ritū baptismi tradit
sūmū sacerdotē ministrū baptismi ponens: vt p̄
litterā eius intuenti. ¶ Ad 6^m dō q̄ in illa etiam
d̄ffinitione tangunt. iij. cause characteria. Nam
causa formalis tangit in hoc q̄ ponit genus cū d̄
cit: distinctio. i. distinctiū signū: et genus magis
proximū q̄ genus in precedenti d̄ffinitione posi
tū. Cā efficiens tangit in hoc q̄ dicit characterē
eterno. i. filio q̄ ē figura substantie patris: Heb. j.
Cā autē māl̄s in qua ponit cū dicit aie rōnali im
pressa s̄m imaginē. Cā vero finalis ponit duplex
s̄. figuratio in hoc q̄ dicit configurans trinitatē
et. i. configurat. et distinctio in hoc q̄ dicit et distin
guēs et. Et sicut hic ponitur genus proximū: ita si
nis proximus et subiectū proximū et efficiēs approp̄
tū i quo excedit p̄dictā d̄ffinitionē hec d̄ffinitio
inquātū p̄ cās magis p̄xias dat. ¶ Ad 7^m dō q̄
charact̄ nō ē signū tm̄ vt distinctiōis nota: s̄ vt disti
ctiōez causās sicut et alia sacralia signa: et iō eo in
diget ad distinctiōez faciēdā. ¶ Ad 2^m dō q̄ istud
distinctiōis signū est: et propter ipsum hominem
q̄ suscipit qui eo accipit distinctū posse ab alijs et
propter alios homines qui cum admittūt ad spi
rituales actiones ex p̄significatione sacrali exteri
ori iteriores p̄p̄dētes: et quo ad deū q̄ et actioni
onib̄ spiritualibus efficiēciā prebet. ¶ Ad 3^m dō
q̄ cōfiguratio ista attendit ad deū s̄m participa
tionē diuine potestatis que nō ē neq̄ per gratiaz
virtutē neq̄ p̄ naturā. ¶ Ad 4^m dō q̄ fides hoīs
nota ē: charitas autē incerta. nihil. n. ē alicui cer
tius sua fide: vt Aug. dicit: sed an habeat charita
tē nō ē alicui certū: et iō distinctio data magis resp̄
cit fidē q̄ charitatē: vel alias virtutes. Vel dicēdū
q̄ ista distinctio precipue attendit quantum ad ope
rationes et receptiones que sunt in sacris: in quib̄
maxime operat fides. ¶ Ad 5^m dō q̄ fides suffi
cienter distinguit fideles ab infidelibus quātū ad
actus fidei: non tm̄ quātū ad act̄ sp̄uales q̄ p̄petūt
fidelib̄: q̄ ad hos oꝝ sp̄ualis potentia addat.

Ad tertiuꝝ sic proce

dit: videt q̄ character sit in essētia aie quasi i sub
iecto: dispositio. n. et habitus sunt i eodē subiecto
sed character disponit ad habitū gratie. cū q̄ gra
tia sit in essētia aie sicut in subiecto: vt q̄ etia cha
racter. ¶ Nihil ē subiectū potentie aie nisi esse
tia aie. sed character vt dicitur: ē q̄dā spiritualis
potentia. q̄ est in essētia aie sicut in subiecto.

¶ Sed 3^o: character figurat trinitatē creatā in
create: vt p̄ ex d̄ffinitione supra posita. sed trini
tas increata cōsistit in potentijs: vnitas autē in es
sentia: vt in primo li. di. iij. dictū ē. q̄ character nō
ē in essētia aie. ¶ Alterius videt q̄ non sit in vna
potētia sed in plurib̄: q̄ sicut ex p̄dicta d̄ffini
tione p̄: character ē in aia rōnali s̄m imaginē s̄m
quā et ē figuratio hoīs ad deū. s̄z imago nō p̄si
sit in vna tm̄ potentia: s̄z in plurib̄. q̄ nec chara
cter. ¶ Nihil cuius ē potentia eius ē actio: et eodē
so: vt d̄ in p̄mo de s̄p̄no et vigilia. s̄z actio spiritu
alis ad quā character ordinat ē p̄ plures potentis
as. s̄. q̄ requirit et affectiua et intellectiua. q̄ chara
cter ē in pluribus potentijs: sicut spiritualis potē
tia. ¶ Sed 3^o: vnū accidens non ē in plurib̄ subie
ctis. s̄z in vno sacramēto ip̄mitit vnus character.
q̄ non ē in pluribus potentijs. ¶ Alterius videt q̄
sit magis i affectiua q̄ cognitiua: q̄ character dis
ponit ad gratiā. s̄z gratia magis resp̄cit affectiua.
q̄ et character. ¶ Nihil character ē ad assimilandū
nos deo. s̄z p̄ affectū maxime deo approp̄inqua
m̄ et filies ei efficiunt. q̄ character ē in affectiua.

¶ Sed 3^o: characterē Dio. lumini p̄parat. s̄z lumē
magis intellectuē p̄petit q̄ affectiue. q̄ et charact̄.
¶ Alterius vt q̄ character non indelibiliter insit
potētie cui inest: accidens. n. diurnitatem h̄z ex
cā et subiecto. s̄z gratia ē ab eadē cā: et in eodē sub
iecto cū characterē. q̄ cum gratia amitti possit: et
character sicut deleri poterit. ¶ Nihil cū venerit q̄d
p̄fectū ē: euacuabitur quod ex parte ē. j. Cor. xij.
sed character est ex parte: datur. n. ad distinguen
dū in operib̄ sacralibus que cōpetunt s̄m statu
vie. q̄ in prima character cessabit: et ita ē delibilis.

¶ Sed 3^o: si character deleret maxime per culpā
deleret. sed per culpā non deleret: q̄ sacerdos mal̄
non reordiat: vt iter characterē accipiat. q̄ cha
racter ē indelibilis. ¶ Alterius videt q̄ christ̄ ha
buerit characterē: ipse. n. sacerdos fuit s̄z ordinē
melchisedech: Heb. vij. quod sacerdotiū noui te
stamenti. sed tale sacerdotiū requirit characterē.
q̄ christus habuit characterē. ¶ Nihil quod ē
p̄fectionis quātū ad aiaz vel dignitatē christo s̄
trahendū ē. s̄z character decorat et nobilitat aiaz
in qua ē. q̄ character in christo fuit. ¶ Sed 3^o: cha
racter ē regeneratoꝝ et accipiētū aliquid a sacris
s̄z christus nō accipit aliquid a sacris nec renatus
ē etia: q̄ sicut dicit Aug. in ench. ipse solus ita po
tuit nasci: vt nō esset ei opus renasci. q̄ non h̄z cha
racterē. ¶ Nihil deo dō ad. j. q. q̄ nā proportionaliter

spiritualitati substernit sicut perfectibile pfectio-
 ni. vñ sicut gratia que e spiritualis vite principiu
 e in essentia aie sicut in subiecto: ita r character q
 e spiritualis potentia e sicut in subiecto in natura
 li potetia aie: r non in essentia aie: vt quida dicit
 nisi mediante potentia aie. ¶ Ad p^m qd qd dis-
 positione ee in eode cu eo ad qd disponit non est
 necesse nisi qn dispositio postea fit pfectio: sicut
 scientia q prius fuit dispositio postea fit habitus:
 r io scientia dispositio r scientia habitus sunt in
 eode subiecto proximo: non aut hoc o3 qn dispo-
 sitio r pfectio differunt p essentia: s3 possunt ee in
 diuersis subiectis: r precipue qn illa diuersa hnt
 ordinē adiuicē: sicut operatio sensibilis e dispo-
 sitio ad intelligibile operationē: r sicut character
 e dispositio ad gratia. ¶ Ad 2^m qd qd illa obiectio
 procedit de potetia nali: s3 potetias spirituales
 o3 fundari in naturalib. ¶ Ad 3^m qd qd esse in
 pluribus potetia e duplici: aut ita q equaliter
 sit in oib: sicut essentia aie e in oib potetia: aut
 ita q sit in vna p prius r p poster: respiciat alias
 mediante illa in qua primo e sicut electio e in intel-
 lectu et appetitu: r formaliter in appetitu perfi-
 cit vt p3 p phm in ij. Est. primo q mo nullū acci-
 dens potest ee in plurib potetia: q3 accidens nu-
 merat r distinguit penes mās r distinctionē subie-
 cti: r io cu character sit accidens nō potest esse in
 pluribus potetia aie primo mo: sed 2^m mo: q3 vnā
 respicit p prius r alias p poster. ¶ Ad p^m qd qd
 qd etiā potetie imaginis habent ordinem adinu-
 ce: vt in primo libro dicitur: r ideo quod e in vna
 potest aliqñ ad alias redundare. ¶ Ad 2^m qd qd
 qn ad vnā actionē requirunt plures potetie in ul-
 la actione est principalis vna potetia quasi mo-
 uens r trahens alias in obsequiu sui: r alie iduūt
 quodāmo formā r modū ipsius: r io ex eo qd est
 in principali potetia potest actio illa sufficiens p
 fia. ¶ Ad 3^m qd qd qd imago pncipaliū consistit in
 potetia cognitiua: q3 ex memoria r intelligentia
 ouit voluntas. vñ tota imago e in intellectuā pre-
 sicut i radice: r io oē qd attribuit hōi rōne imagi-
 nis pncipaliū respicit intellectuā r ex pnti affecti-
 uā: q3 et ex intellectuā pre h3 hō q sit hō: s3 ex effe-
 ctua q sit bonus vl malus: r io q3 character res-
 picit imaginez pncipaliū e in intellectuā parte.
 ¶ Ad p^m qd qd qd qd gra n e neq3 i intellectuā neq3
 affectiua: s3 i essētia aie: tñ magis de ppinquo res-
 picit affectiua: q3 gratia datur ad bene opanduz
 qualr aut aliquis operet pncipue ex voluntate pen-
 det: sed character dat ad exercēdas actiones spūa-
 les aliquas simpliciter. q autē bene vl male fiant
 h est p gra3 r p hitū vtutuz: r io nō est silis rō de
 characterē r gra. ¶ Ad 2^m qd qd qd assimilatio i bo-
 nitate pncipue est ad deum p voluntate: s3 assimi-
 latio i esse r posse magis e ex pte intellect: q3 ex h
 ipo qd aliquid esse immateriale h3 intellectuū est:

r potetiam h3 quodāmo infinitam fm q intellect^o
 vltim est: que quodāmo infinita sunt vtute: r io
 cu pformitas characteris respiciat spūalē pntem
 magis ppetit intellectiue pu q affectiue. ¶ Ad
 3^m q. qd qd impressio characteris e p quādā aie
 ronalis sanctificatione: put sanctificatio dī dpu-
 tatio alicui ad aliquid sacru. ad hanc aut scifica-
 tionē non magis actiue pparatur aia scificāda q
 aqua sanctificanda vl oleuz vel chrisma ad sui scī-
 ficationem: nisi q homo se subijcit tali scificationi
 p cōsensū. res aut pcedite subijciuntur: q3 libero
 ar. carent: r ideo qualitercuq3 aia varietur p pro-
 pas operationes nūq3 characterē amittit: sic nec
 chrisma nec oleuz nec panis psecrat^o umq3 scifica-
 tionē pdunt qualitercuq3 transmutetur dūmō n
 corūpaf. ¶ Ad p^m qd qd qd cā idelibilitatē chara-
 cteris e ex pte subiecti quod e incorruptibile r ex p-
 te cāe q e inuariabilis. gra autē h3 aliquo mō caz
 non efficiētem: s3 disponētē ex pte subiecti: q3 h3
 Au. Qui creauit te sine te nō iustificabit te sine te
 r io p indispositionē subiecti gra amittit. ¶ Ad
 2^m qd: p characterē hō pfiguratur ad hoc q sit d-
 cetū fidelium et particeps hierarchicarū actionū
 ecclesiastice aut hierarchie succedit celestis: r ideo
 cōione fidelium i ecclesia triūphāte r ad picipa-
 tionē actionū celestis hierarchie character i p-
 piciet: r sic erit ad alios act^o sic vtutes r dona in-
 dānatis et manent: s3 hoc e per accidens pter itē-
 tionem impmētis characterem q3 recipiens dāne-
 tur: r io nō est ibi ordinatus ad aliqñ finē: q3 q p-
 ter intentionē accidit carent ordine ad finē: tñ de-
 us q nihil inordinatū relinquit elicit ex hoc aliqñ
 bonū. s. q3 appareat iustio: eoz dānatio q tāuz
 munus neglexerunt. ¶ Ad v. q. qd qd dicit
 qd chris^o nō habuit characterē baptimalē: q3 a
 baptismo nihil accepit: hūit aut characterē ordi-
 q3 pntet ad quēdā eminētē statuz. s3 melius est si
 dicatur qd chris^o nullū characterē hūit: q3 ipse
 habuit potestātē plenitudinis i sacris qsi ea istuz
 ens r eis efficaciam prebens. vñ sicut poterat idu-
 cere effectū sacri i aliquo sine sacro exteriori: ita
 ex pte ipsius ad hoc non reqrebat aliquod sacra-
 le interius. ¶ Ad p^m qd qd qd ipse fuit sacerdos qsi
 sacerdotiū istituens: r io eius nō est hfe caracte-
 re: n. sed illius q aliūde sacerdotiū recipit vt per
 characterē pncipali sacerdoti pfiguret. ¶ Ad 2^m
 qd qd aliqd e pfectionis in nobis qd nō eēt chris^o
 sic gra adoptio: r sicut e de characterē q poneret
 i eo ptātē spirituale coartatā r ab alio deriuatā.

Ad quartū sic proce-
 pit: videt q nō solū i sacris noue legi chara-
 cter imprimatur. characteris. n. est effectus pfigu-
 rare r distinguere. s3 hoc faciunt vtutes q3 eis bo-
 ni r a malis distinguūtur: r ideo assimilāt. q3 p vtut-
 tes r nō p sacra noue legis tñ characi imprimatur.



S. sicut p sacra noue legis distinguit pplō fide-
lis ab infideli: ita p sacra veteris legis distinguebaf.
g sacra noue legis nō magis imprimunt characterē
q sacra veteris legis. **S**z hō characterē nō
baptizat: qz alij characteres baptismū p̄supponūt
q etiā iterari nō o3. s3 hōtes virtutē r q sacra vete-
ris legis susceperāt baptizabant. g neq3 p virtutes
neq3 p sacra veteris legis character imprimūt. **L**
teri? vī q p oia sacra legis noue imprimat charac.
in quolibet. n. sacro noue legis ē aliqd qd ē sacm
tū: r aliqd qd ē res tū: r aliqd qd ē res r sacm.
s3 charac in baptismo ē illud qd ē res r sacm. g i
quolibet sacro noue legis imprimat charac. **P**
quolibet sacro noue legis p̄fert gratia r distingui-
tur recipiens a nō recipiente. cū g character sit ois
ponēs ad gratiaz r distinguat: vī q in quolibet sa-
cro noue legis character imprimat. **S**z: nullū
sacm in quo character imprimat iterat: qz charac
idelibilis ē: s3 qdā sacra iterant. g nō oia sacra no-
ue legis characterē imprimūt. **L**teri? vī q i sacro
baptismi charac nō imprimat. baptism? n. sanguis
ē dignior q baptism? flumis qz meret aureola: sed
in baptismo sanguinis nō imprimat character. g nec
in baptismo flumis. **S**. baptismus flumis nō h3
supra baptismū flumis nisi aquā. s3 baptism? rō-
ne aque nō p̄t imprimere characterē: alias baptis-
mus Jobis ip̄ressus characterē: qd eē nō p̄t: cū
baptizati a Jobe itez baptizarent: vt. s. dictū est. g
nec baptism? flumis characterē imprimūt. **S**z: ē
auctoritas Dio. ex qua characteris traditio oert-
uat: qz ipse inducit verba illa: vñ diffinitio chara-
cteris accipit in tractatu de baptismo. **L**teri? vī
q character sit sicut a cā efficiēte p̄ma a solo filio.
character. n. ē distinctio a characterē eterno ip̄res-
sa r. vt. s. dictū ē. s3 character eternus ē solus fili?
sicut r imago. g a solo filio charac imprimat. **S**.
characē figurat r assimilaf aia deo. s3 p̄ncipiū
assimilationis ad deū ē filius: vñ Aug. filiū noiat
silitudinē: p quā ad vnitatē reformamur: vt p3. j.
li. di. iij. g characē tū a filio. **S**z: qd Dio.
dicit q signū characteris dat a diuina beatitudine.
s3 diuina beatitudo ē cōis trib? psonis. g characē
nō dat a solo filio. **R**ndeo vō ad. j. q. qz sicut i. ij.
Et. dicit phs: **C**hr̄ ex qb? innascit ea operat. lo-
quens de virtute acquisita. r s̄r ē in oib? virtuti-
b? q ex aliqbus actib? aliq mō cansat: vñ cū chara-
cter sit virt? seu potētia spiritalis ad actōes sacra-
les ordinata: si ex aliquo qd p nos fiat imprimi cha-
racter debeat o3 q p sacra noue legis imprimat r p
ea tū: qz ad illas actiones tū directe illa potētia
ordinat. **A**d p̄m g vō q actōes spiritalis ad qō
character ordinat intra ecclīa tū exercēt: r iō p
nihilō potestas ad illas actōes daret alicui: nisi ta-
li mō q innotesceret illis q sunt de ecclīa: vt cū ad
tales actiones admittant. p gratiā aut r virtutes
non posset innotescere: qz ignote sunt: r iō o3 q i-

primaf characē p signa visibilia sacro3. **A**d 2^m
vō q sacra veteris legis ex ope opato nihil p̄ferre-
bant: r iō ille actōes nō requirebant aliqua spū-
alē ptatē: r iō nec ab illis nec ad illa imprimēbat
character. **H**D. ij. q. vō q sacra legis noue sūt sa-
ctificationes qdā. Sactificatio aut duob? modis
accipit. vno mō p emundatiōe: qz factū ē. mūdū.
alio mō pō mācipatione ad aliquod sacru3: sicut
dicit altare sanctificari vel aliqd huiusmōi. oia g
sacra sunt sanctificationes p̄ mō: qz oia danē i re-
mediū q aliqū defectū: vt dicitū ē prius di. ij. s3 q
oā sunt sanctificationes etiā 2^m mō: sicut p3 p̄cipue
in ordine: qz ordinatus mācipat ad aliquod sacru3
nō at oia sic p3 de p̄nia. qz qz at mācipat ad aliqd
sacru3: spūale exercētū o3 qz hēat spūale ptatē: r so-
lū talis r iō non oia sacra noue legis characterē i-
p̄mūt: s3 qdā q etiā 2^m mō sanctificatiōes sūt. **A**d
p̄m g vō q quīs illud qd ē res r sacm in baptismo
sit character: nō tū o3 q sit character i oib? sacris
in qb? ē res r sacm. Quid aut sit res r sacm in sin-
gulis postea sigillatī oñdit. **A**d 2^m vō q quīs qd
lib3 sacm distinguat a nō hōtes: nō tū tali distinctiōe
indelibili qualis ē distinctiō in sacris sanctifican-
tib? 2^m mō: r iō non ē sile de oib? sacris. **H**D. iij. q.
vō q sicut in naturalib? ē potētia actiua r potē-
tia nōlis passiua: ita etiā in spiritalib? ē potētia
spiritalis quasi passiua: p quā hō efficit suscepti-
uus spiritaliū actionū: r talis spiritalis potē-
tia p̄fert in baptismo: qz nō baptizat effectū alio-
rū sacro3 suscipere nō poss3: vñ r p̄ nō nec aliq
traderē: r hec ē p̄ma distinctiō qua cōit tot? p̄p̄s
fidelis cui? ē sacro3 p̄cipē eē ab alijs distinguit.
Alia potētia ē actiua spiritalis ordinata ad sa-
cro3 dispensationē r aliaz sacraz hierarchicaz
actionū exercitiū: r hec ptas tradit in p̄firmatiōe
r ordine vt suis locis patebit: r qz ecclīastica hie-
rarchia nō oēs sūt agentes: vtputa p̄ficiētes pur-
gātes r illuminantes: sicut oēs sunt recipiētes pu-
ta purgandi illuminandi p̄ficiēdi: vt dicit Dio.
iō isti duo characteres nō distinguit ppl3 dei vlr
ab alijs: s3 quosdā de pplō ab alijs. **A**d p̄m g vō
q baptism? flumis nō h3 efficacīā sacralē: s3 solū me-
ritoriā: r iō ibi nō p̄fert ptas spūalis ad actōes hie-
rarchicas nec characē sicut in baptismo flumis: qd
ē sacm. **A**d 2^m vō q nec baptism? flumis tū: nec
baptism? aq tū sufficit ad sacm noue legi: r iō neu-
ter eoz characterē imprimūt. **H**D. iij. q. vō q ois ef-
fect? in creatura ē cōit a tota trinitate: vñ r chara-
cter nō ē tātū a filio: s3 a trib? psonis: attribuit autē
filio: tū pp̄ rōnē silitudis ad p̄p̄iū psonē: qz ipse p
p̄p̄tate ē imago r figura siue characē p̄is: tū qz
virt? passiois ch̄risti opat in sacris. Et p hoc p3 so-
lutio ad obiecta. **Q**uestio. II.

Deinde queritur
de effecta baptismi qui ē res r nō

facramentum. Et circa hoc queruntur tria.
 Primum de effectu ipsius quod est ad remotionem mali.
 Secundo de effectu ipsius quod est ad collationem boni.
 Tertio utrum effectus eius equaliter precipatur.

Ad primum sic proce

dit: Videtur quod baptismus non tollat actualem culpam. baptismus enim non tollit actualem culpam nisi assistat contritio: quod nullus sine voluntate arbitri potest in quo solus potest esse actualis culpa potest inchoare novam vitam nisi peniteat eorum veteris vite: ut in littera dicitur. contritio autem per se etiam sine baptismo delet culpam actualem. Sed baptismus nihil facit ad deletionem actualis culpe. **¶** Diversorum morborum diverse sunt medicine: quod non sanat oculum quod sanat calcaneum: ut dicit hiero. sed baptismus dicitur recte ordiatur ut medicina contra peccatum originale. Sed non poterat saluare ab actuali. **¶** Aliquis dicit quod est in proposito peccati non potest sequi peccati remissionem. sed contingit aliquando dum baptizatur peccare venialiter: vel in proposito peccati venialiter remanere: nec tamen propter hoc reputatur sic. **¶** Sed in non fictis baptismus non tollit culpam actualem. **¶** Sed in eo dicit Augustinus in epistola: Baptizati non vni tamen peccato sed multis magis aut omnibus moriuntur quibus iam propria commiserunt vel cogitatione vel locutione vel opere. sed hec sunt peccata actualia. Sed baptismus tollit culpam actualem. **¶** Baptismus est ordinatus ad tollendum culpam originalem. sed originale non potest tolli: sine actuali etiam qui utrumque habet: quod impius est a deo dimittit sperare veniam: ut dicitur in epistola. xv. Sed baptismus etiam tollit culpam actualem. **¶** Lterius videtur quod non tollit omnem penam temporalem debitam actuali peccato: quod sic Augustinus dicit: Peccatum autem homo puniunt aut deus. si homo in seipso non puniat peccatum quod commisit a deo punietur: et ita per baptismum actualis peccati pena non totaliter tollitur. **¶** Culpam non potest ordiari nisi per penam. sed deus nihil inordinatum relinquit sed non dimittit qui pro culpa aliquam penam infligit: et sic baptismus non absoluit ab omni pena. **¶** Eucharistia est perfectius sacramentum quam baptismus: quod est speciale representativum passionis christi a qua est efficacia in sacramentis. sed eucharistia non absoluit etiam non indigni percipientes ab omni pena. Sed multo minus baptismus. **¶** Sed in eo dicit Ambrosius. Ro. xi. super illud: Sine penam. non sunt dona dei. Gratia dei inquit in baptismo non requirit gemitum vel placentiam vel aliquid opus: sed omnia gratis condonat. **¶** Christus sua simplici morte. sine penam duas mortes in nobis commisit: ut dicitur in glossa. Ro. vi. scilicet culpe et pene. sed in baptismo figuratur homo mortuus christi: ut ibidem dicit apostolus. Sed absoluitur et a culpa et a pena. **¶** Lterius videtur quod et tollat omnem penam originalem peccati: efficaciter enim est donum christi quod peccatum adde: ut dicit apostolus Ro. v. sed omnis pena peccati originalis est inducta per peccatum adde. Sed per donum christi quod maxime in baptismo

operatur omnis pena tollitur. **¶** Baptismus dicitur originalis peccati peccatum actualem. sed tollit omnem penam actualem peccati: ut Ambrosius dicit. Sed et tollit omnem penam originalem. **¶** Sed cessante causa cessat effectus. sed causa pene est culpa. si ergo tollit culpam originalem: et per consequens auferat penam. **¶** Sed nullus dicitur debitor: alicuius pene et uolat statim. sed baptizatus si statim moriatur euolat. Sed non est debitor alicuius pene: et sic baptismus absoluit ab omni pena et originali. **¶** Sed in eo dicitur: in baptizati est caro concupiscit aduersus spiritum. sed hec pugna est ex peccato originali persecuta. Sed non tollit omnia peccata originalia peccati per baptismum. **¶** Sed neccitas moriendi et incineratio et peccalitates habet vite sine penam originalem peccati. sed iste adhuc manet in baptizati. Sed baptismus non tollit omnem penam originalem peccati. **¶** Rndeo dicitur ad. i. q. q. in generatione quibus per introductores forme omnia sunt forma expellit: et est dispositio ad formam gratia: nisi quibus relinquatur idisponere recipiendi formam. vni cum baptismus sit signatum in vitam spirituale: omne quod est vite spirituali gratia: quod. si cum gratia stare non potest quod est spiritus vite principium per baptismum tollit: et ideo baptismus delet et originale et actualem culpam mortalem: et quod est de se et veniale quod dispositio ad puationem gratie: quibus quibus culpa venialis remaneat per baptismum mortali remota per idisponere recipiendi baptismum. **¶** Ad. i. q. d. quod baptismus non requirit contritionem quasi contritionem ad destructionem peccati actualis quasi de se ad habere non sufficiat: sed solum ad remouendam fictionem quod est gratia dispositio impediens effectum baptismi. **¶** Ad. ij. q. d. quod baptismus non ordinatur tamen contra culpam originalem: alias circumcisio in primitiua ecclesia non fuisse necesse baptismus: sed ordiatur ad destruendum omnem culpam quam inueniat: et ad regnandum in noua vita destructa omni vetustate: et ideo est sicut totum potentiale habens completa potentia ad destruendum totum peccatum: sed penam precipit aliquid de potentia: quasi potentia ordinata contra alia peccata. scilicet actualia: quod baptismus iterari non potest. **¶** Ad. iii. q. d. quod quod est de se baptismus ut dicitur est tollit omnem culpam originalem et actualem: non solum mortalem sed veniale: quod quibus non dicitur gratie simpliciter: gratia tamen gratie baptismali quod est perfecta ratione nouitatis vite: sed potest impediri effectus eius ex parte recipiendi si sit idispositio per fictionem: sed cum fictio sit peccatum: sic peccatum mortale est peccatum simpliciter: ita facit fictum simpliciter et totaliter effectum baptismi impedit quantum ad remissionem culpe: sed peccatum veniale quod in actu vel in proposito est: facit fictum sed quod et est quod peccatum ut dispositio ad peccatum: et ideo impedit effectum baptismi non simpliciter: sed quantum ad remissionem illius veniale. **¶** Ad. ij. q. d. quod quod est per mortem suam sufficiens satisfecit pro peccatis totius humani generis et si essent multo plura: et quod homo per baptismum in mortem christi baptizatur et ei commoritur et sepelitur: ut dicitur Ro. vi. ideo baptismus quantum in se est tota efficaciam passionis in baptizatum influit: et propter hoc absoluit non solum a culpa: sed a pena satisfactoria. **¶** Ad. iii. q. d. quod per baptismum homo incorporatur christo et efficit membrum eius: et ideo pena quam christus sustinuit reputatur isti in satisfactionem: quod si patitur vnum membrum omnia

alia ppatiunt: vt dicitur. i. Co. xi. 7. 16. de christo pcta illa puiuit: sic dicitur. Esa. liij. Posuit i eo iniquitates eius: n. r. 3. Ad 2. dicitur qd pena ordinat culpa dupli. Uno mo vt satisfactio: 7 sic culpa remanet ordinata p satisfactioe christi. Alio mo vt medicina sanas vel repntas mebz: insanabile: 7 sic culpa i baptisato ordinat vt sanata p graz opposita. Ad 3. dicitur qd quia eucharistia sit meoziale passiois xpi no ordiat tñ ad h. q. p ipaz ho regnet i mebz xpi crucifixi. s. vt is regnat ei adbeat 7 i ipso pfiat: 7 io n. e. silio ro de bapto 7 eucharistia. Ad. iij. q. d. qd p pto originali tal fuit pcessus qd psona corru pit naz: 7 na psona corru pit. vñ aliqd p siderat i h. pto qd ptnz ad naz: aliqd qd ptnz ad psona: passio ar xpi sufficit ptnz originale abstulit qtu ad vtz. s. q. sacra psonis adhibet: io bapto h. ab hoie tollit qd ex corruptoe nae in psona re uadabat: 7 pp h. ipaz infectioe culpe. put afficit psona 7 pena illa q actu psona puabat. i. caritia vi siois diuine bapto auferit: s. n. auferit actu infectio nez. put afficit naz: qd pz ex h. q. bapto p actu nae originale trasmittit i. ple: silr nec penas q pte quie pncipia nae destitute gra inocente pmi stat: cul modi si rebellio carnis ad spuz: moza 7 huul modi penalitates: q psequit ex hoc ipso qd ho ex puz pposit: e. 7 qtu ad corp: 7 qtu ad aiaz qda mo. i. qtu ad appetitu selsu 7 itellect: s. p graz bapto male efficit: vt be pene remanetes n. onent i psona: s. mag ei subiciat 7 in utilitate ipi cedat in qtu si ma vtut 7 occasio humilitati 7 exercitij. Ad p. d. d. qd passio xpi sufficit auferit 7 illud qd e ptoe 7 illd qd e nae p cas. s. qz oes hoies i na eoiat: io effect: fm lege eoz curatois nae n. erit nisi i fine mudu: qñ oib. electi ia pgregati sil cu eis et alia creatura illesibil liberabil a fuitate corrupto ni: vt dicitur. Ro. viij. Ad 2. dicitur qd q ad ptnz actu ale ptnet si tm psona: qz act: idiuuoz s. s. p h. 7 io n. e. silr de pena actual 7 original. Ad 3. dicitur qd tollit culpa original p bapto iquatu e infectio p sone. n. ar inqtu e infectio nae p actu gnatois: 7 io pene q ad corruptoez nae ptnet et n. tollit. Ad 4. dicitur qd bapto stati euolat: qz nulla pena debet sibi rone psona: s. rone nae humane q post morte non manet fm huc statu in quo sibi pena debet.

Ad secundū sic proce dit: vt qd p bapto n. pferat puer: gra 7 vtutes: dicitur. n. Aug. i. li. d. bapto puuloz: Paruulos si deles fac n. fides ea q pstitit i credenti volutate: s. fidi sacra. s. fidi qd e vt pstitit i credenti volutate vt i. iij. li. di. xxiij. dicitur. qd puuli bapto n. hnt vtute fidei 7 pari rone nec alias vtutes q et i volutate pstitit. Ad. si aliqd d. nouo recipiat i aliq. o. q. q. reci ptes vt ifluet alio se heat nuc q p. s. aia pueri bapto n. alio se h. b. d. bapto q p. qz. ppū motū n. h. b. carēs li. ar. vñ: nec de qd e ifluet graz 7 vtutes

q pueri i bapto graz 7 vtutes n. recipiunt. Ad. Dam. dicit: qd sba nullo e sine ppa opatioe. s. pstat qd i puero n. si opatioe vtutu: qz n. h. b. electioem: vt dicitur. i. iij. Eth. q. i. ope vtut reqrit. qd n. h. b. vtutes. Ad. vtutes cu sint hnt abilitat ad actu. s. pueri n. si abi les ad agedu q h. b. vtute si. qd n. recipiunt vtutes i bapto Ad. Sed 3. Aug. dicit: qd fides dat 7 nutrit i bapto mo: dat qtu ad puuloz: nutrit qtu ad adultos. s. fides e vt. qd vtutes dat puul i bapto: 7 eadē rone alie vtutes. Ad. null. admittit ad glia nisi heat veste nuptiale qd e charitas. sed pueri ptpicati. si moriant statz euolat. qd hnt charitate qd e magna vtutu: 7 p pno alias vtutes. Lteri. vt qd i adul tis vtutes p bapto n. augeat. augmetu. n. vtutu e p meritū: qz Aug. charitas meret augē: vt aucta meret 7 pfiat: s. i bapto n. opat meritū ba ptpicati qtu ad op. opatu. qd ex ope opato vtutes i bapto non augent. Ad. cib. corporalis i eo qd ia puenit ad quantitate determinata n. fac augmetu. s. pot ee qd aliqd an bapto pueniat ad quantitate gre bapto male qua puer recipit i q nullū e ipedi metu. qd bapto nihil supra graz adijcet. Ad. 3. sup illd pl. Sup aqua refectiois educavit me. dicit glo. p augmetu vtut 7 bone opatiois educavit in bapto. qd bapto auget vtutes hntu. Lteri. vt qd bapto effect: n. sit illuminatio: qz illuminatio ad doctrina ptnz. s. doctrina fidei e p cathecismū q pcedit bapto. qd n. e effect: bapto. Ad. illu minatio p igratia ordinat. s. h. qd bapto n. ordinat p igratia: s. mag ordo. qd illuminatio n. e effect: bapto: s. mag ordo. Ad. 3. d. qd Dam. po nit ini effect: bapto illuminatione: vt pz ex eius diffinitoe i pcedenti di. iudicta. Lteri. vt qd secunda to n. sit effect: bapto. n. idē e qd aliqd actioe. ge nerat 7 passioe gnaf. s. bapto e regnatio passioe bapto. cu qd secuditas ipoz: gnatoe actioe vt qd n. pteat ad bapto. Ad. secunditas e p petas pno aliqd qtu ad pfectu statu sui: qz vt dicitur i iij. methauroz: Perfectu vnu qd qz e qñ pot alte ru gnare. s. bapto n. ordinat ad pfectu: sic eucharistia: 7 pfirmatio fm Dio. s. mag ad illumi nadi 7 purgadu. qd bapto n. h. b. secuditate p effectū. Ad. 3. d. qd dicit glo. sup illud pl. Sup aq. re fectiois aia peccatoz ariditate steril fecudat p bapto. Lteri. vt qd icorporari xpo n. sit effectus bapto. aliqd. n. icorporat xpo 7 mebris ei p si de formata: vt i. iij. li. di. xxiij. dicitur mag. s. aliqd h. b. fide formata et an bapto. qd icorporatio n. e effect: bapto. Ad. icorporatio e effect: eucharistie s. ad eudē effectū n. ordinat diuersa sacra. qd n. e effect: bapto. Ad. 3. d. qd Aug. dicit ad Bonifa cū qd i bapto aliqd mebz xpi efficit. s. hoc est xpo icorporari. qd icorporatio e effect: bapto. Lteri. vt qd aptio ianue n. sit effect: bapto qda. n. an passione xpi bapto si. sed tūc eis ia nua n. e apta: qz si aliqd eoz tūc occellit regnū nō

introiuit. § baptisim' n' apit ianuā regni celest' §
 baptisim' replētat passionē xpi n' resurrectionē vt
 vt. § i resurrectionē ē apta ianuā vt p3 collectā: q
 dī: i die resurrectionis: De q' hodierna die p vnigē
 tū tuū cūctat nobis aditū deuicta morte referra
 sti. § n' o3 iste effect' baptisimo attribuit. § S3 ē
 auctoritas Bede. s. iducta: q' i h' differēbat circū
 cisio a baptisimo: q' aditū regni celest' n' apiebat.
 Rūdeo dō ad. j. q. q' circa h' ē mltiplex opio. Qui
 da. n. dixerūt q' pueri i baptisimo nullo vtutes dā
 tur. § solū a pcto originali mūdā: § postea qn' d'
 cedūt vel qn' ad pfectā etatē veniūt eis vtutes pfe
 rūt si inocētā fūct. S3 hec opio n' pōt stare q: li
 gnū cū p'ctū fuerit vbi ceciderit ibi stabit: eccl. xj.
 r iō s. pueri aū mōtē n' fuisēt collate vtutes: r gra
 opans r coopās: nec i morte eis pferret: r sic n' sal
 uaret qd falsū ē. Clidē at hec opio venisse ex hoc
 q' vtutes act' tū cē credebāt qd s3 ē: vt i. ij. li. oi.
 xxvij. dicitū ē. Et iō aliq' dicit q' pueri i baptisimo
 dāt gra r vtutes nō i seipis: § i radice sua. § gra q'
 ē rāoix vtutū: sicut pfectia aie potētiaz: § postea
 qn' solū pōtētie pfectū organis effluūt vtutes in
 ipsa ab ipsa eēntia aie: § h' p' tātō cē n' pōt: q: tūc
 si puer i furia vītē aūq' ad pfectā etatē veniret nū
 q' i ipso potētie soluerēt: r ita nūq' vtutes explici
 te hēz: r p'erea q' potētie sint ligate aliq' ipedimē
 to n' ipedit hūit: § actū: q' doctōmētēs r vinolenti
 hūit hūit § ligatos: r iō aliq' dicit r meli' q' pueris
 i baptisimo dāt gra r vtutes: § hūit illi ligati s' pp
 puericia: sicut in doctōmētē pp iōnū: § puericia dī
 scedēte iclinat ad bñ opandū nisi aliq's spiritaliā
 cto resūtat. § Ad p' q' dō q' Aug. loquit de fide r
 voluntate actuali q' in pueris eē n' pōt. § Ad 2^m
 dō q' q'uis agēs pncipale sit imobile: tū agēs iūtra
 le nō eodē mō se h3 nūc r p'us ad puez: q: nūc ad
 hibeat sibi baptisim': nō at p'us: tū ē sine aliq' muta
 bilitate sui de' allcui puēo possz graz pferē ē sine
 adhibitiōe sacri si ab eterno disposuisset se ei datu
 rū: sic p3 de scificati i vīo. § Ad 3^m dō q' duplex ē
 act' vtutū. Un' p'm' q' ē p'ficē aiaz i potētias eius: r
 hūc actū ē p'eri hūit. Ali' ē scdus q' ē opari cū ele
 ctōe: r hūc actū nō sp hūit: q: eoz opatōes si volū
 tate r volūtas nō h3 necē sp agē ē i adult'. § Ad
 4^m dō q' hūit facit habilē ad actū tollē ihabilita
 tē q' ē ex ipfectōe potētie: nō at tollit ihabilitatē q'
 est ex pte corpis: sic p3 in doctōmētib'. § Ad. ij. q.
 dō q' p eadē cās d' gnāt r augeat: vt dīc p'ho i. ij.
 Et h. r iō q' baptisim' ē pferre vtutē r graz nō hū
 tib' o3 q' i hūtib' augeat. § Ad p' q' dō q' i baptis
 mo q'uis nō opet meritū baptisati opat ibi tū me
 ritū xpi qd ē efficac'. § Ad 2^m dō q' gra nō h3 ali
 quē determinatū iminū ad quē ptingat vel vltra
 quē procedē nō possit: sic ē de q'ntitate aial: r iō nō
 ē sile. § Ad. ij. q. dō q' lumē ē quo dirigitur i vīf
 onē allcui rei. baptisim' at dirigit i vīfionē spūalez
 exiōrē r iteriorē: i iteriorē qdē: q'ntū baptisim' dī ia

cr3 fidei q' oculū mēl idoneū facit ad vīfionē dīuī
 noz: exiōrē vō q' baptisati pcedit iūpicē sacra cu
 charistiā r nō aliq's: vt Dio. dicit: r iō tā Dam. q'
 Dio. baptisimo vīz illuminatiū attribuit. § Ad
 p' q' dō q' fides pncipalit' ē ex iūfūōe: r q'ntū ad hoc
 p baptisimū dat. § q'ntū ad dēminatōne suā ē ex
 auditu: r sic hō ad fidē p cathecismū iūruit. § Ad
 2^m dō q' sciētia plus dīc q' illuminatio. ipoztat. n.
 pprehēsiōez eoz ad q'z vīfionē illuminatio dīri
 gebat: r iō sciētia ad pfectionē p'inet: vñ Dio. do
 ctos pfectos noiat r doctores pfectores: r sic iō ig
 rātia ordo dat: vt. f. ordinati sint docti: r ē docto
 res alioz. § Ad. iij. q. dō q' secūditas dicit duplr.
 Uno mō respectu fructus pducēdi in ipso q' dī fe
 cūdari: sicut opatiōes virtutū qdā fruct' boni dī
 cū: r hoc mō secūdat aia i baptisimo cū i eo denē
 vtutes nō hūtib' r augeat hūtib'. Alio' respectus
 fruct' pducēdi i alio: sic cū aliq's p doctrinā r lo
 licitudinē pastorale i plebe dei fructū facit: r hoc
 mō secūdatio nō p'ntz ad baptisimū: § magis ad
 sacz ordiā. § Ad p' q' dō q' ex eodē ex q' aliqd h3
 gnātōez i nā aliq' h3 q' faciat opatōes illi nāe: r iō
 cū p baptisimū hō regnētur i vitā spūale: p ipz hō
 efficit actiue secundus: r quasi genitor spiritualiū
 operū. § Ad 2^m dō q' ratio illa procedit de secun
 da secūdatōne. § Ad. v. q. dō q' incorpōari chri
 sto contingit dupliciter. i. merito r numero. me
 rito qdēz pōt aliquis de ecclia efficit qd est chūsto
 incorpōari: ē ante baptisimū actu susceptū: § nō
 aū baptisimū ppositū vel ipsū baptisimū post tē
 p' grē reuelate. sed numero non potest aliq's ef
 fici de ecclia nisi p baptisimū. vnde aliq's ante ba
 ptisimū nō admittit ad pceptionē eucharistiē r alē
 o3 sacz ecclie vt p'us dicitū ē. § Ad p' ergo dīcē
 duz q' obiectio illa procedit de p'ima incorpōra
 tiōne. § Ad 2^m dīcēdū q' perceptio eucharistiē
 p'elupponit incorpōatiōez absolute: q' capitis
 virtus nō cōmunicat membro nisi iaz vnito. sed p
 eucharistiā est perfecta influentia a capite in mē
 bro: r quantū ad hanc pfectionē incorpōatiō
 est effectus eucharistiē. § Ad. vi. questionē dīcēdū
 q' aperiri ianuā regni celestis nihil aliud est q' a
 mouere impedimētū quo aditus in regnū celeste
 toti nature humane phibeat. hoc ergo ipedimen
 tū absolute quātūz ad omēs remōtūz fuit suffi
 ciēter p passionē chūsti: sed illa remōtio efficiēter
 fit quo ad istū fm q' particeps sit passiois chūsti
 iaz facte per baptisimū: r sic baptisimū quasi cā
 instrumentalē aperit ianuā regni celestis quo ad
 istūz: sed passio vt causa satisfactoria quo ad oēs.
 § Ad p' q' dō q' h' rō erat: q' passio xpi i cui' vtute
 baptisim' agit nōdū scēa erat nec p eū adit' rgni ce
 lesti apē: vñ rō pbat q' baptisim' nō habeat hanc
 virtutē: quasi causa pncipalis. § Ad 2^m dīcēdū
 q' aditus regni celestis aperitur tripliciter. Uno
 modo quantum ad gloriā anime: r sic in pas

sione apertus ē: vñ dicitur ē latroni: Luc. xxiij. Ho-
die mecum eris in paradiso. Alio modo quātū ad glo-
riā corporis: sic apertus ē in resurrectione. Alio
modo quātū ad locū glorie congruēt: sic apertus ē in
ascensione: et his tribus modis baptismus infra
liter aperit quo ad istū: agit autē virtute et passio-
nis et resurrectionis et ascensionis inquantum hō
cōfiguratur christo passo per immersionē: qua quodā-
modo christo sepelitur: et ei resurgenti quantum ad ni-
torē quod resultat ex aqua: et ascendenti quantum ad ele-
uationē baptizati de sacro fonte. vñ baptismus pas-
sioni appropriatur: quia etiā gloria aīe principalior est
et cā quodammodo aliorum: et in huius signū baptizato
domino celi aperti sunt super eum: Matth. iij.

Ad tertium sic proce-

dit: vñ quod baptismus non equalē effectū ha-
at in oēs quātū ad remotionē malī. in adultis. n.
remouet peccatū actuale et originale. s; in pueris
originale tñ. ergo plus efficit in adultis quā in pue-
ris quātū ad malī remotionē. ¶ S. mitigatio fo-
mitis ē effectus baptismi. s; post baptismū in qui-
busdā inuenit fomes magis mitigatus quā in alijs.
s; in eis efficacius baptismus se habuit in remotione
malī. ¶ S; baptismus habet efficaciam ad remo-
uendū malū: s; quādam silitudine mortis
sed morientū vnus non magis morit quā alius. s; et
baptismus equaliter in oib; mala aufert. ¶ Ute-
rius videt quod etiā equalis gratia oib; in baptismō
pferat: quod non fite accedunt. in baptismō. n. opat
passio christi quā h; quodammodo efficaciam infinitā. sed
finitū infinito additū nihil maius efficit. cū s; de-
uotio accedentis qua vnus alius excedit sit quod-
dā bonū finitū: vñ quod deuotio vñ aliquid huiusmo-
di efficere non possit quin oēs in baptismō equalē
gratiā cōsequantur. ¶ S. ad baptismi effectū capiē-
dū non requirit alia cōcausa: s; solū vt impedimētū
remoueat. s; nullus recipit gratiā in baptismō nisi
ab eo sit impedimētū remotū. s; oēs recipiūt grāz eq-
lē. ¶ S; Dam. dicit quod peccatorum remissio cun-
ctis equaliter in baptismō dat. gratia autē spūsfacti
s; pportione fidei et s; purgationē. s; non oēs cum
equali fide nec equaliter pparati ad baptismū ac-
cedūt. s; non oēs equaliter gratiā cōsequuntur. ¶ Uteri-
us videt quod nec etiā pueri in baptismō psequantur eq-
lē gratiā: quia in angelis s; quātū nātū grā istū
debat. s; vñ puerorum h; meliora nātū quā alius. s; et
maiorē gratiā in baptismō recipit. ¶ S. quādam in ba-
ptismo recipiunt gratiā finalē quā innocētia baptis-
malē vsq; ad finē suā: quādam autē non. s; etiā de pueri
alijs alijs maiorē gratiā psequuntur. ¶ S; gratia
baptismalis in puericia non opponit nisi peccato
originali. s; vñ puer non h; plus de peccato origi-
nali quā alius. s; nec maiorē grāz baptismalē recipit vñ
alio. ¶ Rñdeo dō ad. j. q. quod baptismus vñ aufert i eo
quod non fite accedit culpā psonā inficiētē quā inuenit

vt dicitur ē: et sic accedit ad iminū: ea autē quā in imi-
no sit intensionē non recipiūt: et iō quātū ad remotō-
nē culpe equalē effectū h; in oib; baptismi. et sile
ē de pena psonali quā rñdet culpe originali: put est
inficiēs psonā. s. carētia diuine vñsōis: s; h; aliā pe-
nā ex pncipijs nāe corrupte pñte: sicut ē pcupiscē-
tia vel fomes remediū adhibet in baptismō: vt nō
dñent p gratiā in baptismō collata: et iō sile ē de
pena illa et de grā. ¶ Ad p. q. dō quod hoc non ē de ef-
cacia baptismi quod non tot peccata destruit in vno
quot in alio: s; quod non tot inuenit in vno quot in alio
in quolibet. n. destruit oia quā inuenit. ¶ Ad 2. dō
quod illa obiectio pcedit de 2. pena quā h; repmī p ba-
ptismū ex pre grā collate. ¶ Ad. ij. q. dō quod acti
uoz recipiūt i passiuis s; suā dispositionē: et iō quod
uis baptismi vt passio christi quā in eo opat quātū ē d
se eqle respectū ad oēs hēat: quia tñ quādam ad bapm
cū maiori pparatōe fidei et deuotiois accedunt quā
alijs: iō quādam alijs maiorē grāz psequunt. null. n. gra-
tiā in termino recipit vt itēdi non possit p bapm
mū. ¶ Ad p. q. dō quod deuotio baptismi non addit
quasi pca: vt efficiēt agat ad grā receptionē. s; ad-
dit quāsi dispositō malī: et iō s; diuersitate ipsi pnci-
pal baptismi effect. ¶ Ad 2. dō quod quā adult ba-
ptizat nō solū requirit ad capiēdū baptismi effectū
remouēs phibēa. s. fictionē. s; et requirit dispositio
quasi inālis. s. deuotio et fides recipiētis baptismi
et s; quod magis vel min; inuenit dispositio: effectū ba-
ptismi diuersimode psequit. ¶ Ad. ij. q. dō quod in pue-
ris baptismi nihil ex pre eoz requirit: s; hñt quasi
p dispositio ad salutē fidē ecclie: et pro effectiuis
salutis virtutē passiois christi quā opatur in bapm
mo: et hec duo equalr ad oēs pueros se hñt: et iō
non differūt quātū ad effectū baptismi suscipiēdū:
s; oēs equalē gratiā suscipiūt. ¶ Ad p. q. dō quod non
ē sile de pueris et de angelis: quia angeli differūt spū s;
mtoz opionē: pueri autē non: vñ non ē tāta differētia
nātū i pueris sic i angelis. ¶ Uel dō quod in angelis s;
pportione gradus naturalis: erat etiā ppor-
tio conatus qui ex parte eoz requirebat: et iō ac-
cipiebant gratiā s; pportione naturalis: in pue-
ris autē non requirit aliquis actus ex parte eoz:
et iō non ē sile. ¶ Ad 2. dō quod gratia accepta i pu-
eris non facit eis necessitatē ad bonū: s; inclinatio
nē tñ: et iō postq; ad perfectā etatē puenerit pos-
sunt diuersimode gratiā recepta vñ: et inde ē quod
dā pficiūt et pferat: quā vñ deficiūt non ex diuer-
sa pūitate grā i baptismō pcepte. ¶ Questio. III.

Deinde queritur

de recipiēbus baptismi: et cir-
ca hoc querūt tria. ¶ Primo de
pueris et alijs vsu rationis caren-
tibus quos pstat sacris et re sacri-
pice. Secūdo de fictis quod recipiūt sacris et non rez
sacri. S; de baptizatis baptismō flāmīs: et sanguis

qui non recipiunt sacm sed rez sacramenti.

Ad primuz sic proce

Adit: videt q pueri sacm suscipere possunt: **M**ath. vlti. Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit: ex quo pz q credere presuppõitur ad baptismũ. s; pueri nõ possunt credere: q; nõ possunt aliquid cũ assertiõe cogitare. q; pueri nõ possunt suscipere sacm baptismi. ¶ **S** in baptismo fit quedã obligatio hois ad ea que sunt fidei chrisiane seruanda. s; obligatio non potest fieri nisi ab eo q; e sue voluntatis arbiter pstituit. q; pueri sacramentũ baptismi suscipere nõ possunt. ¶ **S** per baptismũ vt dicit Dio. fit aliquis participatio muõionis diuinõz. sed pueris non ppetit sacra cõica re. q; non ppetit eis sacm baptismi. ¶ **S** contra e: qd Dio. dicit vlti. ca. ec. hierar. Q diuini nostri duces. f. apostoli probauerunt infantes recipi ad baptismũ. q; pueri possunt sacm baptismi recipere. ¶ **S** baptismus circuncisioni successit. sed circũcisio pueris conferebat. q; et baptismus pueris debet dari. ¶ **L**terius videt q melius sit baptismus differri: q; statim in pueritia dare: nisi necessitas mortis emergat: q; ois chrisi actio nostra e istruccio: sed chrisus baptismũ accipere voluit i. xxx. anno vite sue: vt dicit Luc. iij. q; et similit apud nos o; vsq; ad tps perfecte etatis differri. ¶ **S** medicina efficac; debet sumi qn maxime pot iuuare. s; baptismus maxime iuuaret in fine vite vel saltez in pfecta etate: q; per ipsũ oia delicta adolescẽtie et iuuentutis soluerent. q; vsq; tũc deberet differri. ¶ **S** magis afficit hõ ad ea q; ex seipso acquirit: q; ad ea q; ab alio accipit. vñ et illi qui ex propria acquisitione diuitias hñt non sunt ita liberales: sicut qui ab alijs acceperunt: vt dicit phus in. iij. Eth. s; pueri qui baptizatur quasi ab alijs baptismũ suscipiunt: adulti autẽ ex seipsis ad baptismũ accedunt. q; magis afficerent ad fidẽ chrisianã q; i baptismũ suscipi si baptizarent adulti: q; si baptizarent infantes. ¶ **S** medicina o; q; citius morbo apponi. s; baptismus est medicina p originale peccatũ qd etiã in pueris e. q; ois eis baptismus dari statiz. ¶ **S** melius e impedire malũ ne fiat q; iaz factũ destruere. sed per baptismũ debilitat fomes ne oñet in nobis: et in peccatũ actuale ne nos precipitet: et sic in puericia susceptus futura peccata i pedit. q; melius e tunc dari baptismũ q; postea ad destruendũ peccata pterita. ¶ **L**terius videt q; adultis vsu rationis carẽtib; baptismũ dari nõ debeat. in adultis. n. non soluz per baptismũ originale: sed etiã actualia peccata soluunt. sed p actuale peccatũ qd quis ex seipso comisit requirit proprius motus li. ar. q; his adultis q; vsuz li. ar. non hñt baptismus dari nõ o; q; nulli cõtradicenti sacm exhiberi o; sed qnq; amentes et furiosi cõtraducunt. q; eis baptismũ dari nõ debet. ¶ **S** ois

mientes fm phm viuunt vita plante. s; baptismũ non dat nisi viuẽti vita humana q; e s; aiaz ratio nalẽ. q; dormienti baptismus dari nõ o;. ¶ **S** e: quod Aug. dicit. iij. p. fel. de amico suo: qui cuz desperaret baptizatus e nesciẽs: et tñ in ipso baptismus efficacĩã habuit: qd pz ex hoc q; postea peruerse suasioni cõtradixit. q; etiã carẽtib; vsu rõnis baptismus dari potest. ¶ **S** pueri qui nunq; habuerũt vsũ rationis baptizant. q; multo amplius illi q; aliquando habuerunt q; uis nunc nõ habeat. ¶ **R**õdeo o; ad. j. q. q; diuersi stat; mudi pparant diuersis etatib; vnus hois: sicut Aug. dicit i li. lxxxij. qõnũ. vñ sicut nullus stat; mudi fuit i q; eẽt humano gnẽi pclusa via salutis: ita nulla etas hois vnus e in q; sibi via salutis pcludat. vñ cũ in pueris sit peccatũ originale: p qd a psecutiõe eterne salutis ipedunt: o; q; eis adhiberi possit aliqd remediũ ad remouendũ pdictũ ipedimẽtũ: hoc autẽ e baptismũ. vñ diuine misericordie p dicit q; negat baptismũ puulis posse exhiberi: et ppter hoc hereticũ e hoc dicere. ¶ **A**d p. q; o; q; pueri q; uis nõ habeant actũ fidei hñt tñ hitũ que i baptismũ suscipiunt: sicut et hitus aliaz virtutũ: s; si vñbz oñi intelligat de actu fidei: tũc referẽdũ e ad illos tantũ q; p doctrinã aploz instruẽdi erãt: de q; p dixerat: Predicete euãgelũ o; creature. nulli. n. eorũ q; euãgelũ p dicanũ erat: baptismus dari debebat nisi crederet. ¶ **A**d 2. o; q; obligatio i baptismũ nõ fit ad aliqd ad quod nõ ois hõ teneat. ¶ **A**d 3. o; q; sicut ille q; ascribit ad militiã non o; q; statim in pugnã vadat: s; qn oppo: tunitas imminet: ita nec ille q; i baptismũ ascribit ad diuinas actões o; q; statim ad eas admittat: s; qn tps oppo: tunuz fuerit. ¶ **A**d. ij. q. o; q; magis laudabile e q; q; pueri q; citi poterit baptizent cõmode nõ expe: crata pfecta etate ppter tres ratioes. p q; p; ibecillitatẽ nãe de facili moti possunt et oãnari: vñ vt oã nationis periculũ euitet debent baptismũ pueniẽri. 2. ppter infestationes demonũ q; nõ hñt tantã pã: tẽ in pueris baptizatis ab originali mũdatis quã: tã in illis q; adhuc origiale hñt neq; quãtũ ad nocumẽta spiritualia: neq; quãtũ ad nocumẽta corporea. 3. q; in pueritia facilius hõ ad aliqua idurcit et firmius inheret: fm q; phus dicit in. ij. Eth. Nõ pax differt ex iuvene pfectiz assuefieri: s; multũ: mag; autẽ e oẽ: et hãc cãz assignat Dio. i fine ec. hierar. dicens: Tradit autẽ puerũ sacris symboli. sacri alib; signis sũm; sacerdos: vt cũ eis cõuerfetur neq; so: met in vitã alterã: nisi diuina cõtẽplan: tẽ sep. ¶ **A**d p. q; o; q; chrisi suscepti baptismũ quasi ipsũ instituens vel psecrans. hoc autẽ ad do: ctoris vel sacerdotis officiũ pñinet nũciare viã salutis: et iõ añ tps pfecte etatis: qd ppetit eẽ i doctore vel sacerdoti baptizari non debuit. nec e sile de alijs q; baptismũ suscipiunt: vt ab eo iuuẽt. ¶ **A**d 2. o; q; i baptismũ pferi gra ad bñ viuendũ et pã

tollunt preterita: et impediuntur futura: et ideo quibus
baptismus sine vite susceptus plura peccata pre-
terita tollerent: tamen pauciora impediret: et ad pau-
ciora bona promoueret: et ideo minus esset utilis.
¶ Multis casibus subiacet humana vita: et possit
contingere: ut quod baptismum in fine accipere expe-
ctaret morte subita puenit expectatione sua frau-
daret. ¶ Ad. iij. dicitur quod gratia baptismalis non est per ac-
quisitionem hominis: sed dono dei. ¶ Status paupertatis
autem diuitias acquisitas non inclinatur affectum ut homo
paupertatem sequatur sed magis ut paupertatem fugiat.
status autem peccati ante gratiam vel virtutem relinquitur
propter assuetudinem inclinationem in aia ut facilius in
peccatum labatur. et ideo non est simile de acquisitione
pecunie et gratie vel virtutis. ¶ Ad. iij. q. dicitur quod de amē-
tibus distinguendum est. quidam enim sunt qui ex natiuitate
temerarios fuerunt: et nunquam habent aliquam lucidam in-
telligentiam: et de talibus videtur esse idem iudicium quod de pueris.
quidam autem amētia incurritur ex infirmitate vel ali-
quo huiusmodi: et habent aliquam lucidam interual-
la: et de istis dicendum est quod si antequam amētia incur-
runt: vel dum habent lucidam internalla fuerunt in po-
posito baptismum suscipiendi: si necessitas sit possunt
baptizari: et baptismum sacramentum suscipiunt et rem sacra-
mentum: et si tunc actu dissentiant quam baptizati in amen-
tia existentes: si autem amētia inchoauerint non reci-
piunt sacramentum neque rem sacra-
mentum. ¶ Ad. i. q. dicitur quod sic
in adulto qui habet versus rationis disponit ad gratiam bap-
tismalem suscipiendam motus liberi arbitrii. quem habebat dum
sane mentis erat. ¶ Ad. ij. dicitur quod effectus bap-
tismi in mente suscipitur nec impeditur nisi ex dictione
ne mentis. illi autem qui mentis usum non habent non
dicuntur mente sed magis fantasia ducti: et ideo talis dictione
effectus baptismi non impeditur quam mentis sensus
precessit. ¶ Ad. 3. dicitur quod dormientes baptizandi non
sunt nisi periculum mortis imineat: et tunc similitudine
distinguedum est de dormientibus: sicut de illis qui amē-
tiam incurrit post statum sane mentis.

De secundum sic proce-

dit: videtur quod nulla indispositio volunta-
tis humane possit effectum baptismi impedire. ea enim
quae sunt a natura sunt magis permanentia: quam ea quae sunt
a voluntate. sed originale est peccatum naturae quod baptismi
effectum non impedit. sed nec aliam indispositio voluntatis
baptismum in suo effectu impedire potest. ¶ In naturalibus
indispositio materie non impedit effectum agentis to-
taliter nisi quando materia dispositio quae est in materia est fortior
quam virtus agentis: sicut patet de aquositate lignorum. per
comparationem ad calorem ignis. sed virtus diuina quae in
sacris secretis operatur salutem: ut Augustinus dicit est poten-
tior qualibet indispositione nostre voluntatis. sed
non potest propter indispositionem voluntatis effectus
baptismi totaliter tolli. ¶ Baptismus sicut et alia
sacra in infirmis est diuine misericordie operantis salu-

te. sed diuina misericordia operans salutem etiam vo-
luntatem in bonum mutat per gratiam preuenientem. sed et
baptismus indispositionem voluntatis magis tol-
lit quam ab ea impeditur. ¶ Sed contra: Romanus. xj. super illud:
Sine penitentia si dona dei et vocatio. dicit
Ambrosius quod gratia dei in baptismo non requiritur nisi
sola fide et contritione. sed per hoc duo tollit omni con-
trarietas voluntatis ad gratiam. ergo requiritur
ad baptismum ut indispositio voluntatis tollatur.
¶ In fine Augustinus. Qui creauit te sine te non iustifica-
bit te sine te. sed ille qui habet indispositam volunta-
tem non cooperatur deo imo magis in contrarium ope-
rat. sed in baptismo non iustificatur. ¶ Alterius videtur
quod huiusmodi voluntatis indispositio non debeat
dici fictio. in fine Augustinus. vnquoque dicitur genus peccati con-
tingit voluntatem esse indispositam ad baptismalem
gratiam susceptionem. sed fictio est speciale peccatum: quod
opponitur spirituali virtuti. scilicet veritati: ut patet per philosophum
in. iij. Ethicorum. sed non debet dici vniuersale impedimen-
tum baptismalis gratie. ¶ Augustinus dicit quod fictus est
qui non credit. sed sicut in baptismo dicitur sine fide: ita
et alie virtutes et precipue charitas per quam ali-
quis fit filius dei. ergo fictio non magis debet po-
ni impedimentum baptismi quam opposita aliarum virtu-
tum. ¶ In fine Augustinus. aliquo modo fictus est qui in
deuotus accedit. sed in deuotio potest esse sine pecca-
to mortali: talis autem non habet aliquod impedimentum bap-
tismi. ergo impedimentum baptismi non debet dici fi-
ctio. ¶ In fine Augustinus. alio modo dicitur fictus qui aliter
celebrat. sed qui non seruat formam ecclesie non confert
sacramentum neque suscipit. sed talis fictio non est facti impedi-
mentum. ¶ Fictus alio modo ab Augustinus dicitur qui pre-
nit suscipere. sed talis non suscipit. sed talis fictio non
impedit facti effectum. ¶ Alterius videtur quod recedente fi-
ctione baptismi effectum non consequatur opus. in mor-
tuum nunquam viuificatur: ut. j. di. xij. dicitur: sed opus
mortuum dicitur quod in peccato mortali factum est. cui ergo
fictio accedens ad baptismum in peccato morta-
li sit: baptismus ille nunquam viuificare poterit: ut ei
gratia conferat. ¶ Effectus baptismi est ab omni culpa
et pena absolueret. sed hoc non accidit recedente
fictio: quia pena peccatorum post baptismum com-
mittit non absoluitur: alia esset maioris efficacie et
fictio accedentibus quam in alijs quibus ad deletionem
sequentium peccatorum baptismus non operatur. ergo
recedente fictione baptismi non habet suum effectum.
¶ Sicut aliquis fictio accedit ad baptismum: ita
etiam ad eucharistiam. sed recedente fictione eucha-
ristie effectum non percipit qui prius fictus accesserit.
sed nec etiam recedente fictione aliquis baptismi
effectum percipit. ¶ Sed contra: remota causa remouetur
effectus. sed causa impediens effectum baptismi erat
fictio. ergo remota fictione baptismus effectum
suum habebit. ¶ In fine Augustinus. cuiuslibet culpe in statu vite potest
remedium adhiberi. sed contra originale culpam non
est aliquod remedium quam baptismus. sed contra fictio accedens

tūb' origiale nō remittat: o3 baptisimū iterari si re
 cedere fictione baptisim' effectū suū non hēret: qd
 ē incōueniēs ⁊ hereticū. **R**ñdeo dō ad .j. q. q. du
 plex ē effect' baptisim'. Pūm' ē res ⁊ sacrm. f. cha
 racter: ⁊ q: character nō ipūmif ad pparādū ho
 minis voluntatē: vt aliquid bene fiat cū nō sit ha
 bit' : s3 potētia vt dicit' ē: iō hūc effectū volūtatis
 indispositio non ipedit: oūmō aliquālis sit volū
 tas recipiēdi sacrm. Alius effect' ē q' ē res ⁊ non
 sacrm. f. gratia ⁊ que ad ipsā psequunt' p que ho
 minis voluntas preparat' vt bene velit ⁊ bene co
 operet' : ⁊ iō ad hunc effectū picipiēdū non sufficit
 quclibet volūtas sacrm recipiēdi: s3 requirit' vo
 lūtas talis a qua remoueat' ois indispositio ptra
 ria gratie baptisimali: q: ptraria non se ppatiunt
 vñ manētē ptraria dispositione baptisimus vlti
 muz suū effectū habere nō possit. **A**d p' q' dō
 q' peccatū origiale coipso q' nō ē voluntariū vo
 luntate h' psonē h3 q' in voluntate in qua vltim'
 effectus baptisim' effici' o3: indispositio ē aliquaz
 non causat' : ⁊ iō effectū baptisim' ipeditē nō pōt'.
Ad 2^o dō q' de rōne voluntatis ē vt cogi non
 possit: ⁊ iō non ē silis rō de indispositione volun
 tatis ⁊ aliaz rez naturalū que p violētā act onē
 agentis oispositiones ptrarias admittunt. **A**d
 3^o dō q' sicut in his que ad eē nature spectant: q'
 dā deus operat' mediantibus rebus nālibus: que
 dā autē sibi referuauit: ita etiā in alijs que ad gra
 tiā ptinent: quedā operat' mediantib' sacris: que
 dā autē imediate operat' : ⁊ qñq3 pter legē natu
 re: sicut ⁊ miracula facit pter rōnes seminales
 seu naturales: ⁊ de huiusmodi ē pmutatio volun
 tatis eoz qui gratie ptraria voluntatē habent nō
 solū habitu: quod qñq3 ptingit in his qui non fi
 ctē accedunt se ad gratiā disponētib' : quaz in
 ipso momento baptisim' psequunt' : s3 etiā eoz
 qui ptrariaz actu voluntatē habēt: sicut de Pau
 lo accidit Act. ix. **A**d .ij. q. dō q' ad hoc q' aliqd
 alicuius agentis effectū percipere debeat: o3 q' se
 habeat in debita dispositione ad causā agentē ⁊
 ad effectū picipiēdū: ⁊ iō indispositio volunta
 tis que effectū vltimūz baptisim' ipedit ē duplex:
 vna fm ordinem ad ipsū sacrm: alia fm ordinēz
 ad effectū sacri. Ad ipsūz autē sacrm ptingit vo
 luntatē eē indisposita dupliciter. Cno mō p sub
 tractionē necessarij. Alio mō p positionē ptrarij
 q: aut ois actio ē p ptractū: iō necessariū ē q' reci
 piens sacrm quodāmo ptingat ipsū ⁊ per intelle
 ctū que quidez ptractū facit fides: ⁊ p affectū que
 ptractū facit deuotio: ⁊ iō indispositus reputat' : ⁊
 qui nō credit ⁊ qui in deuotus accedit. Silr autēz
 duplex ē ptrariū qd subtrahit o3: vnuz ē ex parte
 eoz que exterius agunt: ⁊ sic indisposit' ē q' aliter
 celebrat. Aliud ē ex parte virtutis intrinsece que
 secretius operat' salutē: ⁊ sic indispositus ē qui cō
 tēnit. Silr autē p pparationē ad effectū baptisim'

o3 q' disponat aliq3 adhibēdo necessariū. f. fides:
 que cor purificat: ⁊ q' remoueat contrariū. f. pec
 catū p ptractionē: ⁊ iō Amb' dicit q' non sunt ne
 cessaria ex hac parte nisi fides ⁊ ptractio: tamen cō
 tritio etiā in deuotione includit'. **A**d p' q' dō q'
 fictio proprie est cū aliquis aliquid ostendit dicto
 vel facto quod nō ē in rei veritate. Hoc autē p
 git dupliciter. Cno mō qñ ex hac intētionē aliqd
 dicit vel fit vt aliud oñdatur q' rei veritas habz: ⁊
 tūc fictio ē speciale peccatū: ⁊ sic non accipit hic.
 Alio mō qñ aliquid oñdit quod rei veritas non
 h3 dicto vel facto: etiā si non ppter hoc dicit
 vel fiat: ⁊ sic accipit hic fictio. quicunq3. n. ad ba
 ptisimū accedit ostendit se veteri vite abrenuncia
 re ⁊ nouam inchoare: vñ si voluntas eius adhuc
 in veritate vite remaneat aliud ostendit q' sit in
 rei veritate: ⁊ iō ē fictio. **A**d 2^o dō q' in sacris p
 cipue fides operat' per quā sacra quodāmo cōti
 nuant' sue cause principaliter agentis: ⁊ etiā ipsi re
 cipienti: ⁊ iō defectus fidei specialius pnet ad fi
 ctionē q' ē i sacris q' defect' aliaz virtutū. **A**d
 ij. dō q' deuotio hic accipit voluntas psequēdi
 baptisimū totaliter: ⁊ quātū ad sacrm: ⁊ quātū
 ad rez sacri: ⁊ h' deuotionis defectus nō potest si
 ne peccato mortali eē q'uis defectus cognitionis
 pout iporat feruorē charitatis in reuerentia deī
 ⁊ diuinoz possit eē sine peccato mortali. **A**d
 4^o dō q' aliter celebrans quādoq3 non variat ea
 que sunt de essentia sacri: ⁊ tunc confertur sacrm
 s3 nō psequit' aliquis rē sacri nisi suscipiens sacrm
 sit imunis a culpa aliter celebrantis. **A**d 5^o dō
 q' non loquimur hic de pceptu quo aliquis abij
 cit sacri non recipiens ipsū: s3 quo aliquis pūpēn
 dit nō estimans in eo eē efficacā ad saluandum.
Ad .ij. q. dō q' in baptisimo ipūmif character q'
 ē imediata cā disponēs ad gratiā: ⁊ iō cū fictio nō
 auferat characterē recedēte fictione q' effectū cha
 racteris ipeditabat: character q' ē pñs i aia incipit
 hūc effectū suū: ⁊ ita baptisim' recedēte fictione ef
 fectū suū psequit'. **A**d p' q' dō q' baptisim' non
 h3 efficacā solū ex ope opante: s3 magis ex opere
 opato: qd ē op' dei ⁊ nō hoīs: ⁊ iō nō pōt eē mor
 tuū. **A**d 2^o dō q' baptisim' recedēte fictione h3
 illū effectū que pñs habuisset si fictio nō fuisset: ⁊
 iō peccata pcedētia baptisimū remittit: ⁊ quo ad
 culpā: ⁊ quo ad penā. s3 peccata sequētia remittū
 tur virtute ptractionis q' fictionē amouet quantūz
 ad culpā: s3 nō qñ ad penā totalē. **A**d 3^o dō
 q' i eucharistia nō ipūmif charact' cui' virtute possit
 aliq3 virtutē sacri pcepte fictōe recedēte: ⁊ iō nō ē silē.

Ad tertiu3 sic proce
 dit: Uide q' pter baptisimū flumis nō obe
 ant alia baptisimata esse. in oib'. n. q' sūt vnus spe
 ciei ē vn' modus generatiōis: s3 baptisim' ē regene
 ratio in vitaz spūalē q' ē vnus rōnis in oib' gene

ratis. q̄ nō d̄z eē regeneratio nisi vni⁹ mōi: 7 ita tm̄
baptism⁹ flumis. ¶ S. baptism⁹ d̄diuidit̄ 3 alia sa
crāmēta noue legis. s̄ alia sacra non multiplican
tur: nō. n. sunt plures p̄firmationes neq̄ plura sa
cerdotia: 7 sic de alijs. q̄ p̄ter baptismū etiā flumī
minis nō d̄z eē aliq̄d baptisma. ¶ S. sac̄z eē gen⁹
baptismi. s̄ alia q̄ dicunt baptismana nō s̄ sacra:
q̄ non seruat debita forma 7 debita mā. q̄ nō s̄nt
baptismana. ¶ S. 3 eē q̄d Dam. d̄terminat i. iij.
li. p̄la gnā baptismatū. ¶ S. Heb. vj. sup illud ba
ptismatū doctric. dicit glo. plura dicit: q̄ eē baptis
ma aq̄: p̄nie: 7 sāguis. q̄ s̄nt plura gnā baptismatū
¶ Lteri⁹ v̄ q̄ p̄nie baptism⁹ nō sufficiat ad salu
tē: character. n. baptismalis v̄ eē de p̄tētib⁹ ad
salutē: eo q̄ p̄ ipsū d̄stinguū populū dei a nō po
pulo dei. s̄ p̄ baptismū p̄nie nō ip̄tūit character
q̄ nō sufficit ad salutē. ¶ S. posita eā sufficiēte su
p̄fluū v̄ aliā cāz addere. si q̄ baptism⁹ p̄nie ad sa
lutē sufficeret necessitate iminēte: tūc aliq̄s neces
sitaris articulū euadēs nō deberet baptismū aque
baptizari: q̄d falsū ē. ¶ S. etas puerilis magis est
ad misericordiā iclinās q̄ etas p̄fecta: vt p̄z p̄ glo.
Ro. v. sup illud: Uix p̄ iusto q̄s morit̄ rē. s̄z pue
ris nō remittit̄ peccatū originale p̄ sola fide 7 con
tritione alioz: nisi baptism⁹ aq̄ eis adhibeat. q̄ v̄
q̄ nec adultis remittit̄ originale 7 actuale s̄l sine
baptismo aq̄. ¶ S. 3 sal⁹ hois cū sit de maximis
bonis nō p̄t̄ hōi inuito auferri. s̄z in p̄tate hois eē
ip̄dire aliū ne baptizet baptismū aq̄. q̄ sine baptis
mo aq̄ p̄ solaz fidē 7 p̄tritionē p̄t̄ eē salus. ¶ S.
Ro. vj. d̄: S̄ra dei vita eterna. sed p̄tritiō nō ē si
ne gratia. q̄ q̄ h̄z fidē 7 p̄tritionē eē sine baptismū
aq̄ saluat. ¶ Lterius v̄ q̄ baptism⁹ sanguinis nō
suppleat vicē baptismi aq̄: baptism⁹. n. aq̄ h̄z effi
caciā ex ope op̄ato: baptism⁹ at̄ sāguis solū ex ope
op̄ante: v̄n sine charitate nō p̄dest: vt d̄z. j. Loz
xij. sed in pueris nihil h̄z efficaciam ex ope op̄ante:
q̄ v̄sū l̄. ar. nō h̄nt. q̄ in eis baptism⁹ sāguis n̄ sup
plet vicē baptismi aq̄. ¶ S. in baptismū sāguis n̄
ē nisi pena 7 cā. s̄z pena q̄nq̄ non est p̄p̄tionata
ad tollēdā tātā penā debitā p̄ peccatis: nec etiā d̄
uotio ad cāz passiois cū q̄b⁹ p̄ deo patit̄ ad h̄ sus
ficeret. q̄ baptism⁹ sāguis nō s̄p̄ totā penā debitā
p̄ peccatis tollit: 7 ita n̄ supplet in oib⁹ vicē baptis
mi aq̄. ¶ S. alia multa sunt gnā sup̄rogationūz
sicut virginitas: cui etiā debet aureola 7 doctrina
7 huiusmōi. s̄z hec nō suppleunt locū baptismi. q̄
nec martyriū vt v̄. ¶ S. 3 eē q̄d Aug. d̄c de Cip
ano q̄ si q̄d in eo purgādū erat: passionis salce ab
latū ē. q̄ baptism⁹ sāguis purgat v̄r 7 etiā supplet
locum baptismi aque. ¶ S. baptismus aq̄ effica
ciā h̄z ex passione christi cui nos cōformat. s̄z s̄lū
baptism⁹ sanguinis nos passioi christi p̄format. q̄
supplet vicē baptismi. ¶ Lteri⁹ v̄ q̄ baptism⁹ aq̄
sit potior q̄ baptism⁹ sanguinis. baptism⁹. n. san
guis efficaciam h̄z ex ope op̄ante illi⁹ q̄ patit̄: baptis

mus aut̄ aq̄ ex passione christi. cum q̄ passio christi
sit efficacior: q̄ op̄ op̄ans alluius puri hominis
baptismus aq̄ nobilior: erit q̄ baptism⁹ sanguis.
¶ S. p̄ baptismū aq̄ dat̄ hōi grā: p̄ quā d̄bet ei au
rea. s̄z p̄ baptismū sanguis debet hōi aureola. q̄ cū
aurea sit nobilior: q̄ aureola: 7 baptismus aq̄ erit
nobilior q̄ baptism⁹ sāguis. ¶ S. 3 eē q̄d d̄z i glo.
Jud. vj. sup illud: Tolle vitulū rē. baptism⁹ in sā
guine puriores reddit̄ q̄ baptism⁹ aq̄. ¶ R̄ndeo v̄d
ad. j. q. q̄ p̄pe loquēdo v̄nū ē tm̄ baptismū q̄d in
aq̄ celebrat̄ sub d̄terminata forma v̄boz de q̄ d̄ns
dicit Mat̄th. vlti. Docete oēs gentes baptizantes
eos rē. Alia aut̄ dicunt baptismata p̄ ordine ad il
lud baptismū: 7 h̄ tripliat̄. p̄ d̄ aliq̄d baptismū q̄
si signū h̄ baptismi: 7 sic diluuiū d̄ baptismus in
quātū signat nostrū baptismū: quātū ad saluatio
nē sp̄ialis vite ex saluatiōe hūani generis: tūc fa
cta in arca: vt p̄z. j. Pe. iij. 7 trāsū mar̄ rubri q̄ si
gnat baptismū n̄z q̄tū ad liberatōes a fuitute d̄
monū: vt d̄z. j. Loz. x. 7 ablutōes q̄ sic b̄at in lege q̄
signat nostrū baptismū quātū ad purgationē pec
catorū q̄ i ipso sit. Alio⁹ d̄z baptismū q̄s cā aliq̄ n̄i
baptismi: 7 sic baptism⁹ iohis d̄z baptismū vt d̄s
ponēs ad nostrū baptismū: 7 baptismū q̄ christus
baptizat̄ ē: vt d̄as efficaciam n̄o baptismū. Alio⁹ d̄z
aliq̄d baptism⁹ fm̄ p̄p̄tionē ad eūdē effectū: 7
sic d̄z baptism⁹ p̄nie: 7 baptism⁹ sāguis de q̄b⁹ maḡ
h̄ loq̄t̄: vt q̄tū ad effectū secundariū: q̄ ē p̄sumatio
in bono: 7 sic d̄z baptism⁹ sp̄is: de q̄ d̄z Act. j. 7 h̄
ix. gnā baptismatū ponit̄ Dam. s̄z maḡ h̄ tagit il
la tm̄ q̄ h̄nt p̄uētiā cū sacro baptismi i p̄ncipali
effectū. ¶ Ad p̄m⁹ q̄ d̄z q̄ baptism⁹ sāguis 7 baptis
m⁹ p̄nie h̄nt v̄z eādē regnādi cū baptismū aq̄: q̄
baptism⁹ sāguis 7 p̄nie nō valēt ad regnātionē ni
si ei q̄ h̄z baptismū aq̄ i p̄posito. s̄. q̄n articulus ne
cessitatis nō p̄t̄t̄ religiois sac̄z excludit: vt i l̄ra d̄z
7 sic quodāmodū agūt i vi baptismi aq̄. ¶ Ad 2^o
q̄ alia sacra nō s̄nt tāte necessitatis sic baptism⁹: 7
iō nō oportuit q̄ h̄rēt aliq̄ sup̄lētia: cū articulus
necessitatis sac̄z excludit. ¶ Ad 3^o d̄z q̄ duo baptis
mata de q̄b⁹ maḡ fac̄ mētionē i l̄ra nō p̄uēiūt cū
baptismi sacro i signādo: s̄z solū i cāndo: iō n̄ p̄pe
possunt dici sacra: p̄p̄ q̄d i l̄ra d̄z q̄ talca suscipiūt
rē sacri sine sacro. ¶ Ad. ij. q. d̄z q̄ aliq̄d d̄z ad salu
tē sufficē dupl̄. Uno⁹ simpl̄ 7 absolute: 7 sic ba
ptism⁹ p̄nie sine baptismū aq̄ nō sufficit ad salutē.
Alio⁹ h̄z q̄d 7 i casu 7 sic sufficit q̄n articulus necessi
tatis sac̄m excludit ne actu p̄cipi possit: tūc. n. q̄
uis sit p̄nia sine baptismū i actu: ē tm̄ cū desiderio
7 p̄posito baptismi: 7 volūtas p̄o facto reputa
tur ei q̄ nō h̄z t̄ps op̄andi. i Ad. j. q̄ d̄z q̄ eadē rō
ē de caractere baptismali: 7 de ablutōe aq̄ exte
riori: q̄ v̄trūq̄ simpliciter est necessariū ad salutē:
s̄z in casu sufficit p̄positū quādo articulus neces
sitaris sac̄m excludit. ¶ Ad 2^o d̄z q̄ rō illa p̄ce
deret bene si baptism⁹ p̄nie eēt simpl̄ 7 absolute

ad salutē sufficiens. ¶ Ad 3^m dō q̄ quis pueroz
 etas sit magis miserabilis: tñ o3 si saluari debeant
 q̄ in eis aliqua causa salutis sit: 7 q̄ p̄ p̄p̄iū mo-
 motū li. ar. saluari non possunt o3 q̄ p̄ sacm̄ ba-
 ptismi saluent. plus n. valet adulto fides p̄p̄a q̄
 puulo fides aliena. Q. n. aliqñ fides aliēa puero
 ad salutē sufficiebat cū aliqua protestatione: hoc
 erat inquantū illa p̄testatio hēbat viz sacri quaz
 nunc h3 baptism^o aq. ¶ Ad 4^m dō q̄ baptism^o
 aque efficacā h3 a passione ch̄isti inquātū eā sa-
 cramentaliē representat. baptism^o autē sanguis pas-
 sioni ch̄isti p̄format realiter non sacrali represen-
 tatione: 7 iō in his q̄ sacralia sunt baptism^o sāgui-
 nis nō supplet vicē baptismi aq: sic ē ip̄ressio cha-
 racteris 7 huiusmodi: s3 in eo qd̄ ē res tñ supplet
 totalit̄ vicē baptismi aq qñ articulus necessitatis
 sacm̄ excludit. sicut. n. in baptismo aq̄ liberat hō
 ab oī culpa p̄cedente 7 pena: ita in baptismo san-
 guinis. ¶ Ad 5^m dō q̄ baptism^o sāguinis nō h3
 hoc tñ ex ope opante: neq3 quātū ad penā q̄ ali-
 quis martyriū explicet quā p̄tingit nō eē sufficie-
 tē ad satisfaciēdū p̄o peccato: neq3 q̄tū ad deu-
 tionē iuste volūtatis: q̄ p̄tingit q̄ volūtate maio-
 ri charitate iformata aliq̄s sine martyrio nō pōt
 ab oī pena liberari: s3 hoc h3 ex imitationē passio-
 nis ch̄isti. vñ de martyrib^o dicit Apoc. v. Lauert
 stolas suas in sanguine agni. 7 iō pueri q̄uis vsuz
 li. ar. nō hēant si occidant p̄ ch̄isto in suo sangui-
 ne baptizati saluant. ¶ Ad 2^m dō q̄ quis illa pe-
 na in se p̄siderata nō eēt sufficiens ad liberandū
 ab oī pena peccati: tñ relata ad causā passionis ac-
 cipit efficacā a passione ch̄isti: cui aliq̄s p̄ talem
 penā p̄format: 7 ex hoc ab oī pena absoluerē pōt
 ¶ Ad 3^m dō q̄ in alijs sup̄egrotatōis vel p̄fectio-
 nis opib^o vel statib^o nō ē ita exp̄ssa p̄formitas ad
 passionē ch̄isti: sicut i baptism^o sanguinis: neq3 ē
 in baptismo penitētie: 7 iō non o3 q̄ in eis oīs pe-
 na dimittat: tñ in vitijs patz oī: q̄ dā patz vidit
 eādē gratiā descendētē sup̄ eū: q̄ habitū religiōis
 assumit: 7 sup̄ eū q̄ baptizat: s3 hoc nō ē: q̄ talis a
 satisfactiōe absoluat: s3 q̄ eoispo q̄ suā volūta-
 tē etiā in seruitutē redegit p̄p̄ oī: plenarie la3 p̄
 oī peccato satisfecit quā chariorē h3 oib^o reb^o mū-
 di de q̄b^o tñ poss3 dare q̄ elemosynis oīa p̄ctā re-
 dimeret etiā q̄tū ad penā. ¶ Ad 4^m dō q̄ vter-
 q3 baptism^o h3 efficacā a passione ch̄isti fm̄ q̄ ei
 p̄format. 7 q̄ baptism^o aque p̄format ei sacrali si-
 gnificatione: baptism^o autē sanguinis realit̄: iō quā
 tū ad sacralia excedit baptism^o aq: sicut ē ip̄ressio
 characteris 7 huiusmodi: s3 quātū ad ea q̄ sūt hec
 res sacri excedit baptism^o sanguinis: q̄ 7 gratia. i
 baptismo sanguis magis auget h̄nti: 7 āplior daf
 nō h̄nti si ip̄dimētū n̄ assit: 7 remissio peccatoz
 q̄uis nō sit plenior: q̄ vterq3 oē3 penā 7 culpā tol-
 lit: tñ ē in baptismo sāguis efficacior 7 fructuosī-
 or: q̄ secūdis maculis nō inq̄nat: vt Dam. dicit. qd̄

n. qdā dicit q̄ in baptismo sāguis gratia nō p̄fer-
 tur apparet falsū eē in pueris q̄ p̄ ch̄isto occidit
 7 etiā in adultis q̄b^o pot̄ i ip̄so actu passionis gra-
 dari: sicut 7 i baptism^o aq̄ si se ad ea dispōuerit:
 7 obicē aliq̄e nō ponat̄ i spiritū sancto. 7 hoc p3
 p̄ Aug. q̄ ad fortunatū loquens de p̄paratōe ho-
 rū baptismatuz ait: Baptizatus consistet fide suā
 corā sacerdote: martyr corā p̄secutore. ille post p̄-
 fessionē asp̄git aqua: hic sanguine. ille p̄ ip̄ositōez
 manus pontificis recipit spiritū sanctuz: hic tēplū
 efficit spiritū sancti. nullus autē efficit tēplū spiri-
 tū sancti nisi gratiā accipiēdo. ¶ Ad 5^m dō q̄ ē
 baptism^o sanguinis efficacā h3 a passione ch̄i-
 sti cui exp̄ssius conformat q̄ baptism^o aq. Ad
 2^m dō q̄ in baptismo sāguinis aliquis nō solū au-
 reolā meret: s3 etiā aureā p̄ gratiā tunc collatā vl
 augmentatā. ¶ Mnes paruuli qui in baptismo
 rē. non tñ soli paruuli: s3 etiā adulti. qñq3 tñ de
 paruulis nō ē dubiū qñ recipiāt: de adultis autē
 ē: q̄ p̄ fictionē ip̄diri possēt: 7 iō de paruulis po-
 tius exp̄plicat. ¶ Nisi peniteat eū veteris vite rē.
 7: s3 baptism^o non ē p̄mū sacm̄ s3 p̄nia. Et dō q̄
 loquit̄ de p̄nia prout ē virtus nō prout ē sacm̄.
 ¶ Nō redire dimissa rē. hoc qualiter vey sit. j. of.
 xxx. dicit. ¶ Induunt hoies ch̄istū aliqñ rē. In-
 duere ch̄istū nihil aliud ē q̄ ch̄isti similitudinē assu-
 mē: qd̄ p̄tingit exteri p̄ sacralē representatiōe: 7 in-
 terius p̄ realē imitationē. ¶ Nec tñ passio vices
 baptismi rē. p̄ritio non totalit̄ supplet: q̄ nō sēp̄
 a tota pena absoluit: q̄uis absoluat ab oī culpa.
 ¶ Nec. n. ille latro rē. p̄tra ē qd̄ Hiero. dicit: q̄
 ch̄istus homicidij penā in illo latrone fecit esse
 martyriuz. Et dō q̄ habuit aliq̄d de martyrio. s.
 penā 7 iustā volūtate: 7 aliq̄d defecit ad martyri-
 uz. s. cā: sicut in innocētib^o defuit iusta volūtas: s3
 fuit pena 7 cā. ¶ Quē regeneraturus eras amisi.
 amisisse se eū dicit: q̄ gaudiū 7 meritū qd̄ de ba-
 ptizatōe ei^o hitur^o erat amisit differens baptismū
 ei^o vsq3 ad solēne t̄p̄s fm̄ morē ecclie q̄ tunc erat:
 vel vsq3 ad p̄fectā instructionē. ille autē grā3 baptis-
 mi nō amisit: q̄ cū desiderio eius decessit: 7 hoc ē
 vey quātū ad remissionē culpe: s3 nō quātū ad re-
 missionē oīs pene. ¶ Ubi tota sacra baptismi rē.
 vey ē quātū ad id qd̄ ē tñ res in sacro. ¶ Eterno
 supplicio puniēdos. supplicii ip̄o p̄e noiat penā3
 damni quā solā3 pueri sustinebunt: vt in. j. li. di.
 xxxij. dicit̄ est. ¶ Quia fidelium p̄sortio non se-
 parantur rē. orationes tamē ille non sunt pro eis
 suffragia: sed gratiarum actiones.

Dis. V.
Est hoc cōsi.
 derādū ē sacm̄3 baptismi rē.
 Postq̄ determinauit magi-
 ster de baptism^o p̄ p̄paratio-
 nez ad recipientes: hic dicit

minat de ipso p preparationē ad dantes: 7 diuidit in duas partes. in p^o dicit a quib^o dari possit baptisimus: in secūda a quibus 7 qualiter dari debe^{at}. vj. oi. Nunc quibus liceat baptizare 7c. P^oia in tres. in p^o ostēdit a quib^o dari possit baptisimus: q^o a bonis 7 malis: in 2^o assignat h^o rōne: ibi Quia misteriu tū hūc 7c. In 3^o remouet quā dā dubitationē: ibi Hic q^orit si p^oas baptisimi 7c.

Hic ē duplex q^ostio. P^oima de potestate baptizandi. Secūda de ipsis baptizanti^o b^o. Circa p^o querunt tria. P^omo quā potestate christus fm q^o hō in baptizando habuit. Secūdo quā mīstris ptulerit. Tertio quā p^oterre potuerit sed non ptulit.

Ad primū sic proce

dit: Videt q^o christus fm q^o hō habuit potestate dimitte^{re} peccata: Matth. ix. dicit: Ut at sciatia q^o filius hoīs h^o potestate dimitte^{re} peccata dixit palytico: surge 7 ambula. s^o n^o oportebat signū onde ad pbādū q^o de^o hiet potestate dimitte^{re} peccatū: q^o hoc iudei p^ostebant. q^o ē f^o q^o hō habuit hāc p^oatē. ¶ P^o christus f^o q^o hō ē redemptor: vt in. iij. oi. xix. dicitū ē. s^o nō potest aliq^o liberari a seruitute peccati: nisi sibi peccatū dimissus sit. q^o christus fm q^o hō habuit potestate dimitte^{re} di peccata. ¶ P^o sup illud Joh. v. Sicut p^oat suscitāt mortuos 7c. dicit Aug. Judicat 7 suscitāt cōpora nō p^oat s^o fil^o fm humanitatis dispensationē qua minor ē patre. s^o suscitatio corporū attestat suscitatio^o aiāz q^o sit p^o dimissio^o peccati. q^o christus fm q^o hō potuit peccatū dimittere. ¶ P^o masus ē iperū eius q^o inuocatio noīs eius. s^o ad inuocationē noīs christi dabat baptisimus 7 remissio peccatoz i p^omitia ecclia. q^o 7 ipse christus suo iperū poterat peccata dimittere. ¶ P^o christus amplioris glorie p^o Moyses hitus ē: q^o nō sicut seruus vel mīster sicut Moyses ē in domo dei: s^o sicut oīs 7 heres: vt dicit Heb. iij. s^o si nō hēret potestate dimitte^{re} peccatū fm q^o hō nō cēt sicut oīs: s^o sicut mīster sic 7 aliq^o. q^o h^o p^oatē dimitte^{re} peccata. ¶ S^o illud q^o d^o solus dei nō puenit christo inquitū ē hō. s^o dimittere peccatū ē huiusmo di: vt p^o Esa. xliij. Ego sū q^o deleo iniquitates tuas pp me. ergo nō puenit christo. ¶ P^o nulli dimitte^{re} peccatū nisi p^o spiritū sanctū. s^o christus f^o q^o hō nō poterat dare spiritū sanctū: vt dicit. xv. p^omi li. dicitur ē. q^o nō potest remittere peccata fm q^o hō. ¶ P^o Aug. dicit sup Joh. q^o christus fm q^o ē filius dei ē vita que viuificat animas. s^o quod puenit sibi inquitū ē filius dei nō ppetit ei fm q^o hō. q^o viuificare animas remittendo peccata nō ppetit ei fm q^o hō. ¶ R^o spondeo dō q^o triplex est potestas absolue^{re} a peccato in baptisimo. Una potestas auctoritatis: 7 hec soli dei ē: q^o p^ota viute peccata dimittit quasi p^oncipalis causa remissionis peccati. yn

de tali potestate christus fm q^o hō peccata remittere non poterat. Alia potestas est ministerij que eis competit qui sacramenta dispensant: in quib^o diuina virtus secretius operatur salutē. Tertia ē media inter has duas que dicit potestas excellentie: 7 hanc christus p^o alijs habuit. Attendit autē hec excellentia quātū ad tria. p^omo quātū ad hoc q^o ex merito passionis eius baptisimus efficacis h^o: nō autē ex merito alicuius alius baptizantis vñ nō ē melior baptisim^o a meliore baptizate oal^o. 2^o quātū ad hoc q^o christ^o sine sacro sacro^o effectū p^oferre poterat q^osi oīs 7 institutor sacro^oz q^o d^o alijs nō ē vez: 3^o quātū ad hoc q^o ad inuocationē noīs ei dabat remissio peccatoz in baptisimo in p^omitia ecclia. S^o q^o rōnes vidēt pcedē de p^o p^oate: iō pcedēde sūt vltie 7 rōndēdū ē ad p^omas. ¶ Ad p^o q^o dō q^o fil^o hoīs hēbat p^oatē auctoritatis dimitte^{re} peccata: nō f^o q^o hō s^o f^o q^o de^o: 7 iō p^o miraculū ostendit sū h^o pbabat q^o ille hō cēt de^o cui nā obediebat q^osi p^oo creatori. ¶ Ad 2^o dō q^o redemptor d^o duplici. Uno mō pp vsū p^oatē auctoritatis in absolue^{re} do a peccato: 7 sic christ^o f^o q^o de^o redemptor ē. Alio mō pp effectū hūilitatē: 7 sic ppetit ei f^o q^o hō inquitū p^o hūilitatē passiois nobis remissionē meruit peccatoz: 7 hoc p^oinet ad potestate excellentie vt vt dicitū ē. ¶ Ad 3^o dō q^o potestas quā christus fm q^o hō habuit suscitādi corpora nō ē potestas tū ministerij sicut 7 petrus mortuos suscitauit. neq^o est iterum potestas auctoritatis: q^o hoc solus dei est: s^o est potestas cuiusda^o excellentie que ei competit ex vnione ad deū: vt .i. imperio non p^ocece mortuos suscitaret: 7 similiter habuit potestates excellentie in remittendo peccata. ¶ Ad 4^o dicitū q^o hoc q^o ad inuocationē noīs eius conferebat remissio peccatoz in baptisimo p^oinet ad potestate excellentie. ¶ Ad 5^o dicitū dū q^o non habuit tantū ministerij potestates: s^o alioz vt dicitū est.

Ad secūdū sic proce

ditur: Videtur q^o ministris contulerit potestatem coopandi ad interiorē mundationem. ministris. n. data est aliqua spiritalis potestas. s^o ad emūdatio^oz corporale nō requiritur aliqua spiritalis potestas sed sufficit corporalis. q^o ministri cooperantur ad emūdatio^oz interiorē. ¶ P^o sicut sanctificatio quedā adhibet rebus sacramentalib^o: ita etis 7 ministris sacro^oz. s^o res sacrales ex sanctificatio^oz inuisibile^o g^oaz p^oinet 7 p^oferūt f^o Dug. d^o sacro vic. q^o mīstri sanctificati i sua sanctificatio^oz ad interiorē mundationem que est per g^oaz opant. ¶ P^o inter creaturas dignior est creatura rationalis q^o aliqua forma actualis. sed gratia operat^o terius ad peccati remissionem. q^o 7 homo multo fortius h^o potestate interiorē cooperādi. ¶ P^o oīs actio alicuius forme attribuit^o habenti formā illā

q̄ caloz agit fm calidū. s̄ remissio culpe est actio gratie. s̄ h̄nti gratiā p̄petit cooperari ad remissio nē culpe. ¶ Dio. vi. ca. cc. hierar. ad ministros ecclesie pertinet purgare illuminare pficere: s̄ purgatio in ecclesia fit a sordibus mētia. s̄ ministri ecclesie cooperat̄ ad interiorē emundationē. ¶ Sz emundatio iterio: a peccatis fit p̄ spiritū factū. s̄ ministri ecclesie nō dant spiritū factū. s̄ nec cooperant ad interiorē emundationē. ¶ D. maius ē iustificare ipiuz q̄ creare celū z terrā. sed in creatione celi z terre nihil deo cooperat̄. s̄ nec in iustificatione ipiuz. ¶ D. hois opatio ē i actib⁹ hierar. chici est sub operatione angeli: vt dicit Dio. s̄ angeli non possunt iprimere in affectū: vt in. ij. li. di. xi. dicit̄ ē. s̄ cū affectū oporteat a peccatis mundari: videt̄ q̄ nec cooperat̄ ad emundationē interiorē. R̄ideo dō q̄ cooperari alicui agentī dī. iij. modis. Uno modo sicut adiuuans ei cui auxiliuz p̄bet cooperatoz. Alio mō sicut p̄siliū p̄bēs. Tertio sicut quo mediante agens p̄mū suū effectū i ducit: sicut cooperant instrumenta p̄ncipali agēt. Quarto sicut disponēs materiā ad effectū agētis p̄ncipalis suscipiendū. p̄mīs s̄ duob⁹ modis in nulla actione aliquid deo cooperat̄ pp̄ p̄fectaz eius potētā: q̄ auxilio non indiget: z pp̄ p̄fectā sapientiā que non indiget p̄silio: Esa. xl. Quis adiuuit spiritū dñi: aut quis p̄siliarius eius fuit. Sed tertio modo cooperat̄ aliqua creatura deo in aliqua actione: nō tñ in oib⁹. cū. n. deus sit p̄mū agens oīum naturalū actionū: quicquid natura agit hoc efficit quasi instrumentale agens cooperans p̄mū agentī quod ē deus. sed quedā sunt q̄ sibi deus retinuit imediate ea operās: z in hīs creatura deo non cooperat̄ hoc 3 mō: sed 4 mō pōt ei cooperari: sicut p̄ in creatione aie rōnalis quā imediate de⁹ producit: sed tñ nā disponit māz ad aie rōnalis receptionē: z q̄ recreatio aie rōnalis creationi ipsius responder: id emendationi ipsius imediate opat̄: nec aliq̄s ei quātū ad hoc cooperat̄ tertio mō s̄ quarto. z hoc duplici vel ex ope operante siue docendo siue merēdo z sic hoies ei cooperant i peccatoz remissionē: de q̄ dicit̄. j. Cor. ij. Dei adiutores sumus. Vel ex opere operato sicut q̄ p̄ferunt sacra que ad gratiā disponunt: per quā fit remissio peccatoz: z hec ē cooperatio ministerij: q̄ ministri ecclesie cōpetit de quib⁹ dicit̄. j. Cor. liij. Sic nos existimet hō vt ministros christi zc. ¶ Ad p̄m̄ dō q̄ potestas spiritualis q̄ ministri ecclesie concedit ad aliquid interius se extēdit sicut virtus sacramentalis: s̄ non ad collationē gratie p̄ quā ē remissio peccatoz nisi dispensādo: sicut z de sacris dicit̄ ē. vñ p̄ solutio ad 2 m̄. ¶ Ad 3 m̄ dō q̄ gratia nō remittit culpā effectiue sed formaliter: sicut albedo aufert nigredinē: z iō non sequitur q̄ creature rōnali p̄petat q̄ nō ē forma. ¶ Ad 4 m̄ dō q̄ ē duplex operatio forme ali

cuius. s̄ p̄ q̄ p̄tinet ad iformationē subiecti: z 2 m̄ q̄ dicit̄ vsus vel actio: sicut p̄siderare. p̄mā s̄ opatio nē nō participat h̄ns formā a forma s̄ solū secun dā. remittere autē culpā p̄petit gratie quantū ad opationē primā sicut albedo eadē rōne qua facit albū z aufert nigredinē a subiecto in quo ē: z iō non o3 q̄ h̄ns gratiā hoc per gratiā participet. ¶ Ad 5 m̄ dō q̄ purgatio de qua Dio. loquit̄ ē a tenebris ignorantie sicut ipsemet dicit̄: vnde magis p̄tinet ad intellectum q̄ ad affectum.

Tertius sic proce dit: videt̄ q̄ ministri p̄ferri potuit a deo potestas cooperationis: sup̄ illud Job. j. Sic est q̄ baptizat̄. dicit̄ Aug. q̄ Iohes vidit̄ q̄ potestatem mundandi a peccatis christus dare potuit: s̄ nō dedit. Dedit autē potestatem misterij. s̄ videt̄ q̄ potuit dare potestatem cooperationis. ¶ D. maior ē potestas auctoritatis quā cooperationis. s̄ sup̄ illud. j. Cor. j. Diuisus ē christus. dicit̄ glo. q̄ potuit eis dare potestatem baptizandi quib⁹ p̄tulit misterij. s̄ multo fortius potuit cooperationē interius emundandi. ¶ D. plus ē expellere demone q̄ seminari per ipsuz. s̄ peccatū. s̄ deus dedit hoib⁹ potestatem demones expellēdi: vt p̄ Luc. x. s̄ multo fortius potuit dare potestatem expellēdi peccatū. ¶ Sz dō: oē agens o3 q̄ sit simul cū patie te: vt probat̄ in. vij. phy. sed non potest cōferri alicui creature q̄ illabatur in aiaz rōnalē. s̄ nō pōt cōferri q̄ cooperat̄ ad interiorē emundationē. ¶ D. gratia ē quedā ichoatio glorie. s̄ nō potest alicui creature cōicari q̄ ab ipsa sit gloria: sicut neq̄ q̄ sit sūmūz bonū. s̄ potestas cooperationis ad gratiaz habendā: p̄ quā fit peccatoz remissio hoī p̄ferri non potuit. ¶ Alterius vī q̄ nec potestas excellentie: q̄ Matth. xv. dicit̄ q̄ dedit vnicuiq̄ fm p̄cipia virtutē. s̄ nō dedit potestatem excellentie nisi soli christo. s̄ nō potuit alijs p̄ferri. ¶ D. p̄tās excellentie p̄petit xpo s̄ q̄ meritū ei⁹ opat̄ ad remissionē oīum peccatoz vt dicit̄ ē. s̄ hoc nō p̄petit christo nisi fm q̄ eius meritū h̄z quādā infinitatē vt in. iij. li. dicit̄ ē. cū s̄ h̄e efficaciaz infinitā in merendo: nō possit alicui creature pure p̄ferri: vñ q̄ nec potestas excellentie. ¶ D. potestas excellentie p̄petit christo fm q̄ ē caput ecclesie: de cui⁹ plenitudine oēs accipiunt. s̄ hoc p̄petit ei q̄ ē vniūgenitus a patre: vt dicitur Job. j. s̄ nullū pure creature cōicari potuit. ¶ Sz dō: q̄cqd p̄petit christo s̄ q̄ hō pōt z alijs hoī cōicari. sed p̄tās excellentie: vt dicit̄ ē p̄petit christo s̄ q̄ hō ē. s̄ pōt alijs oibus cōicari. ¶ D. ad potestatem excellentie pertinet q̄ ad inuocationē nois christi remissio peccatoz in baptismo detur. sed potuit etiaz hoc deus p̄ferre petro vel paulo vt ad inuocationē nois eius baptisma p̄ferret. vt dicit̄ glo. j. Cor. j. s̄ p̄tās excellentie potuit alijs conferrī. ¶ Alterius vī q̄ potentia

creandi potuerit creature coicari: plus. n. deus pot
 facere qd hō possit intelligere: qz non ē impossibile
 apud deū de verbū: vt dicit Luc. j. sed quidā phi
 posuerunt in aliqb' creaturis potētis creandi: sic
 Autē. qui dicit: intelligentia prima producit secū
 dā: 7 sic deincepa. qz deus posset hoc creature coī
 care. ¶ Nihil potentie diuine absolute accepte
 subtrahēdū ē: qd in se dictionē nō implicat vel de
 factū. sed q' aliqua creatura habeat potētis cre
 andi hoc nullā dictionē implicat: vt videt: neqz in
 aliquē defectū sonat: imo mag' imperfectionē diui
 nā: qz pfectū ē quod potest aliter facere quale ipz
 est: vt dī in. iij. Meta. 7 sic non ponit imperfectio
 nē i deo q' ipse creator alios creatores constituit. q'
 hoc potētis eius subtrahēdū nō ē. ¶ Forma
 ē nobilior q' mā. s; aliquib' creaturis collatū ē: vt
 possint producere formas. q' 7 potuit creature cō
 ferri vt possit producere materiā 7 hoc ē creare. q'
 potētis creandi creature coicari potuit. ¶ Quā
 to ē maior resistentia tanto ē maior difficultas in
 actione. sed dicitur magis resistit actiōi q' nō ens qd
 nō potest agere. si q' creature collatū ē vt possit ali
 quid ex dīo facere: multo fortius potuit eis pfer
 ri vt possit aliquid ex non ente facere quod ē cre
 are. ¶ S; creature nō potest conferri q' habe
 at potētis infinitā cū sit essentia finite. s; creatio ē
 opus potentie infinite: qd p3 p distantia infinitaz
 q' ē inter ens 7 non ens. q' potentia creandi creatu
 re coicare nō potuit. ¶ Creatori dōbet latia. s;
 hoc non potest creature coicari: vt ei latia debe
 at: sicut nec q' sit deus. q' creature nō potest coicari
 potentia creandi. ¶ Nihil agit nisi fm q' est
 actu. s; creature non pot' coicari q' sit actus pur'.
 q' non potest sibi coicari q' agat se tota. q' neqz q'
 agat totū qd ē in re qd ē creare. R' nō deo dō ad. j.
 q. q' dupliciter dī aliquid nō potest coicari alicui
 creature: aut q' nulli creature coicari potest: aut
 q' alicui pot' coicari sed non isti. q' qd. n. coicatus
 alicui traheret ipsū extra terminos sue speciei nō
 potest sibi coicari: sicut equo nō pot' coicari q' ha
 beat rationē q'uis hoc coicatus sit hoi. qd autē coi
 catū alicui trahit ipsū extra terminos creature: nō
 potest alicui creature coicari. Potestas q' auctori
 tati coicata alicui traheret ipsū extra terminos cre
 ature: q' nō pot' eē q' creatura sit agens principa
 le respectu nobilissimi effectus: q' vltimo finit' pūn
 gimur: cuiusmodi ē gratia p qua sit remissio pec
 cator: 7 iō oēs dicunt q' potestas auctoritatis nul
 li creature coicare potuit. S; de potētis coopera
 tionis est duplex opinio. Magister. n. i littera vī
 dicere q' potentia cooperatiōis ad emundationē
 interiorē possit alicui creature pferri: q'uis nō sit
 collata: quod nō potest intelligi de cooperatione
 q' sit p modū dispositionis: q' hec collata ē mini
 stris ecclesie: vt dicitur ē. Alij autē dicūt dīuz q' cō
 ferri nō potuit. Utraz. n. opinio aliquo mō iusti

neri potest. Cooperat. n. aliquid deo instrumenta
 liter duobus modis: vno mō ita q' p virtutē aliq'
 habēt eē absolutū 7 pletū in natura operet ad
 effectū aliqūe producēdū: non solū secundarium
 sed principale: sicut ignis cooperat deo in genera
 tione ignis alterius: 7 hoc modo accipiēdo coo
 perationez non poterat pferri hoi: vt deo coope
 ret in interiori mundatione: que fit per gratiā: qz
 gratia eleuat hominē ad vitā quādā: q' ē supra cō
 ditionē oīs nature create. Est. n. cē gratie supra cō
 se naturale 7 hominis 7 angeli que sunt suprene
 creature: 7 iō agens quod propria virtute sibi ani
 mā assimilat p gratiā: o3 q' sit supra oēm virtutē
 creatā: 7 sic talis cooperatio excedet terminos cre
 ature. Alio modo aliqd cooperat deo nō p vir
 tutē que habeat esse pfectū in natura neqz ad vlti
 mū principale effectū directe pertingendo: sicut d'
 sacris in p'oi. dicitur ē: 7 hoc mō cooperari deo in
 interiori emundatione: vt quidā dicunt disponen
 do potuit homini pferri sine sacris: sicut sacra p'
 bendo facit: 7 hoc mō cooperari pertinet ad por
 testatē excellentie in christo vt dicitur est. ¶ Ad p'
 q' dō q' hoc intelligit de potestate excellentie: quā
 christus habuit etiā fm q' hō que icludit potesta
 tē cooperationis secūdo modo dicte: non autē de
 potestate cooperatiōis primo modo dicte. ¶ Ad
 2^m dō q' auctoritas ibi accipit non resp'ctu emun
 dationis: sed respectu institutionis sacroz: eis effi
 caciā p'cedendo p meritū baptizantis: qd ad por
 testatē excellentie pertinet: 7 hoc potuit eis pferri.
 Uel dō q' nō loquit de auctoritate prima: s; de sū
 auctoritate qd p3 ex eo qd sequit i glo. ita. l. q' ipse
 principalis actor existeret. ¶ Ad 3^m dō q' hōibus
 dat potestas expellēdi demones quātū ad effectū
 nocuenti corporalis: qm in veratis faciunt: non
 autē quātū ad effectū spiritualis nocuenti qd
 ē peccatū expellere: 7 a seruitute demonis libera
 re: Joh. viij. Si filius vos liberauit vere liberi eri
 tis. ¶ Ad. ij. q. dō q' potestati excellentie deus ho
 mini puro pferre potuit: s; tñ nō fuit decēs ne spes
 in hōie poneret: 7 vt ecclie vnū caput eē oñderet
 a q' oia mēbra spiritalē scū 7 motū reciperent.
 ¶ Ad p' q' dō q' hoc intelligit de illis q' sūt neces
 saria ad pfectionē hōis: vī quātū ad eē nāe: vī q' tū
 ad eē grē. nō. n. o3 q' de hōi dederit oēs gr' 73 gra
 tis datā quā dare pot: q' diuisiones gr'az sūt 7 dat
 vnicuiqz sicut vult j. Cor. xij. ¶ Ad 2^m dō q' ad h'
 q' hō pur' cooperat deo in interiori emundatiōe
 mō p'dicto nō o3 q' hēret efficaciam infinitā in merē
 do q'uis chūst' quodā mō hūerit infinitā in merē
 do: qz nō cooperat respectu oīuz: nec ita plene sic
 chūstus. ¶ Ad 3^m dō q' grā capitis i chūsto disti
 guit a grā vniōis: q'uis ex ipsa vniōe p quādā cō
 decētā plenitudo oīs gratie 7 capitis 7 singularis
 p'sone i illa aia fuerit. nec tñ sequit q' si alicui quā
 tū ad aliquid potestas excellentie pferret: puta q'

in nomine eius baptisim' daret: vt q' meritū ei' aliq' mō operaret ad effectū baptisim' i illo baptigato: qd' eēt simpliciter caput. **Ad. iij. q. dō q' cōmūis opinio h3 q' creatio nō pōt alicui creature cōicari: q' est opus infinite potentie ppter distantia infinitam q' est inter simpliciē ens' & simpliciē n' ens: iter que est mutatio creationis: potētia aut' infinita nō pōt eē i cētia finita: vñ ex hoc ipso q' ponit potentia infinita alicui cōicari: ponit consequentē q' illud habeat essentia infinita & per hoc habeat eē nō receptū sed purū & simplex: et sic ponit ex tra terminos creature: & iō nulli creature fm cōez opinione comunicari pōt talis potētia. **Ad. i. q. dō q' illi phi q' hoc posuerūt nō intellexerūt plene rōnem creatōis & quomodo requirit potētia infinita agentē: & ideo nō intellexerūt incōpossibilitatē sue positionis. **Ad. 2^o dō q' hoc ē implicatō dictione inquātū ponit creaturā habet essentia infinita & p' cōsequēs: nō esse creaturā & sonat in defectū diuine maiestatis cui ponit aliqd' i cētie infinitate posse equari. nō. n. o3 vt qd' est pfectionis apud nos. f. posse aliqd' facere equale sibi sit pfectionis apud deum: vt. f. possit facere aliqd' egle sibi. **Ad. 3^o dō q' nullū agens creatum facit formā: q' forme nō sunt vt. pbatur in. vij. Meta. f3 educunt de potentia mae: sed mā nō pōt educi d' potentia alterius: & iō nō simile de forma & mā. **Ad. 4^o dō q' p'ium ex quo sit generatio nō impedit actionē agentis nisi duplici. Uno mō d' bilitando v'itatem agentis: qd' etiā nō ē vniuersaliū v'ez: f3 in his tm in quib' ē mutua actio & passio: vñ hoc accidit. alio mō p se loquendo elongando potentia passiuā patientis per idispositionē a receptione effectus agētis: & hoc ē in oib'. p'at aut' q' nulla indispositio potest potentia passiuā tantum elongare ab effectu agentis p'cipiendo: quantum subtractio ipi' potētis totaliter: et iō multo maioris virtutis ē facere aliqd' ex nihilo q' ex contrario simplici loquēdo: q'uis fm quid hoc habeat aliquā difficultatē que nō ē in illo. Quia tm magister in lra dicit q' pot' creature cōicari ministeriū creatōis: & nō auctis siq's vellet cū i h' sustinē posset dicere q' tunc p'prie aliqd' creatur qñ sit ex nullo p'existēte: vñ p3 q' creatio de sui rōne excludit p'suppositionē alicuius p'existētis. Hoc autē cōtingit dupliciter. vno mō ita q' excludat oē p'existens & ex parte agētis & ex parte facti: vt. f. creatio dicatur quādo nec agens agit v'ite alicuius potis agentis: nec factū sit ex aliqua p'existēti mā & hec est potentia auctoritatis i creatō: & est infinita: & ideo nulli creature comunicari pōt. Alio mō ita q' excludat p'existens ex parte facti f3 nō ex parte agentis vt. f. dicatur creatio. f. miuus p'prie quādo aliqd' agens v'ite alicuius potis agentis ex nō p'existēti mā aliq' effectū producit: & sic erit creationis misteriu3: & ita aliq' phi**********

posuerūt aliquas creaturas creari: & sic magister dicit q' potuit cōicare potentia creandi: nō ē autē alicui cōicata. **Secūdu hoc q' ad 5^o dō esset fm magist' q' distantia inter ens' & nō ens nō requirit absolute infinitatē potētie i eo qui facit aliqd' ex simplr nō ente. q. n. in motibus virtus mouētis proportionet distantie q' est inter terminos: iō p'ingit: q' ab illa distantia motus accipit quantitatē: quanta. n. ē via tantus ē motus: vt d' in. iij. phy. Motus autē ē proprius effect' virtutis mouētis iquantū huiusmodi ei' proportionatus: f3 in creatione nō sic ē: q' nō ens purū nō ē per se terminus creationis: sed p' accidens se h3 ad ipsā. dicit. n. aliquid fieri ex nō ente. i. post nō ens: vñ creatio nō h3 quantitatē ex distantia nō entis ad ens: f3 ab ente creat: & iō nō o3 q' potentia creatis p'portionet distantie q' ē inter ens' & nō ens: f3 solū ei qd' creat qd' nō ē infinitū: & iō nō requiritur potentia infinita simplici: sed infinita fm quid: vt. f. nō cōmensurata alicui materie d'et' minate: sicut sunt oia agentia nālia & mālia. ignis n. nō h3 effectuz nisi in aliqua mā d'eterminata: q' virtus eius mālis ē: & iō etiā phi nō posuerūt creationē secūdo mō nisi in substantia icō: potēis & imālibus. Vel dō3 q' nō ē distantia infinita inter ens' & nō ens ex parte ipsius entis: nisi ens sit infinitū: q' tācū distat aliqd' ab vno oppositoruz quātū participat de altero. vñ nō distat in infinitū a nō eē: nisi quod eē infinitū h3. f. d' cui quāto reliqua entia sunt proximiora tāto magis a nō eē distat: sicut Aug. dicit in li. p'el. q' angelus factus ē prope deuz: mā p'pe nihil. Sed v'ez ē q' d'cta distantia est quodāmo infinita ex parte nō entis simplici: eo q' neq3 d'eterminata distantia ab aliquo ente signato transcendit: q' nihil potest magis distare ab ente q' nō ens. p'ingit. n. aliquā distantia esse infinita ex vna parte & finitam ex altera: sicut quācūq3 sit p'paratio finiti ad infinitū: nisi n. esset aliquo mō talis distantia finita non distaret minus vna creatura a deo q' altera: & nisi esset aliquo mō infinita posset intelligi aliqd' magis distas a creatura quacūq3 q' de'. creatio at nō respicit hanc distantia ex pte nō entis: f3 magis ex pte entis qd' ē creationis termin'. **Ad. 6^o dō q' la' tria debet creatori inquātū ipse ē p' agēs cui' v'itute oia alia agunt & ipse non agit v'itute alteri: & hoc nō pōt alicui creature cōicari. **Ad. vij. dō q' q'uis nulla creatura sit in qua nō sit aliqd' d' potētia ad min' f3 q' ei' nā se h3 ad eē qd' facit a deo sic potētia ad actū: tm aliq' creatura ē i q' nihil de potētia remanet q' nō sit p'pleta p' actū sic ē āgel': & ideo talis creatura se tota potest agere: q'uis p'imum p'ncipiū sue actionis sit aliqd' ab ipsa. f. deus q' est p'imum agēs. **Questio. II.********

Inde queritur q

a

possunt baptizare. Et circa hoc querunt tria.
Primo vtz possint baptizare ta ordiati q n ordi
nati. Secundo vtz possint baptizare ta boni q
mali. S vtz possint baptizare ta hoies q ageli.

AD primuz sic proce

ditur: vtz q nullus possit baptizare nisi ha
beat ordinē. actu em hierarchicu null' pot exer
cere nisi sit hierarchie princeps. s3 illi q nō hnt or
dinē nō sūt principes hierarchie: qz nō hnt aliqū
sacru principatu. q cū baptizare sit act' hierarchi
cus: qz baptisim' ē purgatio r illuminatio: vt dicit
Dio. in Eccl. hierarch. vtz q null' possit baptiza
re nisi habeat ordinē. **¶** sicut baptisimus ē sa
cramētū: ita r pnia. s3 null' pot absoluerē sa
cramētali i pnia nūi habeat ordinē. q r silr null'
nō ordinar' pot baptizare. **¶** Sed qd Jsi. dicit
q cū vltia necessitas cogit: etiā laicis fidelib' per
mittit baptizare. s3 laici nō hnt ordinē. q r c.
terius vtz q baptizare sit ppiū ordiis diaconi: qd
fin Dio. diaconi hnt vim purgatiuā. s3 baptisim'
pncipaliter ad purgādū ē institut'. q diaconis ppe
tit baptizare ex ppio officio. **¶** Marc. vlti.
Simul iūgit officiu baptizadi cū pdicatione euā
gelij. s3 pdicatio euāgelij pūnet ad diaconos ex p
prio officio. q r baptizare. **¶** Sed qd Jsi. dicit
q bapmi mūteriu nec ipis diaconib' implere ē li
citu. **¶** Lter' vtz q nō baptizati baptizare nō pos
sunt. mū' em ē sacm recipe q sacm cōferre. sed
non baptizati nō possunt sacz aliqd recipe: qz s3
Dio. nō sūt spūales r hierarchicas actōes idonei
q nec sacz baptisimi cōferre possūt. **¶** s3 nō ba
ptizat' possz baptizare r ipso bapmo indiget pos
set seipiu baptizat'. s3 h' ē impossibile: tū qz nulla res
fm Aug. seipsa gignit vt sit: baptisim' at regnatio
qdā ē: tū qz nō possit fuari forma ecclie. q nō ba
ptizat' baptizare nō pot. **¶** S3 qd ē: qd i lra vtz q ro
man' pontifex nō hoies iudicat q baptizat: s3 spūz
dei quis pagan' sit q baptizat. s3 pagan' nō ē bap
tizat'. q nō baptizat' pot baptizat'. **¶** Ideo dō ad. j. q.
q baptisima int alia sacra ē maxie necessitat: tuz
qz puer' nō pot alit subuenire: tū qz etiā nec adul
tis quātū ad remissionē toti' pene: r iō ea q ad ne
cessitatē sacri reqrit' debuerūt eē cōsūma: r ex p
te mae. f. aq q vbiqz hūi pot: r ex pte mīstri vt qū
bet hō baptizare possit: r sic sacificatio mae r bñ
dictio pcedēs baptisimū nō ē de necessitate sacri: s3
de solēnitatē quā nō licet ptermittē pp ecclie institu
tionē: ita et ordinatio mīstri nō ē de necessitate sa
cramēti: s3 de solēnitatē: r peccat si aliqd nō ordia
t' baptizat nisi necessitate iminētē: tū sacz pferit.
¶ Ad p' qd vtz q hōi nō cōpetit act' hierarchie
ex nā sua: s3 ex diuina institutionē r sacificatiōe: r q
uis simplr gradū hierarchicu nō cōtulit oī hōi: tū
actu istū hierarchicu oib' hoib' p'tulit pp necessi
tatē: sic oib' aqz vi regnatiuā dedit. **¶** Ad 2' dō

q nō ē sile de pnie sacro r bapmo: qd aliqd sine ab
solutōe sacri pnie pot saulari i necessitate. nec ite
rū absolutio sacerdotalis a tota pena absoluit: s3
in pueris nō ē aliqd aliō p qd possint saluari: nec
q adulti possint a tota pena liberari: r iō ē maio
ris necessitatē q pnia. **¶** Ad. ij. q. dō q in potētijs
ordiat' ita ē q qd pot potētia inferior pot su
prior: s3 nō cōuertit. vñ cū pias sacerdotat ordiō sit
supra ptatē diaconi: sacerdos h3 vi purgatiuā cū
illuminatiuā: s3 diacon' h3 purgatiuā tm sine illu
minatiuā. r qz in oib' sacris noue legis ē illumina
tio gfe cū purgatiōe: iō nō ē diacon' ppi' mīster ba
ptisim': nec alicui' sacri: s3 aliquoz sacraliū: sic ex
ordisim' r expulsiōis imūdoz a diuīs: vt cū dicit: Si
qd iude' ē abscedat: r erudit' oīs coz q ignorat q
lit se hic debeat ad diuina: vt cū dicit: flectam' ge
nua: r hūiliate vos ad bñdictionē: vel aliud hui'
modi. **¶** Ad p' qd vtz q baptisim' nō h3 tm purgar'
s3 illuminare: vt dicit Dio. r iō nō cōpetit diacono
s3 sacerdoti. **¶** Ad 2' dō q ad diaconū primz pdica
re euāgelij r ecclia recitare: qd ē qsi loq lingua.
s3 ad psbyterz primz interpretari r exhortari: qd ē qsi
pphare. **¶** Ad. iij. q. dō q sic aqua absqz oī sacfici
tione ē mā baptisimi: ita et hō absqz oī sacrali sacfi
ficatione ē baptisimi mīnister quātū ad necessita
tē sacri: vñ nō baptizat' pot baptizare oūmō fuet
forma ecclie r hēat itionē baptizadi. **¶** Ad p' qd
dō q receptio alioz sacroz nō ē tate necessitatē q
te collatio istū: r iō pot aliqd cōferre hoc sacz q
alia nō possz pape. **¶** Ad 2' dō q quis possz aliqd
nō baptizat' baptizat' aliu: nō tm pot seipz baptizat'
rōnib' pdictis i obiectiōe. S3 qd Inno. iij. i decre
tali qdā dicit: iude' q seipz in aq' imersit dicit ego
baptizo me i noie pūis r c. si decisset ad pūā tuo
lasset. intelligēdū ē pp vi' cōtritiōis r deuotiōis: ex
cuius magnitudine hoc pcedere videbat: vt inter
iudeos existens quasi periculo mortis se offerret.

AD secūdū sic proce

dit: vtz q mali sacm baptisimi cōferre nō
possint. sic. n. ad baptisimū reqrit forma r mā: ita
r mīster. s3 si sit mā idebita vel forma nō erit ba
ptisim'. q r silr si sit mīster idebit'. s3 mali nō sūt de
biti mīstri: qz sic dicit Aug. Justos o3 eē p qd bap
tizat'. q mali sacz cōferre nō possūt. **¶** s3 mēbz ari
dū nō participat aliqū actōez corpis. s3 baptizat'
re ē aliqua actio corpis mystici. cū q mali sint qsi
mēbz aridū carētes pinguedie charitatis r gfe:
vt q baptisimū cōferre nō possint. **¶** S3 qd: si plea
rōnes i lra. **¶** Lter' vtz q p eos nō cōferat res sa
cramēti: Eccl. xxxiij. Ab imūdo qd mūdabit. sed
peccator: oīs ē imūdu. q ab eo nullus pot mūda
ri. cū q mūdatio sit res sacri baptisimi: vtz q p ma
los res sacri nō cōferat. **¶** s3 sacerdotes sūt medij
int oī r plebē: diuina in sacris pbetē: ppo p vo
ctriā r ea q se ppli representātes deo p orationē. s3

diones maloz sacerdotu no profunt plebi: qz fz
 Bre. i pastorali: cu is q displicet ad incededu mit
 tit iraci aius ad oterioza puocat. g nec sacra p ma
 los mistros data profunt ad effectu salutis. **Sz** q
 e qd i lra oi: Cu baptizat mal' illd qd datu e vnu
 e: nec ipar pp ipares mistros: fz boni baptizando
 cofert sacra r re sacri. g r mali. **Uterius** vi qz p
 mclioze mistz baptisim' dat' maior' effectu heat:
 multiplicata. n. ca multiplicat' effect'. fz baptisim'
 ex ope opato graz pferit. silr et pz qz sacri hoies ex
 ope opante pma graz alicui meret. g si op' opans
 baptizantis aduigat' cu efficacia baptisimi maior'
 gratia dabit. **P.** baptisim' magis e ordinat' ad
 spiritalē salute q ad corporalē: fz aliqd baptiza
 e a sancto hoie meritis r intercessione baptizatis
 qnz salute corporalē pferit: qd no e ex ope opa
 to: qz baptisim' ad hoc efficaciam no bz: sicut pz de
 constantino que silvester baptizauit. g et quatu ad
 spualē salutez baptisim' a bono ministrat' pot' am
 plioze effectū spualis salutis hie. **Sz** qd i lit
 tera oi: non e melioz baptisim' q p melioze mistru
 dat. fz p ministros dispares oei munus e equale.
Uterius vi qz malus minister peccet baptizans:
 q: sicut Aug. i lra dicit: iustos o3 ee p quos bapti
 zat. si g non sint iusti cu baptizant' faciunt qd non
 o3. g peccant. **P.** eucharistie sacra no e maioris
 efficacie q baptisimi. fz peccat sacerdos idigne ac
 cedens ad illud sacrm: vt pz. j. Cor. xi. g r peccat si
 sit malus baptizando. **Sz** qd ex officio bz qz ba
 ptizat. g exequedo sui ministeriu no peccat. **P.**
 ipse tenet baptizare. g si baptizando peccat eet pple
 xus quod no pot' ee. **Uterius** vi qz recipiens in se
 vel in alio sacrm a malo sacerdote peccat: qz cofe
 tiens peccant' ipse peccat. fz sacerdos in aliquo ca
 su peccat indigne baptizas. g r ab eo baptisim' ac
 cipiens vel exigens. **P.** esto qz sacerdos no velit
 baptizare sine precio pstat qz si dat ei preciu simo
 nia pmittit: qd sine peccato fieri no pot'. g in aliq
 casu peccat accipiens sacra bapmi a malo mistro.
Sz qd e: qd Aug. i lra dicit: Nec timeo adulterz
 nec homicida. eet at timed' si ab eo accipiens sacra
 peccaret. g nec peccat ab eo accipiens sacrm. **R.** n
 deo od ad. j. q. qz i sacris e aliqd qd e de sba sacri
 r aliquid qd e de puenientia sacri r solenitate. si
 g subtraheret aliqd qd e de sba sacri n erit vez sa
 cramentu. si autē subtraheret aliquid eoz q requi
 rit ad solenitate vel couenientia sacri pp hoc no
 desinit ee sacra. vn cu bonitas mistri no sit de sba
 sacri: qz non oino certa e fz qnz ignozata. ea aut
 q si de substantia sacri o3 ee certa: pz qz subtracta
 bonitate ministri adhuc e sacra: oimō alia q sūt
 de sacri substantia obseruent. **Ad** p' qd qz de
 bitu oi dupliciter. Uno debito necessitatis: r sic e
 debitus minister baptisimi quilibet ho. Alio debi
 to puenientie r pgruitatis: r sic o3 ministrū ee bo
 nu: sicut o3 aqua in qua sit baptisim' ee mudā ob

reuerentiā sacri: tñ si sit imunda nihilominus sit
 in ea baptismus: r silr si sit minister malus nihilominus
 fert baptismū. **Ad** 2^o qd duplex e actio
 corporis. Una e intranea sicut sentire viuere r h'
 modi: r tali actione no picipat mebz aridū: r si
 milū nec ho malus actioe virtutū: q huic propor
 tionat. Alia e actio ad extra r tal' actio bene pot
 fieri p mebz aridū sicut percutere: qd etiaz oino
 re inaiata sit vt baculo: r huic proportionalr rñ
 det ministratio sacroz. **Ad** ij. q. od q duplex e
 agens: vnu principale r aliud instrale. Agens aut
 principale cu agat sibi sile: o3 q heat forma quaz
 inducit p sua actionē in agentib' vniuocis: vel ali
 quā nobilioze in agentib' non vniuocis. Sz agēs
 instrale non o3 q heat formā quā inducit vt dispo
 nētē ipsū: fz solu p modū intentionis: sicut de for
 ma scani in terra pz: vt in. j. oi. dictū e. Agēs autē
 principale in baptizando e ipse deus per auctorita
 te: r ipse christus fm q ho cuius meritū operat' i
 baptismo: r ex plenitudine diuine bonitatis r gre
 christi puenit gra ad baptizati: fz baptizans e tñ
 agens instrale. vn no refert ad re sacri picipiendaz
 vtz ipse gratia heat vel no. **Ad** p' qd q actio
 no attribuit instrō fz p' m. p' p'ie fz principali agē
 ti: vn proprie r p se loquendo iste malus minister
 no e q mudat: fz christus de q dictū e: Joh. j. Dicit
 e q baptizat. **Ad** 2^o qd q in oratione orans e: si
 cut principale agēs no solū sicut instrale: r io req
 rit ad efficaciam orationis q ex ope operate effectū
 sortiat no solū ex opere opato sicut e in sacris: r
 io maloz orationes infructuose s' quātū ex eis e:
 fz possunt ee fructuose alijs pro qb' orat' pp eoz
 deuotionē: vel inquātū orant in psona ecclie. **Ad**
 ij. q. od q aliqd oi effect' alicuius p se r p accidēs
 per se qd e effect' alicuius e qd p ipsū ad hoc ordi
 natū pducit: sicut dom' edificatoris. Per accidēs
 qd ptingit ei qd e effect' p se: sicut si habitatio do
 mus dicat effect' edificatoris. sic g oico q effect' p
 se baptisimi equalis e a quocūqz det vel a malo vl
 bono ceteris parib' ex pte baptizati: fz euz effectū
 baptisimi pot' aliqd aliud baptizato pferri: siue p
 tineat ad salutē corpis siue aie ex merito baptiza
 tis: r hoc no e proprie effect' baptisimi: qz baptis
 mus no e cā nisi instralis r no e instrū agens i vir
 tute ministri: q r ipse instrū e in virtute christi r
 oei: r p hoc pz solutio ad obiecta. **Ad** iij. q. od
 q qdūqz i peccato mortali existens exhibet se mi
 nistrū ecclie etiaz in qdūqz spiritali peccat fm q
 rudā opinionē satis probabile: r q p auctoritatez
 Dio. pfirmat: vt. j. melius ondiū. r io sacerdos ba
 ptizans cu solenitate ministrū ecclie se exhibēs pec
 cat mortalit'. si aut' simpliciter baptizet i articulo ne
 cessitatis non quasi minister ecclie: fz sicut vetula
 baptizare posset no peccat. **Ad** p' qd q aucto
 ritas Aug. non multū cogit: qz loq' de oportuni
 tate pgruentie: r preterea loq' de illis q baptizat:

ut ministeri ecclesie vñ subdit: Justos oꝝ eē tāti iudi-
cis mīstros. ¶ Ad 2^m dō qꝫ secus ē de eucharistia.
qꝫ illud sacꝫ nūqꝫ nisi a ministris ecclesie p̄fici po-
test: 7 iō sēper aliqꝫ celebrans illud sacꝫ ministrz
ecclesie se exhibet. ¶ Ad 3^m dō qꝫ quis ex officio cō-
petat sibi qꝫ baptizet: tñ officiu suū oꝝ iuste exerce-
re: sicut dō Deutero. vi. Iuste qd iustū ē exequeris
¶ Ad 4^m dō qꝫ ipse non ē p̄plex qꝫ pōt cōteri de
peccato 7 tunc baptizare 7 cōficere. ¶ Ad v. q.
dō qꝫ malus minister aut ē p̄cisus ab ecclesia: aut
non. si sit p̄cisus ab ecclesia: tunc peccat ab eo re-
cipiens sacꝫ nisi in necessitate in qua posset etiā
a pagano vel a iudeo suscipere. si autē non sit p̄ci-
sus ab ecclesia nō peccat ab eo accipiens sacꝫ ni-
si p̄ accidēs. s. si eius peccato cōicet. ¶ Ad p^m dō
qꝫ dato qꝫ malus sacerdos peccet baptizando: nō
tñ oꝝ qꝫ ille qui ab eo baptismū recipit vñ exigit ē
excepto casu necessitatis peccet: pp̄ duas rōnes. p^m
qꝫ isti nō potest eē certū qꝫ ille sit i peccato morta-
li cū in vno instanti spūs opet iustificatiōē ip̄ij.
2^o qꝫ iste petit qd iustū ē: qꝫ a suo sacerdote debz sa-
cra p̄cipere: nec pp̄ hoc cogit vel inducit eū ad pec-
cādū: qꝫ ille pōt reddere qd oꝝ nō peccādo. ¶ Ad
2^m dō qꝫ aut ille qꝫ ē baptizandus ē adul^r aut nō. Si
ē adultus sufficit ei petere baptismū ad salutē: qꝫ
baptizat baptismū flammis: nec oꝝ pp̄ hoc simoniā
p̄mittere. Si autē sit puer qꝫ ē baptizandus tūc po-
tius oꝝ ipsemet puez baptizare qꝫ p̄cisus sacerdo-
ti p̄ baptismū simoniace daf: 7 tñ licitū ē ei aquā
emere si alias habere non posset: qꝫ aqua nō ē sa-
crū quid: 7 si sit factificata nō opaf ad baptismū
de necessitate eius exis quasi factificata: s; q̄si aq̄
7 iō n̄ em̄t aquā factificatā s; aquā. Quidā vō di-
cūt qꝫ pōt p̄cisus dare: qꝫ b^o nō ē simoniā p̄mittere: s;
reddimere vexationē suā: sed primū melius videt.

Ad tertius sic proce-

dit: vñ qꝫ demon in figura hois apparens
possit baptizare: dicit. n. Aug. sup Joh. qꝫ talis ē
baptism^o qualis ille i cui^o p̄tate daf. si ḡ diabolus
baptizat inuocando potestatem trinitatis: bon^o ē ba-
ptismus. ¶ In baptizante nō requir̄ assimilatiō
ad deū p̄ gratiā: qꝫ etiā mali possūt baptizare: nec
etiā assimilatiō p̄ characterē: qꝫ etiā pagani ba-
ptizare possunt. ḡ sufficit assimilatiō p̄ nāz. s; hoc
ē in demonib^o. ḡ possūt baptizare. ¶ S; p̄: mīstri
baptismi ad christū ē aliqua cōuētiō. s; nulla ē cō-
uētiō christi ad diabolū: vt p̄z. i. Cor. vi. ḡ diabol^o
nō pōt p̄ferre sacꝫ baptismi. ¶ Alter^o vñ qꝫ bo-
nus angelus in figura hois apparens baptizare pos-
sit. Baptism^o. n. ē actio hierarchica: qꝫ ē illumina-
tio 7 purgatio: s; Dio. in ec. hier. ca. iij. s; angeli
exercent in nos hierarchicas actiones: qꝫ purgāt
nos: p̄ficiūt 7 illumināt. ḡ possūt baptizare. ¶ In
in actionib^o hierarchicis ita ē qꝫ quācūqꝫ actiōē
pōt facere inferior: pōt facere superior: sicut quic

qd pōt diacon^o pōt sacerdos. s; s; Dio. xij. ca. cel.
hierar. qz ḡgel^o ē maior sūmo sacerdote apd nos
qꝫ ex eoz potestatis p̄ticipatiōe ḡgelus dō: Daf.
ij. Si ḡ sacerdos hō pōt baptizare multo forti^o an-
gelus. ¶ S; p̄. baptismus ē actio militantis eccle-
sie. s; angeli non sunt neqꝫ actu neqꝫ potentia de
ecclesia militante. ḡ baptizare non possunt. ¶ Rñdeo
dō ad. j. q. qꝫ diabol^o i figura sacerdotis apparens
pōt immergere s; nō sacꝫ cōferre pp̄ duas rōnes.
p^m qꝫ dispensatio sacꝫ nō ē cōcessa nisi hoib^o: qꝫ
p̄ueniunt cūz verbo incarnato a quo sacꝫa fluxe-
runt in natura assūpta: 7 ē cū sacꝫis in q̄b^o ē spūa
lia virt^o in corporeis elementis: sicut 7 hoies ex nā
spūali 7 corporeali p̄positi sunt. 2^o si baptizare se sin-
geret: sp̄ eē timēdū qꝫ nō faceret intentionē bap-
tizandi qꝫ ad sacꝫm exigit: s; itētiōe decipiendi: qꝫ nō
eēt probabile qꝫ tñ bonū hōi procuraret: sicut ē
spiritualis regeneratio. ¶ Ad p^m dō qꝫ vbi daf
baptism^o talis ē q̄lis ille in cui^o p̄tate daf: s; diabo-
lus nullo mō dare pōt. ¶ Ad 2^m dō qꝫ hō pecca-
tor: h; similitudinē cū deo nō solū quātū ad nām di-
uinā p̄ imaginē: s; etiā quātū ad nāz assūptam: 7
itēz in malis hoib^o possibile ē eē similitudinē p̄ grāz
nō autē in demonib^o. 7 p̄tate qꝫ oib^o hoib^o p̄cessa
ē baptizandi p̄tās hoc ē pp̄ necessitatē sacꝫ: vt oī
b^o possit de facili adesse baptizans. sed diabolū cō-
uersioniō nō ē cū hoib^o: vñ nō iuuaret ad necessita-
tē sacꝫ si sibi p̄tās illa p̄cederet. ¶ Ad. ij. q. dō qꝫ an-
gelus bonis nō ē collata p̄tās baptizandi pp̄ duas
rōnes. p̄mo qꝫ nō hñt p̄dictā p̄uenientiā cū sacꝫo
7 cum christo qꝫ ē actor sacꝫ. secūdo qꝫ ad necessi-
tatē baptismi nō valeret p̄tās eis p̄cessa cū nō sint
in promptu hoib^o: nec p̄ eos baptizarent: s; sicut
de potētiā suā sacꝫis nō alligauit: ita nec p̄tate cō-
secrandi sacꝫa alligauit aliq̄b^o mīstros. vñ qꝫ dedit
hāc p̄tate hoib^o possz dare 7 ḡgelis. nec ḡgelus bo-
nus baptizaret nisi diuinitus p̄tate sibi p̄cessa. vñ
si baptizaret nō essz rebaptizandus dūmō p̄staret
qꝫ bon^o angelus eēt: sicut 7 iudicatu ē tēplū qd per
angelos cōsecratū ē nō oportere p̄ hoies cōsecrari
vt legit in historia dedicationis sancti michaelis.
¶ Ad p^m dō qꝫ angeli actiones hierarchicas eis
proportionalr exequūt: s; inuisibilis: nō at eis ē p̄-
portionale: vt p̄ corporalia hierarchicas actiones
p̄ficiāt. ¶ Ad 2^m dō qꝫ nō oꝝ qꝫ supior p̄tās eodez
mō opet quo inferior: s; mō altior: 7 iō non oꝝ qꝫ
si hoies sacerdotes p̄ sacꝫalia symbola actiōes hie-
rarchicas exequūt qꝫ hoc angeli possint facere: s;
mō altior. ¶ Quid nouerat Joh. baptismū 7c. Sci-
endū ē qꝫ Jo hēs añqꝫ intraret eremuz christū co-
gnouit p̄sonalit̄ ex p̄uersione cū fuerit eius cogna-
tus p̄ carnē: 7 sciuit etiā dignitatē eius ex prophe-
tica reuelatione: s; pp̄ longā morā amiserat vul-
er^o imaginatiōē. vñ p̄sonalit̄ eū nō cognoscebat
7 iō christo veniente ad baptismū tria didicit s; dī
uinos sacꝫos: qꝫ fm Chrys. didicit qꝫ iste i p̄sona

erat ille que predicauerat venturū: fm̄ Aug. didi-
 cit q̄ haberet prāte excellentie quā sibi retineret:
 tñ possit eā seruis largiri: qd̄ tñ in generali prius
 sciuerat: s; tunc in spālī de hac p̄sona cognouit. s; 3
 fm̄ Hier. didicit q̄ p̄ baptisūm̄ christi nō solū grā
 cōferret mūdās a culpa: sed etiā ab oī pena absol-
 uens: qd̄ h; ab eius passione. Nec tot essent ba-
 ptisūm̄ rē. Hoc nō videt cō inuēniens: q; p̄ hoc
 nō differret baptisūm̄ fm̄ spēz cū hērent vnaz for-
 mā r̄ vni effectū: s; differrent tñ fm̄ māz sicut r̄
 nunc differunt. Et oō q̄ differrent tñ fm̄ māz sicut r̄
 inuocationē: r̄ sic eēt occasio scismatici in ecclia: vt
 vn̄ oiceret: ego sū pauli: al̄ ego sū petri. **Dis. VI.**

Quæ quibus
 liceat baptizare rē. Sup̄ de
 veterinauit magister q̄ pos-
 sunt baptizare: hic intēdit d̄
 terminare q̄ r̄ q̄lū r̄grue ba-
 ptizet. Et diuidit i p̄tes tres.
 in p̄ oñdit q̄lū r̄grue fiat baptisūm̄ ex p̄te baptizā-
 tis: in 2^o q̄lū r̄grue fiat ex p̄te baptizādi: vtz aliq̄s
 sit rebaptizādu vel nō: ibi De illis vero q̄ ad he-
 reticis rē. in tertia qualū r̄grue fiat quantum ab
 ritū baptisūm̄: ibi Lognoscedū ē rē. Secūda ps
 diuidit in tēra. in p̄ oñdit vtrū aliq̄s sit rebaptizā-
 dus pp̄ defectū baptizantis: in 2^o vtz sit rebapti-
 gāndus pp̄ defectū baptizati: ibi Illud ēr̄ ignorā-
 dū nō ē rē. in 3^o vtrū sit rebaptizādu pp̄ defectū cor-
 rū q̄ p̄tinent ad ipsū baptisūm̄: ibi Querī at̄ solet
 rē. Prima diuidit in tres: in p̄ oñdit q̄ baptizati
 ab hereticis nō sunt rebaptizādi: 2^o excludit op̄ini-
 onē p̄uā: ibi Sunt tñ nōnulli doctoz rē. In 3^o rē
 mouet quādā obiectiōnē q̄ rebaptizantib; patro-
 cinari vī: ibi Hoc ēr̄ sciēdū ē rē. Illud at̄ ignorā-
 dū nō ē rē. Hic inq̄rit vtrū sit aliq̄s rebaptizādu
 pp̄ defectū natiuitatis ex vtero. Et circa hoc duo
 facit. p̄ oñdit q̄ illi q̄ nōdū nati sūt i maternis vte-
 ris exites nō susceperūt baptisūm̄ baptizatis m̄ri-
 b; vñ baptizādi s; 2^o obijcit i d̄uū r̄ soluit: ibi Si
 vero apponit rē. Querī ēr̄ solet rē. Hic inq̄rit
 vtz sint aliq̄ rebaptizādi pp̄ defectū eoz q̄ ad ba-
 ptisūm̄ req̄rūt: r̄ p̄ vtz pp̄ corrupitiōnē fomez: 2^o
 vtz pp̄ incertitudinē baptismalis ablutionis: ibi
 Dieteria sciēdū ē rē. 3^o vtrū pp̄ defectū intētiōis:
 ibi Solet ēr̄ q̄ri d̄ illo rē. Lognoscedū ē rē. Hic
 oñdit q̄lū baptisūm̄ r̄grue fiat ex p̄te rit̄. Et circa
 hoc tria facit. p̄ oñdit qd̄ tēp̄ sit deputatū ad solē-
 nē baptisūm̄ celebratiōnē. 2^o determinat de p̄fessioe
 q̄ p̄cedit baptisūm̄: ibi Porro cūcti ad baptisūm̄
 rē. 3^o determinat de cathecismo r̄ exhorcismo: i q̄
 b; huiusmōi p̄fessio sit: ibi Illa at̄ interrogatio rē.
 Circa 2^o duo facit. p̄ oñdit p̄positū. 2^o mouet duas
 q̄ōnes: p̄mā ibi Si vero q̄rit rē. secundā ibi Sed
 adhuc queritur rē.

Hec est duplex q̄ō. **P**rima de his q̄ req̄rūt

tur ad baptisūm̄ ex parte baptizantis r̄ baptizati.
 Secūda de ritu baptisūm̄. Circa p̄ q̄runt tria.
 Primo vtz req̄rat i baptizādo natiuitas ex vte-
 ro. Secūdo vtrū req̄rat in vtroq; itētiō r̄ volū-
 tas. Tertio vtrū req̄rat fides.

Primum sic proce-
 dit: vī q̄ natiuitas ex vtero nō sit expectā-
 da. nulli. n. statui hoīs p̄cludit via salutis ab eo q̄
 vult oēs homines saluos fieri. s; existentes in ma-
 ternis vteris hoies si cū sint iā aiaz rōnalē sortiti:
 r̄ sunt in periculo dānationis pp̄ peccatū origiā-
 le p̄tractū r̄ facilitatē corruptiōis. q̄ cū eis nō pos-
 sit f̄mediū adhiberi puēdēdi ad vitā nisi p̄ baptisū-
 m̄: vī q̄ debeāt baptizari. **P**ueri i materno
 vtero exiēs ē q̄lū q̄da ps matris sicut fruce p̄dēns
 in arbore ps arboris. q̄ baptizata m̄re baptizat pu-
 er in vtre ei exiēs. **P** cōingit q̄nq; q̄ aliq̄ ps p̄-
 us egredit: sicut legit Gen. xxxix. d̄ Esau: q̄ exiuit
 p̄mo man: r̄ tñ timet de piculo mortis. q̄ vī q̄ sal-
 tem in tali casu nō sit expectanda natiuitas ex vte-
 ro: s; ps egressa asp̄genda baptismali aqua. **P**
 mors eterna peior ē q̄ mors corporalis i infinituz.
 s; de vob; malis eligēdū ē min; malū. q̄ oz mater
 scindi r̄ extrahi puer: vt baptizat a morte eterna
 libere r̄ nō expectari natiuitas ex vtero. **S** 3^o
 Cor. xvi. Nō p̄ua qd̄ spūale ē s; qd̄ aiale: deū qd̄
 spūale: s; baptisūm̄ ē qd̄ r̄gnātiō spūal. q̄ p̄ hō aia-
 li r̄ carnali natiuitate nasci oz q̄ baptizet. **P** s.
 crīm ē actio militāris ecclie. s; q̄diu puer ē i vtre
 matris nōdū cōnumerat aliq̄ mēbris ecclie. q̄ non
 pōt sibi baptismū exhiberi. **L**teri videt q̄ nullū
 ēr̄ in materno vtero possit sacrificari p̄ grē gratū
 facientis donū: q; vt **I**id. dicit regeneratio i eā
 nō dicit pōt: i que generatio nō p̄cessit. s; p̄ grāz
 gratū facientē sit hō filū dei: r̄ ita regnerat. q̄ non
 pōt hō sacrificari aīq; nascat ex vtero. **P** sic pec-
 catū actuale p̄bit ex actu: ita originale p̄bit ex ori-
 gine. s; peccatū actuale nō pōt remitti q̄diu hō ē
 i actu peccādi. q̄ nec peccatū originale pōt remitti
 puero i materno vtero exiēti q̄ adhuc ē actuali i
 origine exiēs. **P** vbi ē maīus piculuz ibi magis
 diuina misericordia subuenit. s; illi q̄ morturi sūt
 aīq; ex vtero nascat s; in maīori piculo q̄ Jobes
 baptista r̄ Hieronias q̄ ex vtero postmodū nati s; s;
 si q̄ nō dicim; pueros dicos sacrificari in vtero ne
 p̄ueniāt morte: vī q̄ multo fortius nec Jobes nec
 Hieronias sacrificati fuerunt. **S** 3^o ē: qd̄ dē
 Hier. j. Aliq̄ exire d̄ vulua sacrificanti te: r̄ Luc.
 j. vī de Jobe: Et spūsancto replebit adhuc ex vte-
 ro matris sue. q̄ aliq̄ in vtero sanctificat. **P** de
 nullo celebrat ecclia festū nisi de sancto aliquo. s;
 celebrat natiuitatē Jobis. q̄ tūc nascēs sanct; erat
 q̄ in vtero sanctificat; fuit. **L**terius vī q̄ in vte-
 ro sanctificati nō sint baptizādi in sacrificatiōe. n.
 i vīo dat maīor grā q̄ i baptisūm̄: q; sacrificatiōis